

provincie limburg

Limburgs
Parlement

Notulen Statencommissie Leefomgeving (LEO) van 29 maart 2024

Inhoud

Presentiellijst	3
1. Heropening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	5
2. Spreekrecht externen	5
3. MILIEU, ENERGIE EN KLIMAAT	5
3.1. G-24-011 Statenvoorstel kader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00608695)	6
3.2. Rondvraag/mededeling/actualiteiten vanuit het IPO	50
3.3. Schorsing t.b.v. lunch	50
4. RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	51
4.1. G-24-013 Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00615441)	55
4.2. G-24-005 Statenvoorstel Inpassingsplan Veegplan Buitenring Parkstad Limburg 2023, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00621215)	106
4.3. G-24-016 Statenvoorstel Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht, brief GS van 5-3-2024 (GS DOC-00626587)	109
4.4. Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO	114
5. Sluiting	114

Presentielijst van de leden van de commissie LEO voor de vergadering van 29 maart 2024

Voorzitter

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.
Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.

Griffie

Birgelen-Droog, mevrouw L.G.M. van
Oppen, C.M.P.J. van

Leden

Partij

Aanwezig:

Berghorst, mevrouw mr. A.	PvdA
Blijlevens, R.P.	JA21
Dautzenberg, A.P.G.M.	GroenLinks
Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H. (voorzitter)	CDA
Driessen, R.B.	Forum voor Democratie
Franssen, R.F.R.P.	BBB
Hermans, L.J.	PVV
Hoks, F.J.R.	PVV
Huizing, J.	BBB
Ijpelaar, W.A.J.	CDA
Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P. (voorzitter)	D66
Megens, B.J.M.H.	PVV
Mertens, mevrouw mr. K.G.M.	GroenLinks
Nijenhuis, D.J.	BBB
Nijskens, H.L.M.	VVD
Pelzer, ing. E.M.	VVD
Pol, mevrouw H.A. van der	BBB
Schuuring BA, mevrouw E.A.	PvdA
Schyns MSc, P.F.M.	JA21
Sol MSc, H.P.A.	GroenLinks
Vaessen, L.A.P.	D66
Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.	CDA
Wesseling, mevrouw A.	D66
Wolters, mevrouw L.C.C.M.	PvdA
Wolters Gregório, J.	SP

Afwezig

Loomans, ir. P.J.M.	Horizon
---------------------	---------

Het College van Gedeputeerde Staten

Caldenberg, M. van
Theuns, M.L.M.

Burgercommissieleden

Beucken, L. van den	LOKAAL-LIMBURG
Boven, mevrouw ir. I.	Partij voor de Dieren

Erkamp, F.H.A.M.
Est, drs. A.M.B. van
Loijer BSc, S.A.M. de
Roso, R.L.W.
Schoenmakers, H.G.J.
Stone, J.J.W.

50PLUS
50PLUS
BBB
JA21
LOKAAL-LIMBURG
D66

Overige aanwezigen

Agendapunt 3

De heer Maathuis (inspreker)

Agendapunt 4.1

De heer Mares (inspreker)

Agendapunt 4.3

De heer Luyten (clustermanager VTH)

Notulist

Het Notuleercentrum

1. Heropening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Goedemorgen allemaal, op deze Goede Vrijdag – vergaderdag ook. Ik heropen de vergadering, en ik heet u allen van harte welkom. Ik heb op dit moment geen mededelingen. En dan ga ik meteen even door met de inventarisatie van de rondvraag. Zijn er vanuit de commissie vragen voor de rondvraag? Nee. Zijn er vanuit GS mondelinge mededelingen of actualiteiten vanuit het IPO te melden? Dan kijk ik naar mijn rechterkant. Nee. Goed, dan kom ik nu bij de vaststelling van de agenda van vandaag. Gaat u akkoord met het ongewijzigd vaststellen van de agenda? Ik zie geen reacties, dus dan stel ik die vast.

2. Spreekrecht externen

De voorzitter: Dan zijn we al bij agendapunt 2. Dat gaat vlotjes. Via de nazending bent u geïnformeerd dat er twee sprekers zijn: bij de agendapunten 3.1 en 4.1. Zij spreken in zoals we gewend zijn, voorafgaand aan de behandeling van de betreffende agendapunten.

3. MILIEU, ENERGIE EN KLIMAAT

De voorzitter: Dan ga ik meteen door naar agendapunt 3: milieu, energie en klimaat. En alvorens we dat beleidskader inhoudelijk bespreken geef ik eerst het woord aan de spreker, mijnheer Maathuis. Ja, u kunt plaatsnemen bij de microfoon. Mijnheer Maathuis spreekt in namens Stroom naar de Toekomst Limburg. U krijgt vijf minuten spreektijd. Gaat uw gang.

De heer Maathuis: Dank u wel. Geachte leden van Provinciale Staten. Het 'N'-woord lijkt in de mode te zijn. 'Nuclear now' of 'Nuclear no', is de kwestie. Vier nieuwe fullsize atoomcentrales in Nederland, of SMR's, in Limburg. De kranten publiceren er gelikte plaatjes van. De Provincie Limburg heeft zich een rol toegedicht door een atoomalliantie aan te jagen. De uitgangspunten nieuwe energie in het coalitieakkoord zijn prima en terecht. Energie wordt efficiënt benut, is betaalbaar en CO₂-arm. Een schone, gezonde en veilige leefomgeving. We zitten in een klimaatcrisis. Het hoogwater in de zomer van 2021 was slechts een voorbode. Om de klimaatcrisis te keren is de RES, Regionale Energiestrategie, in het leven geroepen. De crisis eist een snelle strategie. Kernenergieplannen ontbreken trouwens in de RES, wat veelbetekenend is. Enkele citaten uit de RES Monitor, de recente RES Monitor. 'Het maken van ruimtelijke keuzes vertraagt bij vele regio's de voortgang. Het doel, 35 terawattuur blijft goed haalbaar, maar voortgang stagneert. Provincies grijpen in met een eigen visie op de verhouding tussen zonne- en windenergie. Ingrijpen is op zich niet erg. Maar samen met de RES regio's Amersfoort en Holland Rijnland staat Zuid-Limburg onderaan met een geschat gehalte aan duurzame energie van 48% in 2030.' Het is in Maastricht misschien nog niet doorgedrongen, maar de regio Midden-Limburg zit op 100%. Geachte leden van PS, kunt u mij vertellen hoeveel tijd wij hebben om onze energievoorziening CO₂-vrij te maken? Hoeveel tijd denkt u dat het duurt voordat Nederland een nieuwe kerncentrale kan bouwen? Weet u hoe het staat met de bouwtijd van Hinkley Point C en Olkiluoto 3 in Finland? Een verdubbeling van de bouwtijd respectievelijk een bouwijdoverschrijding van 14 tot 18 jaar. In het Nederland van de omgevingsplanologie zal het zo vlot niet gaan als in dunbevolkte gebieden in het Verenigd Koninkrijk en Finland. Dus liever SMR? Deze vorm is in tegenstelling tot grote kerncentrales nog niet in het stadium van een werkende first of a kind. En de SMR heeft in vergelijking met fullsize reactoren een hogere bouwpreis en produceert meer afval. Kernenergie levert geen goedkope energie voor iedereen. Het is per kilowattuur aanzienlijk duurder dan stroom uit wind of zon. Kernenergie is misschien een oplossing, bijvoorbeeld voor een noodlijdende industrietak. Maar ons echte probleem, de klimaatverandering, daarvoor komt

kernenergie niet op tijd. Wij moeten binnen tien jaar alle stroom duurzaam opwekken. Dat is een geweldige opgave. Het helpt dan niet ons achter mooie beelden van SMR's te verschuilen. U bent aan de kiezer, maar vooral aan uw kinderen en kleinkinderen, verplicht vaart te zetten achter duurzame energie. Een prachtige mogelijkheid voor duurzame opwekking in Zuid-Limburg ligt voor de hand: Maastricht Aachen Airport. Na de privéjets is het weer stil rond dit zwarte gat voor belastinggeld. Een prachtlocatie voor onze duurzame-energietoekomst. Voor windturbines en PV. Daarna kunnen we naar kernenergie gaan kijken? Dank voor uw aandacht.

De voorzitter: Keurig binnen de tijd. Dan dank ik de heer Maathuis. En dan vraag ik: zijn er ... U mag nog heel even blijven zitten, als u wilt. Want dan inventariseer ik heel even of er nog vragen zijn vanuit de commissie voor de heer Maathuis. Ja, mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): U zei ergens in het midden van uw betoog dat de Provincies aan het ingrijpen zijn op de verdeling van zonne-energie en wind. Ik weet niet of ik dat goed heb begrepen, maar wat bedoelde u daarmee?

De heer Maathuis: Dat was een algemene opmerking uit de RES Monitor. Het belangrijkste voor hier is dat de RES de regio Zuid-Limburg maar aan 48% komt, met alle plannen en ambities en dergelijke. En dat is het grootste probleem, natuurlijk. Nou ja, een ander probleem – als ik er nog even op inga – is natuurlijk dat Zuid-Limburg voor windenergie ongeschikt is zolang we daar een vliegveld hebben dat allerlei problemen oplevert voor het neerzetten van windturbines. En dat is toch wel een probleem, als we zo'n lage ambitie hebben voor 2030.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Maathuis. Dan bedank ik u nogmaals, en dan kunt u het debat volgen vanaf de publieke tribune.

3.1. G-24-011 Statenvoorstel kader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00608695)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 3.1, het Statenvoorstel kader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu. Daar zijn technische vragen over gesteld. Daar was één vraag nog niet van beantwoord. De laatste technische vraag die de heer Sol had gesteld, die is gisteravond ... Ja kijk, ik zie al duimpjes omhoog van wie dit heeft gedaan. Die is gisteravond nog beantwoord en gekoppeld aan het agendapunt. Mocht iedereen denken ... Bekijk het vooral in iBabs waar de tevredenheid van de heer Sol vandaan komt. En dan gaan wij nu even door naar de behandeling van het agendapunt. Dat doen we in twee termijnen. En u heeft daarvoor een spreektijd van vijf minuten voor de eerste termijn van uw commissie. En dan kunnen we gaan beginnen, en dan begin ik aan mijn rechterzijde bij de fractie van de BBB. En ik zie dat ik de heer Huizing het woord mag geven.

De heer Huizing (BBB): Dank u wel, voorzitter. Het is goed om te zien dat een behoorlijk aantal punten van wat door de verschillende partijen in de sonderende sessie naar voren is gebracht is verwerkt in de versie die nu voorligt. Het aantal punten waar we nog vragen over hebben is beperkt, maar ze zijn wel van groot belang omdat ze direct te maken hebben met de drie B's van energie: beschikbaarheid, betaalbaarheid en bedrijfszekerheid. Mocht de Gedeputeerde daar gebruik van willen maken, van die term, als nieuwe titel, dan is dat bij deze toegestaan. Allereerst de realisatie van een nieuwe provinciale energiemaatschappij. Volgens ons een belangrijk instrument in het realiseren van bovengenoemde doelstelling. Het beleidskader beschrijft het besluitvormingsproces, met als moment van daadwerkelijke oprichting: 2025. Gezien het grote belang dat wij hieraan hechten zouden we graag een exactere toezegging zien, liefst zo snel mogelijk in 2025. Er zijn al de nodige modellen

in den lande en er kan wat ons betreft kleinschalig gestart worden. Er wordt gewezen op de acties om te komen tot netverzwaring en het voorkomen van netcongestie. Nut en noodzaak hiervan zijn ons duidelijk. Met name ook door toename van meer fluctuerende energiebronnen wordt er een zwaardere last op ons net gelegd. Netverzwaring is noodzakelijk. Echter hebben we behoefte aan een concreet plan van aanpak wat ons betreft, in de energievisie. Tegelijkertijd wordt er genoemd dat er rekening wordt gehouden met sociaaleconomische factoren. Onduidelijk is wat hier precies mee bedoeld wordt. Echter, als het gaat om de noodzakelijke netverzwaring zien we dat er volgens ons onvoldoende rekening wordt gehouden met die sociaaleconomische factoren. De miljarden vliegen ons om de oren, waarbij het erop lijkt dat niemand zich realiseert dat deze kosten een-op-een door de netbeheerders via de energieleverancier op de energiefactuur worden gezet. Afgelopen vrijdag zijn we op bezoek geweest bij het bedrijf Nyrstar, zinksmelter in Budel. Met 500 werknemers. In Brabant, maar nog een heel klein stukje Limburg. Binnen de sector en wereldwijd is dit een van de meest innovatieve en duurzame bedrijven. Sinds begin dit jaar ligt de productie volledig stil. Waarom? Wat zij noemen de gridkosten, de netbeheerkosten, zijn van € 500.000 per jaar naar € 25 miljoen per jaar gegaan. En daarnaast is Nederland het enige land in Europa dat de CO₂-compensatie van in hun geval € 39 miljoen afgeschaft heeft. Samen een nadeel van € 70 miljoen, ten opzichte van de concurrentie van twee zusterfabrieken in België en Frankrijk. Een bijkomend nadeel: even een stop op alle investeringen, ook die voor verduurzaming, omdat de toekomst van de site onzeker is. En de productie gaat naar landen waar de eisen op duurzaamheidsgebied lager zijn. Met verdere netverzwaringen zal genoemde € 25 miljoen alleen maar verder stijgen. Met een elektriciteitsconsumptie die gelijk is aan een stad als Eindhoven is Nyrstar een extreem voorbeeld. Maar bij veel energie-intensieve bedrijven staat de vlag er hetzelfde voor. Sterker nog, het streven is om meer bedrijven en mensen te laten elektrificeren. We vrezen dat die dadelijk van een koude kermis thuis gaan komen. Daarom de vraag om bij verdere verduurzaming maximaal te streven naar energiedragers als waterstof, groen gas. Anders dan elektriciteit. Zodat er minder meer netverzwaring nodig is. Of centrale energie-opwek, bijvoorbeeld in de vorm van SMR's. Of gridoplossingen, zoals bijvoorbeeld op bedrijventerrein Pannenberg. Maar ook de vraag om na te denken over andere oplossingen om de kosten van netverzwaring te recupereren anders dan via de energierekening. Graag uw gedachten hierover. Over groen gas gesproken, het is innovatie die helpt bij transitie: die van energie, maar ook die van de agrarische sector. Groen gas biedt immers een oplossing voor onder andere het mestoverschot en creëert een verdienmodel. Kan de Gedeputeerde hierin samen optrekken met de Gedeputeerde voor Landbouw om dit te stimuleren en te versnellen? Met betrekking tot stroom op land: er wordt stilgestaan bij het feit dat met name de RES Zuid-Limburg tekortschiet ten opzichte van hun RES-bod. Echter, onlangs bleek dat op landelijk niveau het RES-doel van 35 terawattuur – en dan hebben we het over gerealiseerde en vergunde capaciteit – dat dat doel bereikt is. Mijn scherm werkt niet; ik hoop niet dat dat afgaat van mijn spreektijd. Eén momentje. Ik heb nog 42%, dus ik hoop dat dat voldoende is.

De voorzitter: We pauzeren heel even.

De heer Huizing (BBB): Dank u wel.

De voorzitter: En de livestream doet het trouwens niet. Mocht iemand daar vragen over hebben: er wordt aan gewerkt.

De heer Huizing (BBB): Wat ik zei, het RES-doel van 35 terawattuur – en dan heb je het over gerealiseerde en vergunde capaciteit – in 2030 bereikt lijkt te worden. Of eigenlijk al is bereikt. Kan de Gedeputeerde zijn gedachten aangeven of dit volgens hem consequenties moet hebben voor de korte termijn voor de uitrol van met name zon en wind op land? Temeer daar dat in belangrijke mate

bijdraagt aan de eerdergenoemde vraag om netverzwaring. Inmiddels worden we ingehaald door de uitkomsten van lopende onderzoeken naar de gezondheidseffecten van windturbines. Die uitkomsten zijn niet iets om gerust op te zijn. Sterker nog, de uitkomsten rechtvaardigen onzes inziens een snelle invoering van het symposium over de effecten van windturbines, waar we middels een motie om gevraagd hebben. Dan met betrekking tot het onderdeel 'schoon milieu'. Met betrekking tot de RUD Limburg Noord: we dringen nogmaals aan op de versteviging van de organisatiestructuur zoals deze in eerdere aanbevelingen aan de orde is gekomen. Met betrekking tot RUD Zuid-Limburg: conform het coalitieakkoord, graag zo lean mogelijk zonder te verliezen aan daadkracht. Na de benoeming in het beleidskader wel graag daadkrachtig de RUD's oppakken en voortvarend omgaan met de aanbevelingen. Met betrekking tot de Groene Brigade zien we graag samenwerking in het SSIL, Samen Sterk in Limburg. We zien een taak voor de Provincie om de gemeentes warm te maken om hier voldoende aandacht en input aan te geven. Daadwerkelijke uitbreiding in personele bezetting zal niet gebeuren. Dus dient het gestelde robuuster worden uit de samenwerking te komen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Huizing. Dan ga ik verder naar het CDA. En ik denk dat ik de heer Ijpelaar het woord mag geven.

De heer Ijpelaar (CDA): Dat klopt. Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ja, er is in ieder geval veel veranderd in het stuk. En we zien nu een heel robuust, groot stuk voor ons liggen. Dus, waarvoor dank. Maar er zijn nog steeds een aantal aandachtspunten, en die zou ik toch graag aan de Gedeputeerde willen meegeven. Wat opvalt omdat het zo'n groot stuk is, is dat het eigenlijk ademt: we kunnen niet alles. En de Gedeputeerde geeft dat ook in het stuk aan. Het College zegt: we gaan een aantal focusgebieden aanbrengen, onder andere op de gebouwde omgeving, isoleren van woningen, de aanpak van de netcongestie, en natuurlijk het oprichten van de provinciale energiemaatschappij. Het CDA heeft eigenlijk nog behoefte om daaraan toe te voegen, in lijn met het coalitieakkoord, dat we ook naar de leefbaarheid en de gemeenschapszin van kleine kernen moeten gaan kijken. Hoe komen die terug in de aanpak rondom verduurzaming? Gaat de Gedeputeerde bijvoorbeeld ook inzetten op verduurzamen van groepsaccommodaties of gemeenschapsaccommodaties? Ook op het gebied van energie besparen en het opwekken ligt de kracht natuurlijk wel bij lokaal, en met elkaar, en voor elkaar. Hoe maakt de Gedeputeerde werk van de tekst: 'we spannen ons in om 51% lokaal eigenaarschap in de RES regio's te verwezenlijken'? Rondom het thema 'milieu en verduurzaming' is er een spervuur van regelingen en wetten te lezen, die langskomen in het stuk – zowel lokaal, provinciaal als nationaal. Wij als overheid leggen in toenemende mate via wetten en regels het bedrijfsleven en onze burgers verduurzaming op. Wat zijn hier de economische effecten van? Het hoogste doel is niet verduurzamen. Het hoogste doel is een brede welvaart, zingeving en gelukkig leven, nu en voor onze kinderen. Dat is behoorlijk wat genuanceerder dan enkel verduurzamen als losstaande ambitie. Een voorbeeld van een ogenschijnlijk onschuldige regel zou zomaar de striktere handhaving van de energiebesparingsplicht kunnen zijn. Niet de regel maar de manier waarop we hiermee omgaan is belangrijk, nu en in de toekomst. Gaan we handhaven, of verleiden? Ook mogen we weer wat extra bureaucratie toevoegen doordat we de bedrijven verplichten – weliswaar via nationale wetgeving of Europese wetgeving – om eenmaal per vier jaar een energiebesparingsonderzoek te laten opstellen. Kunnen bedrijven dit bedrijfseconomisch wel dragen? En wat zijn ook weer hier de economische effecten van? Ook moeten we kritisch kijken naar de rol die het LEF nu heeft. En met name ook de ambitie die nog steeds in dit kader terugkomt. € 150 miljoen aan investeringen kunnen we verwachten in Limburg op basis van de € 25 miljoen die wij als Provincie hebben geïnvesteerd. Tegelijkertijd schrijven we op dat de rol van het LEF moet worden herzien. Ook weten we dat al bijna twee jaar geen investeringen meer zijn gedaan door het LEF. Hoe halen we het doel van € 150 miljoen? Een nieuwe groene economie is de toekomst, maar er moet natuurlijk wel een

economie *zijn* wanneer we aankomen op onze bestemming. De grote relevante vragen hangen samen met de rol die we pakken als Provincie in de energietransitie. Wie betaalt, en wie verdient in deze transitie? Dank je wel.

De voorzitter: Keurig binnen de tijd. De heer Ijpelaar heeft nog over, maar ik wil hem niet aanmoedigen. Ik ga verder naar de fractie van de VVD, de heer Pelzer.

De heer Pelzer (VVD): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het voorliggend beleidskader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu heeft inhoudelijk een duidelijke groeisprong gemaakt, waarvoor mijn waardering. De inzet van het College is om als Provincie concrete toegevoegde waarde te bieden en meetbare maatschappelijke impact te realiseren. Hierbij gaat het College de Doelenboom hanteren, die een antwoord geeft op de vragen: wat willen we bereiken, en wat gaan we hiervoor doen. Als Provinciale Staten kunnen we de voortgang gaan volgen op basis van nog op te stellen indicatoren. Onder de rubriek 'risico's' sorteert het College voor op de organisatie van de uitvoering. Er wordt gesteld dat de kracht van een kader zo sterk is, of zo zwak is, als haar uitvoering. Verder wordt gesteld dat de slagkracht de komende jaren onder druk komt te staan, vanwege onder andere de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Voorzitter, het beleidskader vermeld talrijke belangrijke acties die nog genomen moeten worden. Dagelijks stapelen echter de problemen rondom energie en netcongestie zich steeds verder op. Bedrijven en publieke instellingen, zoals scholen, overheden en ziekenhuizen, worden in toenemende mate door de netcongestie belemmerd in hun taakstelling. Eerst was er sprake van een druppelende kraan. Van een druppelende kraan kan niet meer worden gesproken. Als VVD maken we ons grote zorgen. Voorzitter, worden onze zorgen gedeeld? En zo ja, op welke wijze biedt dit beleidskader daadwerkelijk snel merkbare en realistische oplossingen? Het zo snel mogelijk aanvragen indienen bij Enexis, daarmee draaien we de kraan echt niet dicht. Bovendien, wat kun je doen om de risico's van onder druk staande slagkracht van de uitvoering te verminderen en nadrukkelijker tot uitdrukking te brengen in dit beleidskader? Voorzitter, tenslotte hebben we als VVD kennisgenomen van de mededeling van de portefeuillehouder over de uitwerking van motie 2947, Bastiaans, inzake draagvlak, kennisgeving en locatiefactoren. Het betreft de motie van de Limburgse toepassing van kernenergie met behulp van SMR's, passend binnen toekomstige noodzakelijke energiemix. De SMR verdient voor ons een nadrukkelijke plek binnen het beleidskader. Tot zover.

De voorzitter: Dan dank ik de heer Pelzer. En dan ga ik naar de heer Van den Beucken, namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Dank u. Dan beginnen we met de Nota van Wijzigingen, met maar liefst twintig aanscherpingen, concretere rolbeschrijvingen en nadere toelichtingen, toevoegingen, en ook onderdelen die wij als LOKAAL-LIMBURG hebben ingebracht of ondersteund. Dat is goed. Een verantwoord tempo is een van die zaken die vorige keer aan de orde kwam. En dat hebben we nu anders beschreven, maar zo hadden wij het destijds gelukkig al opgevat. Dus we zijn daarin bevestigd. De woorden van mijnheer Kersten, een inspreker de vorige keer in de sondering, die zijn wel blijven hangen moet ik zeggen. Want hij sprak over de rol van de agrarische sector en een brede energiemix, waar geothermie en biomassa of groen gas ook deel van uitmaakt. En om diverse redenen is het belangrijk dat de sector steeds aan de overlegtafel kan blijven zitten. En LOKAAL-LIMBURG wil verder lokaal profijt. En de tijd dat de centen in de zakken van de grote, buitenlandse investeerders en de machtige consortia blijven glijden, dat moet voorgoed voltooid verleden tijd worden. Een inspreker gaf de vorige keer ook al aan: een community tussen agrariërs, bedrijfsleven en burgers kan daarbij goed bijdragen. En de zorgen over de congestie, die ook de collega van de VVD nadrukkelijk aankaartte, die zijn groot. En die delen wij daarbij hartstochtelijk. En daar waar de opwek zo dicht mogelijk bij het gebruik moet komen te staan, dat is wel duidelijk. Maar

we hebben bij de diverse sessies van netwerkbeheerders wel begrepen dat er voorrang verleend wordt aan netwerken om elektriciteit af te kunnen nemen op netwerken die geleverde elektriciteit toeleveren. En dat maakt de opwek niet aantrekkelijker, en dat versnelt de processen niet, zou je zeggen. Dan spreken we natuurlijk over betaalbare energie, een sociale energietransitie. Net ook al gezegd: lokaal profijt kan hand in hand gaan met draagvlak. Dat creëert ook meer draagvlak. Daar wordt gesteld dat het nieuwe kader de PES deel 2 vervangt. En LOKAAL-LIMBURG heeft in het begin al vaker gehamerd op draagvlak, leefbaarheid en gezondheid. En onze fractie had destijds al gevraagd om een zesde actielijn toe te voegen aan de geformuleerde actielijnen. En jawel, nu in hoofdstuk 1 en 2 en 6.2 wordt ook gesproken over een gezond en veilig leefmilieu. Echter wordt de nadruk vooral gelegd, als het dan gaat om industrie, chemische industrie, afvalstoffen in relatie tot VTH-taken. Maar zo blijft LOKAAL-LIMBURG zich zorgen maken over het vervoer van bijvoorbeeld reststoffen ammoniak door onze wijken en dorpen. We hebben ook al van alles gezegd over de Delta Rhine Corridor. En we spraken vier jaar geleden al over buizenvervoer. En als het dan gaat over opwekken van hernieuwbare energie, dan zien we niet zo strak de verbinding met veiligheid, gezondheid en leefbaarheid. Het voorzorgsbeginsel wordt wel een keer genoemd. En dat geldt denken wij voor de steeds hoger en groter wordende industriële windturbines. En de vraag aan de Gedeputeerde is dan ook: wat betekent dit voor de Limburgers, nu een beleidsstuk in de PES 2.0 door dit beleidstuk vervangen wordt? Wat betekent die vervanging generiek? En LOKAAL-LIMBURG is ook blij met het symposium met betrekking tot gezondheidseffecten van windturbines. We hadden eerder al, in de vorige periode, het initiatief genomen om een klinisch fysicus en audioloog – de heer De Laat, verbonden aan het Leidse universitaire ziekenhuis – in de commissie Mobiliteit en Duurzaamheid destijds ons te laten bijpraten over risico's. En we vragen de Gedeputeerde deze presentatie ook in het symposium te betrekken. Voor wat de Provinciale energiemaatschappij betreft weten we eigenlijk nog te weinig, en is het nog te vroeg om de rol en de positie binnen dit beleidskader te duiden. Er zijn acht uitgangspunten, en we willen er in ieder geval de nadruk op leggen dat ook los van de Provinciale energiemaatschappij op die acht speerpunten echt nu al goed ingezet moet worden. Vooral als het gaat om dat lokale profijt en sociaal eigendom stimuleren. Dat zullen we allemaal nauwlettend volgen, daarbij ons nu al afvragende hoe dit allemaal in verhouding staat tot lokale initiatieven en mogelijk lokale energiemaatschappijen. Wat LOKAAL-LIMBURG aanspreekt, en waar we ook regelmatig op ingegaan zijn, dat zijn de mogelijkheden van bermen, klaverbladen, parkeerplaatsen, geluidsschermen. Dat is het domein van onder andere Rijkswaterstaat, maar we zien dit wel als dubbelfunctie. Immers, de infrastructuur is eigenlijk een vorm van bebouwd gebied. De Groene Brigade. Ja, daar heeft de collega van de BBB het ook al over gehad. Ik denk dat het goed is om een aanvulling te creëren op de bestaande boa's, om toch te gaan kijken: wat kunnen de wildbeheereenheden doen, wat kan er vanuit de agrarische sector geïnitieerd worden om toch een wat robuustere bestrijding neer te zetten van de problemen die zich in de buitengebieden voordoen. En dan noem ik maar: wild kamperen, recreatiedruk, wildstroperij, drugsafval dumpen en allemaal dat soort zaken. Dus daar wil ik graag een reactie op van Gedeputeerde of we dat toch eens wat breder kunnen gaan neerzetten. Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Keurig, deze commissie. Elke keer als ik denk 'u bent door uw tijd heen', dan zijn jullie al klaar. De heer Blijlevens namens JA21 geef ik als volgende het woord.

De heer Blijlevens (JA21): Ik ga het kort houden, voorzitter. Een goed stuk. En de aanpassingen maken het steeds beter. De sprekers voor mij geven in ieder geval aan dat we aan deze kant van de tafel op veel gebieden hetzelfde denken. Ik ben blij dat de motie van de heer Schyns genoemd wordt in het stuk. Maar ik heb nog een vraag bij de Limburgse energiemaatschappij. En dan met name met het stukje: 'om de sociaaleconomische verschillen te verkleinen.' Begrijp ik het goed dat wij gas en stroom gaan leveren tegen een heel goede prijs? Dat zegt in ieder geval Google en ChatGPT als ik

reageer op: Limburgse energiemaatschappij. Voor de rest denk ik een beetje hetzelfde als de heer Ijpelaar als het gaat om het LEF. En heb ik alleen nog als opmerking – maar die hoort hier misschien niet helemaal thuis – hoe het zit met de zonnepanelen op het dak van het Provinciehuis. Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dan dank ik de heer Bijlevens. En dan ga ik verder naar zijn buurman namens Forum voor Democratie, de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja dank u wel, voorzitter. Dit zijn wel een beetje de onderwerpen waar je voor komt als er een Gedeputeerde zit die een totaal andere visie heeft op energie dan wij hebben. Dus ik ga daar even op uitweiden. En ik kan u geruststellen via de voorzitter Gedeputeerde, op het allerlaatst kom ik op die Provinciale energiemaatschappij. Het is toch wel een beetje schrikbarend om in zo'n stuk te moeten lezen: 'de netcongestie is ons overkomen.' Want onze inziens is dat niet helemaal het geval. Daar kom ik ook straks op terug, maar ik wil wel eerst eventjes een kleine anekdote daarop aanhalen. Ik was vorig jaar – in mijn andere hoedanigheid, niet voor de Provincie – in gesprek met bedrijven in Noord-Limburg, die allemaal hun zorgen aankaarten over die netcongestie. Veel productiebedrijven die in de knel komen. Wel graag willen uitbreiden – die arbeidsmarkt die wij zo belangrijk vinden – maar dat niet kunnen. En erger nog, ook oplossingen aandragen die op sommige plaatsen al gebeuren, zoals het salderen van de piekruimte op het net. En telkens bij partijen als Enexis nul op hun rekest krijgen. Dit kost geen extra netruimte. Het is slechts het salderen tussen lokaal gelegen bedrijven van piekruimte, van afnameruimte. Want die contracten worden afgesloten op pieken. Ik zou dan ook willen vragen: ga alstublieft in onze rol als aandeelhouder van Enexis ... Ga kijken: wat kan daar. En probeer zo'n netbeheerder te bewegen tot een iets flexibelere positie. Want die bedrijven, die kunnen in hun eentje helemaal niets bij zo'n grote netbeheerder. En als daar geen beweging in zit, zit er ook geen beweging in onze economie en ook niet in onze arbeidsmarkt. Dan lezen we de oplossing van het College in dit stuk. Op pagina 42 bijvoorbeeld, een stukje over integraal programmeren. En dat interpreteren wij niet meer dan als een chique benaming voor: keuzes maken en nee verkopen. En dat is eigenlijk het probleem. We willen eigenlijk niet toe naar een plek waarin we keuzes gaan maken. Maar we willen eigenlijk zorgen dat iedereen, en het liefst in samenwerking met die bedrijven, kan kiezen: waar spenderen we onze energie aan. Dan het stukje: kernenergie. Dat vinden wij een iets te summiere paragraaf. We begrijpen dat de Provincie zegt: het Rijk is aan de beurt. Maar het begint een klein beetje te lijken op achterover leunen en wachten op de Rijksoverheid. We hebben de vraag: wat kan de Provincie op dit moment wél nog doen. Er liggen grote opgaven voor kernenergie, niet in de laatste plaats het informeren van onze bevolking. Want kernenergie heeft de laatste jaren, hoe men het ook wendt of keert, in ieder geval in de publieke opinie wel een kleine terugkeer gemaakt. Maar er kleeft ook nog een kleine schroom, of in ieder geval een angst bij kernenergie. Terwijl, als we kijken naar kernenergie, dan is het eigenlijk een vrij veilige en schone vorm van energie. De meeste angst is dan ook berust op een soort availability bias. We kennen allemaal Fukushima of Tsjernobyl. Maar door de maat genomen en teruggerekend naar het aantal kilowattuur dat het levert, zijn het heel veilige vormen van energie. Al dan niet bijna de veiligste. Wij zouden dan ook graag gezien dat de Provincie een duidelijk standpunt inneemt. Wij krijgen ook heel vaak de vraag van de journalisten hier: hoe staan jullie erin? En zelfs van burgers. Als Provincie. Wij zouden graag zien dat de Provincie dat uitdraagt: 'ja dat willen we echt, daar willen we naartoe.' We willen ook gaan onderzoeken hoe die mogelijkheden eruit zien. En we willen actief gaan informeren naar de burgers wat de gevolgen en eventuele omstandigheden zijn. En dan ook toe werken naar een locatie. Want het is belangrijk om die burger daarover te informeren. Goed, dan kom ik op het laatste punt. Ik denk, als deze Gedeputeerde Wonen had gehad in zijn portefeuille, dan was het voorstel geweest: een provinciale woningbouwcorporatie. En als deze Gedeputeerde Economie had gehad in zijn portefeuille, dan

hadden we DSM terugovergenomen. Maar deze Gedeputeerde heeft Energie in zijn portefeuille. Dus komt er een provinciaal energiebedrijf. Er zijn in Nederland dan wel Limburg nooit problemen van deze schaal geweest met energie. De huidige problemen zijn, grappig genoeg, niet extern van aard. Of zoals u dat allemaal graag foutief noemt: marktfalen. Maar komen juist doordat de overheid ingreep in de energiemarkt. De overheid was degene die fors ging stimuleren op de bouw van windmolens, zonneparken, ZonOpDak, elektrische auto's. En het was de overheid die besloot de markt te verstoren en verder niet fors te investeren in het elektriciteitsnet, of in ieder geval niet genoeg. Want wij zijn immers wel aandeelhouder van dat elektriciteitsnet. Het was de overheid die besloot Rusland te sanctioneren, en daarmee de energieprijzen naar recordhoogte te stuwten en energiearmoede te veroorzaken. Voorzitter, wij vinden dit een uiterst slecht idee, getuige de andere nationale bedrijven, om maar te noemen de NS, die vaak kampt met verliezen. MAA, daar bent u ook allemaal niet heel blij mee. TenneT, die met dezelfde problemen kampt. DSM, oftewel de Staatsmijnen, waarbij volgens mij zelfs de SP daar niet helemaal blij was met de keuzes die ze gemaakt hebben. En uiteraard Enexis, waar we zelf aandeelhouder van zijn. Misschien is wel het enige goede voorbeeld van een geslaagd staatsbedrijf Holland Casino, maar daar kleven dan weer andere negatieve dingen aan. Voorzitter, doe het alsjeblieft niet. En doet u het toch, kunnen we over een paar jaar ieder geval zeggen: we hebben u gewaarschuwd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan ga ik verder naar mijn linkerkant, naar de heer Megens namens de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik ingaan op het grootste thema: energie. Hierover heeft de PVV diverse vragen. Al vijf jaar lang is de Zonneladder een belangrijk punt op de agenda. Tot op heden is deze nog steeds niet volgtijdelijk, maar hanteert deze het 'nee, tenzij'-principe. Volgens het College is een volgtijdelijke aanpak niet haalbaar. Die zou de RES-doelen in gevaar brengen. De PVV ziet in dit stuk blijkbaar dat er criteria aan de Zonneladder gekoppeld zijn nu. De PVV hoort graag welke criteria dit precies zijn. En hoe handhaven we deze criteria? En wil het College hierop een reactie geven, en deze criteria ook met ons delen? Vervolgens wil ik het hebben over het plaatsen van de windturbines. Het is positief dat het College de mening van de PVV eindelijk kent: dat de windturbines op zee meer rendement opleveren dan hier op land. Mijn complimenten daarvoor. Echter, de PVV vraagt zich af waarom het College blijft zoeken naar locaties voor het plaatsen van deze windturbines, zelfs in het POVI gebied Zuid-Limburg. Wat betreft het beleid staan mens, dier en milieu centraal. Een standpunt waar de PVV volledig achter kan staan. Een schoon milieu is voor iedereen belangrijk. We vragen ons echter af of alle gezondheidsaspecten worden meegenomen in dit kader. Hoe gaat het College bijvoorbeeld om met slagschaduw en trillingen veroorzaakt door windturbines? Welke kaders gaat het College hiervoor opstellen? Hierover hebben we ook graag een reactie van het College. Daarnaast heeft de PVV al vaker aangegeven geen voorstander te zijn van het Limburgs energiebedrijf. Het beleidskader geeft volgens de PVV toch een wat warrige visie op wat en hoe het College dit wil bereiken met dit energiebedrijf. De PVV plaatst hier dan ook zijn vraagtekens bij. Wie heeft de regie in dit bedrijf? Hebben we dadelijk ook een exitstrategie in dit bedrijf? Er wordt gesproken over het versnellen van de energietransitie door het oprichten van dit energiebedrijf in Limburg. Daarnaast wordt aangegeven dat we de netcongestie willen tegengaan. Maar hoe kun je dit tegengaan als de netcongestie nu nog niet eens op orde is? Vorige week stond nog in de krant dat het nog zeker tien jaar duurt voordat we het huidige netwerk überhaupt op orde hebben. Dit is wat de PVV betreft erg tegenstrijdig. Hoe wil het College de versnelling dan gaan realiseren, en die netcongestie tegelijkertijd tegengaan? Wat betreft de taken van het energiebedrijf heeft de PVV al vaker gevraagd of we zelf energie gaan opwekken. Is dit een oplossing tegen de energiearmoede? Het College heeft altijd gezegd van niet, en dat we alleen een ondersteunende rol zullen vervullen. Maar hoe ziet het College dan voor zich dat de winsten uit het energiebedrijf terugvloeien naar de burger? Beschreven in het stuk. Dit beleid focust sterk op energie.

Maar we hebben ook andere projecten in de Provincie, bijvoorbeeld Mijnwater is er een. Hoeveel investeert de Provincie nog in dit project, of projecten zoals deze? Hebben we ook overal een exitstrategie? Of kunnen we ook nog rendement verwachten van deze projecten? Tenslotte maakt de PVV zich niet alleen zorgen over Mijnwater, maar ook over het LEF. Welke strategieën hebben we voor het LEF? En welke middelen komen hieruit voort? Ook hierop ontvangen we graag een reactie van het College. Hebben we überhaupt grip op deze investeringen die het LEF doet? Of plaatst het College alles op afstand, en is het hierdoor verdubbelde subsidie? Tot slot voorzitter, het RUD. Deze hebben een belangrijke taak om te zorgen dat mens, dier en milieu beschermd wordt. Al vaker is in dit huis de vraag gesteld waarom het RUD Noord- en Midden-Limburg anders is ingericht dan Zuid-Limburg. Welke invloed heeft de Provincie hierop? Afgelopen week konden we in de krant lezen dat het RUD Noord- en Midden-Limburg helemaal niet goed functioneert. Waarom richten we het RUD Noord- en Midden-Limburg niet in zoals in Zuid-Limburg? Of voegen we ze zelfs helemaal samen? Hierop horen we graag een reactie van het College.

De voorzitter: Dank aan de heer Megens. En dan ga ik verder naar zijn buurvrouw ... O, mijnheer Ijpelaar heeft een vraag aan de heer Megens.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, even een verduidelijkende vraag. U bedoelt dat we de Noord-Limburgse RUD zo invullen als we de Zuid-Limburgse RUD ... Want dat heeft u gezegd. Of bedoelt u het andersom?

De heer Megens (PVV): Nee dat we de Noord-Limburgse RUD zo gaan inrichten als we in Zuid-Limburg ook gedaan hebben.

De heer Ijpelaar (CDA): Maar die in Noord-Limburg is wel samengevoegd, en in Zuid-Limburg niet. Andersom? Oké.

De voorzitter: We wachten de reflectie van de Gedeputeerde zo wel even af, denk ik. Die kan het misschien wel weten. Dat hopen we, daar gaan wij vanuit. No pressure. Ik ga naar mevrouw Wolters, namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank, voorzitter. Ook wij zien de nodige verbeteringen aan dit stuk, en zijn er ook heel tevreden over hoe die verbeteringen zijn geland. Wat we vooral belangrijk vinden, en dat is ook terug te zien in het stuk: dat er aandacht is voor lokaal eigenaarschap. En daarmee hopen we ook dat er een robuust plan voor een Limburgse energiemaatschappij zal landen. Ook is er aandacht voor het isoleren en het verbeteren van woningen. Hier ook graag aandacht voor in de Limburgse energiemaatschappij. Niet alleen energie opwekken, maar ook energie besparen is hierbij de lijn. We hebben toch nog een paar zorgen. Of in ieder geval onze grootste zorg is de status van de RES Zuid-Limburg. Met name zien we de gemeenten worstelen met de ruimtelijke invulling van de energie-invulling. En graag zou ik van de Gedeputeerde reflectie willen hebben over hoe de Provincie die gemeenten kan helpen om die invulling ... in ieder geval duidelijk te krijgen wat wel waar kan, en wat niet waar kan, zal ik het zo zeggen. En de netcongestie, dat is natuurlijk een veelvoorkomend probleem. Een aantal collega's hebben daar al opmerkingen over gemaakt. Waar ik me ook zorgen over maak is de Aanlanding van Wind Op Zee en de Delta Rhine Corridor. We zien vertragingen vanuit het Rijk. En eigenlijk willen we zien welke stand van zaken er op dit moment aanwezig is. Er worden op dit moment onderzoeken gedaan. Ik ben laatst bij een informatiebijeenkomst geweest waarin heel duidelijk werd verteld: we zijn nu heel veel dingen nog aan het onderzoeken. En de vraag is: voordat die aanlandingen komen, dus de Delta Rhine Corridor en de VAWOZ, moeten wij dus onze eigen grote stations op orde hebben? Of staat dat hier los van? En dat waren onze vragen, voorzitter.

De voorzitter: Dan dank ik u. En dan ga ik verder naar uw buurvrouw, mevrouw Wesseling namens D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Allereerst wil ik ook nog graag de inspreker bedanken voor zijn inbreng. En vooral mijn dank uitspreken voor alle aanpassingen die zijn gemaakt in het stuk. Ik wil deze vergadering ook nog even gebruiken om in te zoomen op de technische vragen voor het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer inzake de voortgang energietransitie van de Provincie Limburg. Want we hebben inmiddels antwoord van de ZRK op onze vragen, maar helaas nog niet van GS. En voor de stand van zaken van de energietransitie is het noodzakelijk dat goed wordt gerapporteerd en gemonitord waar we nu staan. En doordat we ons in Limburg nu niet houden aan de landelijke en Europese doelen en methoden die worden gesteld lopen we ook achter op die energietransitie. Zo stelt ook de Zuidelijke Rekenkamer. Daarom willen we nogmaals graag benadrukken wat het belang is van rapporteren op die landelijke transitiepaden, en een oproep doen bij het College om die transitiepaden te gaan volgen. En graag ontvangen we daar ook nog duidelijkheid over van het College welke ambities we nu nastreven rondom die rapportages. En dan willen we ook nog graag een keer inzoomen op de RES Zuid-Limburg, die de laagste realisatie grootschalige opwek heeft van alle dertig RES regio's. Er wordt in deze regio helaas met name gedacht vanuit beperkingen en niet vanuit kansen. En dat betreuren wij als D66. Wanneer was de laatste herijking van die RES Zuid-Limburg? En wat is daar ook uit geconcludeerd? En wanneer vindt de volgende herijking van de RES Zuid-Limburg plaats? En wat zal daarin de rol van ons als Provincie ook zijn? Op welke manier gaan we inspanning leveren om die RES Zuid-Limburg echt tot actie te laten komen? GS stelde eerder dat we slechts gesprekspartner zouden zijn. Maar wat D66 betreft neemt de Provincie dan ook het voortouw aan die tafel, aangezien het zo slecht gaat met die RES Zuid-Limburg. Daarnaast zou D66 het ook prettig vinden om op de hoogte gehouden te worden van de gesprekken die er plaatsvinden, en de projecten die in de pijplijn zitten. Dan voorzitter, de netcongestie. We hebben er vertrouwen in dat de Provincie alles op alles gaat zetten om de netcongestie zo snel mogelijk te verhelpen. Maar er zal wel wat tijd overheen gaan voordat alle initiatieven en benodigde maatregelen zijn genomen om de netcongestie te verhelpen, en ons elektriciteitsnet klaar te maken voor de toekomst. Zoals ook de heer Pelzer al benoemde, onder andere bedrijven, scholen en ziekenhuizen lopen aan tegen die netcongestie. En we zullen dan ook als Provincie voor keuzes komen te staan. Welke aansluiting op een net geef je dan eigenlijk voorrang, en wat is exact onze invloed als Provincie daarop. D66 heeft behoefte aan een soort ruimtelijke planning wat we waar willen toestaan, met de beperkte capaciteit die we nog hebben en de beperkte capaciteit die er eventueel bij zou komen. En welke rol ziet het College dan voor zichzelf weggelegd bij het maken van dit soort keuzes? En zou de Gedeputeerde ook dergelijke keuzes in kaart willen brengen, zodat we ook als PS kunnen aangeven wat onze prioriteiten zijn? Dan de Wet collectieve warmte, die komt eraan. En deze wet moet het makkelijker maken om over te gaan op warmte als energiebron, en voor huishoudens om van het gas ook af te gaan. Ook in onze provincie hebben we natuurlijk verschillende plannen met warmtenetten, namelijk dus verwarmen met Mijwater en met de Restwarmte van Chemelot. De nieuwe Warmtewet is daarom ook zeker relevant voor ons. En op welke manier beïnvloedt de nieuwe Warmtewet de ontwikkelingen van deze twee warmtenetten? En biedt deze nieuwe Warmtewet ook kansen voor toekomstige ontwikkelingen en investeringen in duurzame warmte? Ook deel ik de woorden van de heer Driessen: het sentiment rondom kernenergie in onze samenleving lijkt voor een deel gedraaid. En daarnaast zien we ook bij een deel van de inwoners dat er echt nog veel zorgen zijn over kernenergie. En daarom vroegen we ons ook nog af: hoe gaat het College in gesprek met de inwoners over de veiligheid van kernenergie, en ook hun overige zorgen? Tot slot voorzitter, het provinciale energiebedrijf – al een paar keer genoemd ook door mijn collega's. Er is nog veel onduidelijkheid over de vormgeving en exacte invulling van het provinciale energiebedrijf. En daarom vroegen we ons ook

af: hoe worden wij als PS meegenomen in de beslissingen? En wanneer worden die gemaakt? Tot zo ver.

De voorzitter: Dank, mevrouw Wesseling. Dan ga ik naar uw buurman, de heer Van Est, namens 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Voorzitter, laat ik beginnen met te constateren dat de ministerraad niet op een vrijdag plaatsvindt maar op een donderdag, omdat we vandaag Goede Vrijdag vieren. En dan vinden we het nodig om in Limburg, de stad van Sint Servaas, een hele dag een vergadering te plannen. Natuurlijk is er sprake van een scheiding tussen kerk en staat, maar enigszins rekening houden met katholieke tradities had ik wel wenselijk gevonden. Ik neem vandaag dit beleidskader waar, laten we het zo zeggen. In zijn algemeenheid kan niemand eigenlijk tegen nieuwe duurzame energiebronnen zijn en een schoon leefmilieu. Maar de vraag is altijd: ten koste van wat gaan we dit realiseren. Een tweede algemene opmerking die ik zou willen maken: het lijkt of de rol van de Provincie beperkt is, omdat er zo veel andere partijen zijn, en zo veel afhankelijkheden tussen alle partijen zijn waarvan we niet het beeld altijd goed voor ogen hebben. En daarom loop ik nog enkele elementen uit het beleidskader na, omdat de huidige teksten toch nog vragen oproepen. In paragraaf 3.2 wordt gesteld dat we Limburgse afwegingen moeten maken, en dat het politiek-bestuurlijke keuzes zijn. Maar hadden deze keuzes niet explicieter in deze beleidskaders verankerd moeten zijn? Bij het klimaatplan roept u op tot 55% CO₂-reductie ten opzichte van 1990 in 2030. Maar de vraag is: waar staan we nu? Hoeveel procent hebben we al gedaan? Dus dan weten we ook nog wat we moeten. Hoe zit het met de relatie tussen het klimaatplan '24-'30 en dit beleidskader? En wat moeten we dan echt verstaan onder het concreet maken van het klimaatplan? In paragraaf 5.1 wordt gesproken over het inzichtelijk maken van het afwegingskader. Maar dit afwegingskader wordt dan medio 2024 besproken met de Staten. En met welk doel wordt dit besproken? Welke rol is dan voor PS weggelegd? En er staat dan op pagina 26: 'Deze analyse verwerkt in het Statenvoorstel van dit kader, biedt houvast voor onze verdere stappen.' Is deze analyse nu weer hetzelfde als het afwegingskader dat inzichtelijk wordt gemaakt? In paragraaf 5.2 geeft u aan een dialoog te willen voeren over een gewenste energiemix met alle opties. Op welke termijn wilt u deze energievisie geconcretiseerd hebben? In paragraaf 6.1.1 spreekt u over het uitfasen van aardgas. Ziet u dat als een individueel doel op zich? Of moet dit ook gezien worden tegen realistische, betaalbare en technische gelijkwaardige vervanging? In paragraaf 6.1.3 over de energie-infrastructuur wordt niet geheel duidelijk welke rol de Provincie inneemt. Wanneer heeft de Provincie nu de rol van financier? Wanneer heeft die een stimulerende rol? En wanneer de rol van de ruimtelijke bevoegdheden? Op pagina 41, bij 'Versnellen van de versterking van de energie-infrastructuur' wordt gezegd dat het een primaire taak is van de netbeheerder. En daarnaast staat dat de Provincie een belangrijke rol kán ... En dan ontbreekt iets. Maar moet het niet zo dat de Provincie niet overal bij moet zitten? Er moet toch een duidelijke toegevoegde waarde zijn? En ook bij het integraal programmeren is niet duidelijk wie beslissingen neemt. Overheden en netbeheerders, waarvan bij die netbeheerders soms weer overheden de aandeelhouders zijn. Wie bepaalt? En welke risico's lopen we als het niet duidelijk is? In paragraaf 6.1.4 zijn er grote zorgen over het RES Zuid-Limburg: maar 11% gerealiseerd. Maar moeten we niet tot de conclusie komen of het wel realistisch is? Of is er te hoog ingezet? In het kader van de kernenergie wordt gesproken dat bij de nucleaire veiligheid het Rijk een belangrijke rol speelt. Maar ziet GS hier ook een rol voor de Provinciale Staten? Bij paragraaf 6.2.1, Bevordering schone leefomgeving, vragen wij ons af: wat is de betekenis van het Schone Lucht Akkoord? De doelstellingen zijn niet afdwingbaar. Over welke verkenning gaat het in de tweede alinea van paragraaf 6.2.1? In de laatste alinea staat weer een vervolgstap op de verkenning, met als slotzin: 'Dit moet leiden tot een perspectief op uitvoering, waarin de verschillende milieuaspecten in onderlinge samenhang zijn te bezien.' Paragraaf 6.2.3. Er wordt gesproken over een versterking van de inzet van

Provinciale boa's. Is dit een groei van het aantal fte's? Of een versterking van de kwalitatieve aspecten van de boa's? Tot slot, op pagina 69 staat: 'Wij maken scherpe keuzes in ons beleid.' Maar kunt u zich voorstellen dat ik deze scherpe keuzes nog niet heb kunnen ontdekken in dit beleidskader? Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dan dank ik de heer van Est, en ga ik naar zijn buurvrouw, mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Wij moeten ons als provinciale overheid niet kleiner maken dan we zijn als het gaat om de energietransitie. Voor de Partij voor de Dieren geldt nog altijd het motto: de schoonste energie is de energie die je niet gebruikt. Dat betekent niet alleen energiebesparing zoveel als je kan, maar vooral ook: anders produceren. In de landbouw lokale ketens sluiten, in plaats van voedsel over de wereld verslepen. Geen energie slurpende luchtwassers, maar een extensievere en natuurinclusievere productiewijze. Bij transport slimme logistiek, vervoerspreventie in plaats van telkens weer toestaan dat grote logistieke dozen gebouwd worden. Selectief zijn bij de acquisitie van bedrijven, waarbij dan energieverbruik en duurzaamheid belangrijke criteria zijn. Voorzitter, dit zijn allemaal verbonden terreinen waarop de Provincie een rol te spelen heeft. En die missen wij nu in dit beleidskader. 'Externe integratie' wordt het ook wel genoemd: het doordringen van de energiedimensie bij andere sectoren. Wij missen een visie daarop, die wel essentieel is wat ons betreft. Het principe 'de schoonste energie is de energie die je niet gebruikt' heeft ook nog eens een nieuwe dimensie gekregen met de acute netcongestie. Neem als voorbeeld de situatie met de woontoren aan de Groene Loper, hier in Maastricht. Voorzitter, daar zijn mensen de dupe. Letterlijk. Er is dus tijdsdruk om nu wat te doen. Energieopslag kan op kortere termijn ruimte geven. Wij zouden graag zien dat daar meer nadruk in de visie op wordt gelegd. En twee concretere vragen: wat gaat er nu gebeuren om initiatieven als buurtbatterijen te ondersteunen? En welke invulling wordt gegeven aan de motie Loomans inzake een energieopslag-alliantie? En ik had eigenlijk verwacht dat hij hier die vraag zou stellen. Maar niet alle oplossingen in dit beleidskader verdienen die naam. Vraagtekens zetten wij bij het niet selectief stimuleren van warmtenetten. Met name als het gaat om restwarmte van bedrijven. Waarom gebruiken bedrijven die restwarmte niet zelf, in plaats van dure infrastructuur met transportverlies aan te leggen? Concrete vraag aan de Gedeputeerde: kan dit punt, hergebruik van restwarmte, betrokken worden bij de maatwerk-afspraken met bedrijven? En hoe kan de continuïteit gewaarborgd blijven? Maak je jezelf niet afhankelijk van het voortbestaan van bepaalde bedrijven? En moet je dat willen als die bedrijven veel fossiele energie gebruiken, en/of in bredere zin niet duurzaam zijn? En dat zijn vragen. Dan het milieubeleid. Twee dagen voor deze vergadering plofte de beloofde appreciatie van het onderzoeksrapport Concretiserend Milieubeleid op de mat. Twee dagen, terwijl het rapport er al drie maanden ligt. Ook bij de vorige vergadering werd het rapport zelf pas twee dagen van tevoren toegezonden. Voorzitter, wij hebben ernstig bezwaar tegen deze omgang met Provinciale Staten. Op deze manier is er geen serieuze behandeling van dit belangrijke onderwerp mogelijk. Ik wil graag een reactie van de Gedeputeerde over deze gang van zaken. Dat een aantal van de aanbevelingen zijn overgenomen in het beleidskader, en andere kennelijk zullen worden uitgewerkt in de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en beleidsregels is een schrale troost. En wat er is overgenomen uit het rapport heeft, voor zover wij na een snelle inspectie konden nagaan, een hoog abstractiegehalte. Je kan beslist niet van concretiserend milieubeleid spreken. Want wat zijn nu de concrete ambities van dit College? Bijvoorbeeld voor luchtkwaliteit, een heel kwetsbaar punt hier in Limburg. Wat gaan we doen in het licht van de aankomende EU-richtlijn met betrekking tot luchtkwaliteit, die wordt afgestemd op de WHO-advieswaarde voor fijnstof, ozon en NO₂? En de toenemende wetenschappelijke aanwijzingen dat ultrafijnstof, zoals bij MAA, forse gezondheidsschade geeft. Hoe leggen we de link met de grote gezondheidsachterstanden in deze provincie? Komt er een provinciaal geurbeleid, zoals veel andere provincies dat wel hebben? Geen luxe met de grootindustrie die we hier hebben. Hoe worden de zeer

zorgwekkende stoffen aangepakt? Daarover komt nu eerst een uitvraag, dus weer een extern onderzoek, dan weer een appreciatie. En we zijn weer een X-aantal maanden verder. Nog steeds verkeren we als PS in het duister. Onaanvaardbaar, vinden wij. Wij verwachten voor de volgende LEO, wanneer het interbestuurlijk programma VTH op het agenda staat, een échte notitie Concretiserend Milieubeleid. En dan niet twee dagen van tevoren. Wat er ook nog niet ligt is een beleidsplan VTH. Wanneer kunnen we dat verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Boven, u bent over uw tijd heen. Wilt u tot een afronding komen? U kunt eventueel ook een deel bewaren voor de tweede termijn.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dat weet ik. En ik had al van alles geschrapt, want ik wist al dat ik te kort tijd zou hebben. Dan bewaar ik dat voor de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar uw buurman, de heer Sol namens GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja dank u, voorzitter. Misschien goed om toch ook hier even te melden: de heer Loomans is afwezig omdat hij deze week van zijn vader afscheid heeft genomen. Het was een bijzonder warme en mooie dienst, kan ik hier wel mededelen. Energietransitie. Sorry, ik moet even omschakelen. We zijn bezig met een marathon en we zetten babystapjes. Ik heb ook de Nota van Wijzigingen uiteraard gezien. En ik zie dat er dingen gewijzigd zijn, maar ik durf ze toch wel babystapjes te noemen. En ik wil graag proberen te helpen voorkomen dat we straks in de al dan niet geëlektrificeerde bezemwagen belanden. Er is al veel gezegd over wat de Zuidelijke Rekenkamer ook heeft geanalyseerd. Het heeft niet zo veel zin om al die conclusies hier nog een keer voor te gaan lezen. Maar ik nodig toch de Gedeputeerde uit om al die conclusies nog eens te leggen naast wat er nu echt in de tekst van dit beleidskader staat. Omdat in ieder geval mijn vaststelling is dat we op heel veel onderdelen eigenlijk nog niet of nauwelijks invulling geven aan de zorgen die de Zuidelijke Rekenkamer heeft uitgesproken. Dank voor de beantwoording van de technische vragen. Heel fijn. Ik wil daar toch nog twee dingen over zeggen. Het eerste is, ik was wat verbaasd over de reactie over mijn vraag over SMR. Even los van de vraag of je dat wel of niet als oplossing ziet om in 2035 de elektriciteitsmix CO₂-neutraal te hebben. Ik dacht namelijk helemaal niet dat ik een politieke vraag stelde maar gewoon echt een heel praktische technische vraag. Dus ik wil graag van de Gedeputeerde zijn opvatting daarover horen. En ik ben ook wel nog steeds benieuwd naar het antwoord. Omdat uiteindelijk, we weten dat we in die energietransitie enorm veel behoefte gaan krijgen aan met name regelbaar vermogen. En de hamvraag is of een SMR daar iets aan toevoegt. Het tweede is over opslag, de OPAC. Het idee wat al heel lang bestaat, om onze mijnschachten te gebruiken om met behulp van zwaartekracht opslag van energie te organiseren. Daar is de reactie van: dat laten we aan marktpartijen over. En ja, ook in het kader van die marathon: het blijft voor mij wonderlijk hoe wij afwegingen maken over wat we als Provincie wel willen doen – bijvoorbeeld een Provinciale energiemaatschappij – en waarvan we zeggen: dat laten we aan de markt over. Dus misschien dat de Gedeputeerde daar ook zijn licht nog eens over kan laten schijnen. De Zonneladder. Die hebben we. Ik mis daarin een aparte trede voor dubbelgebruik. Want dat is toch echt wel iets anders. Maar ik mis ook vooral een bespaarladder. Want dat weten we allemaal, de energie die we niet nodig hebben die hoeven we ook niet op te wekken. En ik denk dat dat aspect nog echt veel meer nadruk behoeft in de energietransitie, en zeker dus ook in dit beleidskader. Ik mis, als het over windturbines gaat – even los van de discussie over gezondheidseffecten – gewoon meer creativiteit in waar dat wel kan. Ik zie in andere provincies windmolens op bedrijventerreinen staan. Dat kan prima, daar klaagt niemand over. Is weer een stukje van de oplossing. De netcongestie gaan wij proberen aan te vatten door de partijen die in belangrijke mate ook gewoon verantwoordelijk zijn voor die congestie te vragen hoe ze zelf denken dat te gaan oplossen. En in die zin ga ik wel mee met de heer

Driessen. Ik denk dat er ook heel veel experts zijn, ook nog los van eindgebruikers, die heel andere ideeën hebben over die netcongestie. En die zou ik ook graag in deze discussie willen betrekken en hen ook uitnodigen om de discussie met netbeheerders en met andere partijen aan te gaan over wat er nou wel kan in plaats van alleen maar optellen en constateren dat als je alles optelt en maximeert dat het dan niet kan. Over milieu, ja, ik was eigenlijk wat verbaasd over het feit dat we toch al een dik jaar geleden een soort noodkreet, ook mede naar aanleiding van de Zuidelijke Rekenkamer, hebben geaccordeerd door te zeggen we willen VTH taken gaan versterken. Vervolgens lees ik dan bijvoorbeeld, als het gaat over het Schone Lucht Akkoord, dat al dateert uit 2021, dat er staat: het Schone Lucht Akkoord heeft echter nog geen vertaling gekregen in concrete beleidsregels. Ja, er is een meetnet, dat is fijn. Dat ken ik ook. Sterker nog, ik heb zelf een fijnstofmeter en een geluidsmeter hangen want er is ook heel veel citizen signs op dat gebied. Maar vervolgens ...

De voorzitter: Als we het dan hebben over meetinstrumenten dan zegt de klok dat u al vrij ruim over de tijd bent. Kunt u langzaam tot een...

De heer Sol (GroenLinks): Oké. Goed. Dat vermoedde ik wel, maar oké, ik ga afronden. En ik denk dus in ieder geval dat we ook op dat vlak gewoon sneller stappen zullen moeten zetten. Dat was het voor nu. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. En dan ga ik tot slot naar de heer Wolters Gregório, van de Socialistische Partij.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Ook al vervangt dit kader de PES 2.0, laten we die titel wel hoog houden en samen energie krijgen van energie maken, voorzitter. Het is goed dat iedereen zijn mening over dit kader heeft kunnen geven en dat dit ook terug te lezen is in dit kader. De één houdt zich bezig met toekomstmuziek, zoals SMR's en de ander pakt liever laaghangend fruit waar onze huishoudens en het MKB op korte termijn al iets aan hebben. Het ondersteunen van energiecoöperaties voor isolatie en lokale opwek en het aanmoedigen van proeven met lokale energiedeling, zoals in Nederweert, zijn er een paar voorbeelden van. We zien dat alle opties inzichtelijk zijn gemaakt, maar dat wij als Provincie niet alles kunnen. Of dat nu door netcongestie, het gebruik en geld om te investeren, of regelgeving van hogere overheden is. Laat ons wel de vraag erin houden op plekken waar dat wel kan. En de samenwerking met belanghebbende partners, zoals woningcorporaties en gemeenten, al dan niet via de RES-regio's, goed aangaan. De scan die we doen kan iedereen helpen met meer mogelijk maken en laten we vooral ook de elektriciteitslijntjes kort houden met bijvoorbeeld Zeeland, omdat daar duurzame zaken zoals getijdenenergie van de grond gaan komen waar wij zelf niet mee aan de slag kunnen, maar eventueel wel samen kunnen investeren om er gebruik van te maken. Op welk moment kunnen wij of onze inwoners ook suggesties inbrengen om onze uitdagingen een nog concretere vorm te geven is mijn eerste vraag. Waar ook de potentie zit met het oog op de toekomst met de ontwikkeling van nieuwe technieken en daarna de productie daarvan. Ik mis de samenwerking met uw collega Economie en Onderwijs om hier actief mee de boer op te gaan.

De voorzitter: Wij pauzeren heel even, want er is een vraag voor u van de heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Ja, een vraag aan de heer Wolters naar aanleiding van het vorige alineaatje waar hij mee bezig was, over die getijdenenergie in Zeeland. Ik denk inderdaad dat we goed moeten kijken naar mogelijkheden voor duurzame energie-opwek buiten de strikte provinciegrenzen. Voor mij zijn die provinciegrenzen niet zo heel erg belangrijk. Maar als we dat zouden doen, hè, als voorbeeld die getijdenenergie, bent u dan ook van mening, via de voorzitter, dat

de duurzame energie die op zo'n manier opgewekt wordt en gebruikt wordt in de provincie Limburg mee moet tellen bij de RES-doelstellingen?

De voorzitter: De heer Wolters.

De heer Wolters Gregório (SP): Nou, ik denk dat we dan twee dingen gaan samenvoegen. En dat is denk ik ook voor mij landelijk gezien niet de bedoeling. Dus waar we eigen verantwoordelijkheid moeten nemen om die RES-doelstellingen te halen of in ieder geval wel ons best blijven doen om die te gaan halen. En waar je daar bovenop nog samenwerking met andere provincies of zelfs met andere landen, hè. Als je kijkt naar het binnenland van Spanje of Griekenland of Italië bijvoorbeeld, waar bijna het hele jaar door voldoende zon is om energie op te wekken maar waar de kabels gewoon nog niet liggen. Ik denk dat we daar ook gewoon ... Nudging wordt dat genoemd, als we het dan over onze eigen inwoners hebben. Maar dat we in ieder geval ook lokaal of Rijksoverheden moeten blijven stimuleren om die samenwerking op te pakken, zodat die heel brede opgave makkelijker te behappen wordt. Ja.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

De heer Wolters Gregório (SP): Oké. Ik zei, ik mis de samenwerking met uw collega Economie en Onderwijs om hier actief mee de boer mee op te gaan en zo ons onderwijs en arbeidsmarkt toekomstbestendig helpen te maken. Energieopslag en opwekken zijn we al mee bezig. Of bijvoorbeeld Brightlands Chemelot, dus investeer daar dan in en laat de samenleving daar dan ook meer van profiteren. Wat kunnen wij op dit vlak nog verwachten is mijn vraag. Onze focus als Provincie moet er niet op gericht zijn om Limburgers korter te laten douchen, maar om de grootverbruikers en grootvervuilers hun verantwoordelijkheid te laten nemen. Waar ook de meeste ondernemers deugen zijn er ook bij die zich er, voor elk jaar meer winst, makkelijk vanaf proberen te maken. Daar mogen wij best een serieuzer signaal af gaan geven. De gezondheidseffecten van windturbines zijn net al genoemd door collega Huizing. En zo serieus als dat is moeten we vanuit milieu en gezondheid andere gezondheidsrisico's, zoals onze water- en luchtkwaliteit, beter meten en handhaven als normen worden overschreden. De capaciteit is daarin al jaren een zorgenkindje. En mijn vraag is of de Gedeputeerde ons kort mee kan nemen in hoe de gezondheid van Limburgers en onze natuur daar de komende jaren meer van gaat merken. Dan ten slotte, laten wij vol goede moed onze rol in de toekomst van onze energievoorziening en de handhaving van de milieunormen nemen. En we zien de uitwerking van het energiebedrijf en energievisie wel met veel interesse tegemoet. Dank u wel.

De voorzitter: Dan dank in de heer Wolters en dan complimenteer ik de commissie met de vlotte eerste termijn. Dan zeg ik Gedeputeerde Van Caldenberg, aan u het woord. U krijgt hier ruim een half uur voor. Ze hoeven niet op, zeg ik dan...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik moet u zeggen dat ik tijdens de behandeling van de commissie in ieder geval mijn blaadjes vol heb geschreven, dus u heeft met z'n allen veel vragen gesteld. En u heeft met z'n allen ook best wel wat complimenten uitgedeeld. Dat deed u eigenlijk de vorige keer, tijdens de sonderende behandeling ook al, over de concreetheid van het document. Ik constateer en volgens mij was het de heer Van den Beucken die zei er zijn een stuk of twintig punten aan toegevoegd en dat maakt het alleen maar nog beter. Ik zie dat als een compliment aan de mensen die daar heel hard aan gewerkt hebben en die tot gisteravond laat, dan kijk ik even in de richting van de heer Sol, nog hebben doorgewerkt om alle technische vragen die er te elfder ure door u verzonden zijn, om die ook nog te sturen. En ik hoop dat u alle reacties hebt gekregen.

Ten aanzien van het rapport van de ZRK weet mevrouw Wesseling dat daar volgende week nog een aantal antwoorden volgen. Dus die complimenten geef ik graag door. En nadat u allemaal complimenten had uitgesproken ging het er eigenlijk vrij snel over van wat er toch allemaal in moest, zal ik maar zeggen. En, ja, als ik het een beetje zou moeten samenvatten dan proeft u allemaal een urgentie en die urgentie is heel groot. En tegelijkertijd zet ik daar tegenover dat de bevoegdheden, de taken en de rollen die de Provincie in het energiedomein kan spelen, relatief beperkt zijn vanuit de wettelijke taken. Er zijn veel bevoegdheden bij gemeenten, er zijn veel bevoegdheden bij de Rijksoverheid. Maar zoals u kunt teruglezen, denk ik, in het beleidskader ademt dit beleidskader wel een enorme ambitie om met dingen, waar we niet direct een wettelijke taak en bevoegdheid hebben, ons juist wel mee te bemoeien. En dat is niet omdat we daar nu bemoeizuchtig mee zijn, maar omdat vooral Limburg het nodig heeft. De problematiek van de netcongestie, volgens mij frustreert het u allemaal. Dan kan ik u zeggen, het frustreert de Gedeputeerde ook. En dat ligt niet aan het harde werken wat de mensen hier in dit huis en ook bij de netbeheerders doen. Maar dat is bijna het gevolg van het succes van de energietransitie. Maar maakt nu wel dat wij in deze positie zitten en dat het net op dit moment vol is. In die zin vraagt onze gebouwde omgeving, en onze verzorgingshuizen, onze ziekenhuizen, onze woningbouwopgave, onze industrie om meer energie. En die grote hoeveelheid vraag naar energie, ja, die leidt er nu toe dat de infrastructuur op dit moment uit zijn voegen barst. De heer Huizing van de BBB die zegt ja, we moeten wel uitkijken dat we met die investeringen in die net-infra, dat we daar zorgen dat dat ook wel betaalbaar blijft. En de pijnlijke constatering is nu eigenlijk dat de prijs die we nu betalen ook de prijs is van het niet investeren de afgelopen twintig/dertig jaar in de energie-infrastructuur. En aan de andere kant hoor je dus de behoefte dat we daar dus snel wel in gaan investeren. Dus de keuze van niets doen is ook een hoge prijs, want dat betekent dat we nu een heleboel bedrijven niet kunnen gaan aansluiten, een heleboel woningen niet kunnen gaan aansluiten op het net. Dus het belang van investeren in energie is op dit moment heel groot.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Ijpelaar van het CDA. Ik zag allerlei bewegingen.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik zag een teleurstellende beweging hier links van mij.

Mijnheer de Gedeputeerde, u gaf aan ... Nou u benoemt nogmaals, denk ik, wat de commissie ook benoemd had, dat netcongestie wel echt een groot probleem is, zij het niet voor onze eigen ambities, maar ook voor de ambities van het bedrijfsleven. Op wat voor manier komt u terug bij de commissie met een aanpak of met een rapportage over de status daarvan? Want in het stuk staat ook wij gaan er eigenlijk niet over, daar gaan de netbeheerders over. Tegelijkertijd is het ons allen aan gelegen om daar wel een hele aparte aanpak op te hebben. Dus op wat voor manier gaat u hier een plan van voor maken. En hoe komen wij als commissie daar op terug?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, dat zou mijn volgende beantwoording van de vraag zijn, want u heeft die net gesteld, mijnheer Ijpelaar. Wij gaan werken, en dat kunt u ook lezen in het kader, aan een energievisie. En dan gaat het waar, op welke plek, heb je nu welke vorm van energie. Waar is die, ja, maatschappelijk tegen de goedkoopste prijs te realiseren? En dan gaat het bijvoorbeeld over de industrie en dan zou je kunnen denken aan een oplossing rondom waterstof. Dan gaat het over restwarmte, daar heeft u het een aantal keren over gehad, als het gaat over de gebouwde omgeving bijvoorbeeld. En uiteindelijk moeten wij keuzes gaan maken waar op welke plek kunnen wij welke energietoepassing het beste toepassen? Wij gaan een systeemstudie doen en als het goed is moet die aan het einde van dit jaar zijn opgeleverd. En daarmee kunnen wij input leveren voor de investeringsplannen van de netbeheerders die uiterlijk februari volgend jaar klaar moeten zijn. Daarmee zorgen wij dat die netbeheerders kunnen investeren. Maar daarnaast moeten wij ook, en dan kijk ik toch even integraal naar wat er ruimtelijk in deze provincie moet gaan gebeuren, een inpassing gaan doen van de verschillende opgaves die wij hebben, economisch, mobiliteit en energie.

Ook als het gaat over wonen. En dus zullen wij integraal in het gebied al die visies, die in de verschillende plannen bij elkaar staan genoemd, bij elkaar moeten gaan brengen omdat we niet vier keer Limburg kunnen volleggen, maar één keer Limburg hebben. En dus zullen we daar ook met elkaar die keuzes in moeten maken. De keuze die we dus maken vanuit energie zullen integraal bekeken moeten worden, ook ten opzichte van de andere domeinen. En dan hopen we dat we met die keuzes een visie hebben waar we na 2050 onze maatschappij naar toe kunnen richten. Waar gaan mensen het meest ... Ja, waar kunnen de meeste investeringen zich dan op richten, in welk gebied, ten opzichte van welke investering?

De heer Ijpelaar (CDA): Oké, mevrouw, mag ik een vervolgvraag?

De voorzitter: Ik zie aan alle kanten ook wat ...

De heer Ijpelaar (CDA): Ik zou graag een vervolgvraag willen stellen, want ...

De voorzitter: Mijnheer Huizing, zou u heel even uw microfoon willen uitzetten. Want anders ... ja, goed. Dan geef ik eerst het woord aan de heer Ijpelaar. Ga ik dan naar de heer Huizing en dan naar de heer Sol. En als er dan nog ... en de heer Megens. Excuus.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, op zich een heel logisch antwoord, hè Een strategisch antwoord, maar het risico van uw antwoord zit erin dat we continue blijven wachten op elkaar. Want de gemeenten kijken naar ons en die zeggen, ja, u moet straks in uw POVI keuzes gaan maken over welke gebieden en waar en over ruimtelijke inpassing. Wij zeggen tegen de gemeenten, nee, u moet keuzes maken welke wijken u wilt aansluiten, afsluiten, noem maar op. De netbeheerder zegt tegen ons, ja, u moet vertellen wat wij moeten gaan doen, want dan gaan wij pas onze investeringsagenda maken. Dus wij zijn elkaar de afgelopen vier jaar eigenlijk de hele tijd aan het aankijken. En ja, dat is natuurlijk wel een heel groot risico. En als je dan ook nog een keer aangeeft, van ja, we gaan ook nog een keer integraal naar het ruimtegebruik kijken, dat moeten we zeker doen. Maar het laaghangend fruit, daar moet gewoon een actieplan op komen, daar moeten gewoon nu stappen in gezet worden. En daar worden ook al stappen in gezet. Alleen ik denk wel dat het goed is om de commissie in positie te brengen om daar voortgang op te zien. Nog even los van alle, zeg maar, lange termijnkeuzes en acties, want ja, er moet op een of andere manier, op onconventionele manier, want dat horen we ook op het moment dat we de markt in gaan, keuzes worden gemaakt. En een voorbeeld, we zijn op werkbezoek geweest en dan horen we dat op een klein transformatorhuisje, dus niet zo'n groter transformatorhuisje, maar zo'n heel klein elektrisch kastje, al een vergunningsprocedure van een jaar op zit. Dus ja, we moeten er geloof ik, nou ja, duizenden gaan bijplaatsen. Daar hoeven we niet af te wachten tot er een keuze is gemaakt in de POVI of in de Omgevingswet. Daar moeten we nu iets aan gaan doen. Daarvoor moet concreet over een aantal maanden hier een plan in de commissie liggen. En dat is een beetje wat ik de Gedeputeerde ook vraag van hoe kunnen we u daarbij helpen of hoe gaat u ons daarbij helpen om daar inzicht in te krijgen.

De voorzitter: Keurig geëindigd, ook nog met een vraag. Heel goed. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja. Wat wij u al hebben toegezegd, en dat was naar aanleiding van de vorige commissie ten opzichte van het rapport over de Zuidelijke Rekenkamer, is dat we u in Q3 van dit jaar mee gaan nemen langs de grote energie-infrastructuurprojecten die we gaan doen. Dus daar wordt de commissie ook bijgepraat.

Als het gaat over de lange doorlooptermijn van de infrastructuur ... Ja, die frustratie van de heer Ijpelaar, die voel ik ook. Soms kost het realiseren van een grote 380 kV-aansluiting ... Die hier in de

commissie is geweest, waar u volgens mij allen positief tegenover staat, waarbij de planning 2030 is en we hopen als College, en daar gaan we een beetje vanuit, die al in 2028 te kunnen realiseren. Ja, dat heeft alles te maken met allerlei wettelijke procedures waar het College zich ook aan dient te houden, wettelijke procedures ook, ten aanzien van burgerparticipatie. En die frustratie ligt daar ook als het gaat over de specifieke elektriciteitshuisjes die erbij moeten komen, volgens mij iets van 6.500 in deze provincie. Let wel, er staan er nu ongeveer evenveel. En voor 2030 moet er een verdubbeling plaatsvinden van dat aantal. Dat is enorm. En ja, die frustratie dat dat niet sneller kan, ja die is er ook. Alleen gemeenten gaan daar vaak over en niet de Provincie. En als het gaat over de grote infrastructuurprojecten liggen er ook vaak bevoegdheden bij het Rijk. En wat wij dus doen is met netbeheerders spreken. Met medeoverheden spreken, kan het niet wat sneller. En ja, dat is soms wel frustrerend vanuit deze rollen. Ik begrijp de frustratie bij u ook, alleen vertel dat ook tegen die andere partijen, zou mijn boodschap zijn.

De voorzitter: Er waren nog meer vragen voor u. Dan ga ik nu even verder naar de heer Huizing, namens de BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Ja, het is niet voor niks, denk ik, dat de heer Ijpelaar en ik ongeveer gelijktijdig een vraag wilden stellen, want inhoudelijk sluit het ook wel redelijk op elkaar aan. Maar ik sloeg eigenlijk eventjes aan op de opmerking van de Gedeputeerde dat, ja, naar aanleiding van onze zorgen over de kosten van de netverzwaring, ja, dat het alternatief niks doen, geen alternatief was. Het uitspreken van die zorgen over die netverzwaring en de kosten daarvan is geen oproep om niks te doen. Het is echt nadrukkelijk een oproep om te kijken hoe wij, er zijn allerlei manieren, die zijn hier ook al genoemd, om heel goed te kijken naar alternatieven, netverzwaring kunnen minimaliseren, laat ik het zo formuleren. En het onderling leveren van energie, groen gas, noem maar wat. Dus inderdaad, in dat actieplan wat u aankondigt, wat ons betreft heel nadrukkelijk de vraag en hopelijk een toezegging van u om daar eigenlijk maximaal in te zetten op alternatieven voor energielevering, anders dan puur elektrisch. Want ik ben bang dat we dat niet aan gaan kunnen met de netverzwaring en dat het ook tot kosten gaat leiden die heel hoog zullen zijn voor de afnemers. Dus dat is de vraag eigenlijk om in die visie daar de nadruk op te leggen.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wat er in de visie komt is voor welke plek de meest kostenefficiënte oplossing voor de lange termijn voor het geheel uiteindelijk terugkomt. En dat kan voor de industrie dus een andere zijn dan voor de landbouw en weer een andere zijn dan voor de gebouwde omgeving. En op basis daarvan zullen we de keuzes maken. Dat betekent voor de korte termijn, en dat is ook maar het eerlijke antwoord, dat investeren in energie-infrastructuur ten aanzien van elektriciteit ook voor deze provincie zeer zeker nog noodzakelijk is. En dat zal kosten met zich meebrengen. Ja, dat kan ik niet mooier maken dan dat het is. Dat is ook de prijs die we eigenlijk betalen voor te weinig geïnvesteerd hebben, de afgelopen twintig jaar, in energie-infrastructuur. En het alternatief is we doen niks, maar dat betekent ook iets voor de economie. En dat betekent ook iets voor de landbouw. En dat betekent ook iets voor bijvoorbeeld ons openbaar vervoer. We hebben dat gewoon nodig. En het is ook helemaal niet erg om als overheid dan te willen investeren, zeg ik dan maar in de richting van de heer Driessen.

De voorzitter: U had nog twee vragen en als u zo doorgaat komen er nog veel meer. Dus ik ga heel even snel verder naar de heer Sol, namens GroenLinks. En daarna kom ik bij de heer Megens.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Ja, in de beantwoording kreeg ik de suggestie dat de netbeheerders nog zitten te wachten op input aan de hand van onze energievisie, terwijl ik uitgewerkte detailplanningen ken van netbeheerders, waarin grote aantallen ... Ja, wat ik ook bij no-

regretverzwaringen terugvindt. Dus ik begrijp dat niet helemaal. Dus misschien kan de Gedeputeerde mij even meenemen.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Daar zitten twee componenten aan. Enerzijds hebben zij behoefte aan prioritering. Want zij kunnen echt wel op dit moment voor de komende paar jaar intekenen waar elektriciteitshuisjes, transformatoren, onderstations, grote kabels, moeten komen. Alleen, u heeft ook kunnen lezen dat de capaciteit van mensen, die dat daadwerkelijk kunnen aanleggen, beperkt is. Netbeheerders werken daar ook enorm hard aan om mensen ook op te plussen. Er zijn nu echt een enorm aantal vacatures wat ze aan het invullen zijn en daar moeten er nog veel meer bij. Maar ze hebben dan van ons ook wel nodig ... En waar moeten we dan maatschappelijk bij wijze van spreken prioriteren? Waar moeten we dan het eerste aan beginnen? Wat is voor Limburg de belangrijkste impact? Dat is één deel. En voor de wat langere termijn, want de investeringsplannen die we nu vaststellen daar gaan we de komende jaren gewoon mee aan de slag. Maar voor de wat langere termijn, na 2033 zal ik maar zeggen, richting 2050, daarvoor hebben zij ook de structurerende keuzes vanuit de politiek nodig. Datzelfde geldt bijvoorbeeld ook voor als het gaat over prioritering. Netbeheerders...Als het gaat over voorrang. Eén van de punten die u noemde, ja de ACM gaat die voortgangsvolgorde bepalen. En netbeheerders hebben wel die duidelijkheid nodig. Want, ja, anders gaan netbeheerders ook op uw stoel zitten. En dat is niet persé iets wat u wenst. Maar daar komt volgens mij in april duidelijkheid over vanuit de ACM. Even kijken.

De voorzitter: Dan gaan we nu tot slot naar de laatste vraag en die was van de heer Megens, namens de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoor de Gedeputeerde net zeggen, tien/twintig jaar lang hebben we niets gedaan aan het net. Ja, dat veroorzaakt die netcongestie. Ik ben benieuwd of de Gedeputeerde kan benoemen wat de oorzaak is van die netcongestie? Is dat een algemeen tekort op het net of komt het op piekmomenten? Kunt u daar een antwoord op geven?

Gedeputeerde Van Caldenberg: De toegenomen netcongestie is enerzijds omdat er echt een enorme vraag is ontstaan ook naar elektriciteit. Als je ziet, zeg maar, vanaf het begin van de coronaperiode tot nu dan is dat echt substantieel toegenomen. Dus daar komt dat van. Zijn er momenten op het stroomnetwerk dat er ruimte is, ja, dan is dat zo. Op die piekmomenten is er een probleem. Dan kun je doen aan piekshaving hebben we met elkaar zojuist ook gedeeld. Alleen op het moment dat je dus op die piekmomenten over de capaciteit van dat net heengaait, dan bestaat ook het risico dat een onderstation of een transformatorhuis eruit klappt. En als dat gebeurt zitten we ook daar zonder stroom. En op dit moment is natuurlijk ook één van de belangrijke uitgangspunten leveringszekerheid. Mensen willen niet dat het licht uitgaat. Door één van de netbeheerders is mij onlangs verteld dat ze het in Italië anders doen. Dan krijgt u een kwartier van te voren een telefoontje en dan gaat de stroom er gewoon af. Dan kunt u daar bezwaar tegen indienen, u kunt het proberen maar het gaat niet gebeuren. Dus wij hebben, en laat ik dat ook maar zeggen, gewoon een kwalitatief heel goed stroomnetwerk in dit land. Alleen voor de vraag die we hebben en de ambities die we in dit land ook hebben, voldoet het niet aan waar we naar toe willen. En dus zullen we daarin moeten investeren. Het alternatief is een Italiaanse of een Zuid-Afrikaanse toestand, dat kan ook. Maar dan moeten we daarmee genoegen nemen. Dat lijkt me niet datgene wat dit College nastreeft en u ook met z'n allen niet, want ook dat is voor de economische ontwikkeling van deze provincie niet heel erg verstandig.

De voorzitter: Goed, om te voorkomen dat de spanning van het net van deze vergadering gaat, gaat u vooral verder ook met de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, ik heb energie, infra energie ...

De voorzitter: O, excuus, ik zie een vervolgvraag van de heer Megens van de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik ben benieuwd wat veroorzaakt die piekspanningen op het net en hoe kunnen we daarmee omgaan dat die piekspanningen wegvallen?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Die piekspanning wordt meestal veroorzaakt op het moment dat u met z'n allen aan het einde van de dag naar huis gaat. En met z'n allen heel veel meer stroom gaat gebruiken. Want overdag is het in die gebouwde omgeving, als u met z'n allen aan het werk bent, relatief rustig. Maar als u allemaal de vaatwasser gaat aanzetten, allemaal de was gaat draaien en u doet het ongeveer allemaal op hetzelfde moment, ja, dan heeft u wel een probleem. Ik was bij diezelfde netbeheerder en we waren er met twaalf gedeputeerden Energie. En we zeiden waarom kan het niet wat sneller? En die netbeheerder zei toen tegen ons wie van u heeft er natuurkunde gestudeerd? En het antwoord was geen één. Maar zij hebben dus wel te maken met een systeem dat in de afgelopen zeventig jaar is gebouwd, soms ook nog met de techniek van zeventig jaar geleden, die we moeten aansluiten op de techniek van nu. En als we dat dus met elkaar willen doen, ja, dan gaat dat niet eenvoudig. En daarvoor heb je technisch hoogstaande kennis nodig. En daar ontbreekt het op dit moment nog wel aan. Niet in kennis die er is, maar wel aan de handjes en de mensen die ervoor moeten zorgen dat we dit nog sneller kunnen doen. Dus ja, er zijn piekmomenten. Betekent dat dat we de netbeheerder niet aanspreken om te kijken of we slimme oplossingen kunnen verzinnen? Ja, dat doen we wel. Want we vinden ook dat ze creatiever mogen zijn. Dus dat is het antwoord. Even kijken, dan ga ik maar eens even naar de RES-doelen. En ik denk dat ik daar vrij kort over kan zijn in de zin van wat gaan we nou doen. **Volgens mij heb ik toegezegd dat we voor de zomer ... In ieder geval gaan we aangeven wat kan er wel en waar kan dat wel. En dat geldt voor zon en dat geldt voor wind. Dus dan geven we daar in ieder geval duidelijkheid over.**

Is het RES-doel in Zuid-Limburg ambitieus? Ja, dat is een ambitieus doel.

Ben ik bereid om nu al te zeggen dat we dat niet gaan proberen te halen? Dat zou te gek zijn, want wij hebben het kader nog niet vastgesteld. Laten we er maar eens mee beginnen. Dat is ambitieus.

Waar de RES natuurlijk over gaat, primair, is de opwek van energie. En ik heb gezien dat u ook allerlei andere toepassingen aan de RES-doelen heeft willen toedichten. In Noord-Limburg is men wat verder, ook om een aantal dingen die niet specifiek met de RES te maken hebben, wel ook daar aan dezelfde tafel te bespreken. Dat is heel goed. In Zuid-Limburg kiest men voor een andere route. Maar de RES-doelen gaan uiteindelijk over het realiseren van opwek van duurzame energie.

Even kijken, staat er een herijking...

De voorzitter: Er is een vraag voor u van de heer Van Est van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Voorzitter, u noemt het woord, in het kader van RES Zuid-Limburg, ambitieus. Mijn specifieke vraag, is ambitieus in dit kader hetzelfde als realistisch? Ik bedoel ambitie is prima, maar de realiteit moet ook gezien worden. Bent u er nog van overtuigd dat die ambitie nog altijd realistisch is?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, de ambitie is het streven om daar te komen. En op het moment dat je je stip aan de horizon weg gaat halen of je gaat hem verlagen, dan wordt de motivering om die stappen te zetten om er te komen ook minder. Dus die ambitie is er zeker. Gaat het vanzelfsprekend lukken? Nee. Moeten we er hard aan werken? Ja.

Is er een herijking, want dat was ook één van de vragen, die is niet voorzien. Uiteindelijk is het een

afpraak tussen die gemeenten en de Provincie participeert daarin gelijkwaardig met het Rijk om de doelen te halen, generiek over het land. En volgens mij was het de heer Huizing die het daar over had. Generiek over het land om 35 terawattuur te gaan halen. En het lijkt erop dat dat in ieder geval landelijk gaat lukken. In Noord-Limburg lijken wij er daar ook aan te gaan voldoen. In Zuid-Limburg is dat op dit moment een 'uphill battle', zou ik zeggen. Maar om nu te zeggen dat we moeten stoppen met vechten, dat zou ik nog niet doen.

Ik heb ook wel goed nieuws, want binnenkort wordt er een overeenkomst ondertekend over OER-gronden en dat gaat over de opwek van energie langs snelwegen, langs de rijkswegen. En daar gaan we mee aan de slag om te kijken of we in ieder geval daar een aantal stappen kunnen zetten. Even kijken, dan ga ik denk ik door, ja...

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Wesseling en ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Mevrouw Wesseling.

De voorzitter: Ja, sorry, maar als iedereen tegelijkertijd ... De heer Hanegraaff zit op de plek van de heer Nijskens, ja, dat is niet erg. Maar dan, even voor de ... Ja, als u zo uitgepraat bent wilt u dan, ja, heel goed. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, toch nog een vraag over die RES, want de Gedeputeerde noemt weer dat we daar als gesprekspartner zitten. In principe de leiding zou moeten worden genomen door de gemeenten. Maar als ikzelf in een projectteam zou zitten en mijn teamleden zouden niet de benodigde acties doen om tot onze gezamenlijke ambities te komen, zou ik op enig moment wel met mijn vuist op tafel slaan en zeggen van hoe gaan we nou die ambities realiseren? En ik zou heel graag willen dat wij als Provincie aan die tafel een keer die vuist op tafel slaan en het voortouw gaan nemen. Dus ik zou graag van de Gedeputeerde horen of de Gedeputeerde datzelfde ziet of dat ie slechts gesprekspartner wil blijven.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nou, mevrouw Wesseling, dat zou veronderstellen dat mensen die daar nu voor de RES aan die tafel zijn een beetje achterover aan het leunen zijn, en dat is niet zo. De wethouders in die gemeenten zetten ook stappen om te kijken waar we kunnen komen. En eerlijkheid gebiedt ook te zeggen dat wij juist heel veel regie hebben genomen in de RES Zuid-Limburg als het gaat over het ruimtelijke spoor. Wij hebben heel veel gepakt om te zeggen waar het allemaal niet kan. Wij hebben ook vanuit het coalitieakkoord heel veel regie gepakt om te zeggen hoe gaan wij om met landbouwgronden. Dat maakt de inspanning die de mensen aan de RES-tafel in Zuid-Limburg doen, niet makkelijk. En dan kunnen wij als Provincie heel hard met onze vuist op de tafel gaan slaan en het onmogelijke eisen, terwijl we zelf misschien ook een beetje oorzaak zijn van datgene dat het onmogelijk is gemaakt. Dat betekent dat we de regie, die we daar voeren, al best stevig is, alleen waarschijnlijk niet in de richting die u wilt. Dat is denk ik het antwoord.

Ik was bezig met te gaan naar de RUD's, maar dat doe ik straks, want dan maak ik eerst even energie gewoon af. Dat lijkt me handiger. De criteria van de ...

De voorzitter: Er is nog een vraag voor u van de heer Van den Beucken van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Dank u. Ja, ik had denk ik niet helemaal duidelijk genoeg mijn vinger opgestoken. U had goed nieuws en daar staan we natuurlijk voor open, geachte Gedeputeerde. En het goed nieuws ging waarschijnlijk over het potentieel langs snelwegen, spoordijken, klaverbladen. En ik denk dat daar nog best wel wat potentieel zit. De vraag die ik aan u

heb en ook in opmaat naar de energievisie, hebben wij een beeld van hoe groot dat potentieel is? Ongeveer, bij benadering.

Gedeputeerde Van Caldenberg: We hebben het precies in beeld, voor Zuid-Limburg zeg ik even. Omdat de capaciteit bij Rijkswaterstaat niet toereikend was om dat ook in Noord-Limburg al te doen, dat volgt wel. Maar we hebben het voor Zuid-Limburg precies in beeld wat het potentieel is. Daarover gaat de overeenkomst die we binnenkort gaan sluiten. En dan gaan we kijken in hoeverre we kunnen komen tot realisatie. Daar zullen uiteindelijk een aantal dingen misschien niet kunnen omdat ze bijvoorbeeld ook raken aan landbouwgrond. Dus daar gaan we dan strikt mee om op basis van dat wat we hier hebben afgesproken. Maar er is voor Zuid-Limburg exact in beeld hoeveel potentieel er is. En ja, als u wilt kunnen we u dat wel toesturen. Dat is geen probleem.

De voorzitter: Ik zie daar heel enthousiaste knikbewegingen. Kunt u daar een heel concrete toezegging van maken?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, even kijken hoe snel we dat ambtelijk kunnen doen. Maar ik vermoed dat we het potentieel, ja, binnen nu en twee weken wel kunnen toesturen, denk ik. Dat is bij de RES-regio in ieder geval wel bekend. Als het gaat over de oergronden, hè, daar hebben we het dan over.

De voorzitter: Goed, dat lukt dan ook voor de Statenvergadering, die is over twee weken.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik kijk eventjes of dat qua routing lukt, maar ik denk het wel.

De voorzitter: Oké, dank. Dan natuurlijk ... We noteren het voorlopig even zo en anders horen we het dan wel. Had die nu al eigenlijk in de routing moeten zijn, of niet?
De heer Van den Beucken, nogmaals.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Een kleine vervolgvraag. We kennen de nationale overheid natuurlijk als een overheid die ons ontzettend helpt met de energietransitie. Zijn daar belemmeringen? Zijn daar nog inzake wetgeving, regelgeving of kunnen we daar nu voortvarender mee aan de slag?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nou, ja, op dit moment is er een Klimaatfonds. Daar zijn middelen wel of nog niet voor bestemd. De meeste middelen die wij nu vanuit de Rijksoverheid krijgen, krijgen we in de vorm van SPUKS. Specifieke uitkeringen voor een specifiek doel. Dat betekent dat ze vooral ook komen als het gaat over de capaciteit van de uitvoering, maar nog niet zozeer voor de investeringsvolumes. Dat zouden we graag willen hebben van de Rijksoverheid. Daar zitten zeker nog belemmeringen die we hebben. Dat betekent ook dat u allen best een rol kunt spelen in het formatieproces dat daar speelt om druk daarop te zetten om ervoor te zorgen dat we die noodzakelijke energietransitie voor Limburg in ieder geval in gang houden. Want heel veel van die € 35 miljard die daar nu in het Klimaatfonds zit zijn ook belangrijk voor Limburg. Dus doe u best. Wij zullen het ook doen, mijnheer Van den Beucken.

Even kijken, dan de criteria voor de zonneladder. Ja, die staan sowieso op pagina 45 van dit stuk en die komen straks uiteindelijk ook in de Omgevingsverordening. En die staan daar ook in.

Even kijken, het symposium voor windenergie. Daar wordt aan gewerkt. Volgens mij na de zomer gaan we dat doen.

Even kijken, LOKAAL-LIMBURG zei nog iets over windenergie en kunnen we dat dan meenemen op dat symposium? Ik heb geen idee meer wat ie gezegd heeft, maar het lijkt me dat we een goed

symposium kunnen organiseren.

De voorzitter: De heer Van den Beucken vult dat graag nog even aan, zie ik.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik wil u daarbij graag ter wille zijn. Ik denk twee of drie jaar geleden hebben we hier met z'n allen in de commissie Mobiliteit en Duurzaamheid ook over een bijeenkomst gesproken en dat is ook geaccordeerd geworden, over de gevaren, of de mogelijke gevaren van zowel hoorbaar als onhoorbaar geluid bij windturbines. En er is ook toen ... Dat werd een online conversatie omdat er toen corona was, het COVID-virus. En daar is iemand uitgenodigd die daar ook heel veel verstand van heeft gehad, of nog steeds heeft, van infrasoone geluid, met name. En daar is de vraag van kunnen we dat ook meenemen?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik ga ervan uit, mijnheer Van den Beucken, dat wij gewoon een kwalitatief hoogstaand symposium gaan organiseren. En daar gaan dit soort zaken waarschijnlijk allemaal aan de orde komen, door gerenommeerde experts die we daarvoor aan het benaderen zijn. Even kijken, dan kom ik bij SMR's. Ik denk dat dat ook wel even goed is. Dat staat eigenlijk nadrukkelijk hier in het kader. Wat kan de Provincie wel doen, hè? Dat was ook één van de vragen. En hoe informeren wij dan de burgers? In de mededeling portefeuillehouder die u vorige week ontvangen heeft, staat nadrukkelijk dat de Provincie als het gaat over de energievisie ook kijkt naar het gebruik van SMR's. En dat wij een brede maatschappelijke discussie ... En dat betekent dus ook de voorlichting en het informeren van de bevolking. En specifiek waar de heer Driessen over vroeg, dat we dat in dat traject meenemen. Is er dan nog een rol voor Provinciale Staten? Ik denk dat u er goed aan doet om die mededeling daarin goed te lezen. Er komt ook nog een tweede mededeling naar aanleiding van de motie Schyns. En één van de zaken voor de Provincie op dit moment is bevoegd gezag voor veiligheid rondom opslag Rijksoverheid. Als het gaat over vergunningverlening dan ligt dat bij de gemeente. En wat we aan het verkennen zijn is welke mogelijkheden zijn er autonoom voor de Provincie om daar in te doen? En één van de dingen zou bijvoorbeeld kunnen zijn het VTH-instrumentarium iets aanscherpen. Dat we daar ook wat ruimte over hebben. Maar op dit moment ligt de bevoegdheid voor veiligheid bij de Rijksoverheid en de vergunningverlening, als er een aanvraag komt op dit moment, op het niveau van de gemeente.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Huizing van de BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Ja, bedankt voor de informatie dat de vergunningverlening voor een SMR blijkaar bij de gemeente ligt. Dat is op zich nieuw voor mij, maar dat heeft met mijn educatieniveau te maken, denk ik. Maar, ik reageer daarop omdat volgens mijn informatie met windturbines, dacht ik bij 5 megawatt, boven 5 megawatt, de bevoegdheid naar de Provincie gaat. Is het dan niet een beetje merkwaardig, ik heb zo geen aantal megawatts voor zo'n SMR in gedachte, dat daar de bevoegdheid bij de gemeente ligt en niet bij de Provincie? Het is niet de omvang van zo'n project en de impact.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, ik begrijp de verbazing van de heer Huizing. En het is ook één van de redenen waarom wij als Provincie hebben gezegd tegen het Rijk, wij willen ook al wat duidelijkheid over wat onze bevoegdheden zijn. Want ja, als het op de grens van de ene gemeente gebouwd wordt dan vindt de andere gemeente daar misschien ook iets van. Maar die heeft geen enkele rechten en plichten op dit moment ten aanzien daarvan behalve dat je een zienswijze kunt indienen. De vraag is eventjes of het niveau van bevoegd gezag op dit moment een verstandige is om op gemeentelijk niveau neer te leggen. En daarover moeten we in ieder geval het gesprek voeren met de Rijksoverheid. Ik denk dat dat heel wenselijk is. De situatie is nu dat als er een initiatiefnemer in

deze provincie komt en die zegt ik wil er nu eentje bouwen, dat die naar de gemeente gaat en hem gaat aanvragen. Dat is de situatie op dit moment. En dan moet ie toestemming krijgen van de Rijksoverheid voor veiligheid. Dat is op dit moment hoe het geregeld is. Het standpunt in mededeling portefeuillehouder is dat wij als Provincie ook graag duidelijkheid willen wat onze rol in dat proces precies is.

De voorzitter: Ik zie daar een vraag voor u van de heer Wolters van de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Vraag aan de Gedeputeerde. Zijn er de afgelopen jaren al initiatiefnemers geweest die met die vraag langs zijn geweest bij gemeenten in Limburg, of nog niet?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Heel eerlijk gezegd moet ik u daar het antwoord op schuldig blijven. Ik constateer in ieder geval dat er op dit moment nog geen gemeentelijke vergunningen zijn verleend. Dus dat is het.

U heeft in de rapportage die bijgevoegd zat bij de mededelingen portefeuillehouder kunnen lezen dat gemeenten zich op dit moment nog relatief op de vlakte houden ten aanzien van hoe zij kijken naar SMR's. Er zijn twee gemeenten, gemeenteraden, die zich expliciet hebben uitgesproken. De gemeente Eijsden-Margraten zegt bij ons juichen we het toe. De gemeente Brunssum heeft precies eigenlijk het tegenovergestelde verteld. Maar op dit moment zijn de gemeenten het bevoegde gezag. Wat wij gaan doen, en dat staat ook in de mededelingen portefeuillehouder, is dat we samen met het Rijk ook aan Rijksaanpak gaan doen en dan gaan we virtuele simulaties doorlopen om te kijken waar je nu tegen knelpunten aanloopt voor de realisatie. Dat ten aanzien van ... O, kijk.

De voorzitter: Ik had het gezien. De heer Sol, namens GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Gaat u in die rondgang educatie ook aangeven welk probleem SMR nou gaat oplossen? Gaan wij nou basislast realiseren, gaan wij regelbaar vermogen realiseren, gaan wij SMR's realiseren specifiek voor een bepaalde klant? Ik zou daar graag een antwoord op hebben.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nou, ja, we hebben verschillende rollen. En we participeren op dit moment in de alliantie. En die alliantie heeft een aantal doelen, draagvlak. Die heeft het doel om kennis te delen en uiteindelijk ook om de locatiefactoren in beeld te brengen. Die locatiefactoren hebben we in de mededelingen in ieder geval benoemd waar wij als College aan denken. We gaan in beantwoording in de richting van de motie Schyns, dus dat zal de volgende mededeling portefeuillehouder worden, ook kijken op welke wijze we nou omgaan met kennisdeling. En op welke wijze wij nou ook omgaan met draagvlak. En ik noemde u al net, draagvlak gaan we waarschijnlijk in breed perspectief ... Welke energie is waar nodig? Waar kernenergie nadrukkelijk wel een onderdeel van uit kan maken, gaan we een brede maatschappelijke dialoog voeren. Wat van belang is, is dat de Provincie, dat is gewoon wel een wettelijke bevoegdheid, in het ruimtelijke proces een onafhankelijke rol heeft. En dat wij die onafhankelijke toetsing doen. We moeten heel erg uitkijken, en dat proeven we ook aan de discussie, dat je als Provincie in een positie komt dat je gewantwoord wordt omdat je in die alliantie zit. En dat is niet onze intentie. Onze intentie is om zoveel mogelijk de kennis te delen. En dat gaat over alle kennis die er beschikbaar is.

De voorzitter: Dan was er nog een vervolgvraag van mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Nou, daar ging mijn vraag over, want ik denk toch dat wij als Provincie twee petten op hebben. En het gaat dan vooral over de risico-inschatting die een kerncentrale met zich meebrengt. U heeft het alleen over veiligheid en je kan natuurlijk allerlei maatregelen nemen om dat risico zo klein mogelijk te maken. Want dat is wat de veiligheid van de Rijksoverheid gaat doen. Maar de restrisico's, u gaat er nu van uit dat die acceptabel zijn. En ik vind voor de inwoners van Limburg dat je het daar echt goed over moet hebben of zij die risico's wel willen dragen. Die restrisico's.

De voorzitter: En dat is uw vraag aan de Gedeputeerde, of u die opvatting deelt?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat we het goed met onze bevolking moeten bespreken, dat deel ik.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik denk dat mijn vraag eigenlijk was, vindt u niet dat u als Provincie ook verantwoordelijk bent voor die restrisico's? En of u die restrisico's acceptabel vindt.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nou, op dit moment, zoals het geregeld is in de wetgeving, is dat als het gaat over veiligheid en opslag dat dat Rijksbevoegdheid is. Ik zei net al, gemeenten hebben hun verantwoordelijkheid voor vergunningverlening. Op dit moment ligt er dus autonoom, anders dan ruimtelijke inpassing, geen rol bij de Provincie. En dat gaan we bespreken. Wat we wel, als het gaat over het totale energiesysteem, met de bevolking gaan bespreken, is wat moet nou waar komen, welke keuzes kunnen we maken. En daar moeten alle aspecten aan de orde kunnen komen.

De voorzitter: Goed, om te voorkomen ... O, daar is nog een vraag voor u van de heer Huizing en daarna stel ik voor dat u verdergaat en dat we proberen langzamerhand ook de beantwoording te gaan doen en de overige vragen een klein beetje te sparen, misschien voor de tweede termijn. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, dank u voorzitter. Mijn vraag sluit een beetje aan bij die van de heer Sol. We hebben eerder genoemd dat er hard wordt gewerkt aan de Energievisie en aan het energiesysteem en inrichting van het energiesysteem. Is het dan niet nodig, als wij, als die visie er komt en dat zie je aan het beeld van het systeem, dat we ook een duidelijker beeld hebben van wat en hoe en waar we kernenergie gaan inzetten. Want als dat dan nog heel onduidelijk is, dan denk ik dat er een heel belangrijke bouwsteen, of je die nu wel of niet wilt hebben maar als je die zou willen hebben, dan denk ik dat het nodig is om daar een duidelijk beeld van te hebben. Gaat het in de tijd niet een beetje met elkaar, hoe zeg je dat, conflicteren?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat is op dit moment niet mijn verwachting. De Energievisie gaat over het energiesysteem richting 2050. U heeft kunnen lezen in de mededeling dat er in ieder geval gedacht wordt vanuit de alliantie dat we rond 2035 het in Limburg zouden kunnen realiseren. De minister gaat een beetje uit van 2040. Maar als het gaat over de Energievisie naar 2050 is dat in ieder geval een traject dat je simultaan zou moeten kunnen doen. En is dat een moment waarin je kunt beoordelen of die wenselijkheid er ook is voor Limburg. Ik zie in ieder geval dat voor de korte termijn investeringen bijvoorbeeld in, wat u in het kader ziet staan, 83 kV cruciaal zijn. En dat wordt ook gedeeld door noem het onze industrie van Chemelot, gesprekken met USG daarover, die geven dat ook aan, dat is waar wij ons op dit moment voor de korte termijn op richten maar voor de langere termijn vinden heel veel bedrijven het een interessante optie. En tegelijkertijd leest u in de rapportage van de alliantie ook dat de aanbieders eigenlijk nu investeringsbeslissingen willen terwijl de afnemers eigenlijk zeggen dat ze dat pas willen doen op het moment dat hij er staat. En dat is een financieel

groot gat en ook een groot tijdspad wat te overbruggen is. Dus dat is niet vanzelf geregeld maar wij gaan het zonder meer onderzoeken in de Energievisie.

De voorzitter: Goed, gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Even kijken, maakt restwarmte onderdeel uit van maatwerkafspraken? Het antwoord is ja. Dus dat is, denk ik, goed. Hoe halen we het doel van het LEF, 150 miljoen? Ja, € 150 miljoen uitgeven is natuurlijk nooit een doel op zich, zeg ik in de richting van de heer Ijpelaar. Maar ik ben optimistisch over dat we in ieder geval een investeringsbeslissing kunnen nemen bij het LEF. Volgens mij komt er een voortgangsrapportage, als ik me niet vergis net na de zomer dat u die weer krijgt, en vanmiddag is er nog een sessie in op welke wijze zou u transparanter die voortgangsrapportage willen bekijken en welke informatie heeft u dan nog meer nodig maar ik ben in ieder geval optimistisch dat we dat kunnen doen. Er werd een vraag, volgens mij wat het de heer Megens, over Mijnwater gesteld. Uw Staten heeft in ...

De voorzitter: Er is weer een vraag voor u van de heer Ijpelaar van het CDA.

De heer Ijpelaar: Ja, de Gedeputeerde geeft aan dat € 150 miljoen niet meer reëel is en toch schrijft hij het op in het beleidskader, dat net vers van de pers is. Dus ...

De heer Derks : Nee, dat ...

De voorzitter: Volgens mij krijgt u de kans om dat te corrigeren. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wat ik gezegd heb is dat het realiseren van € 150 miljoen geen doel op zich moet zijn. € 150 miljoen geef je uit voor een bepaald doel. We gaan een herijking doen, heeft u ook kunnen lezen en dat gaat voor het doel. Maar ik ben optimistisch dat wij ook slagen en investeringen kunnen doen via het LEF en dat er ook voldoende projecten op dit moment in de pijpleiding zitten om ook die investeringen te kunnen doen. Tegelijkertijd, en dan kom ik bij de heer Megens, gaat het over Mijnwater. In februari 2023 heeft uw Staten een beslissing genomen over een investering bij volle verstand en heeft daar heel nadrukkelijk gekozen om, als ik me niet vergis, een bedrag, kan ik die bedragen noemen, ik denk het wel, ja, het zijn bedragen die u heeft goedgekeurd, van € 40 miljoen te investeren. En dat wordt nu uitgewerkt. Dus dat is het antwoord in de richting van de heer Megens.

De voorzitter: De heer Ijpelaar heeft nog een vraag voor u.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, nee, ik laat me gewoon niet het bos in sturen. Kijk, er staat in het beleidskader: we verwachten een spin-off van € 150 miljoen aan investeringen in Limburg vanuit het LEF. Dus we hebben € 25 miljoen geïnvesteerd in het LEF en we verwachten dat daar € 150 miljoen, aangevuld door derde partijen of door bedrijven, dat dat de spin-off is van die investering. Er is al een jaar niks gebeurd in LEF. We gaan het LEF herijken. Vanmiddag is, zoals u aangeeft, gaan we ook nog over de manier van systematiek, van rapportage bespreken. Dus ik vraag me af heeft u dat op een reële manier verwerkt in dit stuk? Of staat het gewoon verkeerd?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Het heel korte antwoord is nee. Dus er is echt een reële verwachting dat dit kan.

De heer Ijpelaar (CDA): Oké.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Even kijken, dan heb ik, denk ik, voor wat betreft energie zo'n beetje alle hoofdpunten behandeld. Ik kom dadelijk nog op een aantal individuele opmerkingen van fracties terug. De RUD VTH. Ja, u heeft een aantal vragen gesteld, ik weet niet of u vanmorgen de krant gelezen heeft maar gisteren heeft de RUD Zuid zijn plan van aanpak goedgekeurd. En het goede nieuws is dat de RUD Limburg-Noord dat, weliswaar met een heel smalle stemverhouding, maar de RUD Limburg-Noord heeft met negen tegen zeven ingestemd met het plan van aanpak om te komen naar een robuuste regionale omgevingsdienst. En dat betekent dat we in ieder geval, dat het AB van de RUD Limburg-Noord heeft ingestemd met het afstappen van het netwerkconstruct.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van de heer Blijlevens van JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Ja, voordat we dadelijk de vergadering gaan sluiten, het woordje energie in de Limburgse energie, hoe heet dat ding ook alweer?

Gedeputeerde Van Caldenberg: O ja, Limburgse Energiemaatschappij.

De heer Blijlevens (JA21): Is volgens mij door zo'n beetje elke fractie gevraagd maar ik heb nog niks gehoord.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik kom daar zo op terug.

De voorzitter: Ga door.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dus als het gaat over VTH, ik denk dat dat een heel positieve ontwikkeling is die het Algemeen Bestuur gister gezet heeft. Betekent dit dat we morgen dan een robuuste dienst hebben? Nee. Komt die nog aan zet? Ja, want de gemeenschappelijke regeling moet worden gewijzigd. Dat is een besluit waar u over gaat. Financiën die daarmee gemoeid zijn gaat u ook over. Aan Limburg-Noord dragen we niet zo heel veel bij, RUD Zuid-Limburg dragen we heel veel aan bij maar daar was hij al een fysieke RUD dus daar gaan we naar robuustheid, dat is ook afgesproken. Daarvoor zullen met name ook de gemeenten worden bewogen om daar een aantal extra taken in te brengen bij de RUD. En in Noord-Limburg gaat dat, in ieder geval op basis van het plan van aanpak ook gebeuren. En sommige gemeenten moeten nog een beetje aan die werkelijkheid wennen is mijn idee. Maar positief nieuws zou ik zeggen. Even kijken, ja, laat ik dan maar even de energiemaatschappij noemen, dan ben ik bij de heer Blijlevens en volgens mij ook de heer Huizing, want die zei: kunnen we dat doen, het liefst zo snel mogelijk? Dat is ook het streven van deze portefeuillehouder. Op dit moment kunnen we er niet een exacte datum aan plakken in 2025, vandaar dat we dat hebben gezet, maar het streven is om dat te doen. Wat er gebeurt is dat we in ieder geval een formatiesessie hebben voor de zomer. Deze week is de projectleider begonnen die daarmee aan de slag moet gaan. En er staat voorzien dat we een sonderende behandeling nog hebben eind 2024, dus aan het einde van dit jaar. En dan zou er dus volgend jaar een Statenvoorstel moeten zijn waarover u besluitvormend iets kan vinden. Even kijken, dan de Delta Rhine Corridor ...

De voorzitter: De heer Blijlevens heeft een vervolgvraag voor u.

De heer Blijlevens (JA21): Met alle respect, dat had ik al gelezen wat u vertelde maar mijn vraag was concreet gaan wij energie leveren aan de particulier?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat moet nog duidelijk worden. Dat is onderdeel van het onderzoek dat de projectleider nu ook aan het doen is. Daar wordt u over geïnformeerd, in ieder geval voor de zomer. Uiteindelijk moet er een sonderende notitie waar u de keuzes in kan maken en dan kunt u ook beslissen gaan we dat wel of niet doen. En uiteindelijk kunt u beslissen in het Statenvoorstel 2025 of we dat gaan doen. Uiteindelijk is dat ook een deel van uw beslissing.

Even kijken, dan de Delta Rhine Corridor en VAWOZ, is daar ook Enexis voor nodig. Ja, voor VAWOZ, dat is dan de Verbinding Aanlanding Wind Op Zee, daarvoor is uiteindelijk wel een gewoon energienet nodig. Voor de andere ontwikkelingen, de buisleiding van de Delta Rhine Corridor, is dat niet randvoorwaardelijk. Dus daar hebben we, is het antwoord op die vraag.

Even kijken, groen gas en geothermie, gaan we dat oppakken? Ik ben onlangs met, o ...

De voorzitter: Een vraag van mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Even verduidelijking: gaat het om het bouwen van die 380 kV? Dus dat gaat om Maasbracht en Graetheide. Zijn die expliciet nodig, in de zin van af, voordat die kabel er komt? Dat is eigenlijk de vraag die we voornamelijk in de VAWOZ ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, Maasbracht is, ik zou bijna zeggen, cruciaal voor Limburg. Zonder Maasbracht kunnen we eigenlijk alle andere investeringen in energie-infrastructuur niet gaan doen want dan, uiteindelijk in Maasbracht komt die stroom binnen. Dus Maasbracht is echt cruciaal dat dat doorgaat. Als we uiteindelijk wind op zee, want dat is echt een enorme hoeveelheid stroom die we eigenlijk in één keer het land insturen, die moeten we gaan converteren. Dat moet dan gaan gebeuren in Maasbracht. Dus als we de aanlanding van wind op zee naar de huishoudens en de bedrijven willen brengen uiteindelijk in deze provincie, dan is Maasbracht uiteindelijk cruciaal dat ook die koppeling gaat plaatsvinden. Graetheide is veel meer van relevantie voor de doorontwikkeling en de elektrificatie van Chemelot en de rest van Zuid-Limburg. Dat is een beetje de situatie hoe die staat. Het station Boxmeer, en dat is dan niet deze provincie maar is met name voor de kop van Noord-Limburg heel belangrijk om dat voor elkaar te krijgen. Dus dat zijn echt cruciale investeringen, die moeten gaan lukken. En daar zetten we keihard op in. Zijn we er dan? Nee, dan zijn we er nog niet. Dan moet er nog veel meer gebeuren maar dit zijn al heel grote projecten voor TenneT en Enexis en alle partijen die zich ermee bezig houden. En als u specifieke vragen heeft over de Delta Rhine Corridor kunt u dat doen bij collega Satijn die daar vanuit het economisch kader bestuurlijk de verantwoordelijkheid voor heeft. Even kijken, dan was ik bij groen gas en geothermie, gaan we daarmee aan de slag? Ik ben met collega Kuntzelaers, want dat was volgens mij de specifieke vraag, doen we dat dan samen, onlangs op werkbezoek geweest in Sint Oedenrode en in Horst om te kijken rondom geothermie en groen gas. En we zijn daar allebei best enthousiast van geworden moet ik u aangeven dus dat staat hier in het kader genoemd. Het staat ook, zeker als het gaat over groen gas, in het kader van collega Kuntzelaers die daarmee aan de slag is. Even kijken ...

De voorzitter: Er is nog een vraag voor u van de BBB en dat is de vijfde, dus dat is ook uw ...

De heer Huizing (BBB): Oei.

De voorzitter: Voor deze termijn. Niet om u aan te moedigen maar toch.

De heer Huizing (BBB): Heel specifiek over groen gas. En dank, u geeft hem ook een beetje antwoord op de vraag die we gesteld hebben. Blij dat u daar enthousiast van bent geworden. Wat een dingetje is bij groen gas, is wel een beetje de schaalgrootte van zo'n operatie. Vanaf bepaalde

schaalgrootte is het ook economisch rendabel. Als je echter het wat fijnmaziger wilt doen wordt het wel wat lastiger. Ook daar zijn wat ontwikkelingen. Bent u ook aan het kijken om dat op de een of andere manier te stimuleren zodat het op een iets kleinere, heb ik het echt over het niveau van één boerenbedrijf, dat het dan ook, ja, dat er mogelijk enige hulp en ondersteuning bij mogelijk is om dat op een wat kleinere schaal te realiseren dan in Sint Oedenrode het geval is?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, wat we vanuit dit kader doen is dat we participeren in een coalition of the willing in de rest van Noord- en Midden-Limburg. En dat betekent dat we daar onderzoek doen naar concrete initiatieven die daar mogelijk zijn. Stimulering in die zin vindt plaats vanuit het landbouwkader dus het economisch kader waar landbouw van collega Kuntzelaers onderdeel van uitmaakt.

Dus, even kijken, wat hebben ...

De voorzitter: Vervolg vraag mag, mijnheer Huizing, making the most of it.

De heer Huizing (BBB): Dan constateer ik dat ik de vraag aan de verkeerde Gedeputeerde heb gesteld. Dan hoop ik dat dit niet nog eens extra ... [1:58:14] .

De voorzitter: Om te voorkomen dat we deze dag afsluiten met een paasbrunch morgenvroeg gaan we toch even verder met de beantwoording van de vragen en vraag ik de Gedeputeerde om dat ook vooral te doen. En dan kunnen we alle overige vragen even in de tweede termijn proberen, tenzij er echt iets ... Het staat u altijd vrij om vragen te stellen maar het is ook prettig als we een beetje de vaart erin houden.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, concretiserend milieubeleid, dat is het volgende thema. Dat was ook nog niet in deze Provincie. Het komt er wel. Dus dat is in ieder geval een stap vooruit, denk ik, voor degenen die misschien ook wel vinden dat dat nog niet snel genoeg gaat maar dat is er zeker wel. De uitvoering van het Schone Lucht Akkoord, had tot op dit moment niet plaatsgevonden. U heeft deze week een mededeling portefeuillehouder gekregen, en mevrouw Boven duidde daarop, twee dagen van tevoren en dat was de vorige keer ook het geval. Ik kan nu zeggen de vorige keer hebben wij ervoor gekozen om zodra het rapport er was, dat naar u toe te zenden zonder dat we er überhaupt een reactie op hadden gegeven. Dus u had het echt direct. En nu hebben we dus een reactie daarop gegeven en die hebben we ook zo snel mogelijk bij u laten landen over wat de positie is van het College en hoe wij denken daar uitvoering aan te kunnen geven. Daar staan een aantal concrete maatregelen in. Die staan ook al een deel in het beleidskader. En uiteindelijk gaan we ook nog verder met het uitwerken van dat milieubeleid. En dan gaan we daarna de stappen zetten. Even kijken, dan heb ik de grote thema's denk ik gehad. O nee, de Groene Brigade, blijven doorgaan met SSIL. Ja, dat doen we in die samenwerking. Ik denk dat het nadrukkelijk verwoord is in het beleidskader wat de rol is vanuit onze VTH-taak die wij hebben. Er zit ook een verantwoordelijkheid in in het kader Provincie midden in de samenleving daar waar het gaat over ondermijning. En uiteindelijk proberen wij natuurlijk met alle partijen in het veiligheidsdomein samen te werken. Betekent niet dat wij zomaar de bevoegdheden die die partijen hebben, dat wij die ook hebben. Maar het mooie aan die SSIL-aanpak is op het moment dat onze provinciale boa's op pad gaan met de politie, op pad gaan met Staatsbosbeheer of met welke andere handhavingsorganisatie dan ook, dat men gebruik kan maken van elkaars bevoegdheden. En dat betekent dus dat je veel meer capaciteit hebt om dingen te doen. En dat helpt zeker voor de mensen met wat minder bevoegdheden, dat ze ook gebruik kunnen maken van de bevoegdheden die de politie heeft want daarmee kun je ook veel makkelijker de identiteit van mensen controleren op het moment dat je iemand staande houdt bijvoorbeeld.

De voorzitter: De heer Van den Beucken van LOKAAL-LIMBURG heeft daar een vraag over.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, en ik denk dat de BBB daar ook wel interesse in heeft, die hebben daar interrupties op dus ik heb daar een aanvullende vraag over te stellen. Want we hebben een tijd geleden een subsidieregeling gehad die het mogelijk maakte dat wildbeheerseenheden, en dat zijn eenheden die juist in dat gebied opereren waar zich heel veel duistere zaken kunnen voordoen, dat deze opgeleid zouden kunnen worden tot Groene boa's. En in die tijd heeft de Provincie daarvan afgezien, zover ik dat toen begreep. Hebben wij daar nu of in de toekomst nog mogelijkheden om dat alsnog te doen of op een andere manier dat hele systeem daar eens goed te verstevigen.

De voorzitter: Dan wijs ik u er ondertussen op dat u ook hierna nog maar één interruptie heeft voor deze termijn. De heer Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Het antwoord ben ik u nu even schuldig maar vindt u het goed dat we het even uitzoeken en dat we daar in tweede termijn mogelijk op terugkomen? En dan geldt dat, wat mij betreft, niet als uw interruptie.

De voorzitter: Maar dat is aan de voorzitter. Nee, vooruit. Hij komt er in de tweede termijn op terug. Is dat oké voor nu?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, de individuele fracties, denk ik, nog even een paar openstaande punten. D66 vroeg naar de transitiewaarden, de KPI's, die we hebben vanuit de Rijksoverheid, die hebben we verwerkt in het beleidskader. Die staan hier nu in. Maakt het dan daarmee al automatisch makkelijker te vergelijken? Nee, want die cijfers zijn in die zin ook soms niet compleet. En dan kunnen we het vergelijken met andere provincies maar dan zegt dat nog niet zo heel veel qua informatie natuurlijk. Dus de opmerkingen die hier ook eerder stonden, wij doen dit op de Limburgse manier, wij proberen zo veel mogelijk aan u te rapporteren over het beleid dat u voert maar we hebben nu in ieder geval gekozen om dat ook te doen zodat we het kunnen vergelijken met de andere provincies.

Even kijken, het CDA vroeg over groepsaccommodaties. Daar is een landelijke regeling voor beschikbaar dus dat kan. Even kijken, gaan we nou handhaven of verleiden? Ik denk dat je beide ten aanzien van energie nodig hebt. Aan de ene kant moet je willen besparen en aan de andere kant, of ja, aan de ene kant wil je dat doen dus door te stimuleren. Aan de andere kant, op het moment dat je dat niet doet, moet je misschien ook wat handhaven en dat doen we met de energiebesparingsplicht. Even kijken, dan constateer ik dat de heer Driessen en ik een andere visie hebben op onze economie en alles wat daarbij hoort. Ik denk niet dat we daar vandaag uit gaan komen moet ik ook eerlijk bekennen. Dus, even kijken, GroenLinks heeft iets gezegd over energiebesparing. Daar heb ik hier op gereageerd.

De voorzitter: Eén moment, want volgens mij heeft de heer Driessen nog de hoop toch ...

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Nee, ja, ik wilde al zeggen, voorzitter, dank u wel. Ik ben blij dat de kaders op hoofdlijnen ... men verzandt toch wel heel vaak in de details en in de procesvorming maar daar, in dat thema heb ik wel een paar heel concrete detailvragen gesteld waaronder over die netcongestie en die initiatieven die ontstaan op kleine bedrijventerreinen, om die stroom te gaan salderen. En ik vind dat echt een heel prangend onderwerp hoewel ik ook graag hou

van die ideologische discussie en ben ik ook vandaag hier om toch wel die kleine overwinning ook mee te pikken, mijnheer Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, u heeft het over de Energy Hubs. Daar hebben wij u onlangs een mededeling portefeuillehouder over gestuurd. We hebben daar een specifieke uitkering voor aangevraagd bij het Rijk en dat gaat over enerzijds de organisatiegraad, noem het de collectiviteit, want dan gaan we toch nog een beetje ideologie doen, van de bedrijventerreinen te versterken zodat ze ook die energie met elkaar onderling kunnen uitwisselen. De realiteit die daarbij hoort is dat de wetgeving dat soms nog in de weg staat. En ons pleidooi in ieder geval, en ik denk dat we daar elkaar wel misschien vinden, dat als de wetgeving, of als we van A naar B willen, dat we dat niet altijd kunnen doen met de wetgeving van A. En dat we dus ook richting een ACM die daar bijvoorbeeld over gaat, het signaal moeten geven: als je deze Energy Hubs echt een kans wilt geven, dan moet je dat ook mogelijk willen maken. En dat is het gesprek dat we voeren. Krijgen we vanuit de Rijksoverheid in ieder geval ook middelen voor om dat te doen. Even kijken, GroenLinks heb ik, denk ik, allemaal gehad.

De voorzitter: Nog een vervolgvraag van de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, dank u wel, voorzitter, want ik was nog niet helemaal klaar. Het gebeurt bijvoorbeeld al bij het ASML-bedrijventerrein. Dus bij Eindhoven gebeurt het al, bij Schiphol gebeurt het al. En mijn vraag is eigenlijk, zou de Gedeputeerde kunnen toezeggen, want wij zitten eigenlijk ook, waar we nu vaak tegenaan lopen is inderdaad zowel de wetgeving, dat klopt, maar ook de stugheid bij de netbeheerders. Als daar een klein bedrijventerrein aanklopt krijgen ze vaak gewoon nee te horen. Kan de Gedeputeerde alstublieft toezeggen met die netbeheerders in gesprek te gaan. Wij zitten daar in een aandeelhoudende rol dus we zitten daar ook in het bestuur en ik zou het heel erg op prijs stellen als we voor die kleine bedrijventerreinen toch net ietsjes een stapje verdergaan ongeacht die wetgeving?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, misschien ter informatie voor u: de aandeelhoudende rol bij Enexis wordt vervuld door college Satijn. Vanuit energie, zeg maar, vanuit de inhoud, schuif ik bij Enexis aan. Op Pannenberg is eigenlijk ook al de ruimte gecreëerd, en dat is vrij recent gebeurd, dat dat vergelijkbaar zijn met het voorbeeld dat u noemde bij ASML. In de mededeling portefeuillehouder staat ook onze ambitie om echt best een aantal van dit soort projecten te gaan realiseren. Ik zie ook dat er ook vanuit bijvoorbeeld banken de ambitie is om daarin mee te participeren. Dus om mee te werken aan de maatschappelijke druk die er ontstaat richting de netbeheerders, die is er zeker. En die gesprekken hebben wij ook al gevoerd en blijven we ook voeren. Tegelijkertijd, en dat is natuurlijk wel echt de prioriteit, als het gaat over hoe ga je nou het snelste zorgen dat je je energienetwerk op orde hebt, betekent dat ook dat je vooral ook veel moet bouwen en aanleggen. En de capaciteit die je daarvoor nodig hebt, kun je ook maar één keer inzetten. Dus het is in die zin ook prioriteren voor de netbeheerders: ga je zorgen dat je meters maakt op het aanleggen of ga je heel veel tijd en capaciteit investeren voor de tijdelijke oplossingen? En dat is een dilemma waar we ook constant met de partijen over in gesprek zijn.

Dan 50PLUS, die hadden het over het klimaatplan. En dat is naar aanleiding van de motie van de afwezige heer Loomans. Dat is een klimaatplan dat binnenkort ook wordt opgeleverd aan u. Dat geldt voor onze eigen organisatie en noem het maar even de, bij wijze van spreken ook, de OV-concessie die daarmee van doen heeft. En één van de belangrijke zaken waar wij zelf dus als provincie invloed op hebben om te verduurzamen is bijvoorbeeld de aanleg van de Maaslijn want dat heeft voor het

klimaat echt een enorme impact. Dat gaat binnenkort een keer, u kan dat gaan, hoe we daarmee omgaan maar ook hoe we daar hier intern in dit gebouw mee omgaan.

Even kijken, de diverse rollen en de diverse bevoegdheden, ik kan me voorstellen dat dat best weleens lastig is en wat doen we nou precies wanneer? We hebben geprobeerd te beschrijven in dit plan, in het beleidskader dat we er wel een heleboel hebben. En dat we dat ook op de verschillende terreinen op de verschillende manieren bevoegdheden hebben en hoe op verschillende manieren inzetten. Dat is best een gecompliceerde puzzel maar soms betekent het ook dat je met elkaar daar eens een stapje terug moet doen of juist een stap naar voren moet zetten. En de ene keer ben je dus financier, de andere keer ben je vergunningverlener, de andere keer ben je regelgever. Er zitten verschillende rollen in. En als ik ze allemaal zou moeten opnoemen welke verschillende rollen we hebben ten aanzien van de verschillende, dan ga ik mijn tijd zeker niet halen, voorzitter. Even kijken, de VVD en de uitvoering onderdrukking, in denk dat ik daar in algemene zin iets over gezegd heb. Deel ik die zorgen? Nadrukkelijk deel ik die zorgen. Even kijken, LOKAAL LIMBURG had nog iets gezegd over ammoniak. En, nou ja, daarvoor is die Delta Rhine Corridor natuurlijk noodzakelijk want dan hoeft het niet over het spoor getransporteerd te worden waarbij die ammoniak in ieder geval dan in een veel, ja, noem het veiligere omgeving van A naar B wordt verplaatst. Dat is zo.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik denk dat ik de laatste maar in ga zetten, mogelijkheid, want ja terecht. Die Delta Rhine Corridor is daar ook voor. Maar ik denk niet dat die er aan het eind van dit jaar al zal liggen. En volgens mij hebben we ook nog een verplichting om met de producent te blijven praten over de methodiek om te voorkomen dat überhaupt reststromen ammoniak nog over het spoor door de wijken en kernen gejaagd moet worden. Want dat zijn twee verschillende dingen.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, er zitten in ieder geval ook, als het gaat over de verduurzaming, en dat proef ik echt bij een heleboel bedrijven ook echt de wens om echt te verduurzamen, ammoniak op dit moment bijvoorbeeld voor Chemelot aan de orde. Ik zie dat daar de wens is om ook over te stappen op elektriciteit of juist ook te kijken: wat kunnen we doen met waterstoftoepassingen, hoe kunnen wij duurzamer worden? En die wens proef ik overal bij de industrie. Dus die is daar ook aanwezig. Ook daar gelden regels voor. Daarvoor zijn onder andere ook maatwerkafspraken voor een aantal partijen gemaakt. Hebben we daar als Provincie allemaal invloed op? Nee, want een deel van die invloed is ook Rijksoverheid. Voorzitter, ik denk dat ik heel veel vragen ondertussen beantwoord heb.

De voorzitter: Ik zie een aantal vragen die misschien nog niet beantwoord zijn. En nu zou ik eigenlijk willen voorstellen, want het volgende stapje is eigenlijk de tweede termijn dus is het voor u oké, ik zag er nog eentje maar ik kan me voorstellen dat het er meer zijn, om die heel even mee te nemen in de tweede termijn? Goed. Dan begin ik, om het spannend te houden, bij mijn linkerkant, bij de heer Wolters Gregório van de Socialistische Partij. U heeft deze termijn trouwens, moet ik even heel goed kijken, twee minuten spreektijd.

De heer Wolters Gregório (SP): Twee minuten langer dan net?

De voorzitter: Twee minuten, ze hoeven niet op.

De heer Wolters Gregório (SP): Nee, dat gaan we wel halen, voorzitter. Laat ik de olifant in de kamer dan maar als eerste aanhalen en aangeven dat wat ons betreft de tijd en energie van onze

ambtenaren wat minder een zoektocht naar het realiseren van SMR's moet gaan en dan liever naar het genoemde gebruik van de OER-gronden en daar met zon- en windenergie aan de slag gaat. Want de prijs van kernenergie is nog altijd het hoogst van alle energievormen die we nu kennen. En zonder opwek met batterijopslag de goedkoopste oplossing. Verder was de Gedeputeerde daar wat dat betreft wel helder in, waar wij nog aan zet zijn als Staten om nog allemaal ..., wat ons nog te wachten staat aan onderzoeken en studies en visies en andere plannen. Geduld is niet mijn sterkste kant maar vooruit. Waar ik hem wel nog niet over heb gehoord is, de connectie heeft de heer Satijn al een paar keer aangehaald als het gaat over de Delta Rhine Corridor, maar dus samenwerking als we het hebben over onderzoek en innovatie van een aantal dingen die dit kader betreffen. Dus ik hoop dat hij zo meteen in zijn beantwoording daar ons in ieder geval wat meer hoop mee kan geven, dat we daar ook vanuit het economisch kader wat meer samenwerking mogen verwachten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. De heer Sol namen GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Ja, heel kort inderdaad: over het dubbelgebruik concludeer ik dat de Gedeputeerde dat ziet als een nuancering van trede 4, het 'nee, tenzij' op landbouwgrond en niet als een aparte trede. Daar komen we misschien nog wel op terug. Over de SMR's, ja, het is boeiend dat we kennelijk de opvatting kunnen hebben dat het wel een oplossing is maar we eigenlijk nog niet zo goed weten voor welk probleem maar daar laat ik het maar even bij. Over de netcongestie: ik denk toch vooral, en zeker ook als ik de Gedeputeerde hoor zeggen dat de netbeheerders vragen hoeveel natuurkundigen er onder de Gedeputeerden zijn, organiseer het tegenspel. Er zijn ook echt goede natuurkundigen en andere wetenschappers die beheerders, want beheerders beheren, die houden niet van risico's, die houden niet van veranderingen, ook echt tegenspel kunnen bieden, dus organiseer dat vooral.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een paar vragen die niet beantwoord zijn en ik wilde nog een stukje over wat ik eerder heb gemist. Het ene is dat wij gevraagd hebben van in het milieubeleid, hoe om zal worden gegaan of hoe men om wil gaan met de luchtkwaliteit, het schuurbeleid en de ZZS'en. We denken dat dat toch een belangrijk onderdeel van het milieubeleid zou moeten zijn. Dan heb ik nog een vraag over de SMR's want er wordt gezegd dat is niet aan ons maar er is wel een onderdeel van een kerncentrale dat wel de verantwoordelijkheid van de Provincie is en dat is namelijk het afval. En kernafval is een risico en het is dus ook niet schoon zoals werd beweerd. Maar mijn vraag is: hoe ziet de Gedeputeerde het omgaan met afval van die kerncentrales voor zich? En tenslotte ben ik begonnen met een pleidooi voor energie besparen omdat dat al, u zei zelf net dat er enorme toename in energie is geweest, ik zou daar graag nog een reactie op willen hebben of daar geen mogelijkheden worden gezien om toch energie te besparen waardoor je ook minder netcongestie hebt.

De voorzitter: Dan ga ik naar de heer Van Est van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Dank voorzitter. Voorzitter, als je je interrupties opspaart en dan moet je je openstaande vraag in de tweede termijn doen, dan tellen die toch niet mee bij die twee minuten zou ik haast zeggen. Dus ik heb er twee. Ik had een vraag gesteld over de betekenis die het Schone Lucht Akkoord nog zou hebben, het staat er vermeld. En de tweede vraag die ik had dat u in paragraaf 6.1.1 spreekt over het uitfasen van aardgas. Zie u dat als een individueel doel of moet dit gezien worden tegen een realistische betaalbare en technisch vergelijkbare vervanging. Tot zover mijn vragen. Voorzitter, ik dank de Gedeputeerde voor de heldere antwoorden. In ieder geval helderder dan in het

net gepresenteerde beleidskader. En in de eerste termijn heb ik niet gesproken over algemene opmerkingen over de beleidskaders die we ook nog in de andere beleidskaders hebben genoemd. Bijvoorbeeld gebruik van data of de multi-interpretabele werkwoorden en de concrete doelen. Dit geldt ook voor dit beleid, ik ga mijn vraag niet herhalen, we hebben onze visie over een Doelenboom gegeven en dat had veel meer inzicht geboden, in ieder geval naar onze mening. Uit de beantwoording en erupties blijkt dat er vele participanten zijn, zoals ik al had gezegd en de rol van de Provincie is beperkt zoals de Gedeputeerde aangeeft. Maar het is niet verkeerd dat iets niet bij de Provincie ligt. Maak die rollen duidelijker, dat zal ook helderheid naar de burgers zijn want we moeten niet op alle overheidslagen alle problemen proberen op te lossen. Het hoeft niet in het debat maar ik had gehoopt dat het in het beleidskader scherper was geformuleerd. De heer Sol had het over een marathon en over het nemen van babystapjes: volgens mij is het niet kwaad om slechts babystapjes te nemen als je nog niet weet waar de route van de marathon naartoe loopt. En aan deze route moet volgens mij nog veel werk worden gedaan. De laatste alinea van paragraaf 6.2 op pagina 51 staat 'wij houden uiteraard oog nog voor et cetera et cetera' en daar lijkt het eindelijk dat er een pleidooi is dat er grenzen zijn aan het streven naar een gezonde en veilig leefmilieu als dat weer ten koste gaat van economische ontwikkelingen en vooruitgang. En hoe ziet de Gedeputeerde dat in dat krachtenspel? Want dadelijk kun je natuurlijk altijd zeggen van ja, nu moeten we even hier een stap terug doen omdat we de economie voor zijn. Tot slot, voorzitter, ik ben stichtelijk begonnen en ik wil ook stichtelijk eindigen, over transities gesproken. De enige transitie die bij onze partij gaat gebeuren is dat er morgen een nieuwe algemene ledenvergadering zal zijn en u weet, die zijn altijd heel spannend. Er wordt een nieuw hoofdbestuur gekozen zodat wij ook met Pasen weer de verrijzenis van onze partij op landelijk niveau zullen zien. Dank u wel.

De voorzitter: Wij wensen u allen een goed weekend toe denk ik, maar ... Het woord is aan mevrouw Wesseling van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Ik hoorde veel van mijn collega's eigenlijk teleurstelling uiten over dat de RES Zuid-Limburg haar doelen niet haalt en tegelijkertijd hoor ik dan de Gedeputeerde zeggen dat het voornamelijk onze eigen schuld is met alle beperkingen die wij daar opleggen in de vorm van regievoeren. Dus daarom vroeg ik me eigenlijk af kunnen wij niet nog eens die beperkingen die wij dan allemaal opleggen in kaart brengen en dan ook met PS proberen deze te herzien? Want neem bijvoorbeeld die Einstein Telescope, waar de angst is dat die trillingen van de windmolens de Einstein Telescope zouden verstoren, ja, dat hoeft niet per se de Einstein Telescope te belemmeren. En zouden we dat dan niet eerst kunnen onderzoeken voordat we ook gelijk die conclusie trekken dat daar dus geen windmolens kunnen worden geplaatst? Als wij bijvoorbeeld kijken in het gebied aan de grenzen van Duitsland waar wel windmolens staan, dan betreft het ook het gebied van die Einstein Telescope. En ook gaf de Gedeputeerde aan dat voor de rest Zuid-Limburg in kaart zal worden gebracht, wat er wel kan en waar het wel kan maar kan daar ook aan worden toegevoegd welke stappen we dan gaan zetten om ook daar te gaan komen? En verder, tot slot, de antwoorden op mijn vragen over die collectieve warmtewet, de nieuwe wet en de invloed daarvan op onze manieren van warmtenetten aanleggen en de toekomstige warmtenetten en kansen die het biedt waren nog niet beantwoord.

De voorzitter: Keurig binnen de tijd. Uw buurvrouw.

Spreker [2:20:10]: Mijn buurvrouw haalt mij de woorden uit de mond over de RES Zuid-Limburg. En dat was ook mijn vraag verder. Dank je wel.

De voorzitter: Ga ik verder naar de heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, Mijnwater is toch nog even blijven hangen want de Gedeputeerde zegt van jullie hebben ingestemd met de financiering hiervan. Ja, dat is erg mooi, maar ik mag hopen dat met een bedrijf dat een half miljoen per maand verlies draait, en als het niet zo is dan hoor ik dat graag, dat wij daar als Provincie wel een controle op hebben. En de vraag is waar zit die exitstrategie en wanneer zeggen we tot hier en niet verder? Want op een gegeven moment zullen die middelen allemaal op zijn en wij zijn toch wel benieuwd wat dan de plannen zijn vanuit hier? Dus daarop graag een reactie van de Gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u. Dan ga ik verder. Ik zie de heer Driessen even niet zitten dus dan ga ik naar de heer Blijlevens van JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Wij hadden geen vragen. Eén opmerking nog, op bladzijde 46, we blijven toch nog heel even bij die SMR's, in dat grijze vlak, prima wat daar staat. Wat ons betreft mag dat wel iets sneller.

De voorzitter: De heer Van den Beucken van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel. Dank u wel ook voor de beantwoording van de vragen. We spraken over schone energie en gezond leefmilieu. En ik denk dat de klemtoon vooral op schone energie is komen te liggen vandaag, maar gezond leefmilieu sneeuwt, wat ons betreft, niet onder. Ja, de netwerkcongestie, groot probleem. Is in geen enkel geval het probleem denk ik. Het is een dubbel probleem. We gaan ook meer verbruiken. En behalve de netcongestie hebben we dus ook te maken met mogelijk gebrek aan menselijk kapitaal. Plezierig en noodzakelijk in ieder geval dat de aanbevelingen uit de Zuidelijke Rekenkamer verankerd zijn, beter verankerd zijn in het stuk. Daar ben ik blij mee. Kijken we naar de Energievisie, dan richt ik mijn vizier ook vooral even de glastuinbouw. Daar hebben we nu niet zo veel van gelezen in het kader van dubbelgebruik dus daar verwacht ik in de Energievisie het nodige over terug. Dan kom ik toch even bij windturbines. Transparantie, hoe ga je met de gemeenten of hoe ga je met inwoners om? En dan schrik ik toch even van een kaart die ik zie hier. Ik wil het toch even met jullie delen. Het is zorgwekkend vind ik zelf. Het gaat over een kaart en daar staat eigenlijk, staan een aantal windturbines ingetekend tussen 2023 en 2030. Dat zijn de windturbines waar bij mijn weten nog helemaal geen beslissingen over genomen zijn, zelfs nog niet echt concreet over gepraat is. Ik beperk me even tot Noord-Limburg. Ik zie er in Horst aan de Maas en Venray geen één en ik zie ze allemaal staan in de smalle zone tussen Maas en grens, tussen Roermond en Venlo. En dan denk ik bij mezelf als dit de manier is om draagvlak te creëren en om mensen te betrekken, dan vrees ik ervoor. Ik denk dat het eerder mensen over de kling jaagt, ik heb er al een paar op de stoep gehad, ik denk dat we daar een keer goed over moeten praten. En als iemand wil weten welke kaart dat is, ik zou graag via de Griffie een link willen sturen. Ik denk dat eenieder daar wel in geïnteresseerd is. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ga ik naar uw buurman, de heer Pelzer namens de VVD.

De heer Pelzer (VVD): Dank u, voorzitter. Dank aan de Gedeputeerde voor zijn reactie. Dat de zorgen rondom de netcongestie voorlopig in omvang verder zullen toenemen, die zorgen zijn voor mij op dit moment niet weggenomen. We willen meer daden op korte termijn zien. Het verzoek aan de Gedeputeerde is om ons urgentiebesef blijvend en stevig, zichtbaar en merkbaar over te brengen naar andere betrokken partijen. Voorkom dat de ontwikkeling met betrekking tot netcongestie in Limburg leidt tot dweilen met de kraan open en kijken, of blijven kijken naar elkaar. Met betrekking tot de SMR

het volgende: de provinciale rol gaat volgens de MER verder dan wat de Gedeputeerde zegt. De rol van de Provincie is actief meewerken aan de programma-aanpak. Tenslotte benadruk ik dat het van belang is en blijft om het inbrengen van kennis opgedaan door de SMR-alliantie te borgen maar ik reken op een toezegging om dit te borgen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Ijpelaar namens het CDA.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik heb het idee dat ik de afgelopen 45 minuten een beetje een college heb gehad over waar de Provincie in ieder geval niet over gaat. Dus dat is natuurlijk ook kenmerkend voor dit beleidsdossier eigenlijk waarin we met heel veel partners samenwerken maar dat roept wel nog steeds de vraag op: waar gaan we wel over en wat gaan we nu wel doen in plaats van waar gaan we niet over? En wat ligt er vooral bij de gemeenten en waar moeten we bij de gemeenten voor aankloppen? En dat betreur ik wel een klein beetje. Dit is het beleidskader waar u in ieder geval de komende vier jaar mee op pad moet en u moet het verschil maken. En we moeten niet bij anderen hoeven aan te kloppen omdat we er niet over gaan want het probleem is voelbaar voor ons als Provincie. En de heer Sol, die ondersteunde mij eigenlijk ook in een heel concreet voorbeeld over netcongestie en over de keuzes die wij moeten maken en u zet die in de antwoorden ver weg in de tijd. U zet die op andere beleidskaders weg maar er is gewoon nu al heel veel informatie beschikbaar om nu keuzes te maken. En als u dat zelf spannend vindt dan wil ik best u daarbij helpen als commissie om die keuzes te maken maar die keuzes kunnen wij gewoon maken. En als wij op de gemeenten gaan wachten, nou ja, u ziet hoe het in de RES Zuid-Limburg gaat, dan zijn we over vier jaar nog niet klaar. Dus ik ben voor een nieuwe groene economie. Ik ben niet voor verduurzaming, wij zijn niet voor verduurzaming als hoogste doel maar wij moeten echt stappen maken in die transitie. Dus ik vraag de Gedeputeerde ook echt om een werksessie te organiseren om ons in ieder geval die keuzes die wij dan moeten maken op het gebied van netwerkcongestie, op het gebied van ons energielandschap om die ons te presenteren. En u geeft aan: over een aantal maanden zal het nieuwe energielandschap, beleidskader komen ...

Spreekster [2:26:31]: Negen maanden zwangerschap.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja. Dus daar zullen gedeelde antwoorden in komen. Maar ik heb vier jaar geleden in deze commissie al kaartjes gezien van de netbeheerder, zoals de heer Sol ook aangeeft, waarin gewoon gevraagd wordt: zegt u het maar, wijk X, ja of nee, wijk Y, ja of nee? De heer Sol geeft ook aan, en daar ben ik het volledig met hem eens, er staan een aantal 'no regret', dat is goed Nederlands voor ja, dat moet je gewoon altijd doen, keuzes. Nou ja, die kunnen we nu al doen en ik voel me oncomfortabel bij het feit wanneer gaan we die nu nemen, die keuzes? Wanneer worden die nu gemaakt? Dus dat zijn echt wel vragen die me nog zorgen baren. Het is een beleidskader dus dat is breed alleen iets meer richting en iets meer besef vanuit het verleden, dat was wel heel erg wenselijk geweest. En ik vind het ook heel bijzonder dat we nog steeds veel onderzoeken en nog steeds veel in kaart gaan brengen. Er zijn technische vragen gesteld over, ik geloof de scan van 2020, of die nog relevant was en dan zeggen we ja, die is al niet meer relevant. Dan denk ik ja, het gaat heel hard, in drie jaar tijd is dat al helemaal niet meer relevant maar zo blijven we de hele tijd achter de feiten aanlopen en opnieuw onderzoeken doen, opnieuw scans doen. Dus ja, ik vraag de Gedeputeerde echt om ons op een concrete, praktische manier duidelijkheid te geven in deze commissie. En ik doe het ook bewust even in heel praktische zin want het is een commissievergadering, geen Statenvergadering. Dus ja, ik hoop dat de Gedeputeerde daar een oproep, aan deze hartenkreet kan voldoen.

De voorzitter: Dank u. En dan ga ik tot slot naar de heer Huizing van de BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. En dank ook de Gedeputeerde voor het beantwoorden van de vragen. En dank ook aan een aantal collega's die met het verlopen van mijn termijn mede namens mij wat vragen gesteld hebben. Complimenten voor hun intuïtie, dat ze aanvoelden welke vragen ik nog had willen stellen. Ja, een paar punten naar aanleiding van de antwoorden van de Gedeputeerde en ook een paar punten die door collega's naar voren zijn gebracht. De eerste toch, en dat sluit een beetje aan bij wat de heer Pelzer en de heer IJpelaar naar voren brachten, is wat ik heb trachten te doen door onze zorg uit te spreken over de kosten van, laat ik zeggen, de netverzwaring, ik heb het gevoel dat dat, ja, ik wil toch een keer benadrukken, nog een keer, dat dat niet bedoeld is als een oproep om niks te doen maar om heel nadrukkelijk met de toekomstplannen, en dat zijn wat mij betreft de kortetermijnplannen, langetermijnplannen, te kijken naar maatregelen, wel verduurzamingsmaatregelen, maar die niet direct een extra beroep doen op netverzwaring. Dat wil ik echt nog heel nadrukkelijk gesteld hebben. Dan het toepassen van de zonneladder, is ook nog een paar keer naar voren gekomen en de Gedeputeerde heeft daarop ook gereageerd. Wat ons betreft is eigenlijk vrij duidelijk hoe die zonneladder toegepast zou moeten worden. Dat is ook vastgelegd in motie 3012 en er is ook een toezegging dat dat verwerkt gaat worden in de verordeningen, prima. We hebben eerder gesteld in de sonderende sessie, en ik wil het nu ook nog een keer herhalen, dat we wel een beetje teleurgesteld zijn over de snelheid van de invoering daarvan omdat we eigenlijk zien dat er een soort gat is waar toch gedurende die periode, een gat in de tijd dan, ja, allerlei lagere overheden, gemeenten, alsnog willen proberen om zonneweides geïmplementeerd te krijgen die niet helemaal voldoen aan de zonneladder. Mooi voorbeeld daarvan is een, graag een reactie van de Gedeputeerde daarop, is recent De Schorf, gemeente Peel aan de Maas, waar de bestuursrechter notabene een gemeentelijk plan heeft afgekeurd, in mijn woorden eigenlijk door de gemeente erop te wijzen dat ze die zonneladder niet goed toegepast hebben. En dan denk ik van ja, als je als gemeente op die manier terechtgewezen wordt, zou ik zeggen terug naar de tekentafel maar ze gaan naar de Raad van State toe. Dus mijn vraag is eigenlijk in afwachting van de implementatie van de strekking van die motie en de verordening, is de Gedeputeerde bereid, of wat zijn zijn gedachten over de omgang met gemeenten in dit soort situaties? Wil je ze erop wijzen dat ze eigenlijk toch in strijd handelen met het voorgenomen beleid.

De voorzitter: Er is een vraag aan u van mevrouw Wesseling ...

De heer Huizing (BBB): Ja.

De voorzitter: En u bent ook alweer een halve minuut over uw tijd in de tweede termijn dus de, eerst de vraag van mevrouw Wesseling en dan vraag ik u dan om tot een afronding te komen. Mevrouw Wesseling, D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik had inderdaad een vraag, want wat bedoelt de heer Huizing precies met 'in strijd met het beleid'? Want de zonneladder is natuurlijk een voornemen om in eerste instantie te kijken naar zon op daken. En nu is er inderdaad in het coalitieakkoord, hoewel we dat als D66 niet graag hadden gezien, maar is er een strikter 'nee, tenzij'-principe dan voorgenomen maar er zit nog steeds natuurlijk die tenzij in. Dus wat bedoelt de heer Huizing met dat het in strijd is met het beleid?

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u. Het is wat ons betreft niet in strijd met het huidige beleid maar het voorgenomen beleid, dat is eigenlijk een iets concretere toepassing van de zonneladder zoals dat in

motie 3012 is toege... [2:31:42], wat wat meer gespecificeerd is. En dat moet zijn beslag gaan vinden in een verordening. Volgens mij in Q3 is nu gesteld. En daar is het wat ons betreft mee in strijd. Dat bedoelde ik te zeggen. Ja, ik had één korte vraag om af te ronden, die gaat inderdaad over dat symposium over de gezondheidseffecten van windenergie. Daar was ooit toegezegd om dat voor de zomer te doen, nu is het na de zomer. Daar heb ik op zich niet zo'n problemen mee maar dan is mijn vraag wel om dat echt prompt na de zomer te gaan doen. En dat we eigenlijk al, nou ja, het ingevuld hebben voor de zomer maar in ieder geval, dat is eigenlijk een heel concrete vraag die ik nog heb.

De voorzitter: Dan dank ik u. Ik heb net de Gedeputeerde gevraagd of hij even wilde schorsen maar die kon in één keer door zei hij, dus dat is fijn. Dan zie je toch dat het ook de Gedeputeerde Sport is, die is wel wat gewend qua marathons denk ik nu. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nou, marathons zitten er niet in, voorzitter.

De voorzitter: De periode is nog lang.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wie weet. Nou, als het gaat over de energietransitie is het geen sprint maar wel een marathon, dat moet ik u zeggen. En de zorgen die u deelt voor de korte termijn, ja, die voel ik en die deel ik ook met u. En dat wil niet zeggen dat we er dan in slagen om op korte termijn hemelschokkende zaken voor elkaar te krijgen. Het gesprek met de netbeheerders voeren we ook constant. Ik begrijp ook dat die zorgen niet weggenomen zijn, want die zorgen zijn reëel en die leven in onze samenleving overal. Die leven bij u, die leven bij ons. De realiteit is, en dat is ook de communicatie, dat het de komende tien jaar een probleem zal zijn. En wat ik zie, is dat de netbeheerders bijvoorbeeld hun capaciteit en hun investeringen ieder jaar zo'n beetje verdubbelen maar dat het met al die verdubbelingen jaar op jaar nog steeds niet gelukt is om het op te lossen. Ja, dat komt ergens door. Dat komt bijvoorbeeld ook omdat fossiele brandstoffen minder gebruikt worden. Want het is dus niet zo dat energie extreem toeneemt maar er neemt ook, gebruik van fossiele brandstoffen neemt af en daardoor is de vraag naar bijvoorbeeld elektriciteit veel groter geworden. Dus het heeft ook wel een positieve oorzaak. Dat wil niet zeggen dat het dan zo snel gaat als de samenleving vraagt maar ik zie wel dat in dit huis, ondanks dat we geen autonome rollen op sommige terreinen hebben, dat we wel ons daar heel hard voor inzetten. En dat zie ik ook bij een aantal andere partijen gebeuren. Even kijken, dan ga ik even de volgorde van de sprekers gewoon langs en dan begin ik bij de heer Wolters: en kunnen wij kunnen wij ook vanuit het economisch kader? Daar moet u denk ik met collega Satijn over spreken maar naar mijn opvatting staat ook in het economisch kader een heleboel als het gaat over verduurzaming en innovatie. Dus bespreekt u dat daar ook in dat kader. Maar ook vanuit dit kader, bijvoorbeeld als het gaat over het LEF, gebeurt er op het gebied van energie natuurlijk heel veel innovatie, circulaire economie, vanuit het LEF gebeurt dat. Dus die samenwerking zit er in deze Provincie over alle kaders natuurlijk gewoon in. Dan de heer Sol, ja ...

De heer Ijpelaar (CDA): Mevrouw de Voorzitter?

De voorzitter: Ja, excuus.

De heer Ijpelaar (CDA): Misschien is een suggestie dat de heer Van Caldenberg gewoon met de heer Satijn gaat praten omdat zij in één College zitten, dus dat is wat makkelijker als dat wij dat moeten gaan doen.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat doen wij iedere week mijnheer Ijpelaar, iedere week. Dus, de heer Sol had het over, ja, de beheerder, die is goed in beheren en dat is ook zo. En wij zien dus ook

dat de netbeheerders het ook weleens spannend vinden om creatief te zijn maar de aansporing om dat te doen, doen wij zeker. En ik denk ook misschien, ook in de richting van mijnheer Ijpelaar, hij zou daar wat creativiteit in willen. Wij hebben toegezegd die sessie na de zomer te doen maar het lijkt mij goed dat wij ervoor zorgen dat we dat misschien niet in een formele commissiesetting doen maar in een sessie waarbij we ook externe partners dat gesprek laten voeren. En dat we ook de netbeheerders daarbij betrekken omdat dan ook voor u inzichtelijk wordt van waar kunnen wij nou nog stappen zetten om te versnellen? Want dat is de breed gedragen wens die bij u leeft, bij het College leeft. En de mogelijkheden en de onmogelijkheden daarvan moeten we, denk ik, in die sessie betrekken.

De voorzitter: Nog een vraag van de heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ik wil daar buiten deze vergadering wel wat suggesties voor doen.

De voorzitter: Een aanbod voor buiten de notulen. Ga uw gang, verder.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik houd de heer Sol in ieder geval niet tegen, voorzitter. Even kijken, ja, mevrouw Boven had het over kernaafval en dat dat een bevoegdheid zou zijn van de Provincie maar dat is niet zo. Dat is een landelijke bevoegdheid en de opslag van kernaafval vindt op één plaats in het land plaats. En de Rijksoverheid is de partij die daar verantwoordelijk voor is en heeft dat daarbij uitbesteed, dus daar gaat de Provincie in die zin niet over. Even kijken, mevrouw Boven had het ook, ja, dat antwoord heb ik eigenlijk net al gegeven, de toename van energie. Ja, een afname van fossiele brandstoffen, toename van een aantal andere duurzamere energievormen. Dus je ziet elektriciteit flink toenemen, je ziet een toenemende vraag naar waterstof, je ziet een toename in de vraag naar allerlei andere toepassingen, ja, en dat is uiteindelijk ook waar we onze infrastructuur naar moeten richten.

De voorzitter: Ik zie dat dat een vraag oplevert bij mevrouw Boven. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, de vraag was, u doet alsof het een gegeven is dat die energie nodig is en dat alleen, en daar gaat de vraag over: wilt u ook wat gaan doen aan het zorgen dat we minder energie gaan gebruiken? Want dan hoeft het ook niet om te zetten.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wat wij doen, en dat staat ook in het kader, is dat wij uitvoering geven aan de energiebesparingsplicht. Daar geven we uitvoering aan. Als u zegt ga voor individuele bedrijven nog extra maatregelen nemen om energie te besparen, dan is dat geen onderdeel op dit moment van het kader zoals dat hier staat. Want minder energie voor onze economie, minder energie voor onze gebouwde omgeving, voor onze huishoudens, ja, dat heeft ook consequenties voor andere onderdelen van de Limburgse samenleving. En de doelstelling is om naar schoon gebruik van energie te gaan en dat is wat we aan het doen zijn. Minder energiegebruik raakt ook direct aan een aantal andere ontwikkelingen dus dat staat hier nu niet in opgenomen. Even kijken, dan de heer Van Est, is aardgas reduceren, o ...

De voorzitter: U heeft nog een vraag van mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, want ik had nog een derde vraag gesteld en ik denk dan krijg ik zo meteen geen tijd om ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Die ging over de luchtkwaliteit.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Misschien in de derde termijn, over de luchtkwaliteit, geurbeleid en ZZS, of u dat mee gaat nemen in wat de aanpak van het College daarin is.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, want in die zin, de aanbevelingen vanuit de Zuidelijke Rekenkamer hebben ons een aantal richtingen gegeven. Staat in de mededelingen portefeuillehouder. Bijvoorbeeld ten aanzien van Zeer Zorgwekkende Stoffen voeren we het gesprek met de RUD Zuid-Limburg, die dat voor ons doet, om daar ook het toezicht op te verscherpen. En we hebben u onlangs, bijvoorbeeld ten aanzien van die emissies van butadieen, één van de Zeer Zorgwekkende Stoffen, al geïnformeerd in de mededeling portefeuillehouder. Belangrijke nieuwe stap vanuit dit beleidskader dus dat we daar transparante informatie over gaan verstrekken en dat kunt u ook lezen in de mededeling.

Even kijken, dan de heer Van Est, is aardgas reduceren een doel op zich. Ik denk dat het een breed gedragen doel van deze maatschappij is om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen met het oog op een duurzaam klimaat. Maar we moeten dat wel doen in een bepaalde zorgvuldigheid, wel snel want onze bedrijven vragen ook om die transitie te kunnen doen maar we moeten daar wel mee rekening houden, met de draagkracht van onze Limburgers. Dus doel op zich, nee, we hebben een aantal andere doelen die we graag nastreven maar het reduceren hiervan is wel relevant.

Even kijken, dan mevrouw Wesseling, ja, we hebben vooral beperkingen in kaart gebracht. Nou, we gaan in kaart brengen, dat heb ik al toegezegd, dat we gaan laten zien van wat wel kan. Kunnen wij stappen zetten bij de RES, ja, dat is uiteindelijk in de RES natuurlijk, op het moment dat we het in kaart hebben gebracht en waar het kan, aan de initiatiefnemers om dat uiteindelijk zelf met de gemeente te gaan oppakken. Maar dan past het wel binnen de toetsing die daarvoor is. En dan de Einstein Telescope specifiek, want dat onderzoek loopt en dat zou in 2025 beschikbaar komen of dat zou kunnen. Ja, op dit moment kent u het beleid van deze Provincie, dat we dat op dit moment hebben uitgesloten. Mochten daar nieuwe inzichten zijn, kan dat reden zijn voor een heroverweging.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, dank daarvoor. En misschien nog een kleine aanvullende vraag daarbovenop. Dus mijn vraag was vooral ook kunnen we misschien niet ook die belemmeringen die wij nu als Provincie opleggen, ook in kaart brengen zodat we dat eventueel als PS kunnen herzien? Want ik merk dat er ook bij mijn collega's veel teleurstelling is dat die PS, of dat die RES Zuid-Limburg-doelen nu niet worden gehaald en daar kunnen we dan zelf ook een goede rol in spelen. Dus misschien is het ook goed om die nog even inzichtelijk te maken.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik denk dat ik het antwoord kan geven dat we die wel vrij goed inzichtelijk hebben. Er zijn drie restricties in Zuid-Limburg vanuit de Provincie, vanuit het ruimtelijk spoor. Dat is één het Nationaal Landschap Zuid-Limburg wat een uitsluitingsgebied is vanwege de natuurkwaliteit. Andere reden is de uitsluiting vanwege de Einstein Telescope. En de derde reden die het moeilijker maakt is datgene wat er in het coalitieakkoord staat ten aanzien van de striktere 'nee, tenzij' op landbouwgrond. Ik moet u zeggen dat ik voor alle drie die zaken op dit moment, hetzij om redenen van de inhoud, hetzij om politieke redenen, op dit moment niet voornemens ben voor 2025 dat opnieuw aan u voor te leggen. Dat heeft er gewoon simpelweg mee te maken dat we dan de landbouwgrond in Zuid-Limburg misschien wel toegankelijk gaan maken voor zonne-energie en dat is niet per se de afspraak die we in coalitieverband gemaakt hebben. En die wil ik graag wel nakomen wil ik eerlijk zeggen. Even kijken, dan ben ik bij de heer Megens en die had het over Mijwater en hoe controleren we dat?

De voorzitter: Ik zie nog een aanvullende vraag van mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, sorry, die Wet collectieve warmte, daar nog de kans voor?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Even kijken, ja, biedt de Wet collectieve warmte kansen? Jazeker. Het liefst als die wordt aangenomen zoals die voorligt. Hij ligt nu bij de Raad van State voor advies. Dan gaat hij naar de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. En die biedt kansen juist voor Mijnwater. Want we hebben daar nu een constructie met de impuls waardoor we de infra en de levering gescheiden hebben maar dat zou een interessant iets zijn als je dat op termijn samen kan doen. Dat betekent voor de effectiviteit van de bedrijfsvoering iets. De Wet collectieve warmte is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het realiseren van Warmtenet Zuid-Limburg. Of één van de redenen waarom het Groene Net niet is doorgegaan is omdat dat ging met private partijen terwijl we nu aan tafel zitten met de publieke partijen waar Enexis dan ook in participeert in de samenwerking om daar te komen.

Even kijken, de heer Megens, Mijnwater, ja, controle vindt plaats via het LEF en wij controleren weer het LEF.

Even kijken, de heer Van den Beucken had het over groen gas, de oplossing, ho, de heer Megens.

De voorzitter: Excuus. Het stuk dat de heer Van den Beucken wilde toevoegen is inmiddels toegevoegd aan iBabs. Is gekoppeld aan het agendapunt. Dat fluistert de Griffie mij in waardoor ik niet zag dat de heer Megens een vervolgvraag had. Ik geef het woord aan de heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was ook benieuwd naar die exitstrategie. Is er überhaupt een exitstrategie bij Mijnwater?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, wij hebben met vol verstand, en dan kijk ik ook maar even terug dat ik nog in uw midden zat zal ik maar zeggen, besloten om juist bij Mijnwater perspectief mogelijk te maken. En dat betekent dat we het signaal gaven: wij vinden deze investering de moeite waard om te gaan doen. En op het moment dat we nu het signaal zouden gaan geven: we gaan een exitstrategie organiseren, zou dat ook uitstralen dat we er niet in geloven en dat doen we nadrukkelijk wel. Dus dat is het antwoord, mijnheer Megens.

Even kijken, de heer Van den Beucken, groen gas, ja, collega Kuntzelaers betreft dat vooral vanuit het landbouwkader en daar waar we combinaties kunnen maken doen we dat zeker. U had nog een kaartje toegevoegd ten aanzien van windmolens. Op dit moment zitten er bij mijn weten niet heel veel windmolens meer ergens in een pijplijn. Het enige wat ik me voor de geest kan halen is Wells Meer maar dat ligt bij de Raad van State. Het kaartje dat u heeft, ken ik even niet. Ik kan het in de stukken dadelijk gaan zien maar mij werd in ieder ingefluisterd het zou ook weleens het kaartje kunnen zijn van daar waar ze nu al staan. Maar daar komen we misschien later deze vergadering nog eventjes op terug bij elkaar. Lijkt mij goed maar ik ken dit kaartje nu even niet.

De voorzitter: Ik zie dat dat nog een vraag oplevert van de heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik wil daarop reageren graag.

De voorzitter: Ik zie dat dat nog een vraag oplevert van de heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik wil erop reageren graag. Nee, het zijn windturbines die gewoon op een aantal plaatsen ingetekend zijn, als waar ze zouden komen. Dat leidde in mijn directe omgeving tot een aantal vragen. Mensen die bij mij op de stoep kwamen te

staan. En het zijn ook heel aparte plekken, moet ik zeggen. Vandaar ook mijn zorgen. Zeker niet bestaande plekken. De kaart is onderverdeeld in drie tijdsvakken – wat er al staat, wat er in 2021 kwam, en wat er nog moet gaan komen. En dat leidt tot veel vragen en zorgen bij inwoners.

De voorzitter: De Gedeputeerde. En het is misschien nog even goed, zat ik even te denken, u zou hem doorsturen via de Griffie. Hij wordt gekoppeld aan een agendapunt. Hij maakt natuurlijk geen onderdeel uit van dit beleidskader, hè. Het moet allemaal snel, zodat iedereen hem kan zien. Maar we zorgen even dat ook daarbij komt te staan dat dit tijdens de vergadering is benoemd, en derhalve gekoppeld is aan dit agendapunt. Maar dan weet iedereen dat vast.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Mag ik één voorstel dan doen? Ik snap dit allemaal voorzitter, maar dan is het misschien goed om een kleine notitie naar ons te doen uitgaan hoe daarop gereageerd wordt. Ik denk dat dat wel verstandig zou zijn. Ik zou dat prettig vinden.

De voorzitter: Ja, we gaan hier even twee dingen door elkaar doen. Want wat u denk ik bedoelt, is dat u toch nog graag een reactie wilt van het college van GS. En die kunnen niet zo snel ... Dat gaat heel vlot, ze kunnen heel snel schakelen. Dat zou ik nooit durven zeggen. Dat gaat heel vlot. Dus uw vraag is eigenlijk aan de Gedeputeerde. En wat ik bedoelde was: omdat we dit wilden toevoegen aan de agenda staat het nu in iBabs. We zetten daar even bij dat dat is omdat u dat heeft ingezonden, en omdat het tijdens de vergadering besproken is. Goed, zo?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Heel goed. We spreken in een breed kader over nieuwe energie. En daar hoort ook een stuk draagvlak bij. En daarom wilde ik dat even naar voren brengen.

De voorzitter: Wij danken u daarvoor. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, draagvlak is natuurlijk bij al deze ontwikkelingen – en dan reageer ik maar even generiek – natuurlijk van belang. En dat betekent dat bij de realisatie van welk energieproject dan ook uiteindelijk die participatie aan de voorkant extreem belangrijk is. En dat ziet u ook benoemd in het Beleidskader. Tegelijkertijd, participatie kost tijd. En dat wringt natuurlijk ook met de realisatie van de doelstellingen die we met zijn allen hebben. En dat leidt dan ook soms weer tot frustratie, en vertraging naar de andere kant. Dus dat is de balans die we met elkaar moeten zoeken. Maar u heeft honderd procent gelijk als het gaat over dat er draagvlak lokaal moet zijn. We hebben u deze week geïnformeerd over een windmolenproject in Horst, waar uiteindelijk lokaal geen draagvlak voor was. En die overeenkomst hebben we uiteindelijk ook ontbonden. Dus dit College heeft daar zeker oog voor. De zorgen economisch gezien, in de richting van de heer Pelzer. Ja, die zorgen deel ik. Gemakkelijke oplossingen zijn er niet, maar we werken daar keihard aan. En dat doen we met allerlei partijen. Ten aanzien van de SMR-aanpak vroeg u of ik kan toezeggen dat we actief meewerken aan de programma-aanpak van het Rijk. U ziet denk ik in de brief van de minister dat Limburg daar genoemd wordt als een van de Provincies die interesse heeft. En het is ons voornemen om dat ook te gaan doen. En dan ziet u daar genoemd in de mededeling portefeuillehouder bijvoorbeeld aan de simulaties. Wij gaan u uitgebreider nog informeren in de motie Schyns. Maar dat we aan de Rijksaanpak gaan meewerken, dat kan ik u wel toezeggen.

De voorzitter: Wat zegt u precies toe? Dat vraag ik dan even voor het verslag.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat wij als Provincie actief gaan meewerken aan de aanpak van het Rijk ten aanzien van de SMR's.

De voorzitter: Dit is een beetje een eeuwigdurende toezegging, zeg maar. Want over twintig jaar kunt u misschien ... Want het duurt misschien best lang om zo'n ding te plaatsen. Gaat u ons daarover informeren? Kunnen we nog even scherp...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wij gaan u sowieso ... En volgens mij is dat toegezegd voor Q2. De uitvoering van de motie Schyns, daar gaan wij u over informeren dat we dat gaan doen. Dus dat is eigenlijk al toegezegd met een tijdslijn erbij. Er staat in de huidige mededeling portefeuillehouder hoe we dat gaan doen. De verwachting dat die simulaties gaan plaatsvinden, dat zal waarschijnlijk zijn vanaf het moment dat er een nieuw Kabinet is. Dus dat verwachten we pas in de tweede helft van dit jaar. Maar dat is de richting waar we op willen.

De voorzitter: Zullen we dan de toezegging maken dat: u gaat eraan actief participeren, en de Staten periodiek informeren gedurende deze periode, of zo?

Gedeputeerde Van Caldenberg: We informeren de Staten in ieder geval in Q2 naar aanleiding van de motie Schyns. Dat kunnen we sowieso doen. En op het moment ... En ik moet daar een slag om de arm houden omdat ik niet exact weet wanneer het Rijk gaat publiceren wat zij daarin gaan doen. Het loket is nog niet open zal ik maar zeggen voor de € 65 miljoen. Maar op het moment dat het Rijk dat bekendmaakt, dan kunnen wij daar de Staten over informeren.

De voorzitter: Goed, ik kijk even in de richting van uw ondersteuning. We gaan er een heel mooie toezegging van maken, en die heel goed formuleren. Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik vond dat ik hem heel goed geformuleerd had, voorzitter. Dan ben ik bij de heer Ijpelaar.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Pelzer.

De heer Pelzer (VVD): In de eerdere termijn heb ik afgesloten met het borgen van de kennis opgedaan door de SMR Alliantie. En daar heb ik gevraagd: mag ik rekenen op een toezegging? En die heb ik nog niet vernomen.

De voorzitter: U heeft een andere toezegging gekregen dan u had gevraagd. Ik kijk even naar de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Die kennis gaan we vanzelfsprekend borgen. Dan komen we bij de heer Ijpelaar. En die dringt eigenlijk vooral aan op snelheid en nog scherpere keuzes te maken. Ik denk dat met alle restricties die wij als Provincie kennen ten aanzien van wat onze bevoegdheden zijn, dat wij heel veel, heel scherpe keuzes maken. En best wel ambitieus zijn met het beleidskader om een heleboel dingen te realiseren die voor Limburg van belang zijn. Die nieuwe groene economie, volgens mij delen we dat wel. Maar voer die discussie ook nog een keer bij het economisch kader, want ik denk dat hij daar voor een belangrijk deel ook thuishoort. Die kaartjes veranderen snel. We hebben een energiesysteem-studie gedaan, volgens mij twee à drie jaar geleden. Die kaartjes zijn nu al niet meer actueel. Het tempo waarin de energietransitie vorm heeft gekregen, die konden we twee à drie jaar geleden in dat tempo niet vermoeden. Dat betekent dat we nu nog extra veel extra snelheid moeten maken om dingen te doen. Dat betekent ook iets voor dit huis, dat zeg ik er ook maar even bij. Allemaal bovenwettelijke taken op het gebied van energie die wij al uitvoeren, dat vraagt ook extra mensen. En die worden ook ingevlogen. Daar vragen we ook geld voor om dat voor elkaar te krijgen.

Daar krijgen gelukkig gemeenten ook extra geld voor. Maar dat betekent ook dat we tot uitvoering moeten komen. Ik ben er gefrustreerd over dat het niet zo snel gaat, maar ik doe er ook alles aan om het zo snel mogelijk te laten gaan. En dat doen de mensen in onze organisatie ook. Dan qua tijdsplanning, misschien daar nog iets over zeggen. Want we verwachten aan het einde van dit jaar een energiesysteem-studie. Dat moet uiteindelijk zijn doorwerking krijgen in de investeringsplannen in februari 2025, van de netbeheerders. Die herijken die investeringsplannen natuurlijk met enige regelmaat. En nu veel sneller dan vroeger. En uiteindelijk, de Energievisie komt daarna voor de periode, noem het maar even de investeringen tussen '20-'30 en '20-'50, waar we echt de structurerende keuzes moeten gaan maken: waar willen we waterstof, waar willen we elektriciteit, waar willen we warmte, waar willen we geothermie, waar willen we mogelijk kernenergie. Dat zijn echt de structurerende keuzes die we in de Energievisie moeten gaan maken. En dan ben ik tot slot bij de heer Huizing, volgens mij. En die deed een oproep over de kosten. Ja, die oproep deel ik. En volgens mij bedoelt de heer Huizing dat we dat niet eenzijdig bij bedrijven en bij burgers moeten gaan neerleggen, de kosten daarvan. Ja, alle grote infrastructurele investeringen in dit land – of dat nu van de riolering is of de gasleiding of het elektriciteitsnetwerk wat er nu ligt – uiteindelijk zijn dat vaak dingen die tot stand zijn gekomen door publieke investeringen. En we doen dat nu als Provincie en gemeenten met Enexis, maar de Rijksoverheid kan daar ook een rol in spelen. Dat wil niet zeggen dat dat van vandaag op morgen geregeld is, dat ze dat ook gaan doen.

De voorzitter: Dat was een heel lange zin. En ik zag nog, eerst een vraag van de heer Huizing van BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Met het antwoord van de heer Van Caldenberg, hij reflecteerde hierop, wordt de laatste helft van mijn vraag wel beantwoord. De eerste helft was ook nadrukkelijk om bij de Energievisie en het energiesysteem te kijken naar oplossingen die zo min mogelijk extra netverzwaring vragen. Dat was het eerste deel van mijn vraag.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat is een vraag, waarvan ik denk: als we dat nu gaan afspreken, welke keuze hebben we dan precies gemaakt en welke restricties leggen we onszelf dan ook op. Volgens mij gaan we de keuze maken om maatschappelijk gezien de goedkoopste oplossing op de juiste plek te proberen te realiseren. En dat betekent dat dat op sommige plaatsen dus zo min mogelijk met elektriciteit is, op andere plaatsen juist misschien zoveel mogelijk met elektriciteit. En dat is de goede balans. Want uiteindelijk leidt dat in de Provincie als geheel tot de laagste kosten. Dan had u ... Even kijken ...

De voorzitter: U bent zo langzamerhand ook door uw tijd heen. Ik weet, er zijn nog vragen, maar ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, volgens mij had de heer Huizing ook het betrekken van gemeenten daarbij benoemd. En dat doen we ook bij die Energievisie juist. Sterker nog, wij sporen de RES regio's op dit moment – en dat doen we dan wel – heel erg hard aan om ook echt aan tafel te komen, zodat ze ook echt betrokken worden bij het opstellen van die Energievisies. En daarna noemde u een concreet project, maar dat ken ik even niet. Dus als u dat nog een keer zou willen delen, dan zou dat fijn zijn.

De voorzitter: Dan dank ik de Gedeputeerde.

De heer Huizing (BBB): Wat bedoelt u met delen? Dat ik het nu deel, of dat ik apart nog een keer ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nee, na de vergadering.

De heer Huizing (BBB): Ja, oké.

De voorzitter: Goed. Dan dank ik de Gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dan mag hij zijn microfoon uitzetten, en dan geef ik heel even het woord aan de heer Van Est van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, als je voor een tweede keer een vraag stelt en die wordt niet beantwoord, dan lijkt het wel dat het Schone Lucht Akkoord misschien het Schone Provinciale Lucht Akkoord, het SPLA gaat heten. Het Schone Lucht Akkoord lijkt nu een beetje in de lucht te hangen, zonder erg draagvlak. Dus mijn vraag was eigenlijk: hoe concreet ... welke betekenis heeft het Schone Lucht Akkoord?

De voorzitter: Ja, laat het Schone Lucht Akkoord niet zweven, Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, want volgens mij zei de heer Van Est daar ook nog bij: zijn er dan grenzen aan een gezond leefmilieu? En uiteindelijk is dat een politiek-bestuurlijke afweging. De Omgevingswet zegt: we moeten niet alleen maar de minimale wettelijke regels volgen, maar die zegt dat je moet gaan doen aan gezondheidsbevordering. Tot nu toe was het Schone Lucht Akkoord alleen maar iets wat op papier getekend was. In de mededeling over het concretiserend milieubeleid hebben we een aantal stappen opgenomen in de richting dat we daar iets mee willen gaan doen. En dat gaat bijvoorbeeld over, wat u noemde, zeer zorgwekkende stoffen.

De voorzitter: Dan is met die toelichting ook de tweede termijn van de Gedeputeerde tot een einde gekomen. Ik concludeer dan dat we dit voorstel voldoende hebben besproken. Ik heb nog heel even gekeken naar het kaartje wat de heer Van den Beucken deelde. Dat is een kaartje dat is gemaakt door ESB, en dat is het platform voor economen in Nederland, die dat kaartje zelf hebben samengesteld. Hij staat nu bij de agendastukken. Dan ga ik nu even verder. Er zijn in ieder geval twee toezeggingen genoteerd. Die ik heb genoteerd. **De eerste toezegging was dat de Gedeputeerde de in kaart gebrachte OER-gronden in Zuid-Limburg voor 12 april wil delen met PS.** En de tweede heb ik nu geformuleerd: **we hebben én Q2 en motie Schyns en de toezegging die er al ligt, maar in ieder geval dat de Provincie en de Gedeputeerde actief participeren in dat Rijksprogramma rondom de SMR's.** Ik zie nog een vraag van de heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u. Echt voor de volledigheid, dat kaartje is inderdaad door de door u genoemde entiteit opgesteld. Maar daar wordt in gesuggereerd dat de gegevens van de RES regio's zijn meegenomen. Vandaar ook die verwarring. En vandaar ook mijn zorgen erover.

De voorzitter: Zo, dan zijn we nu denk ik echt volledig genoeg geweest, hoop ik, over het kaartje. Dan rest ons nu nog om te bepalen of dit stuk behandelbaar is. En of het een hamer- of een behandelstuk is. Die tweede is absoluut een heel spannende, denk ik. Maar we willen eerst even met elkaar concluderen: is dit voorstel behandelbaar voor de Statenvergadering? Graag de handen in de lucht voor degenen die dit stuk niet behandelbaar achten. Ik zie geen handen. Dus dat betekent dat iedereen het behandelbaar acht. Dan gaan we naar de vraag: hamerstuk of bespreekstuk. En dan wil ik graag de handen omhoog van de mensen die het Statenvoorstel willen doorleiden naar PS van 12 april als hamerstuk. Dat is alleen de heer Wolters Gregório. Dus het wordt toch gewoon een bespreekstuk. En dan concludeer ik ook dat dit Statenvoorstel als bespreekstuk doorgeleid wordt naar de Statenvergadering. Ik zie nog een opmerking van de heer Megens van PVV.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Ik hoor net dat de SP het een hamerstuk maakt. Ik neem aan dat zij dan ook geen gebruik maken van de spreektijd.

De voorzitter: Als uw voorzitter weet ik dat we dit gesprek al heel vaak hebben gevoerd. En dat in de Statenvergadering het er heel vaak anders uit kan zien. Dan gaan we even verder. Er zijn eigenlijk twee dingen die ik nog wil doen.

T9468 Gedeputeerde Van Caldenberg zegt toe actief mee te werken aan de programma aanpak van het Rijk ten aanzien van SMR's (denk aan de simulaties) en PS hier blijvend actief over te informeren. Deadline afhankelijk van publicatie van het Rijk.

T9469 Gedeputeerde Van Caldenberg zegt toe de OER inventarisatie inzake Zuid-Limburg aan PS toe te sturen.

3.2. Rondvraag/mededeling/actualiteiten vanuit het IPO

De voorzitter: De eerste is de rondvraag, de mededelingen en de actualiteiten vanuit het IPO. Kijk ik heel even rond. Volgens mij zijn die er niet. Hebben we die vast afgevinkt.

3.3. Schorsing t.b.v. lunch

De voorzitter: Dan komen we nu bij een heel belangrijk besispunt: de lunch. We hebben nog een heel aantal agendapunten, en het is Goede Vrijdag. Een aantal van u zullen ook tijdig naar huis willen. Nu kunnen we twee dingen doen. We kunnen vast starten met het agendapunt Ruimtelijke ontwikkeling en het Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Of we kunnen dat niet doen. Ik zou in ieder geval willen voorstellen dat de inspreker, die al een uur zit te wachten, voor de lunch inspreekt. En u de vragen aan diegene kunt stellen. En dan is nu eigenlijk mijn vraag: er staat buiten paasbrood klaar, dus wat we kunnen doen, wat in mijn huishouden heel goed werkt is, even een snackje nemen en dan door. Maar ik kan me ook voorstellen dat u zegt: we gaan even rustig lunchen. Dus ik wil heel even inventariseren: allereerst, is iedereen akkoord met dat we wel nog even de inspreker doen, sowieso? Ja, heel goed.

De heer Van Est (50PLUS): Ik wil alleen zeggen, het volgende onderwerp doe ik niet. Ik weet niet of degene die mij komt vervangen al hier is. Want die heeft ook de tijdsplanning ... [3:02:11].

De voorzitter: Ja, maar volgens de tijdsplanning zouden we nu al aan het stuk begonnen zijn, volgens mij. Dus daar zitten we even klem.

De heer Van Est (50PLUS): Nee, eerst lunch.

De voorzitter: Wacht heel even, we houden hem even centraal. We kunnen twee dingen doen. We hebben voorstel A: we pakken even een stukje paasbrood. Hebben we tien minuten voor de wisseling. Wassen we onze handen, en gaan door. Of we doen optie B: we doen de inspreker, en we gaan even lunchen en we hervatten de vergadering dan echt uiterlijk om 13:00 uur. Want anders zitten we hier vanavond heel laat nog. Wie wil er paasbrood, en door? Drie. Nee, dan zie ik volgens mij dat iedereen inspreker wil doen, en daarna lunchen. Klopt dat? Wie wil inspreker doen, en dan lunchen? Het is een hongerige commissie. Dan stel ik voor dat we eerst de inspreker vragen, en dan gaan we daarna door. Ik schors heel even drie minuutjes voor de wisseling, of wat dan ook. Ik vraag me dan wel heel even af: als iedereen nu de zaal uit rent, dat is niet zo netjes. Dan concludeer ik wel even dat we dán

het hele agendapunt gaan doen. En dat we de inspreker nog wat langer laten wachten. Dan concludeer ik dat het voor deze woordvoerders niet mogelijk is om vijf minuutjes te wachten op een inspreker en dan schors ik de vergadering voor de lunch. Dan stel ik voor dat we om 12:50 uur hervatten met de inspreker. En daarna de vergadering vervolgen.

[SCHORSING]

4. RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

De voorzitter: We beginnen. Ik zie nog een paar lege plekken. Ik weet niet of dat per ongeluk of met opzet is. Want 12.50 uur is toch echt 12.50 uur, en het is nu bijna 12.55 uur. Dat kun je toch niet gemist hebben in dit huis. Dus ik stel voor dat we gewoon gaan beginnen, met punt 4 van agendapunt Ruimtelijke ontwikkeling. En dan meer specifiek in eerste instantie: het Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Maar voordat we daarmee beginnen zou ik graag het woord geven aan een inspreker, die inderdaad al wat langer hier is. En om te voorkomen dat hij zo meteen knorgeluiden gaat maken, hebben we hem maar even meegenomen naar het Prandium en hem wat te eten gegeven. Dat is ook wel zo vriendelijk, in dit huis. Dat kan er nog wel vanaf. Mijnheer Mares, ik geef graag aan u het woord. Mijnheer Mares, misschien kunt u zelf even aangeven namens wie u spreekt. Dat is wel zo handig. En u krijgt vijf minuten, maar dat was met u besproken.

De heer Mares: Ja dank u wel, voorzitter. Geachte commissieleden, de gezamenlijke organisaties van en voor het bedrijfsleven in Limburg leveren graag hun bijdrage aan een goed Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Daarom ook zit ik hier namens MKB Limburg, Centrum Platform Limburg, Koninklijke Horeca Nederland Limburg, en Stichting Lokaal Retailbelang. En wij stuurden u ook onze visie, waar u hopelijk kennis van heeft kunnen nemen. We benadrukken het belang van een optimale leefbaarheid en een goed voorzieningenniveau in onze Limburgse centrumgebieden, van stadscentra tot heel kleine kernen. Want deze gebieden zijn immers meer dan een platte verzameling van winkel en horeca. Ze zijn de spreekwoordelijke huiskamer van onze lokale samenlevingen. Ze vormen de identiteit van onze steden en dorpen, en zijn essentieel voor ontmoetingen en sociale cohesie. Dus de brug naar leefbaarheid is heel kort. Daar moeten we ook nadrukkelijker aandacht aan schenken. Centrumgebieden staan onder enorme druk, en diverse problematieken bedreigen de leefbaarheid, zoals de leefbaarheid, veiligheidskwesaties, illegale kamerbewoning, enzovoorts. We willen dan ook nadrukkelijker investeren in het versterken van de ontmoetingsfunctie van onze centrumgebieden door investeringen in openbare ruimte, vergroening, waterelementen, straatmeubilair, et cetera. Maar ook door het verbeteren van de uitstraling van panden, het aanpakken van leegstand door transformatieprocessen op te starten van verouderde, kansarme retailpanden naar andere functies die toekomstbestendigheid brengen en leefbaarheid bevorderen. Hoewel het Beleidskader in onze ogen veelbelovend is, hebben we vanuit onze visie – die met u is gedeeld – toch enkele opmerkingen en vragen. En ik vat ze voor u samen onder zeven punten. Punt 1) Weliswaar wordt in het Beleidskader gesproken over een Leefbaarheidsfonds, om fysieke investeringen mogelijk te maken die de leefbaarheid bevorderen. Met investeringen van gemeenten, maatschappelijk middenveld en inwoners. In dat middenveld, daar missen we iets. In die zin, we pleiten voor nadrukkelijke erkenning van de rol van ondernemers en vastgoedeigenaren, bedrijfsleven bij het verbeteren van de leefbaarheid. Bestaande collectieven – denk aan ondernemersverenigingen, vastgoedverenigingen, centrumorganisaties – investeren al sinds jaar en dag in de fysieke omgeving: bebouwing, voorzieningenaanbod, inrichting, aankleding van onze Limburgse centrumgebieden. En die uiteindelijk ook de leefbaarheid ten goede komen. Erken hun rol, en biedt ze ook gelegenheid om projectinitiatieven aan te dragen, die vanuit het Leefbaarheidsfonds straks ondersteund kunnen worden. Punt 2) Vanuit het besef van de sociale meerwaarde van onze centrumgebieden en het

bijbehorende voorzieningenapparaat stellen we voor om een aanzienlijk deel van het Leefbaarheidsfonds te labelen voor initiatieven die centrumgebieden versterken en soelaas bieden voor de kleine-kernenproblematiek. Punt 3) Vraag is of ook ondernemersverenigingen en BIZ stichtingen – dat zijn zogenaamde Bedrijven Investeringszones – als maatschappelijk middenveld kunnen worden bestempeld, en daarmee toegang krijgen tot het Leefbaarheidsfonds. Met andere woorden, kunnen zij in een dorp, buurt of in een straat in de binnenstad projectmatig ook op dit niveau gebruikmaken van het beoogde fonds. Bijvoorbeeld om te investeren in die openbare ruimte of in de verbetering of verduurzaming van panden en gevels. Immers, ook dat versterkt de ontmoetingsfunctie en de leefbaarheid. Punt 4) Waar in het Leefbaarheidsfonds beoogd wordt dat gemeenten gebiedsgerichte projecten kunnen inbrengen, gaan wij ervan uit dat in de regeling van het fonds expliciet ook aandacht zal worden gevraagd, en geregeld wordt dat gemeenten ten behoeve van deze projecten draagvlak en commitment ophalen/hebben bij relevante stakeholders, waaronder dus ook ondernemers en vastgoedeigenaren. Punt 5) Het zou goed zijn als de leegstands aanpak door middel van transformatieprojecten in centrumgebieden en aanloopstraten kan worden ingebracht onder het Leefbaarheidsfonds. In de Regio Parkstad zijn inmiddels goede resultaten geboekt, met de straten aanpakregeling, en met inzet van transformatiecoaches die vastgoedeigenaren coachen om kansloos leegstaand winkelvastgoed te transformeren en daarmee de leefbaarheid in verouderde aanloopstraten een positieve impuls te geven en weer toekomstbestendig te maken. Punt 6) Bovendien adviseren we u nadrukkelijk om data en kennis voor monitoring beter te benutten. Daarom ook pleiten we er ten eerste voor om het Koopstromenonderzoek Limburg anno 2019 zo snel mogelijk te actualiseren. En dan kom ik tenslotte bij punt 7) Zijn onze organisaties graag bereid om deel te nemen aan de Adviesraad Leefbaarheid, die ook in het Beleidskader wordt voorgesteld. Maar niet alleen om te adviseren over de werking of een eventuele evaluatie van een Leefbaarheidsfonds, maar nadrukkelijk ook om onze beschikbare kennis en expertise die aanwezig is bij onze achterban, in te zetten voor de beoordeling van projectinitiatieven die bij het Leefbaarheidsfonds zouden kunnen worden ingediend. Beste commissieleden, we hopen dat u onze input mee zult nemen in de oordeelsvorming over het nieuwe Beleidskader. En dank u voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Mares. Als u heel even blijft zitten, kijk ik heel even rond of er vragen zijn vanuit de commissie. Mijnheer Nijskens was het eerste. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, om met het laatste punt te beginnen, ik snap wat u beoogt. Maar denkt u niet dat vervolgens het risico gelopen wordt bij toekenning van positieve adviezen richting de mensen die u vertegenwoordigt? Dus ja, het is een beetje een open-deurvraag, maar hoe kijkt u daar tegenaan? En het tweede punt is: bij de eerste sonderende behandeling heb ik al gevraagd naar de positie van ondernemers. En het was een bewuste keuze om die juist geen toegang te geven tot het Leefbaarheidsfonds. Maar wellicht dat het dadelijk nog even terugkomt, dus ... Het gaat vooral om die eerste vraag, over punt 7.

De voorzitter: Mijnheer Mares.

De heer Mares: Daar geef ik graag antwoord op. Ja, het gevaar van een slager die zijn eigen vlees gaat keuren – want daar doelt u ongetwijfeld op – is zeker aanwezig, maar kan heel makkelijk getackeld worden. Uiteindelijk vertegenwoordigen wij het bedrijfsleven in de breedste zin over de hele provincie Limburg. En als we zouden kunnen deelnemen in zo'n beoordelingscommissie spreekt het voor zich dat natuurlijk een aanvrager zelf nooit over zijn eigen project zou mogen beoordelen. Dus ik denk dat dat heel makkelijk getackeld kan worden.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan ga ik naar mijnheer Van den Beucken, die was als tweede.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja dank u wel, voorzitter. Dank u wel, mijnheer Mares. Ja, uw pleidooi is helder, hè: de rol van de ondernemer. U sprak op enig moment over investeren vooral ook in centrumgebieden. En daarbij maakt u ook een koppeling, dat dat ook soelaas zou bieden voor de kleine kernen. En nu hebben die centrumgebieden een heel andere functie en een andere samenstelling dan de kleine kernen. Hoe moet ik dan dat verband zien?

De heer Mares: Ja ook daarin, we staan niet alleen...

De voorzitter: Even voor de notulen: ik moet dit even inspreken, want degene die notuleert moet even weten wie spreekt. Mijnheer Mares.

De heer Mares: Dank u. Ja, ook een terechte vraag, die om verduidelijking vraagt. Want het gaat niet alleen om de centrumgebieden of de grote, dynamische binnensteden. Het gaat nadrukkelijk ook om het in stand houden van een fatsoenlijk voorzieningenaanbod, ook in de kleine kernen, in de dorpscentra. Maar zelfs ook buiten de dorpscentra, dus in de wijkcentra. Want het hele sociale weefsel, de sociale cohesie is gebaat bij plekken van ontmoeting, waar mensen samenkomen. En onder andere de retail – en dan heb ik het niet alleen over winkels, maar echt in veel bredere zin: ambachten, dienstverlening, horeca, et cetera – die ook tot die verzamelplekken horen, die plekken waar mensen elkaar ontmoeten. Waar niet alleen economie bedreven wordt, maar ook sociale ontmoeting.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Mares, ik heb een vraag over dat laatste deel van uw reactie. Het Koopstromenonderzoek, dat zou geactualiseerd moeten worden. In hoeverre vindt u dat een provinciale taak? Waarom is het nodig dat wij ons als Provincie daarmee zouden bemoeien? Kunnen gemeenten dat niet samen? Kan het niet van onderop? Kunnen ondernemers dat niet zelf? Daar zoek ik een beetje naar.

De voorzitter: Mijnheer Mares.

Inspreker de heer Mares: Ik ben blij met de vraag. En ik herinner me dat ik zes jaar geleden op een symposium in Roermond de toenmalige Gedeputeerde erop gewezen heb dat het Koopstromenonderzoek wat toen voorhanden was inmiddels al meer dan tien jaar oud was. En het bevat heel wezenlijke, interessante informatie die sturend kan werken om nieuw beleid op te formeren. Niet alleen voor de Provincie, ook voor gemeenten en ook voor ondernemers, ondernemerscollectieven om richting te geven aan investeringen. En dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Die lag in beginsel bij de Provincie, maar we hebben nadrukkelijk ook aangeboden dat we daar een bijdrage aan willen leveren. We hebben dat ook in het Koopstromenonderzoek 2019 geleverd, hier in deze zaal nota bene. Dus ik denk zeker dat dat een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Het initiatief daarbij komt wel van de Provincie, omdat het een enorm provinciaal belang heeft, zelfs grensoverschrijdende informatie die afgelopen editie eindelijk is meegenomen. Want de impact van het buitenland is groot natuurlijk, hier in onze provincie. Wat ons betreft zo snel mogelijk mee aan de slag, samen met u.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Kijk ik of er verder nog vragen zijn. Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ja, een vraag aan de heer Mares. U stipte het al een beetje aan. U geeft inderdaad aan dat allerlei voorzieningen ook echt ontmoetingsplaatsen zijn van mensen. Niet zo lang geleden was ik net over de grens in Roermond bij zo'n Duits winkeltje, u kent het wel, met de Lotto, Duitse sigaretten, en van alles en nog wat. En dat was echt wat je noemt een ontmoetingsplaats van een heleboel mensen. Iedereen komt daar binnen: 'Hallo, hoe gaat het ermee.' Ik moet constateren dat met name in de Provincie Limburg, wat natuurlijk per definitie bijna helemaal grensgebied is, al die redenen waarom mensen naar zo'n winkeltje gaan in Duitsland nog wel aanwezig zijn en in Nederland eigenlijk door rijksbeleid langzamerhand de nek om worden gedraaid. En dan heb ik het natuurlijk met name over accijnzen, en dat soort zaken. Dus ja, je kunt wel zo'n winkeltje of zo'n voorziening gaan maken in een Limburgs dorp, maar ik ben bang dat het aanbod qua prijs dusdanig zal zijn dat er weinig mensen zullen komen. Dus mijn vraag is eigenlijk: ziet u niet de stimuleringsmaatregelen ... We kunnen natuurlijk gaan stimuleren wat we willen, en daar heeft u in ons ook geen tegenstander in. Maar ik ben een beetje bang dat het een soort van trekken aan een dood paard gaat worden zolang het rijksbeleid, als het gaat om belastingen en accijnzen, zodanig is dat mensen geen sigaretten meer komen kopen, geen drank meer komen kopen, geen benzine meer gaan tanken. Dus hoe kijkt u daar tegenaan als het gaat om stimuleringsbeleid? Hoe zou u dat willen laten landen, willen laten slagen in deze context? Dat is eigenlijk mijn vraag.

De voorzitter: Mijnheer Mares.

De heer Mares: Ja, dank u wel voor de vraag, en uw zorg die u deelt met ons. Gelukkig bestaat onze lokale economie uit meer dan een gezamenlijk benzinepompen, Lotto-winkeltjes en ... Dus wat dat betreft ... De grootste vrees is natuurlijk als we niks doen. Want als we het hoofd laten hangen, dan kunnen we wachten tot we, bij wijze van spreken, naar de slachtbank gebracht worden en dat onze centrumgebieden gewoon imploderen. En voordat we het weten hebben we het Amerikaanse donut-model. Dat is het laatste waar we op zitten te wachten. Het rijksbeleid speelt in die zin niet heel erg mee. Maar er ligt ook een verantwoordelijkheid en ook kansen en mogelijkheden op lokaal en provinciaal niveau. En daar maken we graag gebruik van. We hebben organisatiekracht, we hebben organiserend vermogen. We hebben investeringsvermogen. Dat zetten we graag in. Dat doen we ook als lokaal en provinciaal bedrijfsleven. We investeren heel nadrukkelijk in de kwaliteit, aantrekkelijkheid, beleving in centrumgebieden als centrale ontmoetingsplaatsen. Het lokale verenigingsleven wordt gesponsord. Daar waar Bol dat niet doet doen wij dat wel, natuurlijk. Dat is bekend hè, die lokale Sinterklaasintoct die wel door ons in de benen wordt gehouden. Ja, als dat bedrijfsleven instort, dan vallen dat soort activiteiten en voorzieningen ook weg. En dat is het laatste wat we willen. Daar liggen zeker kansen. U had het net over prijs en prijsaantrekkelijkheid van buitenland, en onaantrekkelijkheid hier. Gelukkig, de consument kiest niet alleen op basis van prijs. En zeker in die kleine kernen, en waar mensen elkaar veel beter kennen is de gunfactor natuurlijk heel belangrijk. En daar spelen persoonlijke relaties en die ontmoeting weer een enorme rol. Vandaar ook dat we daar extra op willen investeren. Niet alleen in platte vierkante meters voorzieningen, winkelruimte, stenen stapelen of wat dan ook, maar ook investeren in het cement, het sociale cement.

De voorzitter: Oké dank u wel, mijnheer Mares. Ik kijk even ook aan deze kant of er nog vragen zijn. Nee, dat is niet het geval. Dan wil ik u danken, en dan kunt u weer plaatsnemen op de publieke tribune.

4.1. G-24-013 Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00615441)

De voorzitter: Dan gaan wij naar agendapunt 4.1. En dat is het Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Dat had u natuurlijk allemaal al lang gezien. En als het goed is bent u daar ook op voorbereid. Wij gaan dit agendapunt behandelen in twee termijnen. Ik stel voor, een spreektijd van vijf minuten voor de eerste termijn van uw commissie. En u weet, we hebben de afspraak bij de behandeling van beleidskaders, dat niet bij de initiële woordvoering maar wel bij interrupties desgewenst ook andere leden van partijen vragen mogen stellen. Overigens niet cumulatief, want het maximum blijft gewoon per fractie hetzelfde. Ik wil dat nog even gezegd hebben. En zoals gezegd, die afspraak geldt voor de kaders. Dat geldt niet voor alle andere stukken die wij behandelen. Ik ga eens even beginnen bij mevrouw Schuur, geloof ik. En dan gaan we zo om.

Mevrouw Schuur (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de nieuwe versie van het kader. Het is duidelijk dat er veel werk in is gestoken. Uiteraard hebben wij wel nog een aantal vragen, maar ook wel een aantal punten toch ook een beetje als vervolg op de vorige bijdrage. Mijn eerste punt gaat over de formulering van de doelen. In het hoofdstuk over dit onderwerp in het coalitieakkoord staan vier doelen gespecificeerd. En in andere kaders zien we dat die eigenlijk direct overgenomen zijn en uitgewerkt. Dus waarom is er hier voor gekozen om deze doelen anders te formuleren, en te groeperen ook een beetje? Dan de discussie die we ook de vorige keer gehad hebben, over: wat bedoelen we nu met investeren waar de nood het hoogst is? In deze versie staat gespecificeerd dat juist inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties kennis hebben van de lokale behoeften, en bij uitstek ook de partijen zijn die kunnen duiden waarom een initiatief noodzakelijk is. En de vraag is denk ik niet zozeer of alle initiatieven nodig zijn, maar vooral: hoe maken we de afweging als we meer initiatieven hebben die nodig zijn dan dat we kunnen betalen met het budget wat we hebben vrijgemaakt. Wordt dit een 'wie het eerst komt wie het eerst maalt'-principe? Of gaan we ervan uit dat we niet meer aanvragen krijgen dan dat er budget is? Daar zou ik graag wat meer toelichting op hebben. Al in de inleiding wordt aangewezen dat we zowel naar stedelijk gebied kijken als ook naar kleinere kernen, en dan vooral het voorzieningenniveau. Alleen, de genoemde voorzieningen in niet-stedelijk gebied zijn volgens mij juist zaken die wij niet willen financieren met het Leefbaarheidsfonds. Dus ik vroeg me eigenlijk af hoe we dan hier toch een significant verschil in kunnen maken, of ook een trendmatig verschil teweeg kunnen brengen, zoals we in de monitoring willen checken. Dan nog heel concreet over het middelste niveau van het Leefbaarheidsfonds. Dat is nu gespecificeerd naar ontmoetingsplekken, die gefaciliteerd kunnen worden door verenigingen en stichtingen. Wat is de reden geweest om het hier op deze manier te specificeren? Want betekent dit dat initiatieven die bijvoorbeeld alleen gaan over vergroening of het verbeteren van de veiligheid, dan niet meer in aanmerking komen voor financiering? Of zit daar een andere bedoeling achter? En ook juist bij dit schaalniveau ben ik bezorgd dat er plekken zijn waar de leefbaarheid misschien wel het meest onder druk staat, die nog niet de benodigde organisaties of gemeenschappen hebben om dit soort projecten op poten te zetten. Dus ik vroeg me af of het mogelijk is om juist op dit punt extra nauw samen te werken met de initiatieven uit het sociale kader van bestaanszekerheid, die juist die sociale cohesie moeten bevorderen. Dan ook nog even naar wonen. Als PvdA vinden wij het belangrijk dat we woningen bouwen op basis van de huidige woningnood, voor mensen die op dit moment geen woning kunnen vinden in Limburg. En we zien hier ook dat de Provincie een grotere rol gaat spelen, de komende jaren. Veel daarvan is ook gebaseerd op de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Is er een inschatting te maken of dit nog gaat wijzigen, met de ontwikkelingen die nu bezig zijn in Den Haag? Ik weet niet of het College daar informatie over krijgt of niet. En dan nog een punt over betaalbaar wonen. Wij zijn natuurlijk blij met de grotere aandacht voor betaalbaarheid in de Woondeal.

En ook met het feit dat wij als Provincie niet meegaan naar de hogere definitie van betaalbare koop van € 309.000. Want ja, wat betaalbaar is, is voor een deel natuurlijk ook relatief. Persoonlijk vind ik € 355.000 ook nog heel duur voor betaalbaar wonen, zeker als je ervan uit gaat dat bijvoorbeeld in Zuid-Limburg de gemiddelde koopprijs van een woning net boven de € 300.000 lag, de afgelopen periode. Is het ook mogelijk om hier op basis van de regionale woningmarkt in te differentiëren, in het overleg met gemeenten? Bijvoorbeeld per woningbouwregio of per woningregio? Vanaf 2025 in het tweede deel van de Woondeal zal er nadrukkelijker naar de kwaliteit van de programmering gekeken worden. En ik miste hier eigenlijk een stukje over het principe water en bodem sturend. Zeker als we ook gaan kijken naar bouwen buiten de bestaande contouren lijkt me dit essentieel. En dat staat wel later in het derde gedeelte van het kader, bij het Actieplan Bodem bijvoorbeeld. Maar wordt dit ook expliciet meegenomen in de woningprogrammering? En hoe verhoudt dat principe van woning en bodem sturend zich dan tot het concept van leefbaarheid? Ik weet eigenlijk niet of daar een afweging in gemaakt is. Maar het lijkt een beetje te verdwijnen uit het algemene verhaal, op dit moment. Dan specifiek over het concept van Een straatje erbij.

De voorzitter: Kunt u langzaamaan afronden?

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, dat is het laatste punt wat ik nog wilde maken. GS wil gaan inventariseren bij gemeenten wat de bestaande uitbreidingsbehoefte en -ambitie is. En mij bekruipt een beetje het gevoel dat wat er wel of niet onder Een straatje erbij valt, wat opgerekt wordt. Op wat voor manier moeten gemeenten motiveren dat het nodig is om buiten de contouren te bouwen? En hoe lang mag dit straatje dan worden? Hebben we het over maximaal twintig woningen per kern? Of over een heel nieuwe woonwijk? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat dan juist ook die woningen, zeker in landelijke kernen, ook betaalbaar zijn voor de mensen die graag in het eigen dorp of in de eigen kern willen wonen? Daar wil ik het dan even bij laten.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan ga ik naar de heer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Een belangrijk punt wat zowel nu als in de toekomst blijft spelen zijn leefbare steden en dorpen, zeker gezien er nu al een woningtekort is. Limburgse inwoners die al jaren zijn ingeschreven als woningzoekende, bijvoorbeeld om het ouderlijk huis te kunnen verlaten: een inschrijftijd van zes jaar is al ruim niet meer voldoende om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning. Dit door zowel de krapte op de woningmarkt als ook door het verlenen van voorrang aan statushouders. Dit vindt de PVV onwenselijk. Daarom willen wij nogmaals onderstrepen waarom wij vinden dat er een beperking moet komen in het aantal immigranten naar Nederland. Het woningtekort lijkt wellicht complex, maar één ding is voor ons eenvoudig: huurwoningen – en dan bedoel ik vooral sociale huurwoningen – eerst naar de Nederlanders. Om deze reden is de Woondeal ook een mooi plan. 26.500 woningen erbij, en door de extra moeite die er is gedaan 3.000 extra. Dus bijna 29.500 woningen. Natuurlijk is dit geen netto. Een aantal woningen is voor vervanging van de verouderde, te slopen woningen. Tijdens de infosessie die wij hier vorige week gehad hebben, dus dank daarvoor Gedeputeerde, werd ons duidelijk dat het ongeveer om 10.000 woningen zou gaan die ter vervanging zouden komen. In 2027 zouden er echter al 17.500 woningen gerealiseerd moeten zijn. Wij lezen echter in het Beleidskader dat het moeilijk is om deze snelheid van de woningbouw vast te houden. Is de ambitie voor de toekomst realistisch? Wij lezen namelijk in het stuk dat er juist versneld gebouwd zou moeten worden. Maar later in het stuk wordt er ook gesproken over 'mogelijk versnellen'. Wat is nu het plan? Ook lezen we dat de Provincie meer mogelijkheden zou moeten krijgen tot sturing en toezicht, wanneer de Wet versterking regie volkshuisvesting wordt aangenomen. Bij taakverwaarlozing zou de Provincie de bevoegdheden van de gemeente ... hiertegen kunnen optreden en zaken over kunnen nemen. De vraag van ons is dan ook: wat doen we als Provincie bij

het toezien? En zijn er nog stappen tussen het toezien en overnemen? Zo ja, welke? Als Provincie kunnen er initiatieven worden ondersteund via het Leefbaarheidsfonds. We lezen echter het volgende: 'De Provincie zal initiatieven ondersteunen die bijdragen aan minstens één, maar bij voorkeur aan meerdere leefbaarheidsbelangen, namelijk: veiligheid, gezondheidszorg, welzijn, positieve relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving. Bent u het met ons eens dat dat wel een heel ruim begrip is om voor subsidie in aanmerking te komen? Onder het kopje 'Focus, Friends and Finance' is het volgende te lezen. Met onze bijdrage aan initiatieven, plannen en projecten dragen we bij aan de leefbaarheid in enig gebied.' Zijn wij hiermee op provinciaal niveau geen gemeentelijke taken aan het uitvoeren? Met betrekking tot de schaalverdeling van het Leefbaarheidsfonds hebben wij ook onze vragen. Wij lezen over het onbedoeld ongedaan maken van goede initiatieven, door uitvoerende gemeentelijke diensten. Bedoelen wij dan meer het onbedoeld maaien van bloemen, of een vlindertuin? Hoe moeten we dat anders interpreteren? Ook zou onderzocht moeten worden of dit buiten dit Gouvernement gelegd kan worden, om de drempel te verlagen. Waarom zouden wij hier afstand van willen nemen? Als het niet goed gaat, wie is er dan verantwoordelijk en draagt de lasten? Zijn wij dan nog wel in control? Verder lezen we over het inhuren van extern advies.

De voorzitter: Mijnheer Hoks, momentje. Mevrouw Schuurding heeft een vraag.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ja, ik heb even een verhelderende vraag over het laatste punt wat hier net gemaakt wordt. Is de PVV voorstander van het feit dat we ook de uitvoering van de echt kleine projecten in dit fonds totaal in eigen beheer houden? Of niet?

De voorzitter: Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Ik denk dat het belangrijk is dat wij gewoon als Provincie in control blijven. Want als wij projecten afstaan, blijven wij dan nog wel verantwoordelijk voor deze projecten? Laat ik het zo zeggen: als er iets misgaat, wie draagt er de lasten, als wij de kleine projecten ook overdragen?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Ik had zojuist al een verhelderende vraag willen stellen, maar ik dacht: misschien komt het later in het betoog nog. Maar de vraag van mevrouw Schuurding maakt hem voor mij nog duidelijker, de vraag in ieder geval. U zei in uw betoog: nemen wij hiermee geen verantwoordelijkheden van de gemeente over. En later pleit u en vraagt u ook aan het College: wat gaat u dóen, als we het hebben over ... En dat was nog gerelateerd aan woningbouw. Dus ik zou u willen vragen: hoe kijkt u aan tegen de provinciale rol, als we het hebben over woningbouw?

De voorzitter: Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Zoals u allen weet zijn wij als Provincie natuurlijk niet degene die gaan bouwen. Wij hebben alleen een ondersteunende taak. En daarmee echt dat wij de overkoepelende taak hierin zijn. Dus ja, ik ben benieuwd in hoeverre de Provincie daar op aangaat. En dan bedoel ik vooral de Gedeputeerde. De reden daarvan is ook: wij krijgen natuurlijk ... Ik bedoel, de nieuwe wet die in de Tweede Kamer wordt aangenomen, hopelijk, is misschien een mogelijkheid om daarop te kunnen sturen en te overnemen. Maar ik zou dan graag willen weten: zijn er nog stappen daartussen? Dus vandaar dat ik ook die vraag aan de Gedeputeerde stel.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Vervolgt u uw betoog.

De heer Hoks (PVV): Verder lezen we over het inhuren van een externe adviesraad Leefbaarheid en externe bureaus, om gemeenten te helpen bij het aanspraak maken op rijks gelden. Hebben wij deze kennis niet meer in huis? Of, wat is de reden achter deze keuze dat we kiezen voor een extern bureau? Op pagina 40 staat: 'Als Provincie zullen wij aan de voorkant de afstemming tussen de schaalniveaus coördineren, en aan de achterkant toezien op de naleving (IBT).' Op welke basis van het wettelijke toezichtgebied gaan we dit doen? Is dit een ruimtelijke ordening? Of huisvesting statushouders? Verder lezen we op pagina 41: 'Huisvesting van aandachtsgroepen.' Voor welke groepen geldt het dan? Tot slot, nog een vraag over het kopje over de nieuwe programma's en projectbesluiten, op pagina 57. Dit zijn beide bevoegdheden van GS. Welke rol heeft PS hier dan nog in? Er staat vermeld dat de provinciale belangen worden benoemd in de POVI. Het wordt verwacht dat GS een provinciaal belang zal interpreteren, en hierop een programma zal maken. Is het LABO een voortvloeisel uit het POVI? Of is het een zelfstandig programma? En in hoeverre hebben wij daar nog iets over te zeggen? Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hoks. Dan steek ik over naar de heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja dank u wel, voorzitter. Ik ga het vrij kort houden, want we hebben het dossier ondertussen nu voor de derde keer op de tafel liggen, en we hebben onze eerdere opmerkingen al gemaakt. Een aantal ervan kunnen blijven staan, een aantal niet. Ik wil eerst danken aan de Gedeputeerde voor de brief met betrekking tot toezegging 9303. Deze hangt natuurlijk samen met een onderdeel van het dossier wat we vandaag bespreken, dus de brief van 6 maart. Verder zijn we blij met een prioritering van de doelen in de Doelenboom. Ik snap dat deze op basis van de rijksbijdrage gaat gebeuren. Maar we blijven dit volgen, en we worden hier natuurlijk graag over geïnformeerd. De Woondeal, dat mag u ondertussen weten, die blijft onze aandacht hebben. We zullen dit dossier heel erg kort blijven volgen, ook naar aanleiding van de vragen die we er eerder over hebben gesteld met betrekking tot het versnellen en de moeilijkheden die we daarop zien om dat überhaupt te gaan doen naar de toekomst toe. Dus daar zullen wij heel kort op blijven bijsturen. Verder kijk ik ook uit naar wat er werkelijk gaat staan in de POVI. En dat is eigenlijk waar ik het bij zou willen laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Roso. Dan geef ik het woord aan de heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel. Het Beleidskader, dat is heel erg veel – heel veel elementen, in algemene zin. En daar zal niemand tegen protesteren, want dat hebben we de vorige keer ook al aangegeven hier, althans mijn collega. Hoe dan ook, fysieke investeringen moeten gecombineerd worden en versterkt worden met investeringen in de sociaal-maatschappelijke hoek, zoals dat ook benoemd wordt in kaders van samenleven en bestaanszekerheid. En verder zien we veel overlap met nog meer beleidskaders. En ook hier gaan onze gedachten weer uit naar de Limburg-factor. Waar we voor moeten waken, dat zijn denk ik de uitvoeringskosten, de papierkraam die erbij komt kijken. En ook goed opletten dat er één centraal aanspreekpunt is, zowel bij de gemeenten als bij de Provincie, daar waar van toepassing. Maar dat zal naarmate de zwaarte van een initiatief verschillen, denk ik. En als je kijkt naar de initiatieven van groep B, zal ik maar zeggen, dan kan worden gestuurd op de geografische spreiding. Althans, zo blijkt uit de stukken. En bij de nog zwaardere initiatieven, uit de groep C, kan naar verwachting voor een deel worden gestuurd op de spreiding tussen de gemeenten. Kom ik toch weer terug op die kleinschalige initiatieven van inwoners. Hoe gaan we dat dan doen? Wil het College daar ook graag geografische spreiding, of spreiding in gemeenten? Of komt dan juist het principe 'waar de hoogste noden zijn' weer in gevaar? Dat is voor mij nog niet helemaal helder. Er wordt op voorhand geen verdeling van de euro's gemaakt over de

initiatieven. En wij krijgen na een jaar daar een update over. Maar mocht het nu zijn dat het echt storm gaat lopen, dat er verhoudingsgewijs al heel veel geld in korte tijd gesoupeerd wordt, dan zouden we daar natuurlijk graag wat eerder over ingelicht worden hoe dat dan allemaal zo komt. De afhankelijkheid, daar hebben we de vorige keer al in de sondering over gesproken. Wij willen daar wel een verwachtingsmanagement bij plaatsen. Zeer zeker als het gaat om het Leefbaarheidsfonds. Met name de plattelandskernen moeten we voor de zaken waar we geen directe grip op hebben eerlijk en open communiceren. Dan hebben we het natuurlijk over: de winkel, de school, de kroeg. We mogen dus niet riskeren dat inwoners het gevoel zouden kunnen krijgen dat hen een worst voorgehouden wordt die je helemaal niet kunt opdienen. En dan wil dat helemaal niet zeggen dat je je niet moet gaan inspannen voor die leefbaarheid en die plattelandskernen. Dat is zeker niet gezegd. Niet iedere wijk, niet ieder dorp zit even goed in de uitvoeringskracht. Dat betekent dat initiatieven enkel in omgevingen waar al sterkere structuren zijn, sociale structuren, waar die leefbaarheid al aardig op peil is, waar weer nieuwe inwonersinitiatieven landen. Terwijl juist in wijken met minder potentieel een soort standstill kan ontstaan. En het is de kunst om deze aandachtswijken in het vizier te houden. En dat betekent natuurlijk dat die sociale component net zo belangrijk is. We moeten echt wennen aan het idee, en wij worstelen daarmee, dat de Provincie echt heel kleinschalige inwonersinitiatieven gaat financieren. Wat is daar het risico bij, bij kleine initiatieven? Dat gemeenten dorps- en wijkraden sneller met de vinger naar de Provincie wijzen: ga daar het geld maar halen. Dat zou kunnen. Immers, voor deze categorie is cofinanciering niet verplicht. Wordt er per gemeente een maximum aantal of totaalbedrag gesteld voor die kleine bewonersinitiatieven? Dan gaan we verder naar het 'straatje erbij'. Dat is ook de vorige keer al besproken. Ja, daar gaat het echt om evenwichtskunst, lokaal maatwerk, verdichting in de centra met behoud van groene waarden vanwege leefklimaat. Dat vinden we belangrijk en ook nodig. Maar hier en daar zul je ook aan de randen van kernen of wijken toch woongelegenheden moeten scheppen. En de voorkeur zou voor ons in ieder geval uitgaan om te kijken naar aftandse bedrijventerreinen die toevallig aan die randen van die bebouwde omgeving liggen, waarbij dus twee vliegen in één klap gevangen kunnen worden. Dan hebben we nog even een opmerking over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Feitelijk sneeuwt dit derde onderdeel min of meer wel onder in de twee andere onderdelen. Dat is ook wel begrijpelijk, want het heeft natuurlijk wel raakvlakken met andere beleidsdomeinen, en ik denk dat dat daar ook wel een beetje door komt. Dan wil ik nog heel even kort terug naar de spreker van vandaag. Die geeft ook aan dat de ondernemer een sterke rol in dat geheel wil. An sich kunnen we dat wel begrijpen, want dat zien we namelijk ook als we kijken naar de rol van de agrarische bedrijven in het buitengebied, of in de energietransitie. Dus ik denk dat het wel goed is om de reactie van de Gedeputeerde daarop af te wachten, om te kijken of die daar iets over wil of kan zeggen. Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Beucken. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, dank. Om maar direct aan te sluiten bij het laatste van de vorige spreker: in de brief van de spreker staan een aantal vragen. En de brief is ook gericht aan het College, dus wellicht dat u de antwoorden hier al met ons kunt delen. Dan hoeven wij ze niet een voor een te formuleren. Eén punt haal ik er wel uit, en dat is dat Koopstromenonderzoek. Eigenlijk in alle kaders is een behoorlijke paragraaf gericht aan data. En inderdaad, je kunt wel heel veel opschrijven over data, maar je moet ze wel eerst verzamelen. Dus ook graag daar een reactie op, over dat Koopstromenonderzoek. Ja, leefbaarheid is natuurlijk een containerbegrip. Er staat wel een definitie in het stuk, en daar kan de VVD ook goed mee leven net zoals het hier beschreven staat. Een aantal punten die ook vorige sprekers hebben aangegeven, een aantal punten die ook al vorige keer naar voren zijn gekomen. Dat is met name van mevrouw Schuur van de PvdA, over: waar de nood het hoogst is. En eigenlijk, de heer Van den Beucken zegt het ook. Het zijn juist die sociale structuren die minder ontwikkeld zijn – ik moet oppassen hoe ik het formuleer – die eigenlijk het meest behoefte

hebben aan ondersteuning, en die wellicht de weg het minst goed vinden. En er staat wel in uw Nota van Wijzigingen dat er aandacht voor is geweest, maar als ik dan terug ga lezen heb ik het gevoel – maar mevrouw Schuurding mag me verbeteren als het niet zo is – dat het eigenlijk niet ver genoeg gaat met zoals we het hier hebben opgeschreven. Dus concreet de vraag: hoe krijgen we de leefbaarheidsmiddelen op de juiste plek daar waar de nood het hoogst is? En niet dat we, zeg maar, een luxe initiatief, een goudomrand initiatief gaan financieren. Verder, de opmerking van de PVV kunnen we eigenlijk niet delen. Want wij zijn juist altijd voorstander van dat daar waar de provinciale regie niet nodig is, dat die regie ook vooral niet remmend moet zijn op een project. En zeker bij die kleine inwonersinitiatieven, die zijn vaak vooral gebaat met het overmaken van het bedrag. En wellicht een terugkoppeling met wat er gebeurd is. Maar daar moet echt niemand van de Provincie naast gaan zitten, om te kijken of iemand de schep wel op de goede manier vastheeft. Dus wat dat betreft zou ik juist zeggen: als Provincie, blijf juist zoveel mogelijk op afstand van initiatieven. Vorige week hadden we een spreker over een ecodorp. En hij had het over een stapeling van doelen. En een van die doelen was natuurlijk ook het voorzien in de woonbehoefte. En dat was een relatief klein initiatief. Vraagt geen geld. Die realiseren tien wooneenheden voor eigen rekening en risico. En dan is er eigenlijk een formeel punt ergens in onze regelgeving, die dat niet mogelijk maakt. Als ik dan dit Beleidskader lees, heel veel ambitie, heel veel zaken. Maar volgens mij is er ook een onderzoek naar instrumentarium van de Provincie, van: hoe kan het dat, ik neem aan bijna iedereen een project als zo'n ecodorp eigenlijk wil omarmen, dat ergens een regel in een bijzin het tegenhoudt. Wat moet er gebeuren om zo'n initiatief wel mogelijk te maken? Want het heeft natuurlijk heel veel positieve bijeffecten, van: het tegengaan van ondermijning in leegstaande, agrarische bedrijven, die door uitkoop wellicht niet gesloopt worden. Althans, als de rechten uitgekocht worden. Dus ja, u snapt de vraag wat ik bedoel. Voorts hebben wij eigenlijk geen inhoudelijke opmerkingen of aantekeningen. En wij zouden u veel succes willen wensen bij het verder uitwerken van het kader.

De voorzitter: Dan moet de Staten nog eerst vaststellen, natuurlijk. Dus misschien moet u uw 'succes' even aanhouden. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, ook wil ik vanaf deze plek de spreker nog even bedanken. Maar ook de Gedeputeerde, voor zijn inspraakreactie. En de Gedeputeerde en het hele ambtelijk apparaat voor de infosessie op 22 maart, inzake wonen. Het was erg verhelderend. Wij hebben wel nog een paar inhoudelijke punten bij het stuk, en ook nog wat vragen. Ik heb in de eerdere sonderende bespreking al aangegeven dat u een aantal gemeenten noemt. U noemt alleen Parkstad, Maastricht en Venlo als stedelijke groep van gebieden die qua ontwikkeling en leefbaarheid niet meekomt met de positieve trend. Mijnheer Nijskens, zo moeten we het noemen: niet meekomt met de positieve trend.

Spreker [4:32:01]: Roermond doet het goed.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dan is de vraag die ik daarbij heb: is daar dan de nood het hoogst? Dit voelt voor het CDA niet als objectieve criteria waarlangs gemeten wordt of een wijk in aanmerking komt voor extra ondersteuning. Geen gelijk speelveld voor gemeenten. Maar wellicht kunt u dat nog beantwoorden. Dan wil ik u nog complimenteren, want u heeft het lef om van onderop te laten aangeven wat er nodig is. Wij gaan hier niet een voorkeur aangeven en sturen. Tenminste, zo is het stuk opgesteld. En u heeft ook het lef om los te laten, te dereguleren. En om te kijken wat er dan gebeurt met die kleinere initiatieven, en hoeveel risico's we daar dan lopen. Dus wij willen daar onze waardering voor uitspreken, twee belangrijke punten voor het CDA. Dank. En het is ook erg goed dat u jaarlijks aan de Staten gaat terugkoppelen hoe het loopt. En zo zijn we in de positie om eventueel bij te sturen. We kunnen de lijn van het College ook volgen dat de middelen niet van tevoren aan

bepaalde categorieën worden toegekend. En laat juist van onderop ontwikkelen wat nodig is. Op pagina 27 hebben we wel een technische vraag, of nou ja 'technische vraag', in ieder geval een vraag over de twee ton per jaar per gemeente. Bedoelt u dat echt per gemeente?

De voorzitter: Mevrouw Waajen, een momentje. Mevrouw Mertens wil interrumpen.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik had inderdaad een vraag bij hetgeen wat mevrouw Waajen zojuist vertelde over dat de Gedeputeerde lef toont door de initiatieven van onderop te laten komen, daar geen regie te willen nemen. En dat wij op voorhand geen duidelijkere kaders stellen. Mijn vraag was dan: waarom eigenlijk niet? Waarom wilt u daar niet wat meer aan de voorkant kaders stellen, zodat wij aan de achterkant meer ... Want vorige keer was er die discussie ook. Zodat u aan de achterkant meer kunt controleren hoe de leefbaarheid vooruit gegaan is. Want dat is uiteindelijk toch het doel van het Leefbaarheidsfonds. Dus waarom wilt u niet meer controleren? Want ik hoor u ook heel vaak zeggen: kaders stellen, en controleren. Dat vindt u heel belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Jazeker, kaders stellen en controleren. Maar ook loslaten als het over kleinere initiatieven gaat en kleinere fondsen gaat. Want je kunt ook iets kapotreguleren. En volgens mij hebben we op dit moment een heel grote kloof in de samenleving tussen de overheid en de burgers, omdat je voor het kleinste dingetje ik weet niet hoeveel formulieren moet invullen, en het gewoon niet meer geregeld krijgt. En dat je bij voorbaat al denkt: laat maar zitten. Dus wij pleiten ervoor dat je juist de kracht van de samenleving, de gemeenschap, de kleinere gemeenschappen, dat die daar precies weten wat wel nodig is. En daar willen we ook eens ruimte aan bieden, en kijken wat dat dan doet. En er komen zeker wel criteria en het wordt getoetst. Alleen zetten we dat buitenshuis. We maken iemand anders ... Ja, ik kijk naar de Gedeputeerde of ik dat goed begrepen heb, eerlijk gezegd. Maar zo hebben wij het geïnterpreteerd. Dus je moet van onderop wel iets kunnen laten ontstaan, daar de energie gebruiken, het niet kapot drukken. Maar natuurlijk wel laten aangeven: waar hebben we het dan over. En dat moet zeker getoetst worden. Alleen doen we dat dan niet meer hier vanuit dit huis, en is bedacht – volgens mij staat Jantje Beton als voorbeeld genoemd in het stuk – om daar een andere club eens even op te laten toetsen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. Dat kan ik volledig volgen, daar ben ik het eigenlijk helemaal mee eens. Dat we zeggen: we laten van onderop die initiatieven komen. Helemaal goed, want in iedere dorpskern, wijk weten ze het beste waar ze behoefte aan hebben. Maar vindt u het niet veel fijner om op voorhand te zeggen: kijk, dat Leefbaarheidsfonds is zo breed – want er worden zo veel aspecten van leefbaarheid genoemd – vindt u het niet veel fijner om dan te zeggen: we kiezen er twee of drie delen uit, en gaan dan op basis daarvan zeggen: kijk, daar moeten die initiatieven op gericht zijn. Omdat we dan zelf op voorhand al meer omliggende kaders meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee, dat vinden wij juist niet fijn, omdat ieder dorp en iedere kern een ander klein probleem kan hebben, op dat moment. En omdat je daar juist ruimte aan wilt geven. Je wilt mensen de samenleving zelf laten sturen, op: wat is er hier nou echt nodig in het dorp. En als wij hier van bovenaf gaan bepalen: ja, maar het moet wel in dat en dat raampje en dat kadertje passen, dan maken wij het weer zo klein. En ik zou verder nog willen zeggen: ieder mens deugt.

Volgens mij zitten we ook in een transitie dat we weer moeten leren, zeker die lokale samenleving, om daar wat vertrouwen neer te leggen. Tenminste, vanuit onze fractie zou ik het heel fijn vinden om dat te kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens. En dan sluiten we dit af.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, het zit hem ook niet in het vertrouwen. Dat is er ook volledig. Het gaat eigenlijk mij vooral om: als ik denk aan die initiatieven, dan heb ik misschien ook andere voorbeelden in mijn hoofd dan dat u in uw hoofd heeft. En het is net als wat u zegt: heb ik dit eigenlijk wel helder? En dan straks als wij de eerste monitoringsrapportage hebben, dan zegt u misschien: ja maar wacht eens even, dat zijn niet de initiatieven die ik in mijn hoofd had. En dan denk ik misschien: o ja, dat waren de initiatieven die ik wel in mijn hoofd had. Dus daar ben ik een beetje naar onderzoek, van hoe u dan ... En misschien dat de Gedeputeerde daar dan straks verder op kan antwoord geven. Maar wilt u dan niet in dat kader wat meer sturen?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Wij willen juist op dat niveau het eens laten gebeuren, en het initiatief echt uit de samenleving laten komen. Dus nee, wij willen daar niet sturen. Als we het hebben over die grotere projecten, boven de € 20.000 en als we het hebben over die projecten die zelfs tot € 2 miljoen kunnen gaan. Nou mevrouw Mertens, dan heeft u mij aan uw zijde. Dat vinden we een heel ander verhaal. Maar lokaal moet je mensen ook de ruimte geven om dit eens te proberen. En wellicht gaan wij hier na een jaar, als we dat wat losser hebben durven laten, elkaar aankijken en zeggen: mwah, is toch niet zo'n geslaagd initiatief. Dat gaan we zien. Maar wij juichen die ruimte toe, van onderop.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, om daar toch nog een kleine aanvullende vraag op te stellen. Want ik hoorde het CDA ook aangeven: nu bij elk initiatief. Moet een initiatiefnemer dan weer een vergunning aanvragen? Er komt weer van alles bij kijken. Maar dat is juist waar D66 zich zorgen om maakt bij dit Leefbaarheidsfonds. Want een initiatiefnemer wordt geacht om goed te onderbouwen waarom ze een bepaald initiatief willen nemen, afspraken te maken met de gemeente over wie wat en wanneer, zorg te dragen voor het organiseren van draagvlak, bijdragen aan de uitvoering, langdurige betrokkenheid en inspanning voor het initiatief nemen. En daar bovenop komt nog die rapportageverplichting. Dus ik vond het juist dus een waslijst aan regeldruk, die bij de initiatiefnemers komt te liggen. En daar maak ik me heel veel zorgen om. En ik denk dat als we juist op de voorkant meer zouden sorteren, van: dit soort initiatieven ondersteunen we sowieso, dat je dan al een heel groot gedeelte van die standaard regeldruk weg kan nemen. En dan eventueel nog een klein subpotje open zou kunnen laten voor initiatieven die wel helemaal de vrije loop laten, maar die dan ook gelijk veel meer van de initiatiefnemers vragen. En gezien het CDA dus ook die regeldruk eigenlijk bij de initiatiefnemers benoemde vraag ik me af hoe het CDA daarnaar kijkt.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, ik hoor dadelijk graag de beantwoording van de Gedeputeerde hoe het College dit ziet. Ik denk, maar ik realiseer me ook dat ik nu even antwoord op mijn ervaring als acht jaar wethouder, dat het wel goed is om enigszins aan te geven ... Je wilt wel dat de gemeente het steunt. En je wilt natuurlijk ook als er een vergunning nodig is, dat het vergund wordt. Dus de

criteria die er nu liggen vinden wij nog heel erg logisch. Maar we willen daar niet nog een zwaarder kader boven gaan hangen. Maar goed, laten we de beantwoording ook even afwachten. Het is wel mooi om er zo even over te kunnen sparren.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ik heb even een vraag aan mevrouw Waajen. Is mevrouw Waajen het met ons eens dat de manier waarop je moet omgaan met initiatieven, en wat je verlangt voor onderbouwing en de manier waarop je eventueel vergunningen verleent, ook afhangt van de zwaarte van het initiatief en de categorie? Die drie categorieën die hier genoemd worden. Ik denk dat het nog een wereld van verschil zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dat zijn we met u eens.

De voorzitter: Dan, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Dat wordt na het vorige debatje even lastig. In onze fractie was er wel de vraag of het niet erg lastig zou zijn dat je pas na toekenning van de vergunning overgaat tot betaling. Zorgt dat niet tot veel problemen bij vrijwilligers, die graag iets willen? En eigenlijk afhankelijk zijn van: krijgen we het ook betaald? En als wij dan gaan zeggen: ja je krijgt het betaald, maar als je het vergund hebt. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar? En haal je niet de energie al uit het initiatief door dat aan de voorkant te stellen? Dus misschien is er ook een creatieve oplossing voor. Dan eventjes over de brief van het consortium, ondertekend door mijnheer Berden en mijnheer Van Heijster, en zojuist toegelicht door mijnheer Mares. Ja, het pleidooi van het belang van levendige kernen, winkels, wonen, horeca en de relatie met leefbaarheid, daar hoeft u ons niet van te overtuigen. Dat zien wij. En voor het CDA is het ook heel erg duidelijk welke rol ondernemers, zeker ook in die kleinere kernen, nemen in brede welvaart en in leefbaarheid. Het zijn inderdaad ook de sponsors van hartstikke leuke activiteiten op dat niveau. Dus als het ondernemers slecht gaat, dan gaat het vaak een dorp ook slecht, of de kern of de wijk. Maar wij wachten ook de antwoorden van de Gedeputeerde af. Want als ik die zeven vragen nu ga herhalen, ben ik te veel tijd kwijt. En de vragen zijn helder gesteld. Dus wij wachten dat af. Wonen, het stuk wonen in het Beleidskader. U blijft één doelgroep in het bijzonder noemen bij het moeilijk vinden van een passende woning, en dat zijn de ouderen. Natuurlijk vinden wij bij het CDA de ouderen ook heel erg belangrijk. En het kan ook helpen in de doorstroming als je ouderen helpt aan een woning. Maar ik wil toch nóg een keer vanuit CDA-motie ook aandacht voor de economie benadrukken dat het vinden van een woning voor jongeren cruciaal is voor een goed vestigingsklimaat. Als wij jongeren niet kunnen binden en boeien en laten blijven wonen in onze regio, dan komen heel veel bedrijven in hun arbeidsmarktvraagstuk nog verder in de problemen. Dus wij vroegen hier in de sonderende bespreking al aandacht voor, en dat doen wij nu weer. Het 'straatje erbij', daar zijn wij als CDA natuurlijk heel erg blij mee dat het er nadrukkelijk in staat. We vinden de vragen van de overige fracties ook wel terecht. Want hoe groot of hoe klein moet dat dan zijn. Maar dan sluit ik aan bij het pleidooi wat ik zojuist hield: laat dat ook van onderop kijken, wat is er in een wijk of in een kern nog aan veerkracht. En wat vinden mensen zelf logisch die daar wonen. En vaak tref je in een kleinere kern toch aan dat mensen een straatje erbij, letterlijk een straatje erbij echt nog wel vinden kunnen. Dus wij vragen de Gedeputeerde om daar vooral de optimale ruimte in te zoeken. Laat ik het daar voor nu bij houden.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ja, ik heb áán aanvullende vraag over dat laatste punt. Omdat in het kader, onder het kopje 'Een straatje erbij' wordt gesproken over: bouwen aan stads- en dorpsranden. En bouwen aan een stadsrand – en daar komt denk ik ook een beetje mijn zorg vandaan – is ... Als ik hier bijvoorbeeld kijk in Maastricht, als daar het project van het Tregaterrein onder valt, is dat een heel nieuwe woonwijk, bij wijze van spreken. Je kunt natuurlijk zeker aan de randen van steden verder uitbreiden. Dus ziet u dan inderdaad van: dat gaat echt over kleine kernen? Maar u heeft dus ook wel het beeld, van: dat gaat in principe over kleine projecten? Of begrijp ik dat verkeerd?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Nee, dat is juist: wat is er nodig. Kijk, in de ideale wereld zou ik zeggen: laten we vooral herstructureren op de plekken waar dat kan. Dat we niet extra ruimte hoeven te gaan gebruiken voor de woningen. Maar dat is niet realistisch. Dat is tweeledig niet realistisch, omdat we veel meer woningen nodig hebben dan dat we ook in een herstructureringsstempo aankunnen, en herstructurering is gewoon vele, vele, vele malen duurder. En ik denk niet dat gemeenten of ontwikkelaars of woningcorporaties of wij als Provincie daar de benodigde middelen voor op tafel willen leggen. Dus het is een gezonde balans zoeken tussen wat er echt nodig is, wat je wel kunt in die herstructurering. En als het moet, ja dan is het ook wel een wijkje erbij, misschien bij een grote stad.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja voorzitter, dank u wel. Hoor ik u dan pleiten dat het CDA dan pleit voor de makkelijkste oplossing?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee, het CDA pleit voor de meest haalbare oplossing. En nogmaals, als hier nu in één keer ... Als we een gat graven en we vinden een enorme schatkist, dan zou er voor het CDA heel veel geld mogen naar herstructurering en inbreiding ten opzichte van uitbreiding. Maar ik heb u aangegeven dat we dat volgens mij vandaag niet vinden. En dat we zoeken naar realistische oplossingen, binnen het totale wensenpakket van iedereen. Want we willen allemaal natuur, we willen allemaal windmolens, en we willen allemaal ... Ja 'allemaal' - sorry hè, voordat we daar weer een hele discussie over krijgen. Maar we woekeren met de ruimte.

De voorzitter: Die discussie gaan we nu niet voeren.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee. We woekeren met de ruimte. En daarin moet je kijken hoe je toch zo veel mogelijk woningen, ook kwalitatief de juiste woningen kunt toevoegen.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Dus ik hoor u zeggen dat u wilt kiezen voor het meest haalbare. Maar als dan blijkt dat omdat de ruimte schaars is, en voor BBB is dat het meest kostbare ... Dus als het meest haalbare bijvoorbeeld woningen in het buitengebied of in een natuurplaats is, dan moet dat maar de oplossing zijn?

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Wij zullen moeten zorgen dat mensen kunnen wonen, want anders breekt in Nederland nog verder de pleuris uit. Daar zullen we praktische ... Ja de pers is weg, dus dat kan ik zeggen. Daar zullen we praktische oplossingen ...

De voorzitter: De livestream loopt hoor, mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Daar zullen we praktische oplossingen voor moeten vinden. En natuurlijk zou het prachtig zijn als wij niet meer in het buitengebied hoeven toe te voegen. De vraag is of we ons dat kunnen permitteren, gezien alle andere opgaven die we ook hebben.

De voorzitter: Ik zag net nog een vinger. Of heb ik dat verkeerd gezien? Zo niet, dan was mevrouw Waajen klaar met haar bijdrage. Dan ga ik naar de BBB, de heer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja voorzitter, dank u wel. Leefbaarheid is de rode draad van het coalitieakkoord, en dus wat ook aan de basis ligt van de acht beleidskaders. Afgelopen januari mocht ik als eerste aftrappen met de sonderende behandeling van alle beleidskaders. En nu sluiten we de oordeelsvormende besprekingen af. Wederom met ditzelfde Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. De vorige keer gaf ik aan dat er in de inleiding niet gesproken werd over dorpen, maar over platteland. Dit is natuurlijk juist, want behalve de dorpen en steden moet natuurlijk ook de leefbaarheid op het platteland als geheel op orde blijven. Wel is het jammer dat er in de inleiding goed wordt begonnen over het platteland – het wordt namelijk drie keer genoemd – maar verder in het hele beleidskader wordt het maar één keer genoemd, in de vorm van: plattelandskernen. Dan het Leefbaarheidsfonds. BBB ziet als het gaat om de leefbaarheid de kracht van de kleinschaligheid. In de plattelandskernen dragen bijvoorbeeld gemeenschapshuizen bij aan deze leefbaarheid. Deze zijn vaak de spil in een dorp, en bij uitstek de plekken waar diverse leefbaarheidsbelangen bij elkaar komen. Zeker gezien op veel locaties het voorzieningenniveau daalt. Door middel van het Leefbaarheidsfonds kunnen deze gemeenschapshuizen, of buurt-, wijk- of dorpscentra of hoe het ook wordt genoemd, op het middelste schaalniveau initiatieven voordragen. Bijvoorbeeld, zoals wij het zouden noemen: BB Buurtkeukens of Inboeringscursussen. Echter mis ik in dit beleidskader nu bij dit middelste schaalniveau dat stichtingen, verenigingen en gemeenschappen geen cofinanciering meer kan plaatsvinden in natura. En mijn vraag is dan ook: waarom is dit geschrapt? Ook wordt bij het Leefbaarheidsfonds in de Doelenboom gesproken over wijken. En wat ons betreft mag hier komen te staan: wijken en ook dorpskernen. Dan over het straatje erbij uit de Limburgse Aanpak Bebouwde Omgeving. In het beleidskader staat nu ook geschreven dat er op korte termijn wordt geïnventariseerd welke uitbreidingsbehoefte er is aan de dorps- en stadsranden. Wanneer kunnen we hier de uitkomsten van verwachten? Wat is het tijdspad en wanneer is bekend wat waar dus precies wordt gepland? Wordt er bij deze straatjes erbij aan de dorps- en stadsranden rekening gehouden met de bestaande bewoners en bedrijvigheid en wordt er rekening gehouden met de lokale behoefte in de desbetreffende wijk of kern, bijvoorbeeld, zoals ik net het CDA ook hoorde zeggen, voor betaalbare huizen voor de jeugd? Op de lange termijn wordt er geïnventariseerd wat de behoeften en randvoorwaarden zijn voor een, ik citeer, eventuele aanpassing van het huidige beleid voor bestaande en toekomstige uitbreidingsbehoeften. Mijn vraag is: wat wordt hier eigenlijk precies bedoeld met deze aanpassingen, omdat het nu al specifiek wordt benoemd? Dan nog even over de 3.000 woningen die zijn toegevoegd aan de 26.150 woningen voor 2030 en eigenlijk ook voor de overige 17.000 woningen die als ambitie zijn toegevoegd voor 2040. In de inleidende brief wordt nu besproken dat er in eerste instantie wordt gekeken naar de zes IC-stations en het straatje erbij aan de dorps- en stadsranden. Waar wordt er dan nog meer naar gekeken, dat er nu wordt gesproken over 'in eerste instantie'? Volgens mij bestaat de LABO namelijk maar uit drie categorieën, namelijk de IC-stations, dus op

vijftien minuten loopstations, het straatje erbij, maar de prioriteit ligt ten eerste binnenstedelijk, zoals de vorige keer bij de sonderende bespreking werd geantwoord. Mijn vraag is dan hierbij: moeten we hier dan niet toe naar bijvoorbeeld een soort van zonneladder voor de woningbouw? Dus eerst kijken binnen bestaand gebied naar beide voorzieningen en daarna pas naar de dorps- en stadsranden? Dan hebben we het nog het derde puntje, de herstructurerings- en leefbaarheidsopgave in de bestaande voorraad. Hier worden als het goed is ook de leegstaande panden in bijvoorbeeld de aanloopstraten van winkelcentra mee omgebouwd, zoals ik de inspreker net hoorde zeggen, maar wordt hierbij ook gekeken naar potentiële leegstand in het buitengebied? Dit bijvoorbeeld in verband met het toekomstperspectief en vergunningen naar aanleiding van de opkoopregeling voor de boeren? Moeten we niet in het kader van een vitaal platteland in plaats van alleen het straatje erbij ook denken aan bijvoorbeeld een boerenerfje erbij, waarbij leegstaande bebouwing wordt vervangen of omgebouwd naar woonruimte en daarmee de leefbaarheid op het platteland tevens wordt verbeterd? Voorzitter, tot slot nog even over het hoofdstuk financiën. Ik mis hier nu dat de provinciale woongelden alleen worden ingezet voor de ondersteuning aan gemeenten en niet voor het wegwerken van onrendabele toppen in de ver-, her- en nieuwbouw van woningen. Dit is geschrapt, maar is dit nog steeds van toepassing? Tot zover.

De voorzitter: Dank je wel, mijnheer De Loijer. Dan ga ik naar de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Een hechte Limburgse samenleving met voor iedereen een prettig thuis is waar we met dit kader verder aan gaan werken. Een aantal zaken komen positief terug in dit kader, maar ook een aantal dingen nog te weinig naar onze mening. Zorgbuurthuizen. Het zal u niet verbazen dat ik dat blijf aanhalen tot we daar genoeg zekerheid over hebben. De motie is vorig jaar unaniem aangenomen, maar er is nog altijd geen expliciet voornemen om als Provincie te sturen op dat we er meer van gaan terugzien in bijvoorbeeld de regionale woonzorgvisies. Kan de Gedeputeerde wel toezeggen dat die inspanning wel gedaan gaat worden en kan hij aangeven wanneer en hoe we daarover geïnformeerd gaan worden? Een andere vraag die we hebben is: komt er vanuit het Rijk nu één urgentieverordening voor huisvesting van kwetsbare doelgroepen? Ik meen dat ergens gelezen te hebben, maar ik weet dat niet zeker. Als dat niet zo is, kunnen wij als Provincie daar dan in gaan voorzien of ondersteunen, zodat die van de grond komt? In Friesland kan GS daar een voorbeeld van ophalen. Dat scheelt een heleboel verschillen van aanpak in onze provincie. Over urgentie en hoge nood gesproken, voorzitter. Wat ik me ook afvraag is welke aanscherping in ruimtelijke regelgeving de Gedeputeerde in gedachten heeft om segregatie van onze woonwijken tegen te gaan en een stapeling van allerlei sociaaleconomische problemen tegen te gaan of op te lossen waar we die al ervaren. Dat lees ik ook niet expliciet in het kader terug, maar daar zullen we wel iets mee moeten. Last hebben we ook door een achterblijvende transformatie van kantoor- en winkelpanden. Als daar niet geholpen wordt of gewezen wordt op verantwoordelijkheid, dan neemt de verloedering van al dat vastgoed alleen maar toe. Hoe gaan we de gemeente daar ook op aanspreken, op hun aanpak daarvan? Lagere huren zodat men wel durft te ondernemen in deze tijden of een actievere wijziging van bestemmingen zijn simpele oplossingen, maar daar moet men dan wel voor durven kiezen lokaal. Hoe helpen wij hen daarbij? Dan de Woondeal Plus. Die is al heel vaak aangehaald.

De voorzitter: Momentje. Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, meer een verduidelijkende vraag met betrekking ook tot het omkatten van kantoorpanden en dergelijke. In hoeverre zou de Provincie dat kunnen doen? Het zijn heel veel Rijksregels bijvoorbeeld. Het moet minimaal categorie C hebben, anders mag het niet meer gebruikt worden als kantoorpand et cetera, et cetera. Ontzettend veel geld moet ertegenaan, waardoor je

hogere huren moet vragen, om het zo maar te noemen. In hoeverre ziet de SP een rol voor de Provincie daarin?

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, ik denk dat we daar geen rol in hebben – dat hebben we net ook al gehoord – als het gaat om zelf fysiek transformeren of ombouwen, maar we zien ook een heleboel gemeenten waarbij bijvoorbeeld winkelcentra heel veel leegstaande winkelpanden hebben of waar aan de randen van kernen van centrumgebieden bijvoorbeeld lege kantoorpanden staan, waar jaren niks mee gebeurt; ja, dat werkt allerlei onveiligheid en verloedering van het vastgoed ook in de hand. Ik denk dat wij wel een rol op ons kunnen nemen om gemeenten actief te enthousiasmeren om die vastgoedeigenaren daar wat mee te laten doen. Dat kan op heel veel manieren. De eigen gemeentelijke verordeningen kunnen ze ook aanpassen hoe het gemeenten uitkomt. Wat we in dit huis heel veel proberen is veel met subsidies of niet-financiële hulpmiddelen daar een wortel voor te houden, maar ik denk dat ... Ja, we zien deze problematiek al een aantal decennia steeds maar erger worden. Ik denk dat je op een gegeven moment ook als Provincie de gemeenten moet ondersteunen door een effectieve stok te creëren daarvoor, als wortels niet genoeg blijken te helpen.

De heer Roso (JA21): Een vervolgvraag als het mag, voorzitter.

De voorzitter: Ja.

De heer Roso (JA21): We zien natuurlijk dat gemeenten over hun eigen detailhandelsomgeving gaan en dergelijke, en stadsomgeving. Wat mij betreft zou het daar vooral heel erg moeten liggen en is de stok, die jullie noemen, die vanuit de Provincie nodig zou zijn; volgens mij ligt dat puur en alleen eigenlijk bij de gemeenten en moeten we gemeenten eigenlijk geen stok geven, maar vooral stimuleren om hun eigen werk te doen.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, ik wachtte netjes op mijn buurt, voorzitter. Nee, dat is eigenlijk precies ook de strekking van wat ik net zei. Die wortels hebben we eigenlijk al genoeg in ons arsenaal. Ik denk dat de gemeenten die ook al genoeg in het arsenaal hebben, maar gemeenten durven vaak weinig op hun strepen te gaan staan als het aankomt op de aanpak van langdurige leegstand. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld in een verordening ook opnemen dat als een winkelpand langer dan een jaar leeg staat bijvoorbeeld, je dan een geldbedrag als maandelijkse of jaarlijkse boete in de verordening opneemt, om hen maar te bewegen de huren te verlagen, het pand van de hand te doen, zodat er in ieder geval iets mee gebeurt. Stilstand is achteruitgang, heb ik altijd geleerd. Ik probeer gemeenten te helpen door de Provincie te laten aansluiten bij het zoeken naar een idee daarvoor.

De voorzitter: Oké. Gaat u verder.

De heer Wolters Gregório (SP): De Woondeal Plus, daar was ik gebleven. In de infosessie hoorden we dat de opbrengst niet 26.500 netto gaat zijn plus of minus 3000, maar dat er ook 10.000 sloop en nieuwbouw in dat getal zit. Mijn vraag is: op welke manier kunt u onze gemeenten en corporaties ondersteunen en aanmoedigen om naast nieuwbouw toch echt meer in te gaan zetten op verbetering van die bestaande bouw? Dan hoeven Limburgers ook niet weg uit hun gemeenschap en kunnen we meer aandacht geven aan de straatjes erbij, waar ze echt nodig zijn. Niet voor de lucky few. Kaarten wij dit ook bij het Rijk aan, om bijvoorbeeld extra financiering voor onze gemeenten en corporaties los

te krijgen om dat wel mogelijk te maken? We hebben net al gehoord: financiering is wat dat betreft vaak waarom ervoor wordt gekozen om te gaan slopen en nieuw te bouwen. We kennen genoeg voorbeelden uit onze omgeving waar dat heel veel gezinnen of huishoudens gewoon echt raakt in hun leven. Dan bovenop die 26.500 woningen uit de Woondeal hebben wij een extra ambitie gezet van ongeveer 20.000 woningen. Nu is mijn vraag of we die niet concreet kunnen bestemmen voor bepaalde arbeidssectoren waar we een tekort aan arbeiders hebben, zoals leraren, agenten of zorgpersoneel bijvoorbeeld? Dit helpt hen met hun bestaanszekerheid en geeft in Limburg voor hen een aantrekkelijker vestigingsklimaat. In Amsterdam is dit al de praktijk. Daarom is mijn vraag of wij dit kunnen en zo ja, waarom de Gedeputeerde die kans wel of niet wil pakken, eventueel met zijn collega Economie. Kortom, voorzitter, grip op echte verbetering van de leefbaarheid in onze provincie door woningen die we al hebben kwalitatief te verbeteren en een groot aantal nieuwe huizen te bouwen. Een bereikbaar thuis voor elke leeftijd en elk inkomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Dan geef ik het woord aan mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een paar vragen naar aanleiding van het kader zoals het nu voorligt en die borduren ook wel wat voort op de discussie die we bij de sonderende bespreking hadden. Dat gaat in eerste instantie over het Leefbaarheidsfonds. Ik had de vorige keer de suggestie gedaan om te focussen op een aantal onderdelen van de definitie van leefbaarheid, om op die manier meer sturing te kunnen geven, om meer te kunnen kaderen, maar achteraf beter te kunnen controleren om te bezien of wij vinden dat de leefbaarheid erop vooruit is gegaan, de discussie die ik net met mevrouw Waajen had. Met die suggestie is niets gedaan. Dat vind ik jammer. Zoals gezegd: controleren is dan achteraf volgens ons moeilijker. Ik ben even aan het kijken welk stuk ik ga overslaan. Sorry. Anders is het een herhaling en dat vind ik niet leuk. Daarom nogmaals de oproep: concretiseer die aspecten van de leefbaarheid, waaraan het Leefbaarheidsfonds moet bijdragen. Dan wat betreft ...

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Kunt u dan zelf de items noemen die u dan van belang vindt? Stel dat er iets mee gebeurt en het zijn net die andere, dan bent u nog niet geholpen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel. Nee, goede vraag. Ik had de vorige keer volgens mij gezegd: focus dan bijvoorbeeld op enerzijds groen ... We hebben als Provincie een taak om te zorgen voor het groen in onze provincie. Focus daarop, op die component van leefbaarheid. We weten allemaal dat meer groen in de straten en in de buurt zorgt voor meer welzijn. En zorg daarnaast ook voor veiligheid bijvoorbeeld, ga daar meer op focussen in de wijken en in de buurten. Dat zijn de twee thema's waar ik dan bijvoorbeeld aandacht voor zou willen vragen, omdat we dan daar ook wat meer aansluiting bij onze eigen kaders hebben.

De voorzitter: Oké. Gaat u door.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Wat betreft wonen: het straatje erbij, dat had ik de vorige keer ook gezegd, daar is GroenLinks geen voorstander van, om aan de rand van de dorpen bij te bouwen. Hoe het nu wordt voorgesteld is ook totaal niet concreet. Ik weet niet wat dat betekent. Voorgangers hebben het ook al gezegd: het is niet duidelijk wat het straatje erbij nu echt betekent. Ik weet ook niet eigenlijk of onze fractie hiermee kan instemmen. Als wij instemmen met dit

kader, betekent het ook dat wij zeggen van 'ja, dan zijn we content met het straatje erbij', terwijl we eigenlijk zeggen "we willen niet bouwen aan de randen van de dorpen". Dus kunt u aangeven ... Hij moet wel eerst zijn microfoon uitdoen, want anders dan ... Of de vraag stellen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken, u wilde interrumpen?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ik was me aan het focussen op de voorzitter, maar ik hoor nu ook weer mevrouw Mertens. Ik probeer even te kijken ... Ik wil een vraag stellen.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, maar omdat u uw microfoon had aangezet.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, klopt, om een vraag te stellen. Nou zou ik nog bijna vergeten waar de vraag over ging. Ik zat me dat net te bedenken, ook gedurende de discussie hier. Het straatje erbij, volgens mij is dat een ongoing proces eigenlijk. Hier en daar zie je straatjes er nu al bij komen. Maar u bent eigenlijk bang dat we een straat in het bos of in het buitengebied gaan bouwen met woningen. Dat is eigenlijk wat u wilt zeggen. Klopt dat?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, de discussie was er zojuist ook al tussen enerzijds de SP en anderzijds het CDA, meen ik, over het inbreiden ... Nee, dat was niet het CDA. Het CDA en de BBB. Sorry. Ja. Van: ja, waar willen we dan graag dat er bijgebouwd wordt? Het CDA zei: 'ja, als ik hier nu een pot met geld zou hebben, dan zou ik zeggen: ga dan herstructureren en ga kijken hoe we die woningbouwopgave op die manier kunnen vormgeven in plaats van dat wij ruimte in beslag gaan nemen, ruimte die we ook op een andere manier kunnen gebruiken.' Dan is het natuurlijk nog de vraag ... Dat is de vraag die ik mij stel: kost het dan inderdaad zoveel meer om te gaan herstructureren dan het straatje erbij te bouwen? Dat heb ik zelf eerlijk gezegd niet helder. Maar om op uw vraag te antwoorden: ja, we moeten ons groene gebied koesteren, dus die randen van die dorpen, waar dat groen zit, moeten we koesteren. Daar moeten we kijken ... We moeten prioriteren. We moeten zeggen: eerst inbreiden, eerst proberen te herstructureren en dan inderdaad dat straatje erbij. Daar heb ik dan wel bepaalde vragen bij en een aantal voorwaarden voor.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken nog.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Ja, ik volg u ten dele ook wel. Ik denk ook dat het hier gaat om evenwichtskunstenarij. Ik neem aan dat de fractie van GroenLinks ook vindt dat het verdichten nabij die verstedelijkte locaties bovengrenzen kent. Ook daar wilt u vast niet al het groen weg hebben. Dat houdt automatisch in dat als je iedereen van een woning wilt voorzien, dat je ook aan die randen van die wijken of kernen iets zal moeten doen. Bent u het ook met me eens dat je daar brownfield bijvoorbeeld voor zou kunnen gebruiken. Die heb je hier en daar wel.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dat is inderdaad ... Dat is een goede vraag. Daar kan ik eerlijk gezegd niet zo snel op antwoorden, want daar ben ik zelf niet zo goed in thuis. Voor het antwoord op die vraag zou ik een voorbehoud willen maken.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, heel kort, om even iets te verduidelijken. Als we het hebben over herstructurering, inbreiding versus uitbreiding, heb ik ook gezegd: mijn voorkeur zou daar ook naar uitgaan, maar dat is vele malen duurder. Dan denk ik ook dat als we die pot met geld hier hadden staan en we zouden die nu vinden, dat je dan nog heel erg goed na moet denken hoe je strategisch, ook als Provincie of als gemeenten, omgaat met die pot met geld. Als je nu in de krant gaat zetten dat je alleen nog maar gaat inbreiden, wat dacht u dan dat er gebeurt, speculatief, met een aantal panden en gronden binnenstedelijk? Dus je moet er gewoon goed over nadenken. Dat is een pittig gesprek, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Mertens, wilt u nog reageren of gaat u door met uw betoog?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, beide. Ik hoor het mijn collega naast me zeggen. Andersom geldt dat ook. Ja, klopt. Voorzitter, mijn vragen zijn: wat betekent het straatje erbij? Ik wil dat graag concreet hebben in dat stuk. Voordat wij kunnen ... Wat ik begrepen heb is: als we met het straatje erbij zouden instemmen, dan moet dat nog geconcretiseerd worden in de verordening en dan moeten die voorwaarden die wij hier stellen in de verordening landen. Ik denk dan: ja, dan moeten onze voorwaarden hier in dit kader wel duidelijk zijn. Om hoeveel huizen gaat het? Hoelang moet die straat zijn? Wat voor huizen moeten dat zijn? Gaat dat een mix zijn? Wat is het beeld wat dat straatje erbij betekent? Collega Schuurin noemde het ook al: bodem en water sturend. Alsjeblieft, laat dat leidend zijn in deze hele opgave. Ik was vorige week niet bij de infosessie over de Woondeal, dus het spijt me als ik een vraag stel die eventueel voor de hand liggend daar beantwoord is, maar ik stel hem toch. Het gaat over de betaalbaarheid van woningen, voor GroenLinks een belangrijk punt. Het is voor mij niet heel duidelijk hoeveel sociale huur wij willen realiseren met de Woondeal. Misschien dat u dat kunt beantwoorden. Ik hoor 30% zeggen. 30%. De vraag is dus beantwoord. Ja, dank u wel. Tot slot nog de oproep van de heer Nijskens over het ecodorp. Ik ben ook heel erg benieuwd naar de beantwoording van die vraag. Ik wil die vraag graag ondersteunen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Dit keer begin ik met complimenten over dit beleidskader. Goed om te zien dat er nu een alinea is toegevoegd over de woonopgave. Expliciet staat nu benoemd te zullen onderzoeken welke mogelijkheden er binnen bestaande woonkernen liggen voor het realiseren van de doelen van de Woondeal. Al die nodige woningen bijbouwen is om verschillende redenen al een bijna onmogelijke opgave. Het aanpassen van bestaande bebouwing en het mogelijk maken van alternatieve vormen van samen leven is een mooie provinciale opgave. Dat straatje erbij is voor de Partij voor de Dieren een zeer heikel punt. Dat willen wij heel graag voorkomen. Ik zou daarom heel graag willen aansluiten bij de vragen die mijn collega van GroenLinks net heeft gesteld, want wij zitten daar op dezelfde manier in. Wat ons prikkelt in het stuk is meervoudig ruimtegebruik. Dat zou je kunnen interpreteren als: een rijtje bomen naast een flat is ook natuur en dit bos kan ook als horeca dienen als we er een festival willen geven. Daar zijn wij als Partij voor de Dieren natuurlijk niet voor. Wanneer je toekomstwaarde wilt bevorderen van je leefomgeving, en het College geeft in dit beleidskader aan dat het dat wil, dan moet je in ieder geval je natuur niet meervoudig gebruiken. Wil de Gedeputeerde toevoegen dat natuur uitgesloten wordt van meervoudig ruimtegebruik? Dan ...

De voorzitter: Momentje, mevrouw Boven. Mevrouw Schuurin.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, ik heb hier heel even een vraag over. Ik kan het punt heel erg goed volgen als het inderdaad gaat om kwetsbare natuurgebieden bijvoorbeeld, waar bepaalde rust

noodzakelijk is. Maar wij hebben natuurlijk expliciet ook afgesproken dat bijvoorbeeld stadsnatuur ook een onderdeel moet worden van het beleid, dat ook een gedeelte van de bossenstrategie in bebouwd gebied moet landen bijvoorbeeld. Daar zien wij wel ook kansen ... Dan niet misschien voor de kwetsbare natuur, maar wel voor het positieve effect dat inderdaad een groene omgeving op mensen en hun leefomgeving kan hebben. Hoe kijkt de Partij voor de Dieren daarnaar?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja. Ja, dank u wel. Het probleem zit hem in het woord “gebruik”, niet in het effect wat het heeft. Als je natuur ook voor allerlei andere doeleinden gebruikt, dan heeft het niet meer het beoogde doel waar u net aan refereert. Dan ... Nou, dat is weliswaar een natuurgebied, maar wij hebben hier een tijd geleden een discussie gehad over een wielerved in de natuur. Dat is niet bevorderlijk voor die natuur. Dat is inderdaad meervoudig gebruik. Dat zou ik graag willen voorkomen. Ja, dat ... Nou, dat was gewoon in de stad.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Boven, gaat u door.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ons water- en bodemsysteem staat onder druk. Gelukkig zijn voor het College water en bodem leidende principes.

De voorzitter: Momentje. Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, ik wil even terugpakken op het meervoudig gebruik van de natuur. Als je ziet wat we daaronder hebben geschaard, zouden dan bijvoorbeeld ook geen zonneweides meer geplaatst mogen worden? Dat is mijn vraag aan de Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dat klopt. Dat valt daar dan onder, ja. Dus dat zouden wij niet willen.

De voorzitter: Momentje. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter. Ik snap het standpunt van de Partij voor de Dieren, maar dat is heel stellig. Er zijn legio regelingen waar het meervoudig gebruik een voorwaarde is, zelfs voor natuur, openstelling van natuurgebieden enzovoort, enzovoort, enzovoort. Natuurmonumenten berekent nu geloof ik ook € 50 als je daar een fotosessie wil houden, op zich ook wel heel bijzonder. Hoewel, als het gebied opengesteld is ... Dus Natuurmonumenten zegt: u bent niet welkom, tenzij u € 50 betaalt. U zegt dus: helemaal geen medegebruik. Er zijn natuurlijk tal van soorten natuurtypes die heel veel medegebruik gewoon toestaan. Maar u zegt gewoon ‘niet’.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, ik denk dat eerlijk gezegd het wandelen in een natuurgebied ... Ik heb niet begrepen dat dat meervoudig ruimtegebruik is. Als dat wel zo is, dan heb ik dat niet bedoeld. Dat is één. Maar het andere ...

De voorzitter: Als we zo de hele middag doorgaan hebben we een hele lijst, maar dat was niet de bedoeling.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nee, maar als u het hebt over fotosessies; daar wordt nu geld voor gevraagd, omdat het inderdaad ten koste gaat van de natuur. Mensen vertrappen dingen. Dat is juist waar het wel over gaat, want dat is meervoudig gebruik, wat ten koste gaat van de natuur. Dat proberen we dan nu met een oplossing door er geld voor te vragen ... Maar in feite ... Wij willen dat niet en ik denk dat degene die er geld voor vraagt dat eigenlijk ook liever niet heeft.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, toch nog een aanvullende vraag hierop. Dan denk ik wel dat u bedoelt: festivals in parken proberen te voorkomen. Maar als ik dan bijvoorbeeld kijk naar het Julianapark in Venlo, waar dan Stereo Sunday wordt gehouden en de Zomerparkfeesten, dan denk ik dat het wel heel zonde zou zijn als we dat als Provincie tegen gaan houden, want juist ook dat soort evenementen draagt heel erg bij aan de leefbaarheid en het plezier ook met name van jongeren in steden, jong en oud over het algemeen. Maar dat soort dingen zouden we echt wel willen behouden. Maar ik denk dat het wel belangrijk is om met elkaar het gesprek te voeren over hoe we na afloop van zo'n festival kunnen zorgen dat die natuur weer zover mogelijk wordt teruggebracht tot de eerdere staat. Bent u ook bereid om dat pad in te slaan in plaats van het aan de voorkant te willen vermijden?

De voorzitter: Maar dat was een mening. Dat was geen vraag. Of u formuleert hem in de vorm van een vraag aan mevrouw Boven, of zij dat ook vindt. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, eerlijk gezegd, ik vind dat als je inderdaad een festival in een park houdt; dat gaat ten koste van de natuur op dat moment. Er is heel veel geluid. Dat kan op het verkeerde moment zijn. Dus nee. Ik denk dat je ... Ik ben het dus niet met u eens. Ik denk dat dat festival dan op een andere plek moet plaatsvinden.

De voorzitter: Mijnheer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Eerst even nog terugkomend op foto's maken in de natuur; dan geef ik mijnheer Nijskens groot gelijk. Als je als fotograaf met moderne apparatuur door de natuur loopt, dan hoeft je niet op bloemen te staan en dan hoeft je nergens de parken in te lopen. Je blijft netjes op de weg, want met de lenzen kan je hele mooie foto's maken. Dan over de festivals. Wilt u dan de festivals in de dorpen houden, waar de overlast voor de mensen veel groter is dan in de natuur?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik zit me even af te vragen of ik de eerste of de tweede vraag als eerste beantwoord. Nou...

De voorzitter: Kunnen we het rumoer een beetje dempen? Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik ben eerlijk gezegd de vraag nu kwijt. Mag ik vragen of die herhaald kan worden?

De voorzitter: Mijnheer Erkamp, kunt u de vraag herhalen?

De heer Erkamp (50PLUS): De eerste vraag of de tweede?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Allebei.

De heer Erkamp (50PLUS): Allebei. Nou ja, de eerste vraag ging over fotografen. Die hebben moderne apparatuur. Die hebben grote lenzen. Die blijven op hun pad lopen. Die hoeven niet tussen de bloemen of tussen de struiken te kruipen. De tweede vraag is: wilt u dan de festivals die door de gemeente op speciale terreinen worden aangewezen in de dorpen houden, waar de mensen overlast hebben?

De voorzitter: Mevrouw Boven. Dan gaan we deze discussie afsluiten. We gaan het daar toch niet over eens worden. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja. Nou, eerst over die fotografen. Ik geloof niet dat de fotograaf het probleem is, maar ik denk dat de twintig, dertig of veertig man die eromheen lopen om gefotografeerd te worden meer het probleem zullen zijn. Met betrekking tot: waar moet een festival dan plaatsvinden? Eerlijk gezegd, volgens mij zijn daar allerlei andere regels voor, maar ik zou in elk geval ervoor willen blijven pleiten om het niet in de natuur te doen. Dan hoop ik dat ik nu verder kan gaan.

De voorzitter: U kunt nu verdergaan. Ja.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik begin gewoon met de zin die ik net heb gelezen toch maar even opnieuw te lezen, want anders is het een erg raar begin weer. Het gaat over ons water- en bodemsysteem. Wij zijn heel blij dat het College water en bodem als leidende principes beschouwt, want wij vinden dat als Partij voor de Dieren ook. We lazen dat er daarom een actieprogramma Agenda Bodem en Ondergrond 2024-2030 wordt opgezet. Met enige zorg kijken wij naar de oprichting van weer een actieprogramma. Dat heeft vooral te maken, die zorg, met dat een actieprogramma-agenda doet vermoeden dat er niet zo heel veel actie gevoerd gaat worden. Bodem en water zijn essentiële onderdelen bij alle ruimtelijke beslissingen in Limburg en wij hebben dan ook de hoop dat alle personen in de besluitketen over ruimtelijke vraagstukken voldoende doordrongen zijn van het gewicht van deze gigantische opgave. Schoon water dat ons bestaan niet in gevaar brengt. Een veilige en gezonde bodem, waar wij op kunnen bestaan. De vraag aan de Gedeputeerde is: hoe borgt het College dat water en bodem leidende principes zijn bij de ruimtelijke vraagstukken? Over het actieprogramma Bodem en Ondergrond heb ik ook nog een aantal vragen. Wat gaat dit actieprogramma doen? Hoe krijgt het vorm? Wat is de opgave van het actieprogramma en welke doelen moet het behalen? Hoe komen deze doelen terug in bijvoorbeeld de POVI? Daar had ik graag nog een toelichting op. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boven. Dan ga ik naar de heer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Ja, dank u wel. De balans tussen het beschermen en het benutten van de fysieke leefomgeving is een centraal thema in de Omgevingswet. Deze wet streeft naar minder regels, een samenhangende benadering van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snelle besluitvorming. Het doel is om een veilige en gezonde leefomgeving te bereiken en te behouden, terwijl ook de ruimte voor economische ontwikkelingen en het benutten van de omgeving ... Ik heb enkele voorbeelden daarvan. Het bevorderen van stikstofreductie, natuurherstel, klimaat, waterbeheer, specifieke Limburgse doelen, zoals leefbaarheid en landschappelijke kwaliteit. Het terugdringen van sociale achterstanden en het versterken van sociale cohesie. Het stimuleren van economische ontwikkelingen en innovatie. Het stimuleren van duurzame energievoorzieningen in het

verbeteren van het leefmilieu. Het verbeteren van bereikbaarheid en leefbaarheid van steden en dorpen. Het toegankelijk maken van cultuur en erfgoed voor alle Limburgers. Het verbeteren van de infrastructuur en transportmogelijkheden om de provincie beter bereikbaar te maken. Tot zover.

De voorzitter: Dank je wel, mijnheer Erkamp. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Allereerst ook veel dank aan de spreker, die net weg is, voor zijn inbreng en dank voor alle aanpassingen die ook zijn gemaakt in het stuk in een poging om het Leefbaarheidsfonds te verduidelijken. D66 heeft echter nog weinig ...

De voorzitter: Mijnheer Erkamp, kunt u even de microfoon uitzetten?

De heer Erkamp (50PLUS): Sorry.

Mevrouw Wesseling (D66): D66 heeft nog altijd weinig vertrouwen in de effectiviteit van het Leefbaarheidsfonds. We zien zeker het nut in van het beoogde doel, maar we vragen ons af of dit de juiste weg daarnaartoe is. Dit fonds brengt het risico met zich mee dat inwoners teleurgesteld raken of dat onze middelen te snel overvraagd worden. We bespraken het net ook al: er wordt redelijk veel van initiatiefnemers verwacht. Ik zal niet nog eens de lijst opnoemen die ook in de stukken benoemd staat, maar D66 maakt zich wel zorgen om de enorme regeldruk die bij initiatieven van het Leefbaarheidsfonds komt kijken. Aan de ene kant is het belangrijk dat initiatieven goed worden opgepakt en dat we als Provincie ook in enige mate kunnen controleren wat er gedaan wordt. Anderzijds denken we dat te veel bureaucratie en regeldruk in de weg zouden kunnen staan. Volgens mij zou dit ook dus kunnen worden weggenomen als we als Provincie middels bepaalde potjes zouden gaan sturen op die initiatieven, waarvan we sowieso denken dat het goede plannen zijn. Neem bijvoorbeeld het vergroenen van de straten, het verminderen van hittestress of het investeren in waterbuffering. Dit zou bijvoorbeeld ook middels zogenaamde sponsstraten gerealiseerd kunnen worden. Dat soort initiatieven zijn wat D66 betreft top. Maar we verwachten dat hoe we het nu organiseren, via het Leefbaarheidsfonds, het voor de initiatiefnemers te veel moeite gaat kosten om het ook te realiseren. Tijdens de sonderende bespreking gaf de Gedeputeerde ook aan dat er wel degelijk nagedacht was over wat wel en niet kon binnen dat Leefbaarheidsfonds. Maar dat zien we nog niet heel erg in dit stuk terug. Er staan wat voorbeelden van wat wel zou kunnen en er staat in dat het fonds niet bedoeld is voor bijvoorbeeld het openhouden van scholen, waar we de vorige keer ook over hebben gesproken. Maar wat D66 betreft durven we als Provincie zelf echt die keuzes ook te maken in wat we belangrijk vinden. Daar kunnen we dan ook gerichtere subsidies voor openstellen. Bijvoorbeeld het bevorderen van ontmoetingsplekken, het vergroenen van de omgeving met sponsstraten. Op deze manier hoeft ook het wiel niet steeds opnieuw uitgevonden te worden en halen we veel regeldruk en onnodige kosten voor Provincie en gemeenten weg. Ik hoor graag hoe de ...

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, mijnheer Van den Beucken wilde een vraag stellen.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Ik heb een verhelderende vraag voor u. U uit uw twijfels over de effecten van het Leefbaarheidsfonds, met name ook als het gaat om de dingen die de initiatiefnemers ervoor moeten doen. Geldt die twijfel voor al deze drie onderdelen of voor bepaalde onderdelen van dat Leefbaarheidsfonds?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nou, ik had het er toevallig net ook al met mijn buurvrouw over. Volgens mij verschilt het wel per onderdeel hoe erg die regeldruk is. Maar los daarvan denk ik dat als we het van tevoren wat meer in zouden kunnen kader in initiatieven die we toch kunnen verwachten ... Ik denk dat bijvoorbeeld het vergroenen van de straten ... Die initiatieven gaan er komen. Als wij vanuit de Provincie dat soort subsidies wat meer inkaderen bespaart dat de initiatiefnemers heel veel tijd om daar zelf nog een heel plan, onderbouwing en draagvlak voor op papier te gaan zetten.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Een kleine vervolgvraag. Doelt u daarbij ook nog op het feit dat je iets hebt van best practices, dat je van elkaar dingen kunt leren en dat je daarmee ook de effectiviteit daarvan kunt versterken, verbeteren?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, 100% dat we daarop doelen. Tegelijkertijd zie ik ook de meerwaarde van hele nieuwe initiatieven, die vanaf de onderkant omhoog kunnen komen. Daar zie ik ook de waarde van in. Maar dan denk ik dat er daarbinnen ook gewoon nog een soort van overig potje ruimte voor zou moeten zijn. Maar om nu die € 35 miljoen zo breed in te stellen en nog totaal niet te concretiseren, € 30 miljoen; dat vind ik dan ... Dat vind ik een risico, omdat ik denk dat er bepaalde initiatieven zijn die we toch kunnen verwachten en die zien we ook wel terugkomen in het stuk.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, mevrouw Wesseling, zou u mij eens willen omschrijven hoe je aan kunt tonen dat iets een ontmoetingsplek is?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik denk dat dat echt aan de Gedeputeerde is, om dat uiteindelijk uit te gaan werken in die verschillende potjes. Maar volgens mij kunnen er echt wel subsidies open worden gesteld om bijvoorbeeld het verenigingsleven en ontmoetingsplekken te bevorderen.

De voorzitter: Mevrouw Waajen nog en dan gaan we dit onderwerp afronden.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Ja, ik wilde u even laten voelen dat je dan juist ook in hele moeilijke discussies terecht kunt komen, als je dat zo kadert.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Wesseling, gaat u door.

Mevrouw Wesseling (D66): Even kijken waar ik nu gebleven was. Nou, ik hoor graag ook hoe de Gedeputeerde erover denkt om het Leefbaarheidsfonds toch iets concreter in te vullen door het opstellen van concrete doelen en daaraan gebonden subsidiepotjes. Indien niet het geval, wil ik de Gedeputeerde ook vragen om misschien in eerste instantie een pilot te beginnen met een gedeelte van wat er voor het Leefbaarheidsfonds beschikbaar is, om vervolgens de doelmatigheid van dat fonds ook te analyseren en vooral ook die regeldruk in kaart te brengen, alvorens we op het pad doorgaan. Dan, voorzitter, de Aanpak Bebouwde Omgeving. Deze heeft nu een nog nadrukkelijker focus gekregen op dat straatje erbij. En tegelijkertijd kiezen we wel voor woningbouw in de buurt van intercystations. Ik vroeg me wel af: is er daar dan ook wel ruimte, om daar heel veel straten erbij te

bouwen? Dat zijn vaak juist al behoorlijk bebouwde gebieden. Helemaal onderaan het stuk, bij “ten slotte”, wordt in de zin gesproken over het realiseren van woningbouw middels leegstaand vastgoed. D66 is het eigenlijk niet eens met die volgorde. We hoorden het ook al een aantal collega’s zeggen. Het transformeren van leegstaand vastgoed is een snelle manier om woningen te creëren, die daarnaast duurzamer is en waarbij er meer mogelijkheden zijn om woningen in de kernen te realiseren in plaats van straatjes erbij. Zoals ook in de brief aangegeven van het MKB-Limburg, Centrum Platform Limburg en hun partners: het transformeren van bestaand vastgoed draagt ook echt bij aan aantrekkelijkere binnensteden. Dat is ook weer goed voor ons toerisme, voor onze economie. Er staat nog zoveel leeg in onze steden en dorpskernen. We zouden daarom daarnaar moeten kijken alvorens we overal straten bij gaan bouwen. Dus we moeten kijken naar die oud-winkelpanden die we kunnen transformeren in woningen. Inderdaad, ondernemers kunnen daarbij een grote rol spelen. Hen moeten we ook goed faciliteren – ik maak heel even mijn zin af – om de leefbaarheid in onze dorpen en steden te vergroten.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, ik ga hier dezelfde vraag stellen als die ik net ook heb gesteld aan de SP: welke rol van de Provincie ziet u daarin?

Mevrouw Wesseling (D66): Daar kom ik zo op in mijn inbreng, als ik mijn stukje heel even af kan maken. Wat D66 betreft moet de Provincie Limburg kampioen worden in het transformeren van bestaande woningbouw. Als we de mogelijkheden hiertoe goed met gemeenten ook in kaart gaan brengen, nemen we samen de verantwoordelijkheid voor een tijdige en duurzame woningbouw. Is de Gedeputeerde het met D66 eens dat de Provincie Limburg kampioen transformatie zou moeten worden en ziet de Gedeputeerde ook de mogelijkheden voor een provinciaal subsidie Transformatiefonds, zoals bijvoorbeeld ook al de gemeenten Venlo en Heerlen kennen? Kan in het stuk worden opgenomen dat transformatie het eerste uitgangspunt is, alvorens we overal straten in het buitengebied bij gaan bouwen? De BBB noemde al een zonneladder voor woningbouw. Eigenlijk voel ik daar wel wat voor, maar dan met als eerste optie het transformeren van woningen en dan als tweede optie bijbouwen in de kernen, met als laatste optie pas echt dat straatje erbij.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, u bent bijna aan het einde van uw vijf minuten.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik was klaar.

De voorzitter: Maar ik geef mijnheer ... Wie had de vraag?

Mevrouw Wesseling (D66): Nee, ik was klaar.

De voorzitter: Zij was klaar. Maar dan mag u uw vraag stellen.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, een hele interessante, die omgekeerde ladder, maar dan voor verstedelijking, denk ik. We hebben ook zo'n ... Ja, dat bedoel ik. We hebben dus een ladder van duurzame verstedelijking, want daar hebben we het over, alleen loopt die parallel aan datgene wat we hier bespreken? Dat is even de vraag. Ik bedoel daar eigenlijk mee te zeggen: als je zoiets gaat doen ... Laat ik even out of the box denken: we hebben die ladder van duurzame verstedelijking, maar we willen dat beter in kaart krijgen. U noemt een aantal dingen die je eerst moet doen: verdichten, vervolgens het transformeren van leegstaande ... Dat je een bepaalde volgorde en volgordeelijkheid in beeld krijgt. Een strikte volgorde. Bedoelt u dat?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nou, de exacte invulling zouden we dan denk ik met elkaar nader moeten doorspreken, maar ik kan me voorstellen: net zoals bij de zonnelader is het: in principe die volgorde aanhouden. Maar er zit ook wel ... Enige gelijktijdigheid is daarbinnen mogelijk. Maar ik ben wel heel benieuwd ... Ik hoorde de heer Nijskens buiten de microfoon om ook zeggen: ja, er is al zoiets. Of ik dat door kan plaatsen naar de Gedeputeerde: hoe staat dat in verband met de volgorde die ik net opnoemde?

De voorzitter: Ik stel inderdaad voor dat de Gedeputeerde die vraag maar gaat beantwoorden, voordat wij hier over en weer met een verschil in kennis over dit soort dingen een debat aangaan. Mijnheer Van den Beucken nog.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, inderdaad, die ladder van duurzame verstedelijking. Inderdaad, helemaal in beton gieten lijkt mij – ik hoop dat u dat met me eens bent – niet wenselijk, omdat je namelijk anders het lokale maatwerk misschien niet volledig en goed zou kunnen verrichten. Daar moeten we wel heel goed mee oppassen, lijkt mij zo. Bent u die mening ook toegedaan?

Mevrouw Wesseling (D66): Nee, precies. Net zoals bij de zonnelader is daar ook echt wel een wijziging in mogelijk, maar het is niet het eerste uitgangspunt.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, ik heb heel even gewacht tot het einde inderdaad. Met die ... Om terug te komen op de subsidie die u aangeeft voor het transformeren van de panden: aan wie zou die verstrekt moeten worden? Is dat dan richting de gemeenten of richting de mensen zelf, de ondernemers of mensen zelf? Hoeveel geld zou u daarvoor beschikbaar willen maken en waar moet het vandaan komen?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, in principe richting de ondernemers zelf, dus niet zozeer richting gemeenten. Dat zie je eigenlijk ook; in de gemeente Venlo hebben ze dat een tijdje echt wel heel succesvol gedaan. Er zijn echt heel veel panden in de stad supermooi opgeknapt. Zeker de moeite waard om eens een kijkje te nemen. Ja, hoeveel dat precies zou moeten worden, zou dan natuurlijk ook in kaart moeten worden gebracht door te kijken naar de behoefte die er daar leeft. Volgens mij zag je in de gemeente Venlo – maar dan spreek ik even uit wat ik in mijn hoofd heb zitten – dat dat potje ook elke keer weer helemaal op werd gemaakt en daardoor dus ook steeds weer huizen werden getransformeerd. Dat lijkt mij een hele positieve ontwikkeling.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, als vervolgvraag daarop: in een andere gemeente, bijvoorbeeld Sittard-Geleen, heeft het een andere uitwerking gehad, om het zo maar te noemen. Daar werkte het niet zo positief. Het gaf meer juist verdeling in centra in plaats van dat het bij elkaar gebracht werd. Je krijgt een soort blok met winkels, dan een stuk daartussen waar allemaal mensen wonen en dan krijg je nog een paar winkels die daar nog steeds zitten, waardoor die hele doorstroom daar ook verandert. Ook

daar ging het rechtstreeks naar de ondernemers, terwijl het eigenlijk een ding is van de gemeente zelf. Ik wil eigenlijk voorkomen, vanuit mijn perspectief in ieder geval, dat we heel erg op de stoel van de gemeente gaan zitten en een aantal dingen die de gemeente gaat doen vanuit hier willen gaan uitvoeren.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nou, de specifieke casus in Sittard-Geleen ken ik niet, maar ik weet wel dat het tot een aantal hele mooie initiatieven heeft geleid, zoals je bijvoorbeeld in Venlo zag. Ik weet ook dat de voorzitter van MKB-Limburg, Paul Berden, die heeft recent een heel mooi centrum gerenoveerd, midden in het centrum van Blerick. Daar zijn nu supermooie woningen gebouwd. Dat verbetert de leefbaarheid daar echt enorm. Ik ben het ergens ermee eens: we moeten niet alleen maar op de stoel van de gemeente gaan zitten. Anderzijds hebben we wel besloten dat we als Provincie veel meer die regierol op woningbouw gaan pakken, dus dat zullen we toch op de een of andere manier ook moeten gaan invullen.

[05.33.54]: Dank u wel. Ik wil toch even mijn collega eraan herinneren: in Venlo hebben wij lange tijd een voorgevelsubsidie gehad, om inderdaad panden mooi te maken, maar daar was nauwelijks animo voor, waardoor de bedragen nog altijd in de potjes zitten. Dan praat ik over toch zeker vijf jaar. Tot zover.

De voorzitter: Maar ik stel voor dat de Gedeputeerde überhaupt eerst principieel gaat reageren, voordat we een heel debat over de invulling van allerlei regelgeving gaan voeren.

Mevrouw Wesseling (D66): Misschien nog heel kort?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling en dan sluit ik deze discussie echt af.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik weet niet of we over hetzelfde spreken, want ik bedoel de subsidie Transformatiefonds in de gemeente Venlo

[05.34.30]: Dat kan inderdaad een andere subsidie zijn, maar er is inderdaad ook nog een voorgevelsubsidie, inderdaad ook om panden in de binnenstad mooier te maken en dat was niet succesvol.

De voorzitter: Oké. Waarvan akte. Dan zijn wij nu aan het einde van de eerste termijn van uw commissie. Ik stel voor dat we even vijf minuten schorsen voor een kop koffie. Het is nu 14.35 uur. Nou, over vijf minuten terug. Ik zal wel weer pingen als u naar binnen moet komen. ... innemen. Dan gaan wij verder met de behandeling van dit stuk. Ik weet dat die grote smikkelbak daarachter uitermate verleidelijk is. Eigenlijk zou dat op Goede Vrijdag misschien niet eens mogen, zeg ik maar als goede katholiek. Ja, oké, als voorzitter ben ik apolitek, dus ik neem deze opmerking terug. Maar wij gaan door met de behandeling van dit stuk. Ik geef graag het woord aan de heer Theuns voor de beantwoording. U krijgt daarvoor van mij maximaal een half uur. Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, de vastentijd is bijna ten einde. Je ziet het. Ja, dank aan de commissie voor de gestelde vragen. Dank ook aan de commissie voor een deel van de beantwoording, want u had een paar keer mooie ideologische debatjes onderling. Dank ook aan de spreker, de heer Mares, die volgens mij niet meer in de zaal is, maar ik zal de vragen die hij gesteld heeft, zeven punten, een-op-een meenemen in de beantwoording zo meteen. De beantwoording valt

eigenlijk uiteen in een paar algemene vragen, dingen over leefbaarheid, dingen over wonen en nog een paar specifieke punten over ruimte. Ik zal ze ook in die volgorde even afhandelen. Misschien even beginnend met een algemene vraag over het kader, die door mevrouw Schuurding werd gesteld. Die zei: ja, waarom zijn de doelen nou anders geformuleerd dan dat ze letterlijk in het coalitieakkoord staan? Ik heb daar nog even goed naar gekeken. Wat je ziet is dat wij tussen coalitieakkoord en dit beleidskader hebben toegewerkt naar een definitie van het begrip leefbaarheid. Dat hebben we toen hier ook in een infosessie in deze zaal voor uw Staten toegelicht, hebben we dat ook gesondeerd. Eigenlijk zie je dat de doelen zoals ze nu in de doelenboom staan; dat die aspecten van leefbaarheid daarin terugkomen. Als je dat legt langs de vier doelen die letterlijk in het coalitieakkoord staan, dan staan ze daar eigenlijk allemaal in. Het gaat over veiligheid. Het gaat over vergroening. Het gaat over welzijn en kansen. Dus eigenlijk komen ze daar niet allemaal letterlijk een-op-een in terug, maar wel zonder iets daarin te missen. Dus dat is het antwoord op die vraag. Even een slokje water nemen, voorzitter. Dan de vragen die gesteld werden over leefbaarheid en het Leefbaarheidsfonds. Dat waren veruit de meeste vragen. Ik begin gewoon even bij de vragen wederom van mevrouw Schuurding. 'Het begrip "de nood het hoogst", hoe ziet dat er dan precies uit? Wat als er straks meer initiatieven worden aangedragen dan dat er geld is?' Het antwoord daarop is: dat moeten we nog uitwerken in de regeling, maar ons voornemen is: dan is het inderdaad niet op basis van een soort van scoring of zo, waarbij wij gaan beoordelen die krijgt meer geld dan die, omdat die beter scoort, maar dan is het gewoon plat gezegd wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Daarom willen we het geld ook juist in tranches uitgeven en willen we dat niet in één keer ter beschikking stellen, zodat niet degenen die vanaf moment één in jaar één het snelste erbij zijn alle middelen aan kunnen vragen, maar dat juist ook iedereen keer op keer opnieuw de kans krijgt om daarvoor een aanvraag in te dienen. Dat is in het verleden bij andere subsidieregelingen ook niet ongebruikelijk geweest, om dat zo te doen. U vroeg ook even naar de definitie van niveau 2 en waarom ontmoetingsplekken daarin gedefinieerd staat. Ja, dat is omdat we de definitie ... Er stond alleen gemeenschapshuizen, gemeenschapsaccommodaties. Ja, dat vonden we toch net iets te smal. Je zou het ook kunnen zien als een andere plek, die wel een ontmoetingsfunctie heeft, maar die misschien niet sec een gemeenschapshuis of een gemeenschapsaccommodatie is, bijvoorbeeld ... Ja, een café hoor ik hier. Nou, op het moment dat dat een gelegenheid is die door een stichting of een weet ik veel wat uitgebaat wordt, dan kan dat eronder vallen. Het kan ook zoiets als bijvoorbeeld een dorpsgaard of een dorps tuin zijn, waar inwoners samen aan dingen werken, wat ook een ontmoetingsfunctie heeft. Deze definitie laat het beste zien wat wij ermee bedoelen.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Mijn vraag ging inderdaad misschien een stapje verder. U heeft het wel ... Tenminste, u zegt dat het wel bedoeld is echt voor die ontmoetingsfunctie, terwijl ... Bijvoorbeeld mevrouw Wesseling had net het voorbeeld van sponsstraten, waar misschien een buurtraad een initiatief in zou kunnen nemen, maar dat is dan niet sec een ontmoetingsplek. Hoe vallen dat soort initiatieven, die bijvoorbeeld alleen over vergroening of het verbeteren van veiligheid in een buurt gaan ...? Die worden hier dan mee uitgesloten, als ik het goed begrijp.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Het gaat echt om een fysieke plek, waar mensen elkaar inderdaad kunnen ontmoeten of waar mensen bij elkaar komen. De precieze details moeten we uiteindelijk ook in een regeling uitwerken, maar wat ik wel ... Misschien is het goed ... We zijn inmiddels ook wel wat verder natuurlijk in het uitwerken van een conceptregeling dan dat hier in het kader staat. Het werk gaat op de achtergrond natuurlijk door. **Ik ga u een informatiesessie toezeggen, zoals we die vorige week**

ook over de Woondeal hebben gehad, waarin we bij u gaan sonderen hoe wij aankijken tegen die uitvoeringskaders en waarbij u dan vervolgens ook weer de input kunt geven hoe u daar als Staten tegen aankijkt. Ik denk dat dat goed is om daar ook wat gevoel bij te krijgen. We hebben ook bijvoorbeeld zelf al wat beslisbomen en zo uitgewerkt. Hoe werkt dat dan? Je komt bij de Provincie aan het loket. Wanneer ga je door, wanneer niet? Ik denk dat het goed is dat we de Staten daarin meenemen. **Wat mij betreft zeg ik die informatiesessie toe. Dat kan voor ons op hele korte termijn. Voor mij kan dat ook nog voor de 12e april, maar ik denk dat uw agenda daarin eerder het bezwaar zal zijn dan de mogelijkheden voor ons om het te organiseren. Tweede Paasdag is nog vrij, hoor ik.** Maar dan krijgt u daar ook wat meer gevoel bij, hoe dat dan precies in zijn werk gaat en wat daar dan wel en niet onder valt. Dat raakt denk ik ook aan een hele hoop vragen die gesteld zijn. 'Ja, maar wat is dan de bewijslast voor een initiatiefnemer en hoe verschilt dit dan als je een gemeente bent ten opzichte van wanneer je een inwonerscollectief bent?' Dat waren ook een aantal vragen die mevrouw Wesseling stelde: kijk eens even naar die waslijst van dingen waar je aan moet voldoen. Dat wordt heel anders ingevuld op het moment dat er hier een bewonerscollectief komt, dan wanneer bijvoorbeeld een gemeente voor een herstructureringsproject in de binnenstad hier komt. Maar nogmaals, we gaan u daar wat meer gevoel bij geven in die sessie en ook uw beelden daarbij ophalen, zodat we die kunnen meenemen in het uitwerken van de regeling. Mevrouw Schuurding vroeg daarnaar en diverse andere fracties vroegen daar ook naar, de samenwerking met met name het kader 'Samen leven en bestaanszekerheid', de samenhang tussen het fysieke en de software die daarbij hoort. Wij zijn ook voornemens om ook een stukje procesgeld ter beschikking te stellen, om juist ook initiatieven waar misschien de organisatiekracht niet zo sterk is dat het meteen van de grond komt; om die mensen dan ook met allerlei infrastructuren die er al voor zijn in Limburg ... Bijvoorbeeld een Vereniging Kleine Kernen Limburg. Je hebt heel veel andere organisaties die weten hoe je zo'n initiatief opzet. Om daar ook op een laagdrempelige manier inwoners bij te kunnen ondersteunen. Dat doe ik in nauwe samenwerking met collega Van Caldenberg. Ik zal zorgen dat dat punt ook expliciet terugkomt in die sessie die we voor u gaan organiseren. Dan ga ik even over naar de vragen die door de PVV zijn gesteld. Ook door een aantal andere fracties werd dat geraakt: 'Is leefbaarheid niet een heel ruim begrip, zoals het hier is geformuleerd, en zou je niet moeten kiezen welke leefbaarheidsbelangen voor de Provincie van meer belang zijn? Moet je niet als Provincie daar sterkere keuzes in maken?' Ik denk dat we ... Mijn antwoord zou zijn: wij maken al keuzes. Wij kiezen namelijk voor zes leefbaarheidsbehoeften. Die staan in het kader. Wij kiezen binnen dit kader voor dingen die die behoeftes versterken of die die behoeftes invullen vanuit het fysieke domein. Dus daarmee kiezen wij al, maar ik hoor een aantal fracties zeggen: zou je ook niet binnen die verschillende leefbaarheidsbehoeften andere keuzes moeten maken? Mevrouw Mertens zei ook: zou je niet de voorkeur moeten leggen bij vergroening en bij veiligheid? Ik heb uw opmerkingen de vorige keer daarbij goed gehoord. We hebben ook nog een aantal andere fracties gehoord. Het College kiest er toch voor om dat niet te doen, om het echt open te houden, om daarbij ook juist de kans te geven om initiatieven van onderop te laten ontstaan. Ik heb de opmerkingen nu weer gehoord en de suggesties. D66 en GroenLinks met name brachten dat in. Maar wij zijn in ieder geval voornemens om het op deze manier naar de Staten te brengen, omdat het ook de gedachte is juist achter het Leefbaarheidsfonds, dat lokaal wordt bepaald wat precies de behoefte is en dat daarbij de behoefte aan contact met de natuurlijke omgeving, vergroening of een veiligheidsgevoel, niet door de overheid boven bijvoorbeeld het recht op gelijke kansen wordt gezet, wat bijvoorbeeld ook een leefbaarheidsbehoefte is. Dat je dat daar niet als overheid boven zou moeten plaatsen en dat je juist lokaal de kans moet geven om aan te tonen: waar zit nou die behoefte? Dat is in ieder geval zoals wij hem zouden willen insteken. Ik vind het wel van belang – dat heb ik volgens mij de vorige keer ook gezegd – dat bij de evaluatie die we over een jaar gaan doen, we gaan kijken: oké, wat komen er nou allemaal voor initiatieven binnen? Pakt het zo uit zoals we hadden gehoopt of moeten we hier echt in

gaan bijsturen en moeten we juist wel focus aan gaan brengen? Dus ik vind dat een discussie die wat mij betreft dan prima terug kan komen. Het is ook aan uw Staten om daar dan iets van te vinden.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Over die evaluatie heb ik wel een vraag. Het zou zomaar kunnen zijn dat we bij die evaluatie ook specifiek de gemeenten vragen wat zij ervan vinden, van die eerste periode. Het zou zomaar kunnen zijn dat bepaalde initiatieven voor de gemeente makkelijker te ondersteunen zijn dan andere, waar we misschien meer het gat wat de gemeenten hebben als Provincie beter kunnen oppakken. Is dat een denkrichting die we dan bij die evaluatie kunnen doen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ik weet niet zeker of ik de vraag helemaal goed begrijp, voorzitter.

De heer Wolters Gregório (SP): Via de voorzitter. Ze knikt, voor de band. Het kan zomaar zijn, bijvoorbeeld als we het hebben over ontmoetingsplekken, dat een gemeente wel ergens leegstaand vastgoed heeft waar zo'n ontmoetingsruimte in kan, dat dat stukje op die plek voor die gemeente goed in te vullen is eigenlijk, als die vraag er komt. Maar die vraag komt bijvoorbeeld als eerste bij ons terecht en dan gaan wij er actief mee aan de slag. Terwijl juist als we het hebben over een vergroeningsinitiatief het voor die gemeente lastiger in te vullen of op te pakken is. Die vraag landt bij ons niet of later in volgorde van belangrijkheid. Dat we bij de evaluatie kijken: is er een match tussen wat de gemeente makkelijker kan behappen van al die initiatieven en waar wij beter bij kunnen springen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns?

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat kunnen we zeker daarbij ook terugbrengen. Dat raakt ook een beetje aan de vragen die de heer Hoks stelde: hoe zit het nou precies met wat een gemeente wel en niet moet doen? Überhaupt stelde u de vraag: nemen we niet hier gemeentelijke taken in handen als we gaan zitten op dat inwonersinitiatief? Je zou inderdaad kunnen zeggen: dat is niet een kerntaak van de Provincie om op dat niveau te gaan zitten. Maar we zagen ook in het verleden bij vergelijkbare regelingen, bijvoorbeeld de evenementenregeling, waar het gaat om bedragen tot € 2.500 ... Dan kun je zeggen: moet de Provincie dat doen? Toch weten heel veel verenigingen, stichtingen die evenementen organiseren dat heel veelvuldig te vinden en is ook echt bewezen wat voor toegevoegde waarde het heeft. Je zou kunnen zeggen: het is een gemeentelijke taak. Maar we kiezen er heel bewust voor om dat toch te gaan doen. Ja, op het gemeentelijke niveau zeggen we bij dat laagste niveau, van die inwonersinitiatieven; daar hoeft je niet een cofinanciering vanuit de gemeente te hebben. Dat willen we juist ook ... Dat was ook een vraag die de heer De Loijer stelde, over die cofinanciering. Daar kun je dat als initiatief in natura doen. Maar wij willen dat wegzetten bij organisaties die veel meer verstand hebben van dat soort initiatieven. Zonder mensen hier in huis tekort te willen doen, maar je kunt dat veel beter bij maatschappelijke organisaties neerzetten, die dagdagelijks met dat soort initiatieven of uitdagingen bezig zijn. Daar waar het gaat om bijvoorbeeld het matchen in categorie 2, meer de gemeenschapsaccommodaties of ontmoetingsplekken; ja, daar vragen wij wel echt commitment van de gemeente om te cofinancieren minimaal hetzelfde bedrag als wat de Provincie ook matcht, omdat wij denken: ja, als wij daar als eerste de vraag krijgen van bijvoorbeeld een lokale vereniging die zegt 'houd deze accommodatie in stand', maar dat gaat regelrecht in tegen het accommodatiebeleid van de gemeente of de gemeente heeft nog helemaal geen accommodatiebeleid waardoor ze niet cofinanciert, dan zijn wij eigenlijk iets in stand aan het

houden wat misschien op termijn helemaal niet meer levensvatbaar is. Maar die punten brengen we ook bij de evaluatie terug in beeld.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja. Zou bij die evaluatie ook gekeken kunnen worden naar hoe we de bijkomende regeldruk en de bureaucratie die bij het traject komt over die verschillende drie niveaus ook in beeld kunnen brengen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja. Waarbij ik dan denk: ja, dan moeten we dus weer niet aan initiatiefnemers allerlei enquêtes gaan sturen, van: kun je even aangeven hoe de regeldruk was? Weer een formuliertje dat je in moet vullen. We gaan kijken hoe we ook de ervaringen van de aanvragers in beeld kunnen brengen. **Juist het doel van deze regeling is om regeldruk te verminderen, minder allemaal kaders aan de voorkant te stellen en het makkelijker te maken voor initiatiefnemers. Dus we zullen in beeld brengen of we dat ook waarmaken.** Dan had ik van de PVV nog een vraag over de adviesraad. moeten wij daar nou weer bureaus gaan inhuren? Nou, we gaan niet een bureau inhuren. We gaan daar experts voor vragen, mensen die vanuit hun dagdagelijkse werk heel veel ervaring hebben hiermee. Dat is iets anders dan dat wij daar weer een apart bureau voor gaan inhuren. Dan kom ik bij de vragen die LOKAAL-LIMBURG stelde. Dat ging over de combinatie tussen fysiek en sociaal. Ja, dat omarm ik heel ...

De voorzitter: Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag was ook letterlijk: hebben wij die experts op dit moment niet in huis?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nogmaals, zonder mensen in dit huis tekort te willen doen, maar ik heb de stellige overtuiging dat er buiten meer kennis zit dan in dit huis en die willen we graag benutten op dit vlak, op alle vlakken. Ja. Nee, maar dat meen ik oprecht. Dat is ook één van de uitgangspunten onder het hele Leefbaarheidsfonds, dat er buiten in de rest van de maatschappij altijd meer kennis zit dan hier in huis ooit zou kunnen zitten. Gelukkig maar, zou ik zeggen, want het zou niet goed zijn als wij een soort alwetende overheid zouden zijn. Ja, de punten van LOKAAL-LIMBURG. Uw pleidooi voor de combinatie zoeken tussen juist het fysieke en het sociale, de hardware en de software, dat onderstreep ik helemaal. Ik heb daar net al even wat dingen over gezegd in de zin van ook procesondersteuning. U vraagt ook: sturen wij op geografische spreiding of sturen wij op daar waar de nood het hoogst is? U ziet, wij doen ... In eerste instantie staan er ook maxima per gemeente in. Daar vroeg het CDA ook naar. Wij willen daar echt ook zeker het eerste jaar aan vasthouden, om zeker te weten in het kader van 'Elke Limburger telt' dat ook iedereen in ieder geval de kans krijgt en ook een aantal keren de kans krijgt om een aanvraag te doen. Dus het maximum ... Mevrouw Waajen vroeg daarnaar. Wij zouden dat maximum in ieder geval voor dat eerste jaar echt in stand willen houden, zodat niet in een keer het geld opgaat naar een paar hele proactieve gemeenten, waar ze de Provincie misschien van oudsher ook goed weten te vinden. Op het moment dat blijkt dat geld op de plank blijft liggen, dan hoeven we niet te wachten tot een gemeente het aanvraagt ... Als we weten dat er niks meer gaat komen, dan kunnen we altijd gaan kijken of we dat maximum loslaten. Maar ik zou zeggen: laat dat ook onderdeel zijn van de evaluatie en het gesprek dan vervolgens met uw Staten

over wat daar wel of niet uit komt. Even kijken. De heer Nijskens vroeg nog: hoe krijgen we de middelen uiteindelijk op de juiste plek? Ik hoorde u daar ook zeggen: ja, daar waar de nood het hoogst is. Ik hoorde u eigenlijk een pleidooi doen: zorg nou dat het op de plekken komt die onderaan of bovenaan in de lijstjes staan, de lijstjes waar je niet in wil staan. Begrijp ik het dan ... Ik zie u knikken. Dat was volgens mij uw insteek. Dit Leefbaarheidsfonds zegt juist dat ook de plekken die traditioneel niet in die lijstjes voorkomen, dat daar toch ook de nood hoog kan zijn. Op een andere manier weliswaar, maar dat daar ook de nood hoog kan zijn en dat ook die initiatieven recht moeten hebben, ook al is er daar bijvoorbeeld een hele sterke gemeenschapszin aanwezig ... Ja, dat dat niet betekent dat ze niet ook aanspraak zouden kunnen maken op een gemeenschapsfonds. U noemde het volgens mij zelf 'van goed naar goudgerand', maar wat is er mis met een dorp waar de leefbaarheid bijvoorbeeld een 7 is en die naar een 9 willen gaan? Ik denk dat ... Ook daar zou je als Provincie toch – in ieder geval, dat is de insteek van dit fonds – gelegenheid voor moeten geven, wat niet wil zeggen dat er niet ook plekken zijn die gewoon een duwtje in de rug nodig hebben waar het niet vanzelf gaat. Dat is nou juist ook waarom we een kader zoals 'Samen leven en bestaanszekerheid' hebben. Dus wij kiezen nadrukkelijk voor beide sporen, iets extra's in het andere kader en dit kader voor elke Limburger, elke kern, elke stad.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, mijn insteek was toch misschien iets anders. Het ging er meer om: wijken, dorpen of het platteland, die de weg niet weten ... Nog los van de precieze staat van de leefbaarheid. Ik denk toch, als ik heel eerlijk ben, dat die plekken waar de leefbaarheid al boven de 7 zit; ja, hebben die dan het provinciale geld nodig om er een 9 van te maken? Ik ondersteun hun streven, maar of dat dan met belastinggeld moet is dan een andere vraag. Met 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' komen in ieder geval de mensen die de weg niet weten zeker niet aan bod.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ik was aan het wachten op u, voorzitter. U bent altijd heel streng, dus ik wacht netjes tot u mij de beurt geeft. Maar dat is nou ook precies juist waarom we dat stukje procesondersteuning en structuren benutten vooral, die al die procesondersteuning doen. Nogmaals, daar hebben wij als Provincie niet de wijsheid in pacht. Dat kunnen andere mensen veel beter, om daar ook juist die kernen waar het niet vanzelf gaat; om die ook in stelling te kunnen brengen. Dan kom ik bij de vragen van mevrouw Waajen ten aanzien van leefbaarheid. Ja, die voelde zich in ieder geval aangesproken omdat een aantal steden niet genoemd werd. Daar bedoelen wij niks mee, maar ik denk dat u misschien vanuit het verleden weleens ervaring heeft gehad met andere kaders, Stedelijke Ontwikkeling bijvoorbeeld. **We zullen goed kijken in het nieuwe voorstel dat we daarin recht doen aan alle steden. Maar daar wordt niks mee bedoeld. Dat zullen wij verduidelijken in de tekst.** Ja, verder hoorde ik een aantal steunbetuigingen. Ik zou zeggen: waarvoor dank. U heeft ook gevraagd naar die 2 ton per gemeente: hoe zit dat precies? Nou, volgens mij heb ik net gedacht hoe we daar in ieder geval als College tegen aankijken, dat we dat in het eerste jaar zeker echt zo willen hanteren, om iedereen ook een kans te kunnen geven. Daarna kunnen we altijd heroverwegen. U vroeg ook nog naar hoe dat dan zit met een vergunning die je moet hebben voordat je het geld krijgt. Ja, dat is natuurlijk niet ongebruikelijk, dat we geen geld gaan geven of al gaan overmaken voordat ook zeker is dat je het uit kan voeren. Wat u benoemde, een beetje de kip-eidiscussie, van: zit de vergunning nou te wachten op de financiering of de financiering op de vergunning? Je bent altijd aan de voorkant met initiatiefnemers in gesprek en je kunt wel aangeven in die gesprekken: op het moment dat de vergunning rond is, dan past dit binnen de kaders en dan kun je hierop rekenen. Maar

het daadwerkelijk overmaken van geld, dat doe je natuurlijk pas op het moment dat het initiatief uitvoeringsgereed is.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Even een verduidelijkende vraag. Dat betekent dus in theorie dat vrijwilligersorganisaties moeten voorfinancieren.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nee.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Proceskosten en de aanvraag en dat soort zaken.

Gedeputeerde Theuns: Dat is inderdaad een deel van ... Op het moment dat je heel veel diepgravende onderzoeken zou moeten doen, dan moet je daar inderdaad een deel van voorfinancieren. Maar als je dan al gaat kijken naar overheden om daar een rol in te spelen ... Op het moment dat er lokaal een gedragen initiatief is zou ik zeggen: kijk dan eerst naar de gemeente en niet naar de Provincie. Dan ga ik even verder met de vragen die de BBB stelde over leefbaarheid. Dat ging over de cofinanciering in natura. Volgens mij heb ik die vraag beantwoord, hoe dat zit, dat we dat wel nog steeds mogelijk achten bij de bewonersinitiatieven, maar niet bij die andere categorieën. De heer Wolters Gregório vroeg naar de zorgbuurthuizen, natuurlijk heel terecht. U heeft daar een motie over ingediend, die volgens mij unaniem inderdaad is aangenomen. **We zullen dat expliciet toevoegen, dat dat onderdeel is van de tweede categorie, dat je daar ook een zorgbuurthuis mee zou kunnen opvangen, als het verder toetst aan de criteria.** U vroeg naar de koppeling met die woonzorgvisies en wanneer u daar iets over hoort. Voor het einde van het jaar in ieder geval zullen we u informeren over hoe wij met gemeenten werken aan regionale woonzorgvisies en die moeten uiteindelijk ook landen in het Volkshuisvestingsprogramma in 2026. Dus u wordt daar in deze periode nog vaker over bijgepraat, maar over dit specifieke punt in ieder geval voor het einde van het jaar. Ja, u vroeg ook nog een beetje naar: hoe kunnen wij gemeenten nou – ik zeg het even in mijn woorden – helpen met hun leegstandsbeleid? Dat raakt ook een beetje aan de vragen die de heer Mares inbracht. Wij gaan met dit Leefbaarheidsfonds niet sec leegstand aanpakken. Wij kunnen niet gemeenten verplichten om lagere huren ... Dat zit hier gewoon niet in. Die focus kiezen we niet. Aan de andere kant, juist met het opwaarderen van bijvoorbeeld een binnenstad of een dorpskern, waar er nog retail zit, vanuit de categorie 'duurste projecten Leefbaarheidsfonds' kun je wel ook een centrum een opwaardering geven en kun je wel degelijk zorgen in ieder geval dat er een aantrekkelijkere omgeving is voor gemeenten of in ieder geval voor ondernemers om zich weer te vestigen. Dus indirect draag je natuurlijk wel ook weer bij. We zijn nu bijvoorbeeld al met een aantal gemeenten, met name de grotere steden, in gesprek, die zelf daar ideeën bij hebben. Hoe kunnen we delen van ons centrum opwaarderen? Hoe draagt dat ook bij aan de vastgoedwaarde van de omliggende straten of het aanpakken van de leegstandsproblematiek? Daar hebben ze zelf ook onderbouwingen bij.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Gedeputeerde, zijn dat toevallig de steden die in dit kader zijn genoemd?

Gedeputeerde Theuns: Nee. Nee, mevrouw Waajen. Ook andere. Ook andere steden.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ter verduidelijking, het ging me er niet om dat we gemeenten gaan helpen bij hun leegstandsbeleid, maar meer dat er voor mij persoonlijk het gevaar in schuilt dat we gaan helpen met het aantrekkelijker maken van binnensteden, waardoor voor de luie vastgoedondernemer het makkelijker wordt om die hoge huur te laten staan, terwijl je eigenlijk zou willen dat ondernemers met minder vermogen om te starten, die misschien wel hele goede initiatieven hebben; om die nu al, voordat we aan de slag gaan met versterking van stedelijk gebied ... Dat die eerder een kans krijgen om aan de slag te gaan. Dat is een beetje de zoektocht die ik heb, waar we misschien niet financieel in kunnen helpen, maar waarbij we misschien wel de gemeenten kunnen aanmoedigen van: het is leuk dat jullie bij ons aankloppen om de openbare ruimte op te waarderen of ergens een nieuw project te realiseren in die kern, maar ga actief aan de slag om te zorgen dat mensen daar nu al uit zichzelf makkelijker een plekje kunnen krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik snap uw vraag. Ik zit alleen even te zoeken: wat zou dan de rol van de Provincie precies moeten zijn? Je ziet ook dat gemeenten juist met bijvoorbeeld initiatieven zoals Streetwise, om er maar een als voorbeeld te noemen, juist ook aan de slag zijn om op de plekken die leeg staan met een misschien niet typisch soort ondernemer uiteindelijk ook een kans te kunnen creëren. Dus ja, ik zie daar nu niet direct een rol echt voor de Provincie. Als ik die al zie, dan zou dat eerder in het economische beleid thuishoren, denk ik, dan in dit beleidskader. Dat is in dat kader overigens ook niet voorzien, zeg ik er ook meteen bij. Er komt nog een Statenbehandeling. Ja, mevrouw Mertens stelde een aantal vragen over de focus kiezen. Ik heb daar volgens mij een aantal dingen over gezegd. Het zal niet naar uw tevredenheid beantwoord zijn, maar ik hoop in ieder geval wel dat ik daarmee de vraag beantwoord heb. Ja, mevrouw Wesseling vroeg nog een aantal zaken over: vragen wij niet te veel van initiatiefnemers? Ik zou zeggen dat wij dat niet doen, dat we het juist makkelijker maken, maar we gaan zien of mijn overtuiging daarin ook klopt. U vroeg naar het gerichter inzetten ook van die subsidies. Ja, daarvan heb ik gezegd: wij kiezen al door juist te gaan voor die leefbaarheidsbehoefte en wij kiezen voor het fysieke. Ik heb nog vragen ook van de spreker. Ik kom zo meteen nog bij een aantal andere vragen over andere onderwerpen. Ik zie wat verwarring of ik mensen oversla, maar die hebben volgens mij andere vragen gesteld. Misschien even de vragen van de heer Mares, de punten langslopend. Die zegt: geef ondernemers de erkenning. Dat onderstreep ik van harte, dat ondernemers juist ook als ... Wij noemen in dit kader wel de actieve burger. Nou, ondernemers zijn meestal juist hele actieve burgers, die juist heel erg bezig zijn in hun eigen omgeving. We willen hen heel graag betrekken en dat doen we ook al. We hebben bijvoorbeeld in aanloop naar dit beleidskader een aantal diners georganiseerd, diners pensants, waarbij is meegedacht over: hoe zou dit eruit moeten zien? Er waren ook juist een aantal organisaties, die onderaan de brief die de heer Mares heeft toegelicht stonden, uitgenodigd. Dus we hebben ook aan de voorkant goed met elkaar gesproken. Maar ik snap zijn punt: waarom worden alle categorieën zowat genoemd en ondernemers als actieve burgers, of die ook in een collectief georganiseerd kunnen zijn, niet? **Ik zal zorgen dat we daar ook nog gewoon de aandacht aan geven die dat verdient.** Hij vraagt in zijn tweede punt om een deel van het Leefbaarheidsfonds specifiek te labelen voor bijvoorbeeld dingen die te maken hebben met retail, ondernemers, dat soort zaken. Nou, dat gaan we dus nadrukkelijk niet doen, omdat we het ook voor andere categorieën niet doen, dus dat blijft ook voor deze categorie zo. Zijn derde punt was: ondernemers kunnen ook georganiseerd zijn in bijvoorbeeld een ondernemersvereniging, in een collectief, in de vorm van een BIS of wat dan ook; kunnen die dan ook toegang krijgen tot het Leefbaarheidsfonds? De vorige keer had ik daar met de heer Nijskens een gesprek over en toen heb ik ook gezegd: wij gaan niet dingen achter de voordeur

organiseren, waarvoor gewoon de verantwoordelijkheid primair bij de ondernemer ligt. Maar op het moment dat een ondernemerscollectief zegt: wij willen iets doen voor de aantrekkelijkheid hier van de binnenstad, of: wij willen iets doen voor de aantrekkelijkheid van ons winkelgebied, dan kun je natuurlijk wel op deze manier ook aanspraak maken op het Leefbaarheidsfonds. Maar wel in die vorm en langs die meetlat, dus niet voor individuele dingen van individuele ondernemers, want dat blijft uitgesloten in het voorstel zoals het College dat nu uitgewerkt heeft.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, even een verhelderende vraag. Begrijp ik het goed dat als het dus gaat om investeringen in de publieke ruimte bijvoorbeeld, zoals in de winkelstraat, dat dat er wel onderdeel van zou kunnen zijn, maar als het gaat inderdaad om de winkels of kroegen, die ook als ontmoetingsplaats soms gezien worden, dan niet. Is dat een beetje de scheiding die u daarin maakt?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Correct. Dat zit ... Een beetje op het scheidingsvlak van privaat en publiek ... De gevels kwamen daar ergens aan bod. Wat is dat dan? Is dat dan privaat of publiek? Ik zou zeggen: dat is in principe privaat, tenzij u zegt: ja, dat draagt zo enorm bij aan de leefbaarheidsbehoefte van dit centrum, een leefbaarheidsbehoefte breder dan de behoefte van de ondernemers zelf. Dan zou u er nog een propositie op kunnen maken, denk ik, maar ik zou zeggen dat dat in de categorie privaat valt, dat wij niet een gevelprogramma uit het Leefbaarheidsfonds gaan financieren. Dat is denk ik meteen ook het vijfde punt van de heer Mares, maar dan sla ik het vierde punt over. Hij zei: gemeenten moeten uiteindelijk werken aan lokaal draagvlak; worden dan lokale ondernemersinitiatieven daar ook bij betrokken of lokale ondernemers? Nou, ik zou zeggen: op het moment dat je als gemeente hier aanklopt met een propositie die ook door je ondernemers wordt ondersteund, sta je natuurlijk sterker. Het is ook zeker aan gemeenten om die te betrekken. Dan het zesde punt: data en kennis gebruiken en het koopstromenonderzoek, of wij dat weer gaan doen. Daar is gewoon het antwoord op: wij hebben daar geen middelen voor voorzien. Dat kost ongeveer 2 ton, om dat onderzoek uit te voeren. Wij hebben dat niet voorzien in dit kader, ook niet in het kader Economie. Dus het antwoord van het College is: wij gaan dat koopstromenonderzoek niet opnieuw doen. Dan tot slot het punt over de deelname van bijvoorbeeld belangenorganisaties aan de adviesraad. Ik zou zeggen: de adviesraad is geen belangenraad. Als je een belang daarin toe zou laten, dan moet je alle belangen toelaten en dat is nou net niet de insteek. Het is juist een onafhankelijk adviesorgaan, waarin een aantal mensen vanuit hun expertise of hun organisatie in benoemd worden, maar niet omdat ze een bepaald belang vertegenwoordigen. Juist niet. Dus ondanks dat we heel graag in gesprek blijven met allerlei collectieven over dit onderwerp, is dat niet het juiste podium in mijn ogen om dat te doen. Daarmee heb ik denk ik de vragen over leefbaarheid, veruit de meeste vragen, beantwoord. Dan kom ik nog bij de vragen over wonen. Mevrouw Schuuring vroeg: de Wet versterking regie volkshuisvesting, voorziet u daar nu wijzigingen in, met alles wat er in Den Haag gebeurt? Ik heb daar geen aanleiding toe, maar ik realiseer me ook dat de wereld morgen weer anders kan zijn, dus wie weet. Tot nu toe hebben we daar geen aanleiding voor. Een aantal fracties vroeg naar de betaalbaarheidsgrens. In het kader staat ook heel duidelijk: als Limburg houden wij vast aan € 355.000 als betaalbaar. Dit is een beetje een moeilijk punt. Ik vind dat ... Intrinsiek vind ik ook: hoe kan je drooghouden dat een woning van € 390.000, waar je ongeveer € 70.000 voor moet verdienen, een betaalbare woning is? Hoe houd je dat droog? Ik vind dat moeilijk uit te leggen en dat is denk ik voor velen van u net zo. Tegelijkertijd zien we ook dat het Rijk naar € 390.000 nu gaat. We hebben het Rijk gevraagd: goh, is het niet raar dat je in Limburg dezelfde betaalbaarheidsgrens hanteert als in hartje Amsterdam? Kunnen we daar niet in differentiëren?" Dan is het antwoord: nee, dat gaan we niet doen. Dus heel Nederland wordt

langs diezelfde lat gelegd. Het Rijk heeft ook naar ons toe bevestigd: wij zullen ook de Woondeal, die twee derde betaalbaar, beoordelen op de landelijke betaalbaarheidsgrens, dus € 390.000. Dus waar wij allemaal ... Ik heb dat gesprek ook met gemeenten nu in de afgelopen rondes BO Wonen, de afgelopen twee weken, gevoerd. Iedereen wil eigenlijk het liefst vasthouden aan die € 355.000 of vindt dat in ieder geval uitlegbaar als betaalbaar, maar tegelijkertijd word je geconfronteerd met de markt, die zegt: ja, maar ja, u wordt afgerekend in Den Haag op die € 390.000 en niet op die € 355.000. Als we ergens wel in een ander segment kunnen bouwen, waarom zouden we het dan bijvoorbeeld nog in Limburg doen en gaan we niet net aan de andere kant van de provinciegrens zitten? Nou, juist dit soort discussies maakt dat de stelling die nu in het beleidskader staat, van wij houden vast aan € 355.000; ik zeg u nu, ik weet niet of we die droog kunnen houden de rest van het jaar. Ik ga daarover met gemeenten in gesprek, waarbij die worsteling, die ik net probeer hier op tafel te leggen ... Ja, dat zal onderdeel zijn van het gesprek en we willen daar in ieder geval samen een keuze in maken, zodat niet regio A zegt: wij hanteren dit, en regio B zegt: wij hanteren het zo, maar dat we in ieder geval als Limburg daar één lijn in kiezen. Ja, moeilijk omdat je intrinsiek iets anders vindt, maar tegelijkertijd word je ook gewoon door de realiteit een andere kant op gestuurd. Dat misschien even over de betaalbaarheidsgrens. U vroeg ook naar de rol van water en bodem sturend in het woonprogramma. Dat is een hele terechte. De Woondeal, daar zitten natuurlijk een heel aantal plannen in die er al lagen, maar er moeten nog een hele hoop nieuwe plannen ontwikkeld worden. Dan is water en bodem sturend juist een hele belangrijke. Je merkt ook dat het waterschap daar tegenwoordig meer een rol in pakt, dat het waterschap ook meer gevraagd wordt aan de voorkant. Bijvoorbeeld bij de woningbouwontwikkeling in De Valkenier in Centrum Valkenburg. Nou, we weten allemaal nog wat er daar tweeënhalf jaar geleden is gebeurd. Je ziet dus nu ook dat bij nieuw te programmeren woningen de gemeente daar ook juist vanuit water en bodem sturend meer denkt. Nou, dat kan altijd nog beter, maar dat is dus nadrukkelijk onderdeel van de programmering. Ik heb nog tien minuten. Dan ga ik gas geven, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik weet niet of het daarbij helpt, maar in het kader staat nu dat binnen de Woondeal de kwaliteit van de programmering eigenlijk ook tegen het licht gehouden wordt vanaf 2025. Daar staat nu niet bij dat het principe water en bodem sturend daar een onderdeel van is, maar begrijp ik de Gedeputeerde goed dat hij zegt: dat is daar wel een integraal onderdeel van altijd. Of bedoelt hij dat op een andere manier?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja en dat zal ook uiteindelijk een expliciet benoemd uitgangspunt in de nieuwe Provinciale Omgevingsvisie worden die u volgend jaar vaststelt, maar we gaan natuurlijk niet wachten met het toepassen van zo'n principe, wat gewoon landelijk al aan alle kanten omarmd wordt en wat ook trouwens door gemeenten zelf omarmd wordt. Het is niet iets wat wordt opgelegd, maar ik denk dat het gewoon de nieuwe norm is. Die gaan we uiteindelijk ook gewoon verankeren in uw eigen Omgevingsvisie en -verordening. Als u dat een goed idee vindt natuurlijk. Daar gaat u zelf over. Maar ik kan me er veel bij voorstellen, ja. Dan misschien even het straatje erbij. Daar zijn heel veel vragen over gesteld: wat stellen wij precies vast met dit kader? Mevrouw Mertens die zich afvroeg: kunnen wij hier wel mee instemmen, op het moment dat het er zo in staat? Dan zeg ik: met dit kader staat u niks anders toe dan wat nu al is toegestaan in uw eigen provinciale Omgevingsvisie. Maar wat je merkt is dat bij gemeenten de stellige overtuiging soms leeft: van de Provincie mag je niet buiten de contouren van het bestaande bebouwd gebied bouwen, terwijl dat niet zo is. Je mag nu op dit moment ... Gewoon buiten bebouwde contouren kun je bouwen als je voldoet aan een aantal randvoorwaarden.

Dan komt hij, de ladder van duurzame verstedelijking. U heeft een aantal keer ... Sommige fracties vroegen erom. Nou, hij is er. Waarbij je dus kijkt: is er wel echt behoefte aan een bepaald type woning? Dat moet je onderbouwen van woonbehoefteonderzoeken. Als er een behoefte is, kun je dan onderbouwen waarom dat niet in bestaand stedelijk gebied gerealiseerd kan worden? Pas dan kom je toe aan plekken aan de rand van bijvoorbeeld steden en dorpen. Dat kan nu al op dit moment binnen uw eigen omgevingsbeleid. Je ziet ook dat sommige gemeenten dat goed weten te realiseren en ook echt wel meer dan één straatje aan de rand van de kern erbij bouwen en dat dat bij anderen niet zo lukt. Wij proberen juist nu ... Ik zie u naar de microfoon grijpen, voorzitter.

De voorzitter: Ja, ik denk: maak je verhaal even af.

Gedeputeerde Theuns: Nou, er komt nog heel veel achteraan, dus misschien ...

De voorzitter: Oké. Nou, dan breek ik je even af. Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik wou de Gedeputeerde net verwijzen naar de – wat was het ook alweer? – ladder van duurzame verstedelijking. Volgens mij is die niet van toepassing op de straatjes erbij, in ieder geval als het gaat om straatjes van twaalf woningen maximaal. Volgens mij werd het merendeel van de straatjes erbij juist in deze hele kleine categorie gerealiseerd. Klopt dat?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, je ziet daar landelijk – dan zeg ik het even uit het hoofd – nu alweer een gesprek over ontstaan, dat die twaalf wordt opgerekt naar vijftig woningen. Er is landelijk ook veel discussie over die ladder van duurzame verstedelijking. Waar ik met mijn verhaal eigenlijk naartoe wilde is dat je ziet dat er nu al best wel veel mogelijk is in uw omgevingsbeleid, gewoon straatjes erbij, en dat tegelijkertijd, het voorbeeld van ecodorp vorige week, dat niet mogelijk is in uw omgevingsbeleid, omdat dat een solitaire locatie in het buitengebied is, omgeven door het natuurnetwerk. Dan zegt uw eigen omgevingsbeleid: kan niet. Dus daar waar de suggestie misschien is gewekt 'er mag nu niks en met een wijziging van de Omgevingsvisie wil de Provincie straks de deur open gaan zetten', zou ik willen zeggen: er kan nu al best wel veel. Daar proberen wij gemeenten ook van te doordringen en met hen tot verantwoorde keuzes te komen. Daarom hebben we een uitvraag gedaan bij gemeenten: welke ideeën leven er allemaal en welke zouden onzes inziens dan te verantwoorden zijn als je gaat kijken naar: hoe dicht ligt iets bijvoorbeeld bij een grondwaterbeschermingsgebied? Hoe dicht ligt het bij de natuur? Waar is er behoefte? Dan proberen we juist met hen de verantwoorde keuzes te maken. Dat je ziet dat er misschien soms ook behoefte kan zijn aan wel die solitaire woningbouw in het buitengebied, ecodorp of bijvoorbeeld één van de 250 stoppende agrariërs, die misschien een ecodorp of iets anders wil in het buitengebied, dat dat niet kan. Dat is wat hier wordt bedoeld met: wij gaan nog een keer goed kijken naar die kaders die u zelf heeft gesteld voor woningbouw buiten het bestaand gebied. Ik denk dat die kaders nu ... U zegt: we voelen allemaal aan dat dat een wenselijk initiatief is, maar het kan niet binnen uw regels en daarom willen we die regels nog een keer goed tegen het licht houden en met u het gesprek voeren: wat vinden we wenselijke vormen van woningbouw buiten die contouren en wat vinden we niet-wenselijke vormen van woningbouw binnen die contouren? Dus dat is wat hier bedoeld wordt. Met dit kader wordt eigenlijk alleen nog een keer benadrukt wat er al kan binnen het huidige omgevingsbeleid en stellen wij geen wijziging daarvan voor op dit moment.

De voorzitter: Mijnheer de Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Dank u wel. Dus als ik het goed begrijp, dan bestaat de ladder, alleen is die eigenlijk niet van toepassing ... Ja, de ladder is trouwens volgens mij ook nog maar één trede, dus ik zou eerder willen spreken van een opstapje. Het is geen ladder meer te noemen. Maar als ik het dus goed begrijp hebben we dus een ladder om de contouren te beschermen, maar die kunnen we niet beschermen met deze zelfde ladder, omdat hier straks de grens naar vijftig woningen misschien gaat.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Theuns: Ja, dat ... Ja. Ja. Ja. Kort gezegd: ja. Maar ik vind het dus wel van belang om ook straks met uw Staten het gesprek te kunnen voeren: wat zijn uw ideeën bij straatjes erbij? Wij kunnen bijvoorbeeld ook hier in huis zeggen: nou, wat hebben wij in ieder geval allemaal aan beperkingen waar je geen woningbouw zou willen leggen, bijvoorbeeld een natuurnetwerk, bijvoorbeeld grondwaterbeschermingsgebieden? Nou, leg ze maar eens allemaal over elkaar. Wat blijft er dan nog over en zijn er dan bepaalde ... Blijft er dan nog veel over? Wat zijn dan de plekken waarvan je zou willen zeggen: daar willen we het wel en daar willen we het niet? Dat is nou juist iets waar we u in stelling willen brengen, om daar uitspraken over te doen, omdat ik denk dat het huidige beleid daarin iets te zwart-wit eigenlijk is. Je kunt dus nu al best wel veel buiten de kernen doen, maar je kunt geen ecodorp bouwen. Nou, is dat dan nog van deze tijd? Ik weet het niet.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, los van het ecodorp ... Ik vind dat ook wel een heel interessant punt, dat we daarnaar moeten gaan kijken: hoe kunnen we dat mogelijk maken? Maar binnen die huidige ladder of het opstapje rondom duurzame verstedelijking mist dus echt nog wel die schakel om eerst te kijken naar transformatie van huidig leegstaand vastgoed. Tenminste hoe ik het nu begrijp. Mijn vraag was eigenlijk ook: zouden we dat als eerste uitgangspunt kunnen hanteren en pas daarna, als er daar geen mogelijkheden toe zijn of te weinig mogelijkheden toe zijn, kijken naar nieuwbouw binnen de kern en dan pas naar straatjes erbij, eventueel ook in het buitengebied.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: In die Limburgse Aanpak Bebouwde Omgeving zitten alle drie de sporen, de intercystations, het straatje erbij en de transformatie. Het is geen volgordelijkheid waar wij prioriteit aan geven. We doen ze alle drie tegelijk. Als we zouden doen wat u in ieder geval denk ik vraagt, van 'waarom kijk je niet eerst naar transformatie, dat dat helemaal is uitgesloten en ga je dan pas nieuw bouwen?'; dat is de situatie waar we vandaan komen. We hadden namelijk een soort sloopfonds. Als je een nieuwe woning wilde bouwen, dan moest je daar geld in stoppen om te compenseren, zodat uiteindelijk een woning ook gesloopt kon worden. Daarmee hield je juist ook de knip op nieuwe ontwikkelingen en daardoor zitten we denk ik nu vandaag de dag in de situatie waarin we nu zitten, dat we gewoon een woningtekort hebben. Wat niet wil zeggen dat er niet ook veel aandacht voor transformatie moet zijn. Volgens mij, de heer Wolters Gregório vroeg daarnaar: kunnen we dat met gemeenten stimuleren? Ja, daar zijn bijvoorbeeld heel veel landelijke middelen voor. Het Volkshuisvestingsfonds, waar inderdaad Parkstad en Venlo onlangs veel geld uit hebben gekregen, maar nog niet alle gemeenten weten die fondsen te vinden. Daarom hebben wij als Provincie ondersteuning ter beschikking om gemeenten te kunnen helpen bij het doen van een goede aanvraag op dat vlak. Dus dat ondersteunen we van harte. Het is ook uiterst van belang, want we hebben meer dan 500.000 woningen in Limburg die getransformeerd moeten worden. Dat is een enorme opgave.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja. Daarom bedoelden we ook juist om niet aan een strikte volgorde vast te houden. Daar hadden we net ook al een kleine discussie over. Maar meer zoals je eigenlijk ziet bij de zonneladder, dat je in eerste instantie gaat kijken naar: nou, wat kunnen we doen aan zon op daken?. In dit geval: wat kunnen we transformeren? En dat je niet die stap in ieder geval overslaat alvorens je hele nieuwe straten erbij gaat zetten. Ik denk dat dat echt wel wenselijk is. Ik denk dat dat ook een hele mooie oproep was juist in die brief van MKB-Limburg en partners. We hebben zoveel leegstand in onze kernen. Dat tast de leefbaarheid ook echt aan. Dus naast dat die woningbouwopgave belangrijk is, is het ook echt wel belangrijk om onze kernen mooi leefbaar te houden. Het is juist zo belangrijk voor het toerisme en voor die economische groei. Dus dat is eigenlijk ook iets meer het idee achter die zonneladder à la woningmarkt.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik snap uw punt en toch denk ik dat een volgordelijkheid tussen die drie niet de juiste weg is. Voor bijvoorbeeld grotere dorpskernen, waar er ook nog gewoon winkels liggen, kan het juist heel erg van belang zijn om een stukje groei te kunnen accommoderen, ook in de vorm van een straatje erbij. Volgens mij hadden we de vorige keer dat gesprek: door een straatje erbij gaat er geen nieuwe supermarkt terugkomen in een dorp waar er niks meer is en gaat er ook geen nieuwe winkelstraat meer ontstaan, maar je kunt wel voorzieningen die er nog zijn juist in stand houden, dus ook vanuit het punt van de heer Mares van het vitaliseren of het vitaal houden van bepaalde dorpscentra kan het ook nodig zijn om niet alleen te transformeren, maar ook juist een stukje groei toe te staan. Dus daarom zouden wij niet voor een volgordelijkheid in die drie zijn, maar moet je alle drie de sporen tegelijk bewandelen.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik hoor de Gedeputeerde net zeggen: op dit moment gaat het eigenlijk om de regels zoals ze er nu al liggen en kijken we wat we daarbinnen accommoderen; op basis van die inventarisatie van de behoeftes gaan we kijken of we die regels wellicht aan moeten passen. Is dat dan ook het moment dat u zegt: dan willen we die eigen regels eens tegen het licht houden, of we het daar nog wel mee eens zijn? Zo ja, op wat voor manier gaan we dat doen en komt dat dan ook hier in de commissie terug? Wat moet ik me daarbij voorstellen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns?

Gedeputeerde Theuns: Dat is gewoon onderdeel van het proces van de Provinciale Omgevingsvisie, waarin je inderdaad uitspraken zou kunnen doen over: hoe kijk je dan aan tegen dat straatje erbij? Waar wil je het niet? Ten dienste van wat wil je het wel of niet? Wil je dat puur en alleen daar waar het gaat om leefbaarheid? Wil je dat ook om een stukje gewoon bevolkingsgroei te kunnen accommoderen? Nou, dat zijn dingen waar u iets van moet vinden.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Als vervolg daarop: ik zit ook nog een beetje te kauwen over net dat gesprek rondom de ladder of het opstapje van duurzame verstedelijking. Die afweging, is dat iets wat we dan daarin mee kunnen nemen, of we dat soort onderbouwingen inderdaad willen vragen vanaf

één woning, twaalf woningen of misschien toch meer. Ik maak me daar ook wel een beetje zorgen over, moet ik bekennen.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Zeker. Je ziet, die ladder van duurzame verstedelijking zit eigenlijk nu al in uw Omgevingsvisie, in de zin van de Limburgse principes. Dat is dan het 'meer stad, meer land'-principe, waarin wordt gezegd: juist het uitgangspunt is: doe eerst binnenstedelijk en dan pas aan de rand daarvan. Dus die Limburgse principes; ja, dat is bij uitstek uw taak om daar iets van te vinden en om dan dit soort punten aan de orde te stellen. Dan denk ik dat ik ondertussen heel veel vragen bij wonen ook al heb gehad, maar er staan er nog paar open. De PVV vroeg of de ambities realistisch zijn. Antwoord: ja. Deze week stond in de krant dat we als Limburg één van de enige regio's zijn die de getallen van de Woondeal halen. Het is in ieder geval realistisch tot op heden. U vroeg ook vanuit welke wettelijke taak wij dan toezicht houden op gemeenten. Dat is de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Dus dat zijn niet de onderwerpen die u noemde. U vroeg ook naar de status van de LABO. Ja, die krijgt status doordat u dat straks hopelijk vaststelt in uw provinciale Omgevingsvisie. Even kijken. LOKAAL-LIMBURG vroeg naar een straatje erbij. Daar heb ik denk ik al wat dingen over gezegd. Het ecodorp van de VVD, daar heb ik ook wat dingen ... Niet het ecodorp van de VVD, maar door de VVD aan de orde gesteld. Ja. Het moet niet gekker worden, zal ik zeggen.

De voorzitter: Wel een mooi beeld. Allemaal VVD'ers in een ecodorp.

Gedeputeerde Theuns: Mevrouw Waajen vroeg naar ... Mevrouw Waajen vroeg naar het straatje erbij. Daar heb ik wat dingen over gezegd. Het noemen van alleen de ouderen; ja, ik ben het met u eens. We hebben nog meer aandachtsgroepen. **Ik zal kijken of we dat in de tekst nog wat meer kunnen verstevigen.** Inderdaad, jongeren zijn daarin net zo belangrijk als ouderen, waarbij ik wel zeg: juist als je de ouderen op de woningmarkt in beweging krijgt, krijg je ook een stukje doorstroming, wat nu vastzit. Dus dat is wel een ... Maar dat weet u denk ik als geen ander. De BBB vroeg ook naar het straatje erbij en welke aanpassingen in de POVI zijn voorzien. Nou, ik denk dat ik daar wat dingen over gezegd heb, juist om een voorbeeld als een ecodorp wel mogelijk te maken, waar dat nu niet zo is. U zegt: in eerste instantie, doet u dan nog andere dingen? Nee, dat klopt. We doen daarnaast niet per se nog andere dingen. Het is een beetje een kromme formulering. Het boerenhofje erbij. Ja, dat is eigenlijk het punt wat ik ook raakte: zou je, als je 250 stoppers hebt potentieel en je wil die een alternatief bieden, dan kan dat niet 250 keer zijn: maak er maar natuur van en ga de rest van je leven maar met de armen over elkaar zitten. Dus juist ook dit soort vragen, van: moet je niet naast een ecodorp ook aan boerenhofjes gelegenheid geven? Ja, dat is een terechte vraag, denk ik, maar het kan niet binnen uw huidige kaders, want dan zeggen we: dat is solitaire woningbouw op een plek in het buitengebied. Dus ik zou zeggen: houd hem vast voor de POVI. Even kijken. Of het punt nog steeds staat dat wij alleen handjes financieren en geen onrendabele toppen. Dat vroeg u ook nog. Ja, dat punt staat ook nog steeds. Dan heb ik de vragen van ... Even kijken. De SP vroeg naar de urgentieverordening. Dat is een bevoegdheid van gemeenten. Het is even uitgezocht. In Friesland hebben ze inderdaad met alle gemeenten samen besloten om één urgentieverordening vast te stellen. Dat heeft niet de Provincie gedaan, maar dat hebben de gemeenten onderling gedaan. Ik kan het een keer vragen, in het BO Wonen, of er daar behoefte aan is bij de gemeenten. Ik denk eigenlijk dat die behoefte hier een stuk minder zal zijn, om dat overal hetzelfde te doen. Ik zal het aan de orde stellen. Maar het is wel echt een gemeentelijke bevoegdheid, dus dat ligt niet bij ons. Transformatie en het Volkshuisvestingsfonds van de heer Wolters. Daar heb ik iets over gezegd. U vroeg nog naar woningen bestemmen voor arbeidsgroepen, voor bepaalde arbeidsgroepen. In de huidige situatie kan een gemeente de helft aan bepaalde bevolkingsgroepen of bepaalde beroepsgroepen toewijzen,

waarbij dan weer maximaal een kwart volgens mij naar de eigen bevolking mag gaan. In de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting kunnen gemeenten straks 50% van hun programmering toewijzen aan een bepaalde groep en mogen ze die zelf verdelen, of dat dan leerkrachten, eigen inwoners of wat dan ook zijn. Dus dat is hoe dat straks in de wet zit. Dat moeten de gemeenten uiteindelijk zelf onderling bepalen of zelf bepalen. Mevrouw Mertens vroeg naar het straatje erbij. Daar heb ik een aantal dingen denk ik over gezegd. De betaalbaarheidsgrens. Inderdaad, sociale huur is 30%. En het ecodorp, daar vroeg u naar, maar daar heb ik denk ik ook voldoende over gezegd.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was even in de POVI gaan kijken om te zien waar ik dat dan terug zou kunnen vinden. Maar klopt het dan dat het straatje erbij ... Valt dat dan onder ruimte voor ruimte? Onder wat valt het straatje erbij dan?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, het straatje erbij staat nu niet in de POVI.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, dat snap ik, dat het niet in de POVI staat, maar u zei: in feite, een straatje erbij is POVI-proof. Dat is wat ik genoteerd heb. Dat zijn mijn eigen notities, hè? Toch? Dan ben ik gaan zoeken: waar zou het dan onder kunnen vallen? Dan staat erbij: we bouwen eigenlijk niet buiten de randen van of buiten de contouren, maar we hebben wel nog ruimte voor ruimte en we hebben nog voor flexibele ... Sorry.

De voorzitter: Mijnheer Theuns, kunt u die vraag nu beantwoorden of zullen we dat even achteraf doen?

Gedeputeerde Theuns: Ik kan hem nu in ieder geval gedeeltelijk beantwoorden, maar ik kan ook zorgen dat u heel precies op schrift krijgt welke verordeningspassages of artikelen daar ...

De voorzitter: Dat is misschien wijzer.

Gedeputeerde Theuns: Ja, maar het is wel een wezenlijke vraag, denk ik, die u stelt, namelijk de toepassing van die Limburgse principes, dat 'meer stad, meer land' bijvoorbeeld, dat dat niet woningbouw buiten die contouren uitsluit, maar je moet wel als gemeente met een hele stevige onderbouwing komen. Waarom dan op die plek? Dan begint het bij: is er überhaupt een behoefte? Als er een behoefte is, kun je die dan niet realiseren binnen het bestaande stedelijke gebied? Als je dat kan onderbouwen, dan kom je vervolgens op: oké, waarom kies je dan voor deze plek in het buitengebied? Dat moet dan niet de onderbouwing zijn van: ja, hier heb ik een initiatiefnemer die toevallig een stuk land heeft en die daar iets wil ontwikkelen. Nee, je moet juist vanuit wat het landschap aankan, aan de hand van een principe als water en bodem sturend, onderbouwen waarom dit dan de beste plek is om dat te doen. Als je dat allemaal zo afloopt, dan kan het ook wel binnen de huidige POVI en verordening, maar we zullen zorgen ... **Ik zeg u toe dat u dat even op schrift wat nauwkeuriger krijgt.** Even kijken. Dan had ik nog mevrouw Boven. Die vroeg ook naar het straatje erbij. D66 vroeg ook naar de LABO, transformatie. 'Moeten wij kampioen transformatie worden?', zei u. Dan zeg ik: ja, zeker, dat moeten wij worden, dus ik hoop op vele aanvragen. Nee. Nee, dat is geen toezegging. Tot slot, voorzitter, dan rond ik af, ik had nog een paar vragen van mevrouw Boven, die specifiek gingen over het onderwerp ruimte. Er waren niet zo heel veel vragen over dat hoofdstuk gesteld. U vroeg naar het meervoudig ruimtegebruik: moeten we niet dat meervoudig ruimtegebruik in

de natuur uitsluiten? Daarvan zou ik zeggen – ik vond het een mooie discussie trouwens, die u in uw commissie onderling had – van: juist niet meervoudig ruimtegebruik in de natuur uitsluiten. Wat goed is voor de natuur, kan ook goed zijn voor de bescherming van ons drinkwater, kan ook goed zijn voor bijvoorbeeld nieuwe vormen van landbouw die extensiever zijn. Dat soort functies kunnen juist soms op een ... Ja, ik zie u fronsen, maar dat soort functies kunnen juist soms heel goed samengaan. Juist vanuit duurzaam ruimtegebruik wil je dat je dat soort functies die niet bijten met elkaar combineert. Dus wij gaan de natuur niet uitsluiten van meervoudig ruimtegebruik, juist ook vanuit dat perspectief.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dan een vraag. U zegt: meervoudig gebruik, dat doe je als het elkaar niet bijt. Waar staat dat en wanneer is iets bijten dan? Wat is dan het criterium?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat is geen exacte wetenschap natuurlijk, wanneer iets bijt. Maar op het moment dat je constateert dat je nu bijvoorbeeld drinkwaterbeschermingsgebieden of grondwaterbeschermingsgebieden hebt waar je misschien intensievere vormen van landbouw nu hebt en we zijn bezig met een transformatie van het buitengebied en je zou misschien naar een andere inrichting van functies moeten gaan, dan denk je: ja, probeer dan de extensievere vormen van landbouw bijvoorbeeld ... Als je dan de mogelijkheid krijgt om opnieuw een puzzel te leggen, ga dan juist naar de gebieden waar het kwetsbaarder is, omdat daar bijvoorbeeld drinkwater wordt opgepompt of iets anders. Dus op die manier kijken we daarnaar. We hadden vorige week bij de bespreking van het beleidskader Landelijk Gebied daar ook een heel gesprek over. Je moet bijvoorbeeld ook straks bepaalde zones vrijhouden van bebouwing, omdat dat het winterbed is van de Maas. Nou, dat soort dingen. Probeer dat soort functies dan zoveel mogelijk met elkaar te combineren. Dat is eigenlijk meervoudig ruimtegebruik.

De voorzitter: Oké. Ga maar door.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik had nog maar één vraag en die was ook van mevrouw Boven, namelijk de agenda Bodem en Ondergrond. Weer een nieuw actieplan. Komt er dan eigenlijk wel actie? Nou, eigenlijk is dat gewoon het werkprogramma van de mensen die hier in huis bezig zijn met de wettelijke taken ook vaak op het gebied van bodem. Dat was er al in de periode 2015-2022. Daar gaan we dus nu een agenda voor de komende paar jaar voor vaststellen. U zegt: wat zit daar dan allemaal in? Daar zitten bijvoorbeeld dingen in die de bodemkwaliteit verbeteren, het masterplan Bodem, wat vorige week bij het beleidskader aan de orde is gekomen, maar daar zit bijvoorbeeld ook in dat daar waar diepe ontgravingen plaatsvinden, je daar de negatieve effecten van wil mitigeren. Nou, dat zijn mensen die daar bijvoorbeeld mee bezig zijn. Daar zit in dat we zoveel mogelijk willen stimuleren dat we de bodem efficiënt en veilig benutten. Wij zijn bijvoorbeeld nu vanuit die optiek bezig met het waterschap, om onderleggers te maken voor de bodem, om in beeld te kunnen brengen: waar is er hittestress, waar staat de waterkwaliteit onder druk, waar zijn er hele goede landbouwgronden? Dat je allemaal kaartmateriaal eigenlijk maakt, wat inzicht kan geven aan partijen die bezig zijn met ruimtelijke ontwikkelingen, zodat je daar een voordeel mee kan doen. Nou, dat is bijvoorbeeld iets wat we doen in zo'n agenda. Als u dat interessant vindt, dan kunnen we u dat ook nog toesturen. Maar hij is nog in ontwikkeling, dus laten we gewoon zeggen dat als die klaar is, dat we hem aan de Staten toesturen. Als de agenda Bodem en Ondergrond 2030 klaar is, dan zullen we die ter informatie aan de Staten toesturen, dat werkprogramma. Voorzitter, volgens mij heb ik dan alle vragen beantwoord.

De voorzitter: Nou, kijk, dan zit je precies op 30 minuten. Je bent helemaal geweldig. Dan gaan wij naar de tweede termijn van uw commissie. Ik ga weer beginnen bij mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb nog één vraag die volgens mij – maar misschien heb ik het gemist – nog niet helemaal beantwoord is. Weer even terug ook naar die doelen die in het coalitiekakkoord staan geformuleerd. Ik snap dat heel veel valt onder die definitie van leefbaarheid. Maar één van de specifieke doelen is dat de voorzieningen in kernen verbeterd moeten zijn. Dat wordt ook genoemd in de inleiding hier, dat juist in de kleine kernen de leefbaarheid onder druk staat, omdat veel voorzieningen verdwijnen. Maar de voorzieningen die daar genoemd worden zijn de toegang tot onderwijs en zorg in de buurt en de toegankelijkheid van openbaar vervoer, terwijl wij volgens mij vanuit dit kader geen scholen en bushaltes en zo gaan financieren. Dus hoe draagt dit kader bij aan het verbeteren van die voorzieningen? Bij het Leefbaarheidsfonds komt veel terug in de evaluatie. Dat is niet helemaal ideaal, maar snap ik ook wel. Begrijp ik het goed dat er voordat de tweede tranche wordt opengesteld op basis van die evaluatie nog punten aangepast of aangescherpt kunnen worden? Zo ja, is dan al bekend wanneer wij die evaluatie ook kunnen verwachten in de commissie? Als het gaat over wonen; ja, ik blijf zelf inderdaad wel worstelen met die grens van € 355.000, maar de Gedeputeerde gaf ook aan geen onderscheid per regio te willen maken met dat grensbedrag. Ik vroeg me af waarom dat zo is. Er zit natuurlijk wel een verschil in woningmarkt en prijspeil in de verschillende regio's. Is ook bekend of met die 30% sociale huur en 30% andere betaalbare woningen de woonbehoefte naar die betaalbare woningen inderdaad wordt opgevuld als we die woningen toevoegen of hebben we dan eigenlijk nog steeds een tekort aan betaalbare woningen en is bijvoorbeeld voor die extra ambitie van 20.000 ook zo'n percentage afgesproken, hoeveel procent daarvan betaalbaar moet zijn en in welk segment dat mag vallen? Dan nog heel even kort over die ecodorpen en boerenhofjes. Er zijn natuurlijk ontzettend veel initiatieven die op zichzelf heel erg interessant en goed zijn, maar ik denk inderdaad dat we goed moeten nadenken over welke voorwaarden we daaraan stellen. Als ik een ecodorp zou starten, zou ik ook midden in een natuurgebied willen zitten, maar dat lijkt me in algemene zin niet wenselijk, als we nog tien van dat soort initiatieven krijgen. In die zin kan ik ...

De voorzitter: Kunt u afronden?

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, ik ben bijna klaar hoor. Maar ik vraag me dus af of dat expliciet daarin terugkomt. Dat was het.

De voorzitter: Oké. Dank je wel. Mijnheer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben, voor zover ik begreep, op vier vragen geen antwoord gehad. Misschien dat ik het gemist heb. Dan mijn excuses. Ik wil ze graag nog even herhalen. Dat heeft te maken met de vraag over de Wet versterking regie volkshuisvesting. Wat doen wij als Provincie bij het toezien en de stappen tussen toezien en ondernemen, overnemen, mijn excuses, als de gemeente dit verwaarloost? Ook met betrekking tot de schaalverdeling van het Leefbaarheidsfonds: moeten wij aan het onbedoeld maaien van bloemen, bloemenvelden of een vlindertuin bijvoorbeeld denken of moeten we dat anders interpreteren? We hebben de discussie hier al een beetje gevoerd; met betrekking tot het afstand willen nemen ... Wie is er verantwoordelijk als dat dus fout gaat? De laatste vraag die ik had heeft te maken met de nieuwe programma's en projectbesluiten op pagina 57. Dat zijn beide bevoegdheden van GS. Welke rol heeft PS hier dan nog in? Daar had ik ook nog geen antwoord op. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Ik kijk even naar mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, dank u wel. Ik heb verder geen opmerkingen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Wat betreft het Leefbaarheidsfonds laat ik het er even bij. Het straatje erbij leverde natuurlijk best wel wat inzichten en discussie op. Ja, ook al krijgen we natuurlijk meer wettelijke mogelijkheden, de Wet versterking regie volkshuisvesting; ik denk dat we het vertrouwen bij de gemeenten neer moeten leggen. De gemeenten geven er blijk van dat ze ook geen straatjes erbij in de natuur willen bouwen en gaan heel zorgvuldig om met die ladder van duurzame verstedelijking. Ik wil nog graag heel even de focus leggen op afstandse bedrijventerreinen, zowel in die rode lijnen alsook aan de rand van de kernen of wijken. Het is wel belangrijk om dat te blijven meenemen. Ja, die ladder van duurzame verstedelijking. Wij begrijpen dat die niet strikt volgtijdelijk is, maar je kunt er natuurlijk wel bij aangeven: we hebben daar een bepaalde voorkeur bij. Maar dat ademt dat stuk dan ook wel uit. We hebben natuurlijk ook, net als veel andere fracties, die zorgen om die kleine kernen, die leefbaarheid, maar ook daar kunnen we enige invloed op uitoefenen, niet door een frietkraam open te houden of een school open te houden. Dat kunnen we gewoon niet. Ja, dat is ook belangrijk. Dat is buitengewoon belangrijk, maar dat kunnen we zelf niet. Wat we wel kunnen – ik denk dat de Gedeputeerde daar ook wel een aantal keren op gereflecteerd heeft – doen is wat massa te houden. Dat kun je dus door inbreiding doen. Dat kun je door herstructurering doen. Maar dat kun je ook door straatjes erbij doen. Dat levert ... Ja, dat hangt af van waar je bent. Wat ons betreft gaat het om drie dingen: maatwerk, maatwerk en nog eens maatwerk. Nou, komt het ooit zo ver dat we totaal aan die woonbehoefte voldaan hebben, dan krijg je natuurlijk nog de balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Al heb je een woning, als je verkeerslawaaï hebt, fijnstof, gevaarlijke stoffen, lichtvervuiling, recreatieve uitwassen, geuroverlast, bodemvervuiling, logistieke hallen binnen een woonwijk, noem maar op; ja, dan kan die leefomgeving ook danig verpest worden. Ik denk dat dat meer iets is wat we gaan meenemen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Maar ik wil dat even benoemd hebben, omdat deze derde poot wel wat ondersneeuwde onder de twee eerste zaken. Dat is de inbreng in de tweede termijn van deze fractie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Beucken. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ook dank aan de portefeuillehouder voor de beantwoording, ook dat de ondernemers nog een plek krijgen, wanneer wel, wanneer niet, binnen dit kader. Ik heb onlangs vragen gesteld over het grensbedrag bij de starterslening. Ja, dit kruist. Ik wacht het antwoord gewoon af. Maar het blijkt wel weer dat die € 280.000 bij de starterslening dan eigenlijk echt veel te laag is. Maar dat is van later zorg. Mijn opmerking met betrekking tot ecodorpen was met name: wat is nodig om zo iets wel mogelijk te maken? Met name ook de precedentwerking. Het wordt ontwikkeld als ecodorp, het mislukt misschien en wat dan? Dan heb je daar wel tien woningen staan. Dat snap ik, die worsteling. Dat is vaak ook wel heel lastig in te kaderen, hoe je het dan wel regelt, hoe mooi het initiatief is. Ook meer in algemene zin, hoe de Provincie veel meer die rol van ... Niet zozeer de initiatieven sturen, uitvoeren en bekijken, maar het mogelijk maken dat die initiatieven überhaupt van de grond komen. Ja, daar wou ik het eigenlijk bij laten.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens, een momentje. Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Een korte vraag. Hoor ik mijnheer Nijskens nou pleiten voor het inperken van ondernemersrisico's als het gaat om die ecodorpen bouwen?

De heer Nijskens (VVD): Nee, zeker niet.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Dank u wel, voorzitter. Nee, zeker niet. Waar het mij om ging, waar de worsteling denk ik zit bij de Provincie en bij de besluiten vroeger van PS is: het wordt vergund als ecodorp, het wordt ontwikkeld als ecodorp. Stel dat het dan mislukt. Vervolgens wordt het dan een gewoon dorp. Dan zit je eraan vast. Welke precedentwerking gaat daarvan uit? Dat zijn natuurlijk punten waar we goed over na moeten denken, hoe aantrekkelijk dat initiatief ook in eerste aanzet klinkt. We hebben er voorbeelden genoeg van. Ja. Dan zijn ondernemers best wel slim om hun positie eigenlijk toch veilig te stellen.

De voorzitter: Dat was het, mijnheer Nijskens? Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. De woordvoering van mijnheer Nijskens laat me ook weer denken aan überhaupt de sturing ook op prijscategorie, huurhoogte et cetera. Dat kun je soms wel doen en een ontwikkelaar kan dan opleveren, maar hij kan het de dag erna verkopen en dan kan hij er al een andere prijscategorie van maken. Dan sta je als gemeente met de handen in het haar. Dus ja, de stuurbaarheid die we hier af en toe suggereren; ik zou ons daar ook wat realisme in gunnen. Ik hoop dat de Gedeputeerde ons daarin mee kan nemen in een eerstvolgende informatiesessie. Ja, dat het belangrijk is. Sorry, ik zie ...

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja. Is het de mevrouw van het CDA bekend met ons speculatiebeding, de verplichte terugkoopregeling et cetera van de projectontwikkelaars?

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Jazeker ben ik daarmee bekend. Ik heb acht jaar op volkshuisvesting een portefeuille gehad als wethouder. Dus daar ben ik mee bekend. Maar ik ben ook bekend met het idee dat we denken te sturen op iets en dat dat bij nader inzien helemaal niet zo stevig is als het beeld dat wij als raad of als PS daarbij zouden kunnen hebben. Dus daarom vraag ik de Gedeputeerde: neem ons daar ook eens even realistisch in mee in een volgende informatiesessie. U heeft ons als CDA-fractie nog niet helemaal overtuigd van de 2 ton per gemeente. Uw insteek als College is duidelijk, maar daar moet ik toch bij ons in de fractie nog wel even over spreken, omdat men toch de neiging had om daar misschien wel twee keer 2 ton per gemeente van te mogen maken. Ik hoorde het een collega eerder ook zeggen, omdat het ook tot gedoe in een dorpskern kan leiden. Als er dan al één keer iets is uitgekeerd, krijgt een andere vereniging misschien niks. Dan vinden wij 2 ton misschien te weinig. Dus dat neem ik mee terug naar de fractie en daar komen we in de Statenvergadering op terug. De woordvoering van mevrouw Mertens heeft bij mij ertoe geleid dat ik nog een vraag extra heb gekregen. Dat is: zou u ons ook eventueel schriftelijk of een andere keer mee willen nemen in de stand van zaken van de ruimte-voor-ruimteregeeling? Dank u wel. Helemaal afgehandeld? Ik hoor dat die is opgeheven. Nee, laten we niet speculeren.

De voorzitter: Niet speculeren hier. De Gedeputeerde antwoordt en niemand anders. Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja, voorzitter, dank je wel. Ik heb helaas ook een aantal vragen niet beantwoord gekregen of in ieder geval niet meegekregen anders. Dat gaat in ieder geval over de

LABO. Ik heb daar ... Ja, ik kan het herhalen. In het beleidskader staat beschreven dat op de korte termijn wordt geïnventariseerd welke uitbreidingsbehoefte er is aan de dorps- en stadsranden. Mijn vraag ging eigenlijk over het tijdspad. Ik begreep vorige week uit de infosessie dat er volgens mij zelfs diezelfde middag nog iets met gemeenten werd besproken. Mijn vraag is vooral: wat is het tijdspad en wanneer kunnen wij daar eventuele uitkomsten van verwachten? Een andere vraag die ik had was of er bij die straatjes erbij rekening wordt gehouden met de bestaande bewoners en bedrijvigheid. Nog een derde vraag die ik daarbij had was of er ook rekening wordt gehouden met de lokale behoefte in de desbetreffende wijk of kern. Dan nog over de LABO van de lange termijn. Daar had ik nog een vraag gesteld. Omdat daar stond 'eventuele aanpassing van het huidige beleid voor bestaande en toekomstige uitbreidingsbehoefte'; aan wat voor aanpassingen moet ik dan denken, omdat er daar al naar wordt verwezen? Dan had ik voor mijn inbreng voor de tweede termijn; die sluit eigenlijk aan op wat mevrouw Schuur van de PvdA ook zei over die grens van € 355.000. In het AD stond namelijk een artikel van volgens mij de Provincie Zuid-Holland, die ook die grens van € 355.000 hanteerde, maar is teruggefloten door demissionair minister De Jonge omdat het landelijk op € 390.000 zit. Ik ben ... Ja, wij vragen ons als BBB echt af: wat gebeurt er in onze provincie en kunnen wij daar ook teruggefloten worden? Volgens mij is het antwoord daarop ja, als ik het zo net goed heb begrepen. Moeten wij dan misschien niet denken aan een extra categorie, behalve de betaalbare koop bijvoorbeeld de sociale koop? De betaalbare koop; nou, volgens mij heb je daar twee keer modaal voor nodig. De NHG-grens van € 435.000 is volgens mij al losgelaten met betaalbaar, maar ja, als ik kijk hoe die stijgt, dan is die € 390.000 volgens mij nog hoger. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Kort drie dingen. Toch nog iets over het Leefbaarheidsfonds. Na beantwoording door de Gedeputeerde heb ik wel nog de vraag: hoe houden we balans tussen aandacht voor elk gebied hebben met het Leefbaarheidsfonds, maar ook het meest effectief inzetten van de middelen die we hebben? Met andere woorden: wanneer worden de meeste Limburgers geholpen met de leefbaarheid in hun omgeving? Ik snap dat je ook aandacht wil voor wijken en dorpen, dus de kleinere kernen. Ik ben het er helemaal mee eens dat we daar ook aandacht voor moeten hebben, maar er is een bepaald budget beschikbaar en de vraag is ook: gaat het budget ten koste van een grotere groep Limburgers die je in een misschien dichter bevolkt gebied ook kan helpen? Dus hoe maken we daar ... Hoe houden we als Limburgse overheid daar de grip op, dat die balans er wel is. Dan nog meervoudig ruimtegebruik. Daar is mijn vraag: hoe maken we bijvoorbeeld de koppeling in stad en dorp tussen aan de ene kant bijvoorbeeld seniorenwoningen moeten realiseren, misschien ook in een kleinere kern, waar er minder voorzieningen zijn, door juist te vragen bij gemeenten en bij vastgoedontwikkelaars, door onder of op die seniorenwoningen dan ruimte te maken voor die voorzieningen, zoals een huisarts, een fysiotherapeut, een gemeenschapsruimte ... Als we het toch hebben over meervoudig ruimtegebruik is dat heel slim om te doen. Als laatste heb ik opgeschreven dat ik weet dat we niet aan de lat staan voor het lokale voorzieningenniveau, maar kunnen we bij nieuwbouwprojecten wel in de gaten houden dat die voorzieningen ook voldoende aanwezig zijn? Anders is het dweilen met de kraan open, als gemeenten besluiten ergens een straatje of een wijk erbij te gaan bouwen, dat er later alsnog een keer bij de Provincie wordt aangeklopt voor het cofinancieren van een gemeenschapsruimte of wat dan ook. Ja, dat er van tevoren over wordt nagedacht dat ook openbaar vervoer in de buurt aanwezig is, et cetera, et cetera. Dus hoe houden we dat onder controle? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, nog twee vragen naar aanleiding van de eerste termijn. De eerste vraag gaat over de evaluatie van het Leefbaarheidsfonds. Wanneer we de subsidieregeling gaan evalueren en gaan aanpassen, gaan we dan niet het risico lopen dat er bijvoorbeeld verenigingen zijn die al tijdens de looptijd van de eerste tranche bedacht hebben: hé, we willen ook subsidie aanvragen, en dan op een gegeven moment komen wij met onze evaluatie. We passen hem aan en dan moeten zij gaan bijstellen. Hoe willen we daarmee omgaan? De tweede vraag gaat over het wonen en de grens van € 355.000. Wij zijn niet de enige regio die met een lagere huizenprijs gemiddeld te maken heeft, dus ik kan me voorstellen dat de regio's die er op dezelfde manier inzitten als wij in IPO-verband kunnen optrekken, naar het Rijk toe. Is dat niet mogelijk? Misschien kan de Gedeputeerde daar antwoord op geven.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had nog twee ... Ik had nog één vraag openstaan. Daar kwam weliswaar een antwoord op, maar dat was volgens mij niet helemaal wat ik bedoelde. Ik heb gevraagd naar de borging dat bodem en water als leidende principes bij bestemmingsplannen worden gebruikt. Toen was het antwoord: ja, wij doen er al heel veel aan en toenemend. Maar dat is niet hetzelfde als dat je het borgt en dat dat wijdverspreid wordt. Alhoewel ik wel blij ben dat het in toenemende mate gebeurt. Dus dat is nog een vraag. En de andere is: u had het net over dat meervoudig gebruik. Er werden allerlei voorbeelden genoemd. U zei al: mijn wenkbrauwen gingen omhoog. Maar wie bepaalt dan wanneer meervoudig gebruik terecht is en op basis van welke criteria gebeurt dat dan?

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Geen vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb nog één onduidelijkheidje over dat Leefbaarheidsfonds. Heb ik het nou goed begrepen dat het nu niet voor inwoners of dorpsverenigingen mogelijk is om hun straten te vergroenen of bijvoorbeeld die aanleg van die sponsstraten, dat dat alleen vanuit gemeentelijk initiatief mogelijk is binnen dat Leefbaarheidsfonds? Daarnaast is D66 blij om te horen dat ook de Gedeputeerde Limburg kampioen wil maken in transformatie. Ik vroeg me daarbij wel af of de Gedeputeerde in het Transformatiefonds, bijvoorbeeld een provinciaal Transformatiefonds, iets zag. Ik heb dat niet helemaal teruggehoord in de beantwoording, maar dat kan ook aan mij liggen. Ik begrijp dat soms die gelijktijdigheid van transformatie als wel een straatje erbij nodig is, maar dat lijkt me ook weer niet helemaal de standaardroute. Ik vond het nu vanuit het beleidskader wel heel erg benaderd als: in eerste instantie gaan we een straatje erbij bouwen en o ja, we willen ook nog iets doen met transformatie van woningen. Misschien zou dat in het beleidskader wel nog meer kunnen worden verwoord, zoals we dat ook hier in commissieverband hebben besproken.

De voorzitter: Dank je wel. Dan geef ik de heer Theuns het woord voor de beantwoording in de tweede termijn. U heeft daar maximaal een kwartier voor.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel, voorzitter. Een stuk minder vragen dan de vorige keer, dus dat zou moeten lukken. Ik ga ze gewoon even af. Mevrouw Schuurink vroeg: de voorzieningen die worden genoemd in dat gele kadertje matchen niet helemaal met de dingen die je hieruit wil

financieren. Ja, ik snap wat u zegt. We hadden daar bijvoorbeeld beter gemeenschapsaccommodaties of dingen kunnen noemen die je ook daadwerkelijk wil financieren. Ik snap wat u bedoelt. **Ik zal kijken of we dat ook in de tekst kunnen aanpassen.** Je suggereert misschien iets anders dan wat je bedoelt. Een aantal fracties vroeg: wanneer kunnen wij die evaluatie tegemoetzien? Ik zou willen zeggen: het eerste loopjaar wordt 2024, maar tegen de tijd dat u het kader heeft vastgesteld en de regio loopt is het nog maar een paar maanden, bijna. Dus ik zou willen zeggen dat wij dat over ongeveer een kalenderjaar, volgend jaar voor de zomer, met u bespreken, zodat u dat dan ook in ieder geval voor de zomer bij allerlei documenten die dan ook besproken worden kunt betrekken. Dan even: een aantal fracties heeft ook gevraagd ...

De voorzitter: Mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, ik was heel tevreden met wat de Gedeputeerde zei, tot het laatste zinnetje: dan kunt u dat bespreken met alle documenten die u voor de zomer krijgt. Ik heb liever niet dat dit onderdeel wordt van de P&C-cyclus namelijk. Dan krijgen we inderdaad zo'n stapel, dat we het nooit gericht over de regeling kunnen hebben. Ik dacht: dat moeten we misschien heel even explicieter formuleren.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: We bespreken het apart of in ieder geval, u gaat over de agenda, maar ik zou willen zeggen: we bespreken het apart hier in de commissie en wat daaruit komt kunt u vervolgens betrekken bij allerlei andere besluitvormingsprocessen. Dan over de betaalbaarheidsgrens. Daar hebben ook een aantal fracties nog naar gevraagd. De PvdA vroeg daarnaar. Mijnheer Nijskens zei er ook nog een aantal dingen. De BBB, de heer De Loijer, vroeg daarnaar. Ja, we zitten nu gewoon ... U vroeg ook nog: kunt u dan in IPO-verband niet optrekken? In ieder geval, aan deze kant werd dat gevraagd. Ja, we zitten gewoon met het feit dat minister De Jonge heeft gezegd: wij hanteren een maximum van € 390.000. Dus inderdaad, je kunt als Provincie zeggen: wij gaan onder dat maximum zitten, tegen wat wij aankijken als betaalbaarheidsgrens. Maar dat verandert niks aan de afspraken in de Woondeal. Dat minister De Jonge of het Ministerie van BZK ... Wie weet welke bewindspersoon er dadelijk komt. Dat daar wordt gezegd: wij kijken naar die € 390.000. Dus dan krijg je wel een hele kromme situatie, waarbij je zelf zegt: wij vinden betaalbaar eigenlijk iets anders, maar in het kader van onze verantwoording aan het Rijk worden we afgerekend op een ander getal. Dus ik denk, achteraf, als je het mij vraagt is de term 'betaalbaarheid' gewoon een hele kromme. Je had daar een andere term voor moeten kiezen. De suggestie die werd gedaan van: zou je daar niet een andere categorie nog aan toe moeten voegen; nou, dat is precies waar wij als gemeente over in gesprek willen gaan. Je hebt een lagere categorie en je hebt een iets hogere, minder betaalbare categorie. Nou, ik wil niet te veel begrippen nu de wereld in slingeren, maar we moeten daar even met gemeenten over nadenken wat wijsheid is. Misschien even vooruitlopend op de vragen die de heer Nijskens stelde over de starterslening, van: is die € 280.000 dan niet veel te laag? U krijgt die beantwoording nog, maar daar zien we juist van: die starterslening was bedoeld voor de onderste ongeveer 20% van de woningmarkt. Als je nu kijkt wat er op dit moment gewoon op Funda te koop staat en hoeveel van dat aanbod dan beneden die € 280.000 is, dan is dat ongeveer 20%. Dus de grens van de starterslening doet in ieder geval waar hij voor bedoeld is. Of u dat dan genoeg aanbod vindt, is een discussie die u in oktober weer mag voeren, maar waar hij voor bedoeld is, de onderste 20%, daar voorziet hij ook in. Dat is ook het aanbod ongeveer.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer.

De heer De Loijer (BBB): Ja, voorzitter, dank je wel. Ik begrijp dat minister De Jonge zegt dat die grens van € 390.000 aangehouden moet worden, want juist in dat kleine verschil tussen die € 355.000 en € 390.000 is de meeste winst voor de aannemers te verdienen, laat ik het zo zeggen, om een heel project rendabel te maken. Maar hoe zorgen we ervoor dat we niet in Limburg ernaartoe gaan dat we allemaal woningen juist daartussen gaan bouwen en het eigenlijk nog steeds niet betaalbaar is, behalve voor degenen die twee keer modaal verdienen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat zit dus ook in een stukje bestaande voorraad transformeren. Je zult niet alleen ... Je kunt niet alleen maar ... Wat je bouwt in die betaalbare categorie kan niet alleen maar nieuwbouw zijn. Je moet ook naar een transformatie van je bestaande woningvoorraad. Je ziet ook dat corporaties bijvoorbeeld ook heel hard hun best doen om prijzen te drukken. Vorige week of deze week, nee, vorige week, stond een artikel in de krant over de Bouwstroom Limburg, waar woningcorporaties zeggen: wij gaan samen in Limburg duizend conceptwoningen uit de fabriek afnemen en willen eigenlijk in de toekomst dat nog veel meer gaan doen." Als je vijfduizend of duizend woningen bestelt, dan is de prijs natuurlijk lager dan wanneer je iedere woning op maat moet laten bouwen. Dus er zijn wel heel veel initiatieven om ook in nieuwbouw, maar ook in transformatie die prijs laag te krijgen, maar ik sluit me ook wel aan bij de woorden van mevrouw Waagen: het is soms heel moeilijk om daarop te sturen als je een afspraak hebt dat alles beneden die € 390.000 moet vallen. Ja, dat is dus ook het moment dat een woning € 385.000 of € 380.000 is. Dus dat is continu een gesprek tussen gemeenten, ontwikkelaars, corporatie, bouwers en Provincie.

De voorzitter: Mijnheer De Loijer nog.

De heer De Loijer (BBB): Ja, nog even als laatste interruptie; eigenlijk een hardopgedachte. Is er dan een mogelijkheid om als die regels er toch zijn, waar we ons aan moeten houden, er een extra regel aan toe te voegen misschien als Provincie, om een extra categorie als bijvoorbeeld die sociale koop eraan toe te kunnen voegen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Die extra categorie om in ieder geval dat onderscheid te maken, dat gaan we bespreken met gemeenten, maar uiteindelijk: we hebben een Woondeal ondertekend en je wilt ook niet weer tijdens de wedstrijd de spelregels gaan veranderen. Dat vind ik ook niet echt betrouwbaar naar onze collega-overheden en corporaties die ook een handtekening onder die Woondeal hebben gezet. Dus we gaan daarover het gesprek aan en u mag erop rekenen dat het echt onze serieuze aandacht heeft. Ik maak me er zelf ook zorgen over, maar het moet ook tegelijkertijd werkbaar blijven en er moeten wel nog woningen überhaupt gebouwd worden, want er heeft ook niemand iets aan als er niet meer gebouwd wordt.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nu we toch creatief aan het denken zijn: kun je wellicht met die ambitie die de Provincie erbovenop heeft gezet in die 20.000 het probleem slechten, de opmerking van de heer De Loijer en wat anderen zeggen? Dat je dus daar juist focust op het lagere segment. Ik denk juist dat daar met name de duurdere woningen gaan komen. Maar dat is mijn gevoel.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Uw vraag is: kan het? Ja, het zou kunnen. Of dat verstandig is; om dat nu zo even zelf uit de losse pols te gaan zeggen ... Ik vind dat ook echt iets wat we samen met gemeenten moeten doen. Dat gesprek moeten we gaan voeren. Mevrouw Schuurin vroeg nog: voorziet wat er gebouwd wordt in het betaalbare en sociale segment dan ook echt in de behoefte die we in Limburg hebben? We hebben het net even opgezocht. Het antwoord is: dat voorziet in de behoefte en dan blijft er niet daarna nog een heel groot deel over. We kunnen er ook voor zorgen dat u de cijfers nog een keer op papier krijgt. Dan kunt u het zelf zien. Dan de vragen van de PVV. Ja, een deel had ik denk ik geraakt, maar ik zal ze even dan stuk voor stuk afdaan. De Wet versterking regie volkshuisvesting en dat inzetten van het IBT-instrumentarium; ja, wat gaat de Provincie dan doen? Dan kom je in wat je ook op andere gebieden van IBT doet. Dan kun je uiteindelijk overgaan tot een aanwijzing. Allemaal van dat soort dingen. Dat zit er allemaal tussen. Zo ver wil je uiteindelijk gewoon niet dat het komt. Uiteindelijk ga je dan met gemeenten in gesprek. Dat is denk ik gewoon stap één, om te kijken hoe je wel ergens toe komt, maar gewoon alle instrumenten die bij IBT horen kunnen daarbij worden ingezet. Ja, uw vraag over de bloemenperkjes; ja, zoals het hier staat opgenomen: wij proberen gewoon te zeggen: op het moment dat inwoners iets realiseren ... Dat is dan ook meteen de vraag van mevrouw Wesseling, want je kunt wel degelijk zorgen voor een stukje vergroening met het Leefbaarheidsfonds. Dat kan wel, maar dan wil je wel zeker weten dat de gemeente dat ook een goed idee vindt en dat niet daarna de gemeentebestuurder komt en zegt: je moet dit weer weghalen. Dat is een stukje kapitaalvernietiging. Dat zou gewoon niet goed zijn. Uw vraag was: wie is er verantwoordelijk als het fout gaat met subsidies? Nou, laat ik zeggen: uiteindelijk zijn wij verantwoordelijk voor het geld dat wij hier uitgeven, maar ja, ik zou juist willen dat we met dit Leefbaarheidsfonds ook eens een keer iets durven loslaten. Dat staat ook volgens mij zo in het coalitieakkoord. Dat we accepteren dat als er 100 dingen bij bewoners neerzet, dat er 98 dingen goed gaan en dat er ook 2 dingen fout gaan. Dan zou ik ons allemaal toewensen dat we dan de focus leggen op die 98 dingen die goed gaan en een keer niet met vingers staan te wijzen bij die 2 dingen die fout gaan, want volgens mij: waar gewerkt wordt vallen spaanders. Dat is ook in de maatschappij zo. Daar gaan ook weleens dingen niet goed, ook met de beste intenties. Dus ik wil eigenlijk helemaal wegblijven bij die schuldvraag. Maar dat laat onverlet dat wij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor wat er met provinciaal geld gebeurt. U vroeg nog naar het projectbesluit, wie daarvoor aan de lat staat. Dat is GS, maar zoals ook al eerder een paar keer in deze commissie gezegd: als wij een projectbesluit gaan nemen, dan sonderen wij dat eerst bij PS, maar het is een GS-bevoegdheid. Dan heb ik ze nu denk ik wel allemaal beantwoord. Even kijken. LOKAAL-LIMBURG: maatwerk, maatwerk, maatwerk. Ik sluit me daar helemaal bij aan. Ik zou zeggen: amen, mijnheer Van den Beucken. De heer Nijskens had het over de starterslening. Daar heb ik iets over gezegd. Mevrouw Waajen vroeg naar de ruimte-voor-ruimte-regeling nog. **Ik zal zorgen dat u daar even separaat over wordt geïnformeerd. Dat zit bij collega Satijn in de portefeuille vanuit deelneming. De deelneming loopt nog. In dat kader zal ik zorgen dat u nog een keer geïnformeerd wordt over de stand van zaken.** De BBB vroeg naar de LABO en het tijdspad van sommige dingen. Inderdaad, wij hebben vorige week een sessie gehad over grootschalige woningbouw. In Thorn hebben wij dat met de gemeenten gehad. Dat presenteren wij op 15 april hier in de feestzaal aan minister De Jonge, die dan hiernaartoe zal komen. Daar wordt ook een verhaal over het straatje erbij gepresenteerd door een aantal gemeenten die daar al mee aan de slag zijn. Daar worden ook de corporaties in de gelegenheid gesteld om zichzelf te presenteren. Rondom die momenten zal er ook wat communicatie plaatsvinden. We zullen uiteraard ook Provinciale Staten dan informeren over de stand van zaken rondom alles wat te maken heeft met de LABO. U vroeg ook nog ... Ja, dat straatje erbij, die behoefte, welke aanpassingen in het omgevingsbeleid ... Ik dacht dat ik die vraag beantwoord had door te zeggen: bijvoorbeeld iets als een ecodorp of een boerenhofje, dat kan nu niet binnen het bestaande omgevingsbeleid. De vraag is: wil je dat dan? Dat zijn bijvoorbeeld

aanpassingen waar je het in ieder geval over kunt hebben. Willen we dat? Dat zijn zo wat dingen die we nu al kunnen voorzien. Ja, u had nog vragen over het maximum van de € 390.000. Ik denk dat ik daar net wel het nodige over gezegd heb. Volgens mij heb ik die dan ook allemaal gehad. De heer Wolters Gregório: ja, hoe zet je middelen het meest effectief in, zodat zoveel mogelijk mensen ervan profiteren? Dat vind ik een ... Ik snap uw vraag en tegelijkertijd denk ik: ja, volgens mij was nou net de les van 'Elke regio telt' dat als we middelen alleen maar inzetten op de plekken waar de meeste mensen ervan profiteren, we in situaties terechtkomen waar we niet willen zijn. Dus ik zou zeggen: laten we middelen af en toe iets minder efficiënt inzetten, want dan profiteert tenminste elke Limburger ervan. Dat is mijn antwoord op die vraag.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório, wat vindt u daarvan?

De heer Wolters Gregório (SP): Daar ben ik het helemaal mee eens, met de heer Theuns, maar dat zal ook niemand verbazen. Mijn vraag was meer: het is vandaag vaker ter sprake gekomen. We verwachten dat de meeste initiatieven die van onderop komen ook voor de kleine kernen en kleine dorpen bestemd zijn of door die groepen gedaan gaan worden. Maar de verwachting is misschien dat we een kader Leefbare steden en dorpen hebben, dat je ook juist in het stedelijk gebied initiatieven verwacht die impact hebben op een grotere groep mensen. Misschien moet ik hem zo verwoorden. Dus dat we niet alleen maar strakjes projecten hebben gedaan voor het straatje erbij of voor een gemeenschap van twintig mensen, maar dat je ook een significant aantal projecten start als Provincie of ondersteunt waar tweehonderd of misschien wel tweeduizend mensen profijt van hebben. Dat is eigenlijk waar ik op doel. Hoe houdt je die balans erin?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dat ben ik helemaal met u eens. Ik weet eigenlijk niet of er meer initiatieven vanuit de dorpen gaan komen dan vanuit de steden. Dat durf ik eigenlijk nog ... Ik hoor u dat zeggen, maar dat durf ik nog niet zo te stellen, dat dat zo gaat zijn. Dat moeten we gaan zien. Dat is nou juist één van de redenen dat wij zeggen: houd nou een maximum per gemeente aan, vooral in dat eerste jaar, zodat je juist voorkomt dat hier straks tien actieve dorpen aan de deur staan en die alle middelen juist gebruiken. Dus we willen juist zorgen voor die regionale spreiding over heel Limburg. U had het in het kader van meervoudig ruimtegebruik ook over: leg woningen neer daar waar ook bijvoorbeeld zorgfuncties en dat soort dingen liggen. Ja, dat is één van de redenen dat je nu bijvoorbeeld niet solitair mag bouwen in het buitengebied, omdat we denken: ja, dan hebben we straks allerlei versnipperde plukjes woningbouw en dan zit je heel ver weg bij die voorzieningen, want je wil juist bijvoorbeeld ouderenwoningen organiseren daar waar ook de voorzieningen dicht in de buurt zijn. Dus dat onderstreep ik helemaal. Ja, u zei ook: dat straatje erbij, doe dat dan ook op plekken waar er nog voorzieningen zijn. Nou, ons beeld als Provincie is: we hebben nu die inventarisatie gedaan bij gemeenten. Bouw straatjes erbij, ook waar nog een bepaalde infrastructuur aanwezig is, waar de bus nu nog wel stopt, waar de supermarkt er nu wel nog is, want je gaat er geen nieuwe supermarkt meer voor terugkrijgen, maar je kunt wel bepaalde voorzieningen net in stand houden. Dus ook dat punt onderschrijf ik van harte. Mevrouw Mertens zei: wanneer kunnen we die evaluatie tegemoet zien? Dat is dus over één kalenderjaar van nu. Voor de zomer 2025. U zegt: ja, wat doe je dan op het moment dat mensen al vol energie zijn en hun aanvraag klaar hebben liggen, maar dan schrapst PS hem? Ja, ik zou zeggen: op het moment dat er in een bepaalde categorie heel veel enthousiasme is om te komen met een initiatief, dan blijkt waarschijnlijk ook uit die evaluatie dat dat succesvol is en dat u het zou moeten doorzetten. Dan zou het heel apart zijn als uw Staten dan uiteindelijk zeggen: nou, laten we dat dan eruit schrappen, juist omdat het zo succesvol is. Ja, ik denk dat we daar ook gewoon een

beetje pragmatisch mee om moeten gaan. Als dat echt aan de orde is, kunnen we ook nog altijd kijken naar een overgangsregime. Daar vinden we vast een oplossing voor, op pragmatische wijze.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, misschien wordt de vraag te pragmatisch, maar hoe hebben we dat dan op de radar, die initiatieven die dan al lopen?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik denk dat de ervaring uit het verleden is: mensen komen niet pas hier als ze hun plan al helemaal klaar hebben. Dus op het moment dat mensen de weg naar het Provinciehuis weten te vinden, dan trekken ze al in een vroeg stadium aan de bel. Alles wat wij in ieder geval op de radar hebben, daar houden we een vinger aan de pols. Ik kan niet zeggen wat we niet op de radar hebben uiteraard. Dat weten we niet.

De voorzitter: U bent er bijna doorheen?

Gedeputeerde Theuns: Ik ben er bijna doorheen. Betaalbaarheid, daar vroeg mevrouw Mertens nog naar. Daar heb ik wat over gezegd. Dan de vragen van mevrouw Boven. Hoe borgen we water en bodem sturend? Ja, je ziet eigenlijk nu al, bijvoorbeeld in het ruimtelijk voorstel, wat ook hier in de commissie is gesondeerd, dat het daar al als uitgangspunt in staat, dat het daarin wordt geborgd, maar het krijgt uiteindelijk pas status op het moment dat het in uw Omgevingsvisie ook als zodanig staat vastgelegd. Dus we gaan dat daar uiteindelijk ook nog in borgen. Dat komt ook in de Omgevingsverordening te staan. Dan heeft het daadwerkelijk ook de status die u zoekt. Ja, die criteria voor meervoudig ruimtegebruik: wanneer is iets meervoudig en wanneer niet? Ja, dat ... U vraagt een beetje: wat is het exacte kantelpunt tussen wanneer het wel en niet meervoudig is, maar dat is er gewoon niet. Je wil uiteindelijk kijken naar zoveel mogelijk combinaties van functies. Dat is niet zwart-wit, maar daar zit ook heel veel grijs tussen. Ja, ik weet ook niet hoe ik hem anders zou moeten beantwoorden, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, het ging me niet zozeer over het exacte kantelmoment, maar meer van ... Het voorbeeld dat u gaf was: natuur en extensieve landbouw, dat zou best heel goed samen kunnen. Toen vroeg ik me af: wie beslist dat dat een goede combinatie is? Als dat een vraagstuk is, waar wordt dan die beslissing genomen en wat zijn dan de criteria daarvoor?

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nou, in het Natura2000-beheerplan staan er bijvoorbeeld bepaalde instandhoudingsdoelen voor bepaalde soorten of voor bepaalde habitats. Op het moment dat een bepaalde vorm van agrarisch natuurbeheer daarbij zou passen, dan bijt dat elkaar dus niet en dan kun je zeggen: dan is het handig om deze functies hier op deze plek te combineren. Dus je hebt gewoon altijd een aantal doelstellingen en op het moment dat de doelstelling niet in gevaar komt door een bepaald ruimtegebruik ...

De voorzitter: En wie beslist dat dan? GS? Dat is de vraag: wie beslist dat?

Gedeputeerde Theuns: Dan zou GS dat beslissen. Ja. Dan tot slot, dan ben ik er ook, de vragen van mevrouw Wesseling. Een provinciaal Transformatiefonds: nee, zeg ik dan. Transformatie is heel erg kostbaar en wij hebben niet zoveel middelen, dus we proberen daar juist ook een beroep te doen op landelijke regelingen, zoals het Volkshuisvestingsfonds bijvoorbeeld, om daar ook gemeenten in te faciliteren met projectondersteuning om daar aanvragen voor in te dienen. **U vroeg nog om het gesprek zoals we dat hier in de commissie hebben gehad over de wel/niet volgordelijkheid en het belang van al die drie de takken wat beter te verwoorden. Dat zeg ik u toe, dat we dat doen.**

De voorzitter: Oké. Dan zijn we aan het einde van de behandeling van dit stuk. Ik heb een hele serie toezeggingen genoteerd. **De eerste is: er komt een werksessie over de uitwerking van de criteria van het Leefbaarheidsfonds. Dat wordt dan eigenlijk hier sonderend besproken in de commissie, in samenhang ook met het kader Sociaal, zal ik dat maar even. Dat kan heel snel.** We moeten daar een datum aan hechten. Zullen we zeggen: **in principe voor de zomer ergens, als dat lukt agendatechnisch en anders wordt het direct na de zomer.** Ja? Dan is er de toezegging dat we voor het einde van het jaar hier bijgepraat worden over de woonzorgvisies ... Sorry? Ja.

Gedeputeerde Theuns: Mag ik daarbij één oproep doen? Hoe langer we wachten met die sessie, hoe langer wij ook moeten wachten met uiteindelijk dingen in gang zetten na de besluitvorming op 12 april, dus ik zou echt een pleidooi willen houden voor zo snel mogelijk, want de buitenwereld zit gewoon te wachten op ons.

De voorzitter: Wij doen ons uiterste best om hem voor de zomer te plannen. Ja? Ik kan geen vrijdagen toveren, dus ... Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Als ik de Gedeputeerde goed begrijp zegt hij eigenlijk: vlak voor de zomer zou eigenlijk al te laat zijn. Ik snap dat het druk is in de agenda, maar is het zo dat zo snel mogelijk dan een voorstel gedaan kan worden via de ... Ik weet niet wie de agenda beheert? Is dat de Agendacommissie?

De voorzitter: Wij zullen ... Ik zal het als voorzitter met de Griffie opnemen om te kijken dat we dat zo snel mogelijk inplannen. Ja? **Dan worden wij voor het einde van het jaar bijgepraat over de stand van zaken over woonzorgvisies en de vertaalslag daarvan ook in het Volkshuisvestingsprogramma 2025. De Gedeputeerde heeft toegezegd dat de urgentieverordening hij sonderend in de BO's gaat bespreken.** Ik neem aan dat we dat dan wel een keer teruggekoppeld krijgen. Het is wat moeilijk om daar een datum aan te hangen. Laten we dat dan maar even zo noteren. **Er komt nog op schrift waar nou precies in de POVI staat dat je binnen de huidige POVI feitelijk de straatjes erbij al zou kunnen realiseren.** Kunnen we daar een termijn aan hangen. **Drie weken?**

Gedeputeerde Theuns: Voor de 12e kan het.

De voorzitter: Voor 12 april.

Gedeputeerde Theuns: Voor het kader.

De voorzitter: Dat is 12 april, hè? Ja. Eens even kijken. **De agenda Bodem en Ondergrond 2024-2030, als die klaar is, dan wordt die hier nog besproken in de commissie.**

Gedeputeerde Theuns: Hij wordt ter informatie toegestuurd. U mag hem bespreken.

De voorzitter: Ja. Ja. Ja, zei ook bespreken. Ik zei niet eens sonderen, laat staan besluiten. Nee, ik snap hem. **De evaluatie over het eerste jaar doen wij voor de zomer 2025, als een apart bespreekpunt in deze commissie. De cijfers over de feitelijke woonbehoefte versus de geplande realisatie komen ook nog op schrift. Wanneer ongeveer? Lukt dat voor het kader? Ja. En er komt nog separaat een antwoord op de stand van zaken rond de ruimte-voor-ruimteregeling. Hoelang kan dat duren?**

Gedeputeerde Theuns: Dat moet ik aan collega Satijn vragen.

De voorzitter: Voor de zomer?

Gedeputeerde Theuns: Voor de zomer.

De voorzitter: Ik wou bijna zeggen: ruimte voor ruimte loopt niet weg. Hij is er en hij blijft nog wel even. Oké, dan hebben wij ... Mijnheer Wolters Gregório nog.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, de Gedeputeerde had ook nog toegezegd dat hij zou gaan kijken hoe we duidelijker in het kader gaan opschrijven hoe we de zorgbuurthuizen in welke vorm dan ook gaan stimuleren.

De voorzitter: Ja, ik heb alle toezeggingen die te maken hebben met de wijze van formuleren in de teksten even buiten beschouwing gelaten, want die zijn er meer gedaan hier. Ik ga ervan uit dat dat gewoon verwerkt wordt. Dat mag u dan zelf controleren en anders amenderen bij het kader. Dan ga ik even kijken. Nou moeten wij de formaliteiten afhandelen. Dan is mijn eerste vraag: wie vindt het stuk niet behandelrijp? Niemand. Dan is het dus bij dezen behandelrijp verklaard. Dan is de tweede vraag: wie vindt dat het stuk op 12 april een hamerstuk moet zijn? Mijnheer Wolters Gregório, u vindt al die kaders een hamerstuk. Dat is wel heel bijzonder. Ja. Ja, oké. Dan kan ik toch niet anders dan constateren dat het een besprekstuk wordt in de PS-vergadering. Dan wordt dit dus een besprekstuk in de vergadering van 12 april. Dan is daarmee dit agendapunt afgerond. Ik schors even voor een minuut of vijf.

T9462 Gedeputeerde Theuns zegt toe Provinciale Staten voor het zomerreces te informeren over de stand van zaken van de Ruimte voor Ruimte- regeling

T9463 Gedeputeerde Theuns zegt toe vóór de zomer een informatiesessie over het leefbaarheidsfonds te organiseren en hierbij de samenhang met het beleidskader 'Samen Leven en Bestaanszekerheid' te betrekken

T9464 Gedeputeerde Theuns zegt toe de cijfers toe te sturen waaruit blijkt dat we vooralsnog tegemoet komen aan de afspraken uit de Woondeal ten aanzien van 30% sociale huur.

T9465 Gedeputeerde Theuns zegt toe in Q4 2024 een informatiesessie te organiseren over de stand van zaken rondom de gemeentelijke woonzorgvisies en het Provinciale Volkshuisvestingsprogramma.

T9466 Gedeputeerde Theuns zegt toe vóór 12 april een schriftelijke terugkoppeling te geven aan de commissie LEO wat betreft relevante passages en artikelen POVI en Verordening over de Ladder van duurzame verstedelijking.

T9467 Gedeputeerde Theuns zegt toe de agenda Bodem en Ondergrond 2024-2030 ter informatie aan PS toe te sturen zodra deze gereed is.

4.2. G-24-005 Statenvoorstel Inpassingsplan Veegplan Buitenring Parkstad Limburg 2023, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00621215)

De heer Huizing (BBB): ... naast dat het vandaag Goede Vrijdag is, is het ook, als je een beetje creatief omgaat met het feit dat 2024 een schrikkeljaar is, toch een feestdag, want wij zijn allemaal ongeveer een jaar, of 'ongeveer', precies een jaar in functie als je die correctie ... Dus mijn felicitaties aan al mijn collega's. Dat betekent ook dat ... Ik kom op mijn punt. Via de voorzitter, via de voorzitter. Nee. Daar kom ik op, omdat inderdaad voor ons ligt een Statenvoorstel en het concept daarvan is inderdaad de laatste daad van onze voorgangers, op 28 maart vorig jaar goedgekeurd. Dus dat heeft plaatsgevonden. Het heeft ter inzage gelegen en er zijn zienswijzen verwerkt. Er is een voorzittersoverleg met partners geweest. Voor ons is er dus weinig aanleiding om nog vragen te stellen, anders dan de vraag of dit veegplan überhaupt vermeden had kunnen worden. Als ik dan kijk naar de drie oorzaken die worden genoemd ... 'Het ontwerp van het PIP week af van het ontwerp van de opdracht aan de aannemer.' Was dat nodig? 'Het PIP-ruimtebeslag was in 2D en het uitvoeringsontwerp was in 3D.' Was dat nodig? Had het vermeden kunnen worden? En 'nieuwe inzichten'. Maar goed, al deze vragen zijn hopelijk ook door onze voorgangers gesteld, dus wat ons betreft stellen we die bij deze gelegenheid ook niet opnieuw. Ja, ik denk misschien dat de antwoorden daarop nog verwerkt kunnen worden en toegevoegd kunnen worden aan de evaluatie van bureau Berenschot, maar voor het overige worden alle wijzigingen waar het om gaat in beeld gebracht en onderbouwd. Wat ons betreft is het stuk behandelrijp. Tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, de CDA-fractie heeft er alle vertrouwen in dat het beoordelingsvermogen van het College, de Gedeputeerde en de ambtenaren achter hem correct was om dit veegplan voor een 9 te maken en daar doen we het voor. Dus behandelrijp.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, daar kan ik niet overheen. Dus behandelrijp.

De voorzitter: Oké. Dank u wel, mijnheer Nijskens. Dan de heer Schumacher. Schoenmakers, sorry. Dat was uw Duitse neefje.

De heer Schoenmakers (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Dialect. Dialect. Voorzitter, twee vraagjes nog. Zijn alle zaken nou afgehandeld en afspraken nagekomen met de gemeenten? Als dat een 'ja' is, dan zal er ook geen Veegplan Buitenring 2.0 komen, gaan we van uit. De bevoegdheid van de gemeenten om weer te beslissen, omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen, wanneer dat eraan komt. Voor de rest is het voor ons ook behandelrijp.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Behandelrijp. Inderdaad had ik dezelfde vraag, of het dan hiermee ook echt is afgedaan.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, omwille van de aanleg van de Parkstadroute moeten we hier vandaag dus een klap op geven. Het geeft buiten de nadelige financiële gevolgen voor dat project flink wat imagoschade, denk ik, als dit veegplan niet voor 5 april aanstaande wordt vastgesteld. Ik heb toch nog een viertal vragen. Klopt het dat de overschrijving van de gronden niet notarieel wordt vastgelegd en zo ja, is dat geen vereiste? Wat bedoelt GS bij de behandeling van zienswijze 3, vraag 8, 9 en 10 met 'wijzigingen doorvoeren in vergelding'? Wanneer komt het onroerend goed dat nog in het bezit is van de Provincie in de verkoop? Wordt dit dan buiten het veegplan gehouden? Tot slot, voorzitter, zijn er nog voor- of nadelige gevolgen te verwachten voor de Provincie bij overdracht naar de gemeente toe? Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dank je wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik ga het echt heel kort houden. Behandelrijp en voor mij ook een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Vaessen.

De heer Vaessen (D66): Laat ik het eens net zo kort doen: behandelrijp en hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Dautzenberg.

De heer Dautzenberg (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Behandelrijp en een hamerstuk.

De voorzitter: Mijnheer Wolters Gregório komt hijgend aanlopen. Die had niet gedacht dat hij al aan de beurt was.

De heer Wolters Gregório (SP): Ik heb wel meegeluisterd in de wandelgangen. Voor ons is het ook een bespreekstuk en behandelrijp.

De voorzitter: Oké. Een bespreekstuk ...

De heer Wolters Gregório (SP): Een hamerstuk en behandelrijp. Sorry. Excuses. Laat ik die lijn vasthouden vandaag.

De voorzitter: Volgens mij is dat een contradictio in terminis, een behandelrijp hamerstuk. Dat kan volgens mij niet, maar oké. Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel. Zo kan het ook, hè? In plaats van bij het kader, had u dat misschien ook ... Nee, grapje. Nee, dank voor de gestelde vragen. Een aantal vragen is zo specifiek op de techniek, dus ik kijk even of dat nu in de snelheid uitgezocht kan worden, maar ondertussen de vraag van de BBB. Had dit ...

De voorzitter: Mijnheer Schyns?

De heer Schyns (JA21): Ja, mijn collega van de PVV stelt de vragen die wij de vorige keer tijdens de commissie ook gevraagd hadden eigenlijk. Misschien dat die al beantwoord zijn destijds, in de vorige ronde, over wat er gebeurt met de verkoop en dergelijke.

De voorzitter: Ik ben even in verwarring. Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Ja, voorzitter, het kan wel zo zijn, maar ik heb die vragen en een eventuele beantwoording daarop niet uit dit stuk kunnen halen.

De voorzitter: Oké. Dan worden ze nog een keer beantwoord. Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: De vragen worden ook gewoon beantwoord. Ik zeg alleen: we moeten even ... Omdat sommige over zienswijze ... Even kijken, wat is het? Zienswijze 3, vraag 8, 9 en 10, die heb ik niet zo in mijn hoofd zitten, dus we zijn het nu even uit aan het zoeken. Maar ik begin gewoon alvast even met een aantal andere vragen. De BBB zegt: had dit vermeden kunnen worden? De vraag van de heer Huizing. Antwoord: nee, want dat is gewoon de systematiek die ze hebben ingezet. Als je van tevoren helemaal een 3D-ontwerp had kunnen maken en alle onvoorziene dingen had kunnen voorzien, dan had je dit kunnen voorkomen, maar de realiteit is: bij zo'n project als dit kom je altijd dingen tegen buiten in de praktijk en daar doe je later ... Met een ronde van correcties moet je dat dan herstellen. Daar is dit veeg-PIP voor. Dus het is niet dat we dit niet doen omdat we in het verleden ons werk niet goed hebben gedaan, maar dit is juist de systematiek waar we voor gekozen hebben. Zijn alle zaken dan nu afgehandeld? De vraag die de heer Schoenmakers stelde. Dat wil niet zeggen dat er helemaal nergens nog iets af te handelen is, maar dat zal dan wel via het gemeentelijk spoor plaats moeten vinden, dus er komt niet nog een soort veeg-PIP 2.0 hierna nog een keer. Hierna is het dan ook wat ons betreft klaar. Daarna gaat het ook terug over naar de gemeenten. Dat was ook uw vraag. 'Wanneer gaan bevoegdheden dan terug over naar de gemeenten?' Ja, op het moment dat dit besluit onherroepelijk is geworden. Dan is die bevoegdheid voor de omgevingsvergunning en dergelijke ook weer terug daar waar die hoort, bij de gemeenten. Even kijken. Dan kom ik bij de vragen die de heer Hermans stelde. Dan moet ik even gaan kijken. Die zitten wat meer in de techniek. Die zegt: ja, klopt het dat de overschrijving van gronden nog notarieel vastgelegd moet worden? Ja, dat is de privaatrechtelijke afhandeling daarvan. Die staat los van de ruimtelijke procedure, dus dat moet wel allemaal worden vastgelegd, maar dat doe je niet met het PIP. Dat doe je uiteindelijk in het privaatrechtelijke spoor, waar je dat dan met elkaar vastlegt. U zei ook ... Even kijken. Sorry? Ja, die zienswijze. Ik ben even aan het kijken wat die zienswijze precies is, want die heb ik niet zo 1, 2, 3 nu voor me liggen. Heeft iemand die zienswijze voor me paraat?

De voorzitter: Kunt u aangeven, mijnheer Hermans, waar die zienswijze over gaat? Dan hoeven we dat hele stuk niet door te ploegen nu. Anders spreken we af dat we daar even schriftelijk op reageren.

Gedeputeerde Theuns: U zegt 'vergelding', maar bedoelt u niet 'verbeelding'? Dat is even mijn vraag aan u.

De heer Hermans (PVV): Het was de zienswijze die door Linssen Advocaten werd ingediend. Dat had betrekking op ... Even kijken. Over een verkeersbestemming en over de bestemming agrarisch. Dan is het standpunt van GS of het voorstel aan PS: 'Wijzigingen doorvoeren in de verbeelding.' Wordt daarmee bedoeld 'in de tekening aangeven' of ...

Gedeputeerde Theuns: Daar wordt mee bedoeld 'in de plankaart die hoort bij het plan'. Inderdaad.

De heer Hermans (PVV): Oké. Het staat in drie stukken, dus het gaat om alle drie. Oké.

Gedeputeerde Theuns: Ik was even in de war, omdat u 'vergelding' zei. Maar het is 'verbeelding.' Prima. Ja, nee, maar dan begrijpen we elkaar. U vraagt: wanneer komen die gronden in de verkoop?

De heer Hermans (PVV): Het onroerend goed.

Gedeputeerde Theuns: Ja. Het onroerend goed, wanneer komt dat in de verkoop? Buiten dit veegplan gaat dat om. Het wordt niet hiermee besloten. U had nog de laatste vraag. Verwachten wij nadelige gevolgen bij de overdracht naar gemeenten toe? Daarbij is het antwoord: nee, want die bevoegdheid hoort bij gemeenten en die stelt gemeenten ook in staat om daarmee verder te gaan bij toekomstige ontwikkelingen. Dus wij verwachten nu niet negatieve gevolgen naar gemeenten toe. Dan heb ik toch, denk ik, alle vragen beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Oké. Dan kijk ik even rond of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Zo te zien niet. Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Iedereen heeft al aangegeven dat het behandelrijp is. Ik sluit me daarbij aan.

De voorzitter: Ja. Maar dan moet ik alleen nog vragen of het een behandelrijp hamerstuk is of een behandelrijp bespreekstuk. Laten we het zo zeggen. Wie wil het bespreken? Dan is het bij deze doorgeleid als hamerstuk naar PS. Oké. Dank u. Ik heb u nog niet eens de gelegenheid gegeven te beantwoorden in de tweede termijn, terwijl er toch niks was natuurlijk.

Gedeputeerde Theuns: Dank u.

4.3. G-24-016 Statenvoorstel Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht, brief GS van 5-3-2024 (GS DOC-00626587)

De voorzitter: Dan zijn wij nu bij agendapunt ... We zijn weer op schema, ja. [geen geluid] Zullen we maar even verdergaan? Dames en heren, we zijn bij agendapunt 4.3. Ja? Het kan? Dat is het Statenvoorstel Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht. Een uitermate zwaar, groot en dik document. We behandelen dat ook weer in twee termijnen. Hetzelfde verhaal. In principe drie minuten. Gedeputeerde Van Caldenberg is aangeschoven om te beantwoorden. Ik doe maar gewoon hetzelfde als daarnet. Ik begin bij de BBB. De heer Franssen.

De heer Franssen (BBB): Ja. Dank u, voorzitter. Ja, voor ons ligt het stuk. Ja. Dit stuk heeft een oorsprong in intreding van de Omgevingswet, waardoor de andere verordening komt te vervallen dan. Ja, eigenlijk ... Het enige wat ik, wij, de BBB hierop willen zeggen is: ga voortvarend te werk en laat het niet zo lang liggen. De RUD zit nog wel in het beleidskader, maar ook daar: zorg dat we aan de bal komen en ... De RUD zit in het beleidskader. Ja, van vanochtend. Ga voortvarend te werk en zet vaart erachter, zodat we alles goed op de rit krijgen. Voor de rest hebben we geen op- of aanmerkingen op het stuk.

De voorzitter: Oké. Dank u wel, mijnheer Franssen. Ik kijk naar de heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Nee, ja, voor de zekerheid zijn er nog extra technische vragen gesteld om zeker te weten wat we hier nou in afspreken, maar alle meest interessante dingen worden in het beleidskader besproken. Dus ja, hier staan echt zwaar technische zaken in. Daar vertrouw ik het

ambtelijk apparaat en de Gedeputeerde in, dat dat goed geregeld is. Dus wij hebben ook geen op- of aanmerkingen.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, dit stuk is natuurlijk een logisch vervolg op de invoering van de Omgevingswet. Eigenlijk twee vragen. Eén is een beetje eenvoudig: waarom ligt die verordening er nu pas, terwijl we zelfs de POVI al twee jaar van tevoren hadden klaarliggen voor de Omgevingswet? Met terugwerkende kracht, heeft dat nog andere gevolgen? Omdat die intreedt per 1 januari. Of gaat die toch pas in nadat die daadwerkelijk door PS is vastgesteld? Dan wel nog één vraag over artikel 4. Daar staat in de toelichting van de verordening het volgende: 'Er is ervoor gekozen in deze verordening geen voorschriften te geven over de te gebruiken indicatoren. Dat is in de eerste plaats een taak van de bevoegde gezagen die daarmee in de praktijk ruime ervaring hebben.' Daar zou ik graag van de portefeuillehouder een redenering over hebben, waarom dat op deze manier is geformuleerd. Volgens mij gaat deze verordening alleen over ons als Provincie en zegt die niks over het bevoegde gezag gemeente. Ik kan me niet voorstellen dat een ander bevoegd gezag überhaupt indicatoren in onze verordening zou kunnen zetten. Dus het lijkt erop dat het gewoon via knippen en plakken is overgenomen, maar graag een verduidelijking. Als ik het anders zie, dan had ik het graag geweten.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schoenmakers.

De heer Schoenmakers (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, we hebben natuurlijk over de VTH al een hele presentatie gekregen in het verleden, waarbij de uitdaging bij de RUD zit: hoe gaan ze de weg ernaartoe, naar de verbetering die ze willen inzetten ... Hoe gaan ze dat doen met de krapte van de arbeidsmarkt? Daar zijn we wel benieuwd naar, straks, over een jaar: heeft de RUD daaraan kunnen voldoen, om in ieder geval aan de verordening, wat we hier afspreken, ook uitvoering te geven? Voor de rest had ik nog een vraag over risico's als we hem niet vaststellen, maar ik heb het idee dat we hem wel hier gaan vaststellen, straks in PS. Dus die vraag is overbodig. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Ja, we moeten ons gewoon aan de wet houden, dus ik denk dat er ook verder geen interessante dingen meer zijn. We hebben geen vragen meer.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Volgens punt 7 van het Statenvoorstel voldoet de RUD niet volledig op het ogenblik aan de kwaliteitscriteria, zoals we, voor het laatst geactualiseerd in 2022, hebben kunnen lezen. Wanneer voldoet de RUD dan wel aan die criteria, zoals in die modelverordening gesteld? Wat moet er nog veranderd worden wat gaat men nog aanpassen? Dan kom ik op wat mijnheer Schoenmakers al zei, datzelfde punt: gezien de krapte op de arbeidsmarkt, hoe gaan we dat oplossen? Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Voor ons geen vragen, voorzitter. Dank je wel.

De voorzitter: Mijnheer Stone.

De heer Stone (D66): Ja, dank je wel. Nou, voor ons wel nog een paar praktische vragen. In de toelichting wordt nadrukkelijk aangegeven dat de kwaliteitscriteria gaan over zaken zoals aantal jaren werkervaring, opleidingsniveau en specialistische kennis. Betekent dit dat er dus strenger naar de competenties van werknemers en betrokken partijen gaat worden gekeken? Als dat zo is vraagt D66 zich af hoe dit zich verhoudt tot de krappe arbeidsmarkt, zoals net ook werd genoemd, en de ambitie om meer mensen aan te nemen, juist in sectoren zoals dit. In de afwegingen wordt immers nadrukkelijk aangegeven dat er een wens is om te investeren in de capaciteit op het vlak van VTH en RUD. D66 vraagt zich af wat de risico's zijn met betrekking tot het voorgaande en hoe deze risico's gemitigeerd worden. Er lijkt een mogelijkheid te zijn dat niet aan deze capaciteitsuitbreiding kan worden voldaan, juist door die krapte op de arbeidsmarkt. Klopt dit? Als dat zo is, komen dan onze beleidsdoelen in gevaar? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Mertens. Niet? Mijnheer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, het is nog geen hamerstuk voor mij, voorzitter. De enige vraag die ik nog heb – er zijn al een aantal goede gesteld – is: vanuit ons coalitieprogramma hebben we hier weer extra geld voor uitgetrokken, om eigenlijk ons aantal mensen weer op niveau te krijgen, om die uitvoeringskracht te versterken naar wat die hoort te zijn, maar dat is weer uit provinciale middelen, terwijl wet- en regelgeving vanuit het Rijk en vanuit Europa steeds strenger wordt en dus ook ons toezicht moeilijker wordt of meer uitgebreid moet zijn. Mijn vraag is eigenlijk: de overleggen die de Provincie of het IPO heeft met het Rijk hierover; hebben we ook al een extra zak geld voor onze VTH/RUD-taken ergens op de horizon staan of is dat nog meer lobbywerk?

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik denk dat de heer Ijpelaar het redelijk samenvatte dat dit een vrij technisch stuk is. Uw commissie is er toch nog in geslaagd om toch nog wat politieke vragen te stellen, wat op zich al best knap is voor zo'n technisch stuk. Dus complimenten daarvoor. De BBB zegt: snel aan de slag. Ja, als we dit als een hamerstuk kunnen beschouwen straks, dan kunnen we snel aan de slag na het vaststellen. Dat wil overigens niet zeggen dat tussen de invoering van de Omgevingswet en nu een probleem is ontstaan, want we hadden natuurlijk wel gewoon op basis van de oude wet- en regelgeving een vigerend regiem. Dus dat wil niet zeggen dat er een gat is gevallen, alleen de wet is veranderd en dat betekent dat we nu ook, omdat de nieuwe wet er is, op basis van die nieuwe wet een verordening moeten gaan vaststellen met elkaar. Waarom ligt die nu voor? Ja, het heel eenvoudige antwoord is omdat er nu plek was op de commissieagenda. Daarom ligt hij nu voor. Hij is in november in de RO's en volgens mij iets eerder dit jaar langs de Colleges gegaan, maar ja, nu was er plek op de agenda. In de richting van de heer Schoenmakers: ja, de beide RUD's hebben gisteren hun plannen van aanpak vastgesteld. Dat betekent dat ze allebei de ambitie hebben uitgesproken om aan de robuustheidscriteria te gaan voldoen, zowel in Zuid als in Noord. Dat betekent dat in Noord – dat zei ik vanmorgen al bij het vaststellen van het kader – een plan van aanpak is vastgesteld dat afstapt van de netwerk-RUD, wat in feite een reorganisatie betekent, waarbij naar een fysieke RUD toegegaan wordt. Dat noemt men dan in het plan van aanpak een regionaal robuuste omgevingsdienst. Dat zou ertoe moeten leiden dat er een kwaliteitsslag op kennis plaats kan vinden en dat ook als het gaat over snelle vergunningverlening, sneller ter plaatse kunnen zijn bij overtredingen en uiteindelijk ook juridische opvolging daarvan organiseren; dan zou dat een kwaliteitsslag moeten zijn. De plannen van aanpak hebben een doorlooptijd tot en met de zomer van 2026 op basis van de wetgeving vanuit het ministerie.

De voorzitter: Mijnheer Franssen.

De heer Franssen (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor u net zeggen dat inderdaad die RUD Noord die robuustere vorm gaat aannemen. Maar de gemeenten hebben er toch ook belang bij dat dit goed gestructureerd geregeld wordt. Dus kunnen ze ook in principe mensen aanleveren, die nu ook al werkzaam zijn bij netwerk-RUD's, zodat we misschien de personele problemen, waar de collega's het over hadden hier in de zaal, een beetje kunnen verzachten dan, door genoeg input te leveren.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, de constatering van de heer Franssen is juist. Dat betekent voor een deel van de medewerkers, die nu bij de gemeente in dienst zijn ... Dat geldt voor ... Eén van de criteria is: minimaal 80% in eigen dienst. Dus minimaal 80% van de nieuwe omgevingsdienst, dat zullen medewerkers moeten zijn. Dat betekent dus ook iets voor die medewerkers van die gemeenten. Ik kan hier wel zeggen dat dat een beetje ook de reden is waarom sommige gemeenten daar wat moeite mee hadden, om dat te doen. Tegelijkertijd betekent dit niet dat op het moment dat we dat allemaal gedaan hebben aan het omvangscriterium – dat is een beetje een arbitrair gekozen bedrag – door Limburg-Noord automatisch voldaan zal worden. Het zal ook betekenen dat bijvoorbeeld een aantal taken moet worden ingebracht. Uiteindelijk is het nog de vraag of dat dan ook aan dat financiële criterium gaat voldoen. Uiteindelijk hebben gemeenteraden en ook uw Provinciale Staten budgetrecht over wat daar gaat gebeuren. Maar het plan van aanpak wordt uitgewerkt. Er komt een bedrijfsplan. Vervolgens moet ook op enig moment een keer een nieuwe gemeenschappelijke regeling worden vastgesteld, want dit is een fundamentele wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Op enig moment in het traject krijgt u die ook te zien. Maar dat zal vermoedelijk niet dit jaar zijn, eerder daarna nog. Even kijken. Ja, volgens mij heb ik daarmee een heleboel beantwoord. Ja, mijnheer Wolters Gregório vroeg nog: moeten wij dat dan als Provincie en gemeenten allemaal zelf opbrengen? Er is een motie van voormalig collega Gabriëls in de Tweede Kamer aangenomen die vraagt om wat extra budget, maar daar heeft de staatssecretaris nog niet heel erg happig op gereageerd. Dat betekent wel dat wij ook de lobby gaan voeren richting het Rijk, het liefst samen met alle gemeenten, om ervoor te zorgen dat daar waar het Rijk taken extra naar gemeenten en naar de Provincie toebrengt, dat daar ook wel knaken bij horen natuurlijk. Dat is een zoektocht die we met elkaar moeten doen, ook in relatie tot het ravijnjaar, wat er zowel bij gemeenten als bij de Provincie natuurlijk aan zit te komen. Maar financieel is niet wat dit College betreft het belangrijkste uitgangspunt. Uiteindelijk gaat het over: wat moet je doen om die kwaliteit te kunnen verbeteren? Vanuit die hoedanigheid zitten we er dan ook in. Wij denken dat doordat je dat in een fysieke dienst gaat doen, dat je in plaats van dat je in ieder gemeente een generalist hebt zitten je dadelijk ook specialisten kunt hebben, waardoor je de kwaliteit van je vergunningverlening, maar ook van je toezicht en van je handhaving wat kunt specificeren en dat je daarmee ook een effectievere manier van toezicht en handhaving organiseert. Even kijken. De heer Nijskens had een vraag over een specifiek artikel. Die ga ik eventjes hier aan de rechterkant laten beantwoorden. Dan denk ik heel eerlijk gezegd ... O nee, de PVV had nog een vraag over de krapte op de arbeidsmarkt. Ja, ik denk dat ik in de richting van de heer Franssen daar zojuist ook al iets over gezegd heb. Dat blijft een uitdaging. Kunnen we dan als personeel achterblijft alle doelstellingen halen? Ja, als je niet alle functies die je beoogt in te vullen invult, dan heb je een probleem. Het is in ieder geval onze intentie om dat wel te gaan doen, maar het blijft ook in deze arbeidsmarkt een risico. Dat kunnen we niet ontkennen. Dan denk ik dat het woord is, voorzitter, via u, aan de heer Luyten.

De voorzitter: Mijnheer Luyten.

De heer Luyten: Ja, dank u wel. Mijnheer Nijskens, als ik het goed begrepen heb doelt u op de toelichting bij artikel 4, onderaan op pagina 7. Ja, daar wordt gesproken over kwaliteitsdoelen en indicatoren die de bevoegde gezagen kunnen stellen. Dat is iets wat buiten deze verordening loopt. Dit ziet echt op de kwaliteitscriteria die in IPO-verband en VNG-verband zijn vastgesteld. Die verklaren we met deze verordening van toepassing op ook de uitvoering van de milieutaken door de RUD Zuid. Er is een andere plek om nog nadere kwaliteitsdoelen te stellen. Dat is onder andere in ons VTH-beleidsplan. Dat komt nog voor de zomer naar u toe. Een andere plek is ook de opdracht die wij aan de RUD geven ieder jaar. Ook die wordt nog voor de zomer vastgesteld en daar wordt u ook nog over geïnformeerd.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, de vraag was natuurlijk: waarom staat het dan als toelichting bij artikel 4? De omschrijving is niet volledig helder. Ik begrijp het antwoord, maar ...

De heer Luyten: Oké. Ja. Dit is eigenlijk gebaseerd op de toelichting die bij de modelverordening zit, die dus ook in IPO- en VNG-verband is opgesteld. Dit is gewoon een uniforme toelichting die daarbij gebruikt wordt. Dat beschrijft ook de mogelijkheid voor de bevoegde gezagen om inderdaad ook nog die kwaliteitsdoelen te kunnen stellen. We hebben gewoon die uniforme toelichting gehanteerd die door VNG en IPO is opgesteld.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, daar ging het net om. Het ging me er om: we krijgen een toelichting bij een verordening. Dat is gewoon met knippen en plakken erin gezet. Op zich is dat allemaal geen probleem. Misschien gingen ze er ook wel van uit dat we niet zo ver zouden lezen. Maar het is gewoon niet handig. Een toelichting die bij een verordening zit moet zich eigenlijk beperken tot de verordening die voorligt en niet wat had kunnen zijn. Of het had erbij moeten staan.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, ik hoor wat de heer Nijskens zegt. Ik denk dat we daar in de toekomst even goed naar moeten kijken, maar volgens mij heeft de heer Nijskens in ieder geval de toelichting wel goed begrepen. Dus ondanks dat voor meerdere bevoegde gezagen de toelichting geschreven is, is die wel van toepassing op datgene wat we hier doen. Daarmee denk ik dat de intentie van wat we beoogden te doen, u te informeren en voor te lichten over wat we in deze verordening gaan doen, gelukt is.

De voorzitter: Oké. Dan kijk ik even of er nog behoefte is aan een tweede termijn. BBB niet. CDA ook niet zo te zien. Mijnheer Ijpelaar, heeft u nog behoefte aan een tweede termijn?

De heer Ijpelaar (CDA): Nee. Ik werd gebeld. Toen zei ik: ik bel zo terug.

De voorzitter: 'Ik moet even mijn tweede termijn doen', zei u. U werd gebeld. Dat klinkt heel spannend, maar ... Laat maar. Mijnheer Nijskens ook niet. Daar niet. Die kant niet. Die kant niet. Is er behoefte nog aan een tweede termijn vanuit het College?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nee. Hamerstuk lijkt me.

De voorzitter: U mag daarover geen adviezen geven, Gedeputeerde. Ik ga dus ook niet vragen of het behandelbaar is. Ik vraag: wie vindt dat het geen hamerstuk moet zijn in de Staten? Er is niemand die vindt dat het geen hamerstuk moet zijn, lees dus een bespreekstuk. Dat betekent dat wij het doorgeleiden ... Ja, als u het eens bent moet u de rode omhoog doen. Ja. Dat betekent dat dit stuk doorgeleid wordt als hamerstuk naar PS.

4.4. Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO

De voorzitter: Dat betekent dat wij bij de rondvraag, mededelingen, activiteiten IPO zijn. Helemaal niks spannends.

5. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn wij bij deze formeel bij de sluiting van een heel lange vergadering, die is begonnen op 1 maart. Zolang zit u al hier in dit huis. Nee, dat is natuurlijk onzin. Ik wens u allemaal een goede thuisreis. Er staan overigens snackjes in de kamer hiernaast. Ja, het zijn ... Nou, warm eten, warme snacks. Ga maar kijken. U mag het helemaal plunderen. Geen probleem. Ik wens u heel fijne Paasdagen. Wij zien elkaar daarna weer terug.

(De vergadering eindigde om 16.59 uur)

Vastgesteld in de vergadering van 07-06-2024,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Van Birgelen-Droog

Depondt-Olivers / Jenneskens